

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Teja Poljanšek

**Dejavniki vpliva na odločitev mladih za zakonsko zvezo ali
zunajzakonsko partnersko skupnost**

Magistrsko delo

Ljubljana, 2012

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Teja Poljanšek

Mentorica: red. prof. dr. Tanja Rener

Somentorica: red. prof. dr. Valentina Hlebec

**Dejavniki vpliva na odločitev mladih za zakonsko zvezo ali
zunajzakonsko partnersko skupnost**

Magistrsko delo

Ljubljana, 2012

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici dr. Tanji Rener za vsa navodila in nasvete pri teoretskem delu magistrske naloge ter somentorici dr. Valentini Hlebec za vsa strokovna navodila in nasvete pri metodološkem delu magistrske naloge.

Zahvaljujem se vsem, ki so sodelovali v fokusnih skupinah.

Zahvaljujem se tudi mojim staršem, bratu, fantu in prijateljem, ki so mi ves čas stali ob strani. Posebej se zahvaljujem sošolki in prijateljici Špeli Mohorič, ki mi je veliko pomagala pri oblikovanju naloge.

POVZETEK

Dejavniki vpliva na odločitev mladih za zakonsko zvezo ali zunajzakonsko partnersko skupnost

Za temo magistrske naloge sem si izbrala fenomen izvenzakonske skupnosti, ki postaja vse bolj pogosta oblika intimnega partnerskega razmerja. V teoretičnem, predvsem pa v empiričnem delu sem poskušala odkriti dejavnike, ki vplivajo na odločitev mladih za zakonsko zvezo ali zunajzakonsko partnersko skupnost. Odločila sem se za integracijo kvantitativne in kvalitativne metode. Pri kvantitativnem delu sem analizirala že obstoječo raziskavo, pri kvalitativnem delu sem opravila fokusne skupine. Predvsem so me zanimale spremembe v načinu življenja pri prehodih v odraslost, intimnosti in individualni izbiri oblike partnerstev. Spreminjanje narave intimnih partnerstev je omogočila pluralizacija družinskih oblik, med katere sodi tudi kohabitacija, ki je v Sloveniji že desetletja pravno izenačena z zakonsko zvezo. Sklenjena zakonska zveza ni več družbeni normativ. Mladi na prehodu v odraslost doživljajo številne spremembe tudi pri odločitvah za vstop v razmerje.

Ključne besede: mladi, razmerje, zakonska zveza, izven zakonska skupnost, partnerstva, kohabitacije, pluralizacija družinskih oblik, prehodi v odraslost.

The facts that influence the decision of young couples to get married or to live together in a non - marital partnership

For the topic of my master thesis I have chosen the phenomenon of the non – marital partnership, which is getting the most popular chosen way of intimate partnerships. Using both, either the theoretical as also the empirical part I was trying to discover the facts, which influence the decision of young couples to either get married or live together in a non – marital partnership. I have chosen the integration of quantity and quality method research. While I was using the quantity part I have analysed the already existing researches and while using the quality part, I have done the research among the focus groups. My first interest were the changes in the way of living, when young people are growing and getting over the transitions of adolescence into the adulthood, intimacy and the individual choice of the form of a partnership. Changing the nature of the intimate partnerships was influenced by the pluralization of the forms of the family, including cohabitation, which in Slovenia has the same legal value as marriage. Marriage in Slovenia isn't a social norm any more. Young people are experiencing numerous changes when reaching the adulthood as also when deciding for a relationship or not.

Key words: young people, relationships, marriage, non - marital relationship, partnerships, cohabitations, pluralization of family forms, transitions to adulthood.

Kazalo

1	UVOD.....	8
2	SOCIALNO – ZGODOVINSKI OKVIRI.....	10
2.1	Krščanstvo, sekularizacija in zakonska zveza	10
2.2	Zaposlenost žensk in posledice za zakonsko zvezo.....	11
2.3	Sodobna ideologija ljubezenskega razmerja	13
3	KOHABITACIJA IN ZAKONSKA ZVEZA.....	14
3.1	Pluralizacija družinskih oblik	14
3.2	Razlogi odločitve za kohabitacijo	16
3.2.1	Porast kohabitacij v Evropski uniji	16
3.2.2	Kohabitacije v Sloveniji	18
4	VPLIV INDIVIDUALIZACIJE NA IZVENZAKONSKA PARTNERSTVA	18
4.1	Individualizacija modernega življenja posameznika.....	19
4.2	Vpliv individualizacije na zakonsko zvezo.....	19
4.3	Individualna izbira partnerja/ke	20
5	ČISTO RAZMERJE IN IZVENZAKONSKA SKUPNOST.....	21
5.1	Ideologija razmerja in spolnosti.....	21
5.2	Čisto razmerje ali čisti užitek.....	22
5.2.1	Vstop mladih v »demokratsko« razmerje.....	23
6	MLADI NA PREHODU V ODRASLOST	23
6.1	Spremembe pomena družbenih institucij na prehodu mladih v odraslost.....	24
6.2	Pravna regulacija zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih v Sloveniji	27
7	EMPIRIČNI DEL NALOGE.....	29
7.1	Potek in cilj raziskovanja	29
7.1.1	Metodološki načrt.....	30
7.1.2	Koraki raziskovalnega načrta.....	31
7.2	Načrt za kvantitativni del	31
7.3	Načrt za kvalitativni del	32
8	KVANTITATIVNI DEL	33

8.1	Opis raziskave, spremenljivk in hipoteze	33
8.1.1	Poročeni so srečnejši kot neporočeni (v104a).....	34
8.1.2	Bolje slab zakon, kot da nisi poročen (v104b)	38
8.1.3	V redu je, če neporočeni par živi skupaj (v104e).....	40
8.2	Diskusija za kvantitativni del	43
9	KVALITATIVNI DEL	45
9.1	Opis poteka kvalitativnega dela	46
9.2	Izbira udeležencev in kratek opis fokusnih skupin.....	47
9.2.1	Fokusna skupina 1	48
9.2.2	Fokusna skupina 2	49
9.2.3	Fokusna skupina 3	50
9.2.4	Fokusna skupina 4	51
9.3	Načrt dela in priprava za fokusne skupine.....	52
9.4	Primerjava fokusnih skupin.....	52
9.4.1	Mladi, ki še nimajo otrok.....	53
9.4.2	Mladi, ki že imajo otroke.....	61
9.5	Diskusija o primerjavi razlik in podobnosti fokusnih skupin	70
10	DISKUSIJA IN UGOTOVITVE	74
10.1	Integracija metod	74
11	SKLEP	76
11.1	Prednosti in pomanjkljivosti kvantitativnega in kvalitativnega dela analize	78
11.2	Predlog za nadaljnje raziskovanje	79
12	ZAKLJUČEK	80
13	LITERATURA	83
	PRILOGE.....	89
	Priloga A: Časovni okvir dela	89
	Priloga B: Tabele SPSS.....	90
	Priloga C: Opomnik.....	97
	Priloga Č: Transkripti fokusnih skupin	99

Kazalo grafov in tabel

SLIKA 7.1: POTEK DELA ZBIRANJA PODATKOV	30
GRAF 8.1: POROČENI BOLJ SREČNI - GLEDE NA STAROST	35
GRAF 8.2: POROČENI BOLJ SREČNI - GLEDE NA SPOL	36
GRAF 8.3: POROČENI BOLJ SREČNI - GLEDE NA IZOBRAZBO	37
GRAF 8.4: BOLJE SLAB ZAKON, KOT DA NISI POROČEN - GLEDE NA SPOL	38
GRAF 8.5: BOLJE SLAB ZAKON, KOT DA NISI POROČEN - GLEDE NA IZOBRAZBO	39
GRAF 8.6: V REDU JE, ČE NEPOROČENI PAR ŽIVI SKUPAJ - GLEDE NA SPOL	41
GRAF 8.7: V REDU JE, ČE NEPOROČENI PAR ŽIVI SKUPAJ - GLEDE NA IZOBRAZBO	42
TABELA 9.1: UDELEŽENCI PRVE FOKUSNE SKUPINE	49
TABELA 9.2: UDELEŽENCI DRUGE FOKUSNE SKUPINE	49
TABELA 9.3: UDELEŽENCI TRETJE FOKUSNE SKUPINE	50
TABELA 9.4: UDELEŽENCI ČETRTE FOKUSNE SKUPINE	51

1 UVOD

Delež izvenzakonskih skupnosti se je »pomnogoteril«. Presenetljiva je samoumevnost, s katero današnja družba sprejema to obliko skupnega življenja, ki je bila v preteklosti ožigosana kot »koruzništvo« (Beck in Beck-Gernsheim 2006). V preteklosti sta bila za večino ljudi ljubezen in spolnost povezana z zakonsko zvezo, zdaj je oboje povezano z »razmerjem«. Zakonska zveza ni predpogoj za oblikovanje družine. Posameznika, ki skleneta zakonsko zvezo, še ne sestavljata družine, ravno tako ne posameznika, ki živi v izvenzakonski skupnosti. Za sociološko razumevanje družine ni pomembno, ali sta starša sklenila zakonsko zvezo ali ne, saj družino konstituira starševsko razmerje, ne pa vrsta ali oblika vezi med staršema. V tem smislu družino razume tudi predlog novega družinskega zakonika.

Spremembe v razumevanju pomena zakonske zveze, kohabitacije, pluralizacije družinskih oblik in razmerij so pojmi, ki me zanimajo in bi jih rada povezala z mladimi. V nalogi se bom osredotočila na sodobne spremembe, pri čemer me zanimajo dejavniki, ki vplivajo na odločitev mladih za partnersko razmerje v ali zunaj zakonske zveze. Po Giddensovem mnenju se najpomembnejše spremembe v sodobnosti dogajajo na področju zasebnega in intimnega življenja (Giddens 2000). Gre za preobrazbo seksualnosti, ljubezni, partnerstva, starševstva. Partnerska razmerja so se deinstitutionalizirala in temeljijo na svobodni izbiri, ki poudarja emotivno, ne pa institucionalne razsežnosti partnerske vezi (Rener in drugi 2006).

Najprej bom poiskala že zbrane podatke iz raziskav o mladih pri nas in s sekundarno analizo poskušala ugotavljati njihova stališča o partnerskih razmerjih. Pripravila in izvedla bom nekaj fokusnih skupin, s katerimi bom poskušala pridobiti nove informacije o tem, zakaj se mladi (ne) odločajo za sklenitev zakonske zveze. Potrebno je poudariti, da deinstitutionalizacija partnerstev in družin ne pomeni tudi zmanjševanja njihovega pomena v vsakdanjem življenju ljudi (Rener 2006; Ule in Kuhar 2003).

Kot sta zapisali avtorici Ule in Kuhar (2003), da zveza smislov in napotil danes ni več brezpogojna in se je zrahljala. Iz ljubezni npr. ne izhaja več poroka/zakon. Za skupno življenje ni več potrebna poroka. Iz poroke prav tako ne sledi več seksualni privilegij ali želja po otroku. Ljubezen je mogoča tudi brez zakona in zakon je lahko brez otrok

/.../ skupno življenje para ne meri več brezpogojno na kasnejši zakon. Tudi spolnost ne vodi do poroke (Ule in Kuhar 2003, 53–56).

Naloga bo tako razdeljena na dva dela. V prvem delu naloge bodo poglavja, v katerih bom predstavila temeljne koncepte, ki vsebinsko opredeljujejo magistrsko delo: socialno-zgodovinski okvir zakonske zveze, preobrazba ljubezni in čisto razmerje, kohabitacije in zakonske zveze, stališča in percepcije o partnerskih razmerjih, vpliv individualizacije na odločitve o vstopu v razmerje in izbiri partnerja.

Domnevam, da se vse več mladih odloči za izvenzakonsko zvezo, ker so se močno spremenili družbeno legitimni vzorci vstopanja v razmerja in v družinsko skupnost. Menim, da so k spremenjenim vzorcem vstopanja v razmerje, izbiri partnerja močno pripomogla tudi pravna izenačitev in sekularizacija. S tem se bo zaključil prvi del naloge. V drugem, empiričnem delu, bom predstavila ugotovitve kvantitativnega in kvalitativnega raziskovanja ter nalogo zaključila s sklepno diskusijo.

2 SOCIALNO – ZGODOVINSKI OKVIRI

Mladi moški in mlade ženske se danes odločajo za različne načine in oblike partnerskih razmerij, zato sem želela raziskati, ali spol pomembno diskriminira stališča in odločitve na tem področju. Socialno-zgodovinske študije so namreč prepričljivo pokazale, da je bila institucija zakonske zveze bistveno pomembnejša za ženske, ker jim je zagotavljala ekonomsko preživetje in družbeni status. Ženske so bile izključene iz vsakdanjih praks odločanja na različnih družbenih področjih, pri čemer je na diskriminatorno družbeno ozadje imela pomemben vpliv religija (Sieder 1998; Goody 2003; Žagar Žnidaršič 2000).

2.1 Krščanstvo, sekularizacija in zakonska zveza

Ženske so bile v dolgi zgodovini krščanstva izključene ali vsaj močno nadzorovane pri opravljanju cerkvenih, političnih in ekonomskih dejavnosti. Cerkev je nadzorovala življenje vernikov tudi v zasebnem vsakdanjem življenju, kjer sta imela pomembno vlogo spolnost in reprodukcija. Ločitve so bile prepovedane, zato ženske kot inferiorni spol niso imele pomembnega vpliva in možnosti odločanja, pogosto niti o poteku lastnega življenja. Ženskam sta družbeni status in vpliv določala najprej izvorna družina in nato prokreativna družina. Na eni strani je bila družina tista, ki je izbirala, s kom se bodo poročile, na drugi strani cerkev, ki je nadzorovala družinsko življenje. Starševska avtoriteta in cerkveno sklenjena zakonska zveza sta zaznamovali celotno življenje ženske (Goody 2003, 54–63).

Različni avtorji so opisovali faze kohabitacij v zgodovini in pri raziskovanju opredelili več zgodovinskih faz pri izbiri partnerja: v prvi fazi je bila poroka sklenjena z dogovorom staršev; v drugi fazi so se starši še vedno dogovorili za poroko, vendar so dokončno odločitev prepustili otrokom; v tretji fazi so se o tem odločali otroci, vendar so starši lahko odločitev prepovedali; v četrti fazi, ki je bila dosežena samo v 20. stoletju, otroci lahko svojega zakonca izberejo sami, in se ne ozirajo dosti na to, kaj mislijo njihovi starši (Goody 2003; Sieder 1998; Stone 1978).

V predindustrijski družbi 17. in 18. stoletja zakonska zveza ni bila le zveza ali skupnost dveh posameznikov, moža in žene, ampak je bila zakonska zveza stvar razširjene družine, ki je bila osnovana tudi na religioznih temeljih. Od moških in žensk se je pričakovalo, da se bodo poročili in imeli otroke. Od sredine 18. stoletja naprej je

prišlo do večje transformacije ekonomskih in družbenih odnosov. Kapitalistična ekonomija je prinesla spremembe v sfero dela, ljubezni, družine in družbenega spola (Cancian 1987).

V 20. stoletju, posebej od druge polovice naprej, ljubezen povezujemo z detradicionalizacijo in individualizacijo, dosežkoma modernizacijskih procesov, ki so se začeli stoletja poprej. Spremenjene verske prakse in prepričanja, ki sta jih prinesla reformacija in protireformacija, s procesom sekularizacije, ki sta jo povzročila renesansa in razsvetljenstvo, je prispevalo k temu, da je oslabil vpliv prej omenjenih veljavnih verskih norm v zvezi z družino in zakonsko zvezo (Goody 2003, 108–118).

Družbene spremembe, predvsem razvoj industrije in množičnega zaposlovanja žensk v 20. stoletju, so prinesle tudi možnost ločitve od partnerja. V zakonskih zvezah, v katerih je ljubezen med partnerjema zamrla, se je zdela ločitev možna in najbolj verjetna rešitev (Sieder 1998). Krščanstvo je imelo močan vpliv na strukturo evropske družine, vendar se je s procesom sekularizacije zmanjšal cerkveni pritisk in tako se je spremenil red stvari. Cerkev je zaradi sekularizacije izgubila nadzor, njeno vlogo je prevzela država, ki je imela pomembno vlogo tudi pri večjem deležu zaposljivosti žensk, kar je korenito spremenilo razmerja in družinsko življenje (Goody 2003, 127).

2.2 Zaposlenost žensk in posledice za zakonsko zvezo

Večja zaposlenost žensk je prinesla korenite spremembe v partnerskih in družinskih razmerjih. Prevrednotenje »tradicionalne« ženske inferiornosti, ki je v mnogo pogledih odločilno zaznamovalo zgodovinsko-družbeni razvoj v 19. in 20. stoletju, ni bilo posledica načrtovanega, usmerjenega, napredujočega ali celo dokončnega procesa. Pohod žensk v družbo enakih in enakopravnih moških je potekal predvsem na trgu dela kot tudi na drugih sferah družbenega življenja. To so poleg področja dela tudi področje izobraževanja, pravne in politične emancipacije ter možnosti soodločanja (Žagar Žnidaršič 2000).

V zgodnjih industrijskih družbah je veliko žensk delalo v tekstilni industriji, z drugo industrijsko revolucijo pa so se ženske še bolj množično zaposlovale. Ko je prodril vpliv ženskih gibanj, z invencijo gospodinjskih strojev, z razvojem storitev in z liberalizacijo razvezne zakonodaje, je postalo vse manj zanesljivo, da bo zakonska

zveza trajala večno, »zaposlena ženska« pa je postala prej pravilo kot izjema. Za drugo polovico 19. stoletja je bilo še značilno, da so z nenaklonjenostjo gledali na »zaposlene žene«, žensko delo je prišlo v konflikt z vlogo matere in gospodinje (Goody 2003, 225–231). Korenite spremembe so prišle s tretjo industrijsko revolucijo, obdobjem po drugi svetovni vojni.

Vedno več žensk ni več pristajalo na omejeno vlogo gospodinje in matere. Sieder (1998) pravi, da če je bil motiv za zaposlitev poročenih žensk v dvajsetih, tridesetih ali celo petdesetih letih še vedno družinsko naravnano (večina žensk je delala za družinski proračun, ker dohodek zakonca ni zadoščal), pa so v sedemdesetih letih opazno stopili v ospredje osebni interesi (Sieder 1998, 234).

Lastni zaslužek je predstavljal posredno neodvisnost od partnerja. V šestdesetih in sedemdesetih letih se je kar naprej razpravljalo o »delitvi dela« med moškim in žensko. Za mlade ženske je prvič postalo možno, da osredotočijo svoje interese v poklic kot bistven del njihovega življenja. Možnost lastnega dohodka je spodbujala neodvisnost žensk (Sieder 1998, 234).

Skupaj z naraščajočim deležem zaposlenih žensk so se povečali: odstotek ločitev, število enostarševskih družin in samskih staršev ter tudi delež neporočenih parov. Za večino je postala ločitev mogoča, ker je morala cerkev pod pritiskom vse večje sekularizacije in državnega nadzora pa tudi feminističnih gibanj opustiti nadzor nad sklenitvijo in razpadom zakonske zveze (Goody 2003, 228–229). Od obdobja reformacije dalje je nasploš oslabil verski nadzor nad družinskim življenjem, v 19. stoletju so odpravili absolutno prepoved ločitev. Hkrati so se povečali državni posegi v družinsko življenje, o čemer je nazorno pričala možnost (zgolj) civilne poroke. Vendar bi težko rekli, da je vpliv katoliške socialne doktrine v zvezi z zasebnim in intimnim življenjem povsem zamrl. Habitusi, ki se odlikujejo v dolgih zgodovinskih obdobjih, pogosto delujejo na ne povsem zavestni in netematizirani ravni, o čemer govorijo tudi socialno zgodovinske študije.

Neporočene ženske so bile na primer tudi v evropskih družbah (tudi v slovenski) vse do druge polovice 20. stoletja stigmatizirane (Bock 2004; Leskošek 2002; Žagar Žnidaršič 2000; Verginella 1990). V sodobni družbi je družbena enakost mladih žensk in moških v Sloveniji in v Evropi razmeroma visoka (Ule in drugi 1996; Ule 2002). Kljub temu domnevam, da so mlade ženske še vedno bolj naklonjene zakonski zvezi kot mladi moški, čeprav v zahodnih družbah odločitev za ljubezen, partnerja in otroke ni več stvar verske in starševske avtoritete, temveč individualna odločitev domnevno neodvisnih posameznic in posameznikov.

2.3 Sodobna ideologija ljubezenskega razmerja

Ljubezen postaja odprt prostor, ki zahteva trdo delo obeh partnerjev, pri čemer se partnerja danes pogovarjata o namenu in cilju ljubezenskega razmerja. Šadl (2000) meni, da je v sodobnem zahodnem svetu v središču zanimanja (javne sfere), predvsem (erotična heteroseksualna) ljubezen med dvema osebama (Šadl 2000, 189-192).

Videti je, da v sodobnosti prevladuje tako razumevanje intimnosti, za katero je značilna odprtost, zaupanje in emocionalna bližina (npr. prijateljstvo, partnerstvo, starševstvo). Oseba ocenjuje in doživlja svoj objekt ljubezni kot nekaj posebno vrednega, ga občuduje in pojmuje kot del svojega intimnega sveta. Obojestranska ljubezen predpostavlja vzajemno neodvisnost in avtonomijo, spoštovanje, zaupanje in intimnost (Šadl 2000, 189-192).

Ljudje imajo različne želje in pričakovanja v intimnih medsebojnih odnosih prav zato, ker ne obstajajo več jasne in nedvoumne socialne norme o tem, kako organizirati in živeti lastno intimnost. Emancipacija od tradicionalnih zapovedi je prinesla tudi precejšnjo odprtost in negotovost. To gotovo velja tudi za področje ljubezni. Ljudje vedno bolj tonejo v vodnjak negotovosti o sebi, dvomov o sebi in samoizpraševanja: »Ali sem srečen? Ali sem res samoizpolnjen? ...« (Beck 2001, 142). V iskanju samoizpolnitve imajo ljudje neskončno možnosti pri izbiri partnerja oziroma partnerke na trgu. Ljubezen je »odprta«, tudi ko ljudje razbijajo najboljše zakone in v hitrem zaporedju vstopajo, kot pravi Beck (2001, 142), v vedno nove zveze. Ljudje so v življenju, kot tudi na področju ljubezni, obsedeni s ciljem samouresničitve. Ta sistem

vrednot individualizacije obenem vsebuje tudi nastavke nove etike, ki temelji na načelu »dolžnosti do sebe« (Beck 2001, 142–143).

Veliko ljudi se po propadlem zakonu ponovno odloči za nov-ega/-o partner-ja/-ko, a ne tudi za ponovno sklenitev zakonske zveze, kar najbrž tudi prispeva k nizkemu deležu sklenjenih zakonskih zvez. Raznovrstnost partnerskih in družinskih aranžmajev povzroča to, čemur nekateri humorno pravijo »džungla starševskih razmerij«; moji, tvoji, najini otroci, s temu primernimi uredbami, občutljivostmi in konfliktnimi conami za vse prizadete (Beck 2001, 149).

3 KOHABITACIJA IN ZAKONSKA ZVEZA

V današnjih zahodnih družbah se intimna razmerja preobražajo v procesih individualizacije, pluralizacije, demokratizacije in globalizacije. Švabova (2001, 62) pravi, da so spremembe, povezane z zakonsko zvezo, vidne v naslednjih sociodemografskih trendih: upadanje števila porok, naraščanje števila kohabitacij, zviševanje starosti ob prvi poroki, naraščanje števila razvez zakonskih zvez in fenomenu ponovnega poročanja (Švab 2001, 57–86).

3.1 Pluralizacija družinskih oblik

Pluralizacija družinskih oblik zajema več vzporednih pojavov: zmanjševanje števila nuklearnih družin, naraščanje števila reorganiziranih družin ter enostarševskih družin, pojav t. i. parastarševanja, naraščanje števila istospolnih družin in enočlanskih gospodinjstev. Hkrati se odvija tudi proces zmanjševanja števila družinskih članov, ki je povezan s trendom upadanja stopnje rodnosti (Švab 2001, 57–86).

Spremembe v partnerskih odnosih naj bi imele pomemben vpliv tudi na rodnost. Če so bili v tradicionalni družini otroci pričakovani izid zakonske zveze, vir smisla ter zagotovilo za ustreznemu družbeni položaj zakonskega para, v pozni moderni ni več tako. Na spolnost, ločeno od reprodukcije, in reprodukcijo, ločeno od poroke, je vplivala vpeljava široko dostopne kontracepcije. Otroci tako niso več samoumeveni cilj, temveč se jih pogosto razume kot oviro pri doseganju osebnega samouresničevanja (Van de Kaa v Sobotka v Rajgelj 2008; Švab 2001).

Spreminjanje maritalnega vedenja v Evropi v zadnjih nekaj desetletjih najbolj zaznamuje deformalizacija partnerskih razmerij, ali po Beck in Beck-Gernsheim (2006) pojav »silovitega vzpona neformalnih zakonskih zvez«, ki pomeni zmanjševanje pomena zakonske zveze na račun vedno bolj popularnih kohabitacij, kot tudi naraščanje števila razvez zakonskih zvez (Beck in Beck-Gernsheim 2006).

Prav naraščanje števila razvez zakonskih zvez je:

/.../ je za analizo pluralizacije družinskih potekov pomemben, saj deluje na več razsežnosti spreminjanja družinskih potekov: pomeni prelom nekega družinskega poteka, pluralizacijo družinskih potekov (spremeni se njihova orientacija) in ustvarjanje novih družinskih potekov (z reorganiziranimi družinami). Trdimo lahko, da je prav naraščanje števila razvez (in na sploh nestabilnosti partnerskih zvez) tisti dejavnik, ki najbolj določa nove značilnosti življenjskih potekov v postmodernosti (Švab 2001, 165).

Razveze so postale normaliziran vzorec prekinitve partnerske zveze. V preteklosti je bila ločitev bolj družbeno stigmatizirana. Zakonska zveza je bila bolj strogo formalizirana z različnimi zunanjimi družbenimi in kulturnimi dejavniki. Pri tem gre za proces deformalizacije partnerskih razmerij, ki so vedno bolj definirana in pogojena z dejavniki od znotraj, torej individualnimi dejavniki in ne več zunanjimi dejavniki (Švab 2001, 167).

V sodobni družbi smo soočeni z drugimi oblikami življenja, ki ne vključujejo poročenega moškega in poročene ženske: Pojavljajo se nove oblike, kot so: samsko starševstvo, kohabitacije neporočenih parov, serijske zakonske zveze; narašča tudi stopnja individualizacije, ki deluje strukturno, kot sociološka transformacija družbenih institucij ter razmerij med posamezniki (Beck in Beck-Gernsheim 2001, 130). Zaradi navedenih sprememb so številne evropske države začele sprejemati koncept »registriranih partnerstev«. To so registrirana homoseksualna in heteroseksualna partnerstva, ki predstavljajo alternativo do tedaj dominantnim oblikam. Registrirana partnerstva so postala legalna, prav tako kot zakonska zveza (Boele-Woelki 1999).

3.2 Razlogi odločitve za kohabitacijo

Vse višja izobrazba žensk in vključenost mladih v daljše obdobje izobraževanja sta pomembna dejavnika za kasnejšo odločitev za materinstvo. Priznanje očetovstva je kljub neskljenjeni zakonski zvezi urejeno in ni več stigmatizacije otrok rojenih v izvenzakonski zvezi. Sklepam, da večina otrok, rojenih zunaj zakonske zveze, živi skupaj s starši v zunajzakonski skupnosti. Po eni strani je priznanje očetovstva že takoj ob rojstvu (ali po njem) prisotno zaradi možnosti koriščenja očetovskega dopusta, po drugi strani pa je to indikator, ki kaže na vse bolj pogosto obliko partnerske skupnosti – kohabitacije (Švab 2001; Rajgelj 2008; Renner 2006).

Ule in Kuhar (2003, 97) sta v anketi »*Mladi, družina, starševstvo 2002*« empirično opazili, da se spreminja pomen poroke kot socialne in kulturne institucije. Poroka izgublja funkcijo družbenega rituala, s katerim bi mladi deklarirali odraslost in svobodo. Pomembno je spoznanje, da je status neporočenih v družbi enako sprejemljiv kakor status poročenih (Ule in Kuhar 2003, 97–102). Pri mladih so se po Xie in sodelavci (2003) pojavili trije aspekti kohabitacije: (1) kohabitacija kot alternativa zakonski zvezi; (2) kohabitacija kot alternativa samskosti; (3) kohabitacija kot predhodnica zakonske zveze (Xie in drugi 2003; Ule in Kuhar 2003). Zgoraj opisani aspekti so močno povezani tudi z žensko participacijo na trgu delovne sile ter z njim povezane različne oblike intimnih razmerij (Ule in Kuhar 2003, 96–98).

3.2.1 Porast kohabitacij v Evropski uniji

Naraščanje deleža izvenzakonskih rojstev beleži večina držav Evropske unije. Starostna skupina, kjer so kohabitacije najbolj pogoste, so mladi od 26. do 35. leta (Kasearu 2007). Države, ki imajo zbrane in dostopne podatke, v zadnjih desetletjih beležijo vztrajen porast deleža kohabitacije. Kiernanova (1996) poudarja, da kohabitacije niso nov pojav; le da se tovrstnih zvez pred letom 1970 ni statistično beležilo, oziroma so bile »statistično nevidne«. Izpostavljeni so bili podatki za nekaj držav v Evropski uniji. Na Švedskem je delež kohabitacij med letoma 1975–1985 porasel s 57 na 78 odstotkov, v Franciji je v obdobju 1975–1988 ta delež porasel z 11 na 49 odstotkov (Eurostat 2012, Kiernan v Rajgelj 2008, 13–19).

Rajgelj (2008, 13–19) pravi, da vprašanja o vplivu naraščanja deležev kohabitacije na rodnost ostajajo nedorečena, čeprav nekateri preučevalci, na podlagi višanja deleža zunajzakonske rodnosti v zadnjih petnajstih letih sklepajo, da je poroka izgubila osrednjo vlogo pri odločitvi za starševstvo (Rajgelj 2008, 13–19).

Kalmijn (2007) navaja naslednje glavne razloge za odločitev o življenju v kohabitacijah: sprememba ženske vloge, podaljšano obdobje mladosti, religiozne in ekonomske spremembe. Mladi se odločijo vse pogosteje za življenje v kohabitaciji, ne nadaljujejo svojega razmerja kot kasnejšo sklenjeno zakonsko zvezo, ampak ostanejo v kohabitacijah (Kalmijn 2007). Prav tako imata močan vpliv na različne vrste kohabitacij različno družbeno in zgodovinsko ozadje. Glede na deleže kohabitacij lahko evropske države razdelimo na tri skupine. Kohabitacije so pogostejše in tudi najbolj naraščajo v nordijskih državah (Norveška, Danska in Švedska), vendar pa v to skupino sodita tudi Slovenija in Estonija, ki imata izjemno visoko število kohabitacij. Srednja skupina držav so: Nizozemska, Belgija, Luksemburg, Britanija, Nemčija in Avstrija. V tretjo skupino sodijo države južne Evrope in Irske. Prav tako so v tretji skupini še posebej izpostavljene države, kot so Španija, Italija, Grčija in Portugalska. To so države s specifično tradicijo, ki je močno vplivala na manjše število kohabitacij, kjer beležijo več sklenjenih zakonskih zvez. Delež kohabitacij v Grčiji in na Portugalskem je relativno nizek, ker imajo visok delež parov, ki se odloči za zakonsko zvezo – dve tretjini žensk v poznih dvajsetih letih je poročenih (SURS, Demografsko in socialno področje – poroke 2012, Rajgelj 2008; Kasearu 2007).

Kalmijn (2007) kot posebnost navaja Slovenijo, ki ima v primerjavi z drugimi postsocialističnimi državami visoko število kohabitacij. Za Slovenijo je značilno, da posamezniki raje živijo v kohabitacijah kot v sklenjeni zakonski zvezi. Posledica tega je, da ima Slovenija nizko stopnjo divorcialitete. Število razvez upada, kar je v veliki meri odvisno od povečanja zunajzakonskih skupnosti na račun števila sklenjenih zakonskih zvez (Kalmijn 2007; Renner 2006).

3.2.2 Kohabitacije v Sloveniji

Slovenija ima visoko stopnjo rojstev v izvenzakonskih skupnostih in spada v skupino držav z najnižjo stopnjo ločitev na 1000 prebivalcev. Če gledamo divorcialiteto v razmerju do poročnosti, je ta tretjinska, kar je enako evropskemu povprečju. Za Slovenijo so na Statističnem uradu Republike Slovenije na voljo podatki o porokah in razvezah od leta 1954 naprej. Slovenija beleži največji upad sklenjenih zakonskih zvez v začetku osemdesetih let. V letu 1977 je bilo število sklenjenih zakonskih zvez 8,2 na 1000 prebivalcev. Od osemdesetih do začetka devetdesetih let se je število sklenjenih zakonskih zvez skoraj prepolovilo (4,3 na 1000 prebivalcev), do leta 2008 pa je število sklenjenih zakonskih zvez še bolj upadlo (3,3 na 1000 prebivalcev). Število sklenjenih zvez upada zaradi vse več zunajzakonskih skupnosti. Zanimiv je tudi podatek, da se je v obdobju od leta 1981 do 1994 ločilo skoraj četrtina parov, tako v Sloveniji kot tudi v državah EU. (SURs, Demografsko in socialno področje – poroke 2012).

V obdobju od leta 1954 do 1982 število rojstev v izvenzakonski zvezi ni nihalo, v tem obdobju je bilo povprečno 10 odstotkov otrok, ki so bili rojeni neporočenim materam. V osemdesetih in devetdesetih letih je bilo 15 do 27 odstotkov otrok rojenih neporočenim materam. V zadnjih dvajsetih letih odstotek še vedno narašča. V letu 2011 je 57 odstotkov otrok rojenih v izvenzakonski skupnosti (SURs, Demografsko in socialno področje – poroke 2012).

V nadaljevanju me bo zanimalo, kateri so makrosociološki dejavniki, ki vplivajo na odnos mladih do oblikovanja partnerstev. Domnevam, da so med najpomembnejšimi individualizacija, ideologija čistega razmerja pa tudi pravna regulacija zasebnih razmerij.

4 VPLIV INDIVIDUALIZACIJE NA IZVENZAKONSKA PARTNERSTVA

Individualizacija je tisto, kar imajo mnogi za dosežek sodobne civilizacije. Živimo v svetu, kjer imajo ljudje pravico, da si izberejo zase lastni vzorec življenja, da se odločijo po lastni vesti, za kakšno prepričanje se bodo zavzemali (Taylor 2000, 7–9). Vendar individualizacija nima zgolj pozitivnih aspektov, danes mnogi avtorji že poudarjajo njene negativne, protiskupnostne učinke in govorijo o presežni ali hiperindividualizaciji (Taylor 2000; Bauman 2003).

4.1 Individualizacija modernega življenja posameznika

Beck in Beck-Gernshein (2001) ugotavljata, da je individualizacija družbeni proces, ki od posameznika zahteva aktivne izbire v vsakdanjem življenju. Individualizacija vodi v nove postmoderne življenjske stile. V sodobni družbi ima človek na ramenih veliko breme, saj izbire, osvobojene zunanjih pritiskov, pomenijo precejšnje »tveganje svobode«. V modernih družbah se družbena kontrola in omejitve prenesejo na vsakega posameznika (Beck in Beck-Gernshein 2001, 8–10).

Individualizirani posameznik oziroma posameznica postaja družbena enota v vsakdanjem življenju. Detradicionalizacija, ki je značilna za posameznike/-ce v sodobnem svetu, pomeni posameznika, odvisnega od trga delovne sile, izobrazbe, potrošnje itd. Pričakovanja individualnega delovanja posameznika/ce so povezana z željo »življenja po svoje« (Beck 1992, 90).

Od šestdesetih let dalje, za katere so značilna spolna revolucija, feministična gibanja, množičen vstop žensk na trg delovne sile, študentske demonstracije, so se življenja posameznikov razširila na različne sfere sprejemanja drugih in sprejemanja raznolikosti. Če je bila pred tem nedolžnost še zelo cenjena vrednota, povezana s sklenitvijo zakonske zveze, so bila v sedemdesetih in v začetku osemdesetih let pričakovanja in mnenja o nedolžnosti ravno nasprotna. Le še manjšina je s svojim prvim spolnim odnosom počakala na poroko, večina 15- do 19-letnic je imelo spolne odnose s svojim fantom brez obvez o poroki (Beck in Beck-Gernshein 2001, 68).

4.2 Vpliv individualizacije na zakonsko zvezo

Danes mladim spolnost ni več tabu, prakticirajo jo v izvenzakonskem razmerju, ki lahko preide v resno dalj časa trajajočo zvezo, kot tudi manj časa trajajočo zvezo. Spolnost mladi prakticirajo že kmalu v najstniških letih, prav tako tudi kasneje v izvenzakonski skupnosti (Bernik 2010). Kontracepcija je močno razširjena in dostopna, kar širi možnosti in izkušnje na področju spolnosti in partnerstva (Beck in Beck-Gernshein 2001; Bernik 2010).

Zato so se pojavila vprašanja, ki so vse bolj burila javnost, kot na primer: kaj konstituira družino? Katera vrsta razmerja naj bodo opisana kot »normalna« in primerna za ustvarjanje lastne družine? Kaj je normalno in kaj je deviantno? Kaj naj bo sprejeto in normalizirano s strani države? Katera oblika družine naj bo deležna finančne podpore? (Beck in Beck-Gernsheim 2001)

Na prizorišču intimnosti se je zgodil zgodovinski preobrat, na mesto zakonske zveze in družine je stopila želja po »dobremu razmerju«. Poroka ni več samoumevna in doživljenjska institucija, poudarek se je prevesil na stran dobrega in zadovoljujočega razmerja (Jamieson in Weeks v Švab 2001; Beck in Beck-Gernsheim 2001; Bernik 2010).

4.3 Individualna izbira partnerja/ke

Individualna izbira partnerskega razmerja je pomemben del odločitve pri prehodu mladih v odraslost. Še nedolgo tega je bilo stabilno partnersko razmerje marker (označevalec) odraslosti.

Iskanje partnerja je potekalo po družbeno določenih pravilih. Pred stoletjem je bila izbira partnerja in začetek razmerja pogojena s privolitvijo staršev. Kmalu po vojni se je kot oblika dvorjenja uveljavilo zmenkovanje (Salecl 2010, 63–65). V nadaljevanju pravi, da je seksualna revolucija v šestdesetih letih prejšnjega stoletja in vključitev žensk v delovno silo dala povod za razmah feminističnega gibanja in rahljanje starih pravil dvorjenja (Salecl 2010, 70). Rečemo lahko, da je nekdanja toga družbena pravila nadomestila tiranija »svobodne izbire«.

Še v šestdesetih letih so bili, po mnenju Becka (2001, 149), družina, zakon in poklic kot povezovanje življenjskih načrtov, življenjskih položajev in biografij, v veliki meri zavezujoči. Zdaj so se na vseh točkah odprle možnosti in prisile izbire. Ni več jasno, ali naj se poročimo, kdaj se naj poročimo, ali naj živimo skupaj in se ne poročimo, se poročimo in ne živimo skupaj, ali bomo otroka spočeli in vzgojili v družini ali zunaj družine, s tistim, s katerim živimo, ali s tistim, ki ga ljubimo, ki mogoče živi z neko drugo, ali bo to pred kariero ali sredi kariere (Beck 2001, 149–150). Ideologija izbire nas je naučila, da lahko nadziramo čustva in racionalno izbiramo. Izbira v ljubezni je dandanes še posebej problematična, saj se nenehno ženemo za idealnim

partnerjem. »/.../ stalno menjavanje, ki mu sledi občutek, da si z odločitvijo za enega morda zamudil boljšo partijo ...« (Salecl 2010, 70).

Ob izbiri partnerja naletimo na različne ovire. Tem so podvrženi predvsem mladi, ki prvič vstopajo v razmerje, kot tudi tisti, ki so že kdaj v preteklosti imeli razmerje. Ovire v nas izzovejo nezadovoljstvo, ko si želimo imeti nekoga, pa tega ne moremo dobiti. Ko ovire našemu zadovoljstvu nehajo obstajati, ko dobimo, kar želimo, dobimo občutek, da si tega sploh nismo želeli, kmalu začnemo iskati kaj drugega. »... Lacan poudarja, da v ljubezni, še posebej mladi, dajejo tisto, česar nimajo, v drugem pa vidijo tisto, česar on oziroma ona nima« (Salecl 2010, 79).

Neskončno raznolika možnost izbire partnerjev in partnerk, iskanje idealnega partnerja ali partnerke pri mladih lahko posameznika pusti praznih rok. Individualna izbira za partner-ja/-ko, odprte možnosti izbire, izvirajo iz različnih družbenih stališč in percepcij mladih (Salecl 2010, 79–80). Mladi imajo neskončno možnosti dostopa do različnih informacij, imajo lastna mnenja, ki izvirajo iz družbenega in družinskega okolja, ob pestri možnosti izbire in samostojnemu odločanju ter različnih stališčih in odločitev za določeno obliko razmerja. Prav ta neskončna možnost izbiranja se zlahka sprevrže v svoje nasprotje: v nezadovoljstvo z izbiro in v osamljenost.

5 ČISTO RAZMERJE IN IZVENZAKONSKA SKUPNOST

Čisto razmerje definira situacijo, ko osebi stopata v odnos zaradi odnosa samega, zaradi tega, kar lahko vsaka oseba dobi iz daljšega druženja z drugo osebo in obstaja le v toliko, kolikor prinaša zadovoljstvo obema partnerjema (Giddens 2000).

5.1 Ideologija razmerja in spolnosti

Spolnost v razmerju se povezuje s procesi pospešene individualizacije, diferenciacije in racionalizacije spolnega vedenja. Izrazite spremembe v spolnosti v zahodnem svetu so se pojavile v zadnjem desetletju prejšnjega stoletja (Beck 1992, Bernik 2010).

Spolna aktivnost je po Baumanu (2003) ozko usmerjena na orgazemske učinke; ne glede na njene konkretne namere se postmoderna spolnost suče okrog orgazma. Po mnenju avtorja so se v postmodernih družbah temeljne sestavine človeške spolnosti,

to je reprodukcija človeške vrste, eroticizem in ljubezen, povsem ločile in osamosvojile (Bernik 2010, 10). V teh družbah spolni užitek ni več povezan z reprodukcijo, niti z ljubeznijo (Bauman, 2003).

Nova seksualna revolucija je ključna s stališča, da v njej nastopajo »iskalci in zbiralci čutnih užitkov«, saj je obstoj »čistega razmerja« odvisen predvsem od tega, da ga partnerja ocenjujeta kot obojestransko zadovoljitev. Spolni užitki so dobrina, ki si jih partner-ja/-ki izmenjujeta. S tega vidika, so partnerske zveze predvsem legitimni okvir za »čisto menjavo« užitkov (Bernik 2010). Bernik (2010, 11) meni, da sodobne partnerske zveze temeljijo bolj na »sotočnih užitkih« kot na »sotočni ljubezni«. Organiziranost spolnosti v sodobnih zahodnih družbah predpostavlja preudarne posameznike, ki skušajo s čim manjšimi stroški doseči čim večje užitke in ki v partnerskih zvezah vztrajajo le, dokler te izpolnjujejo njihova pričakovanja. Pričakovanja in želje posameznika so v spolnosti povezane zgolj z užitkom, ne z reprodukcijo (Bernik 2010, 10–11).

Giddens (2000) govori o slabljenju pomena tradicije, na kar naj bi vplivala prevladujoča »etika individualnega samouresničenja in uspeha«, ki poseblja vrednoto avtonomije in svobode. V skladu s tem je bil vpeljan koncept individualne izbire, ki opisuje paleto izbir in alternativ, s katerimi so soočeni posamezniki. Sodobno družbo po Giddensovi oceni označuje »kultura tveganja«, saj paleta izbir neizbežno vključuje tudi tveganje pri odločanju – v tem smislu naj bi bili tvegani tudi odločitvi za poroko in za starševstvo (Giddens 2000).

5.2 Čisto razmerje ali čisti užitek

Sodobno razmerje vključuje razvoj plastične seksualnosti, ločitev seksualnosti od reprodukcije kot tudi preobrazba romantične ljubezni v sotočno ljubezen, v aktivno in pogojno ljubezen. Sotočna ljubezen je dejavna, odvisna ljubezen, bolj kot želja po posebnem človeku je značilna želja po posebnem razmerju. Ni nujno, da mora to biti heteroseksualno razmerje (Giddens 2002). Čisto razmerje ne predpostavlja poroke, je bodisi heteroseksualno, biseksualno ali homoseksualno. Vodi do popolne reorganizacije intimnosti in »obljublja demokracijo« (Giddens 2000; 2002; Pušnik 2003).

5.2.1 Vstop mladih v »demokraciĉno« razmerje

Partner-ja/-ici v razmerju se zavedata delovanja zveze in jo skupaj tudi ohranjata. Fleksibilnost in aktivna ljubezen, kot tudi plastiĉna seksualnost, to je del neĉesa, kar obdrži posamezni-ka/-ci v kakršnikoli zvezi ali razmerju. V središču spreminjanja spolnosti je proces demokratizacije intimnega življenja, ki vkljuĉuje visoko stopnjo individualizacije, odsotnost kakršnekoli prisile, komunikacijsko odprtost ter vzajemno partnersko in odgovorno zaupanje (Giddens 2000 v Bernik 2010).

Vzpostavljanje in vzdrževanje ĉistega razmerja temelji na »sotoĉni ljubezni«, ta je dejavna in odvisna ljubezen, ki motivira partnerja k vzajemnim prizadevanjem za ohranjanje partnerske zveze (Giddens 2000). »Zato je vsaka partnerska zveza izpostavljena neprestanemu odloĉanju o njeni perspektivnosti« (Bernik 2010, 9). Spremembe v partnerskih zvezah, ki so »zares revolucionarne v najglobljem smislu, vkljuĉujejo tudi korenite spremembe druŹbene organiziranosti spolnosti« (Bernik 2010, 9–10).

Pri mladih bi lahko iskali razlago za to, da se odloĉajo za veĉ zaporednih izvenzakonskih skupnosti, ne pa za sklepanje zakonske zveze, v tem, da jim to omogoĉa veĉjo (iluzijo) svobode.

6 MLADI NA PREHODU V ODRASLOST

V današnjem ĉasu mladi pogosto menjajo spolne partnerje, imajo veĉ resnih partnerskih zvez, za krajše ĉasovno obdobje, predvsem v Źtudentskih letih. Temu pojavu pravimo serijska monogamija (Ule in Kuhar 2003; Ule 2004).

Mladi Źelijo »zanesljivo prihodnost« – podaljšujejo Źolanje, se vse kasneje odloĉijo za lastno druŹino, ki ni popolnoma neodvisna od izvorne druŹine, Źelijo ekonomsko in stanovanjsko varnost. IzobraŹevanje traja daljše ĉasovno obdobje in postaja vedno bolj podobno resnemu delovnemu procesu (Ule 2002). Mladi se sami odloĉijo za veĉino stvari, zato je znaĉilen naraŹĉajoĉ individualizem, priŹlo je do razpada starih struktur reda, ki so preŹnjim generacijam dajale trdno orientacijo (Ule 2004). Ena redkih institucij, ki se je uspeŹno prilagodila spremembam in ohranja svoj pomen, je druŹina (Rener 2006; Ule in Kuhar 2003).

Tipična lastnost družinskih potekov v postmodernosti je ta, da se posamezna obdobja v njih daljšajo ali krajšajo, tudi med sabo mešajo. Gre za zamikanje posameznih obdobj. Švab (2001) meni, da je poleg prelaganja odločitve za starševstvo (pa tudi za sklenitev zakonske zveze) najbolj očiten zamik podaljševanje prehoda iz družine staršev v lastno družino (Švab 2001; Renner 2006).

Spremembe življenjskih situacij mladih sprožajo predvsem negotovost v dogajanjih in spremembah, »... npr. povečanje ekonomske odvisnosti mladih ob hkratnem razvoju psihosocialne neodvisnosti, fragmentacija referenčnih območij, ki bi omogočala sposobnost za umeščanje lastnih izkušenj v širši pomenski kontekst ...« (Ule 2002).

Raziskave med mladimi v Sloveniji kažejo, da bi imeli prej otroke, če bi imeli izpolnjena dva predpogoja: stabilno službo in primerno domovanje (Ule 2005 v Stropnik Šircelj 2008, 1038). Teh pogojev ni mogoče ustvariti pred koncem študija, ki vzame mlademu človeku več let. Prav to obdobje pa je obdobje človekove ustvarjalnosti, želja, spolne reprodukcije, iskanje primerne partner-ja/-ke. Mladim je zelo težko usklajevati obveznosti in vstop v partnerska razmerja. Mladi težko usklajujejo intimno življenja s svojim partner-jem/-ko, v povezavi s profesionalno kariero ter starševstvom. Nekatere posameznice so soočene tudi z izgubo službe zaradi nosečnosti (Stropnik in Šircelj 2008, 1038).

Družina je vedno bolj načrtovan in zahteven projekt, ki zahteva veliko odgovornost. Mladi starši želijo svojemu otroku zagotoviti visoko kvaliteto življenja in ugodne ekonomske razmere za prihodnost (Ule in Kuhar 2003). Veliko mladih družin v Sloveniji še živi pri starših (Ule in Kuhar 2003, 113). Mladi ostajajo doma tudi zato, ker se ne počutijo dovolj pripravljene za stabilno partnersko zvezo in starševstvo (Ule in Kuhar 2008). Mladi so vse daljši čas finančno in bivalno odvisni od svojih staršev, kar je poglobitni razlog za podaljšano življenje s starši (Renner 2006).

6.1 Spremembe pomena družbenih institucij na prehodu mladih v odraslost

Mladi so tisti, ki so tako materialno kot emocionalno odvisni od družinske podpore. To jasno izražajo tisti mladi, ki so se že odselili od doma. Trdijo namreč, da so jim starši finančno zelo pomagali s stanovanjem, ob tem so jim zagotovili še, da jim bodo

pomagali tudi v prihodnosti. Vendar vsi nimajo te možnosti. Mladi se na starše mogoče preveč opirajo (Ule in Kuhar 2008, 155). Odločitev, da ostajajo doma, je ugodna zaradi dobrih odnosov s starši. Mladi ostajajo dalj časa pri svojih starših in odlagajo odločitev za samostojno neodvisno življenje s svojim partner-jem/-ko na začetek tridesetih let starosti (Ule in Kuhar 2003, 35–38).

Za vse oblike mladosti je značilno, da je bila statusna neuskkljenost mladih najbolj poudarjena prav v času izteka mladosti. Ule in Kuhar (2003) menita, da je tisto, kar je »zgodovinsko« novo, pozno doseganje ekonomske avtonomije in vedno zgodnejše doseganje avtonomije v intimni sferi, v kulturi, potrošnji. V nadaljevanju razpravljata o tezi »/.../ da mladi danes poznajo visoko stopnjo individualne svobode v uporabi svojega časa, v izbiri oblik komuniciranja, izbiri partnerjev in v organizaciji vsakdanjega življenja, kar pa ne more nadomestiti njihove odrezanosti od sveta, dela in od odgovornosti za svoj materialni položaj« (Ule in Kuhar 2003, 35). Mladost ostaja obdobje globalne odvisnosti mladih od družbe odraslih.

Ule in Kuhar (2003, 39) zagovarjata tezo, da je prišlo do ključnih sprememb v pglavitnih institucijah, ki so do sedaj definirale prehode v odraslost, in sicer:

- družina: slabljenje avtoritete staršev, večanje avtoritete mladih znotraj družine, poznejše poroke, naraščajoče število ljudi, ki živijo sami, partnerstvo namesto poroke;
- izobraževanje: diverzifikacija izobraževalnih karier, podaljševanje izobraževalnega obdobja, demokratizacija izobraževalnih stilov;
- delo: fleksibilna zaposlitev; menjava obdobji zaposlenosti in nezaposlenosti, vseživljenjsko izobraževanje, poudarke na individualni samouresničitvi v poklicu;
- vsakdanje življenje: v modi, spolnosti in komuniciranju prevladujejo vedenjski vzorci, ki jih prikazujejo mediji in ki jih nato vpeljejo pomembni posamezniki ali skupine.

Mladi odlašajo s poroko, ker dalj časa živijo s starši, ker hodijo v šolo. Mnogo mladih v sodobnih kohortah, po Ule in Kuhar (2003), ne bo odraslo po konvencionalnih standardih, ker bodo trajno ostali v »polodraslem obdobju«, katerega značilnosti so npr. nejasni ekonomski status, nejasen status zaposlitve, nejasno partnersko razmerje brez obveznosti in odgovornosti (Ule in Kuhar 2003, 39).

Po Walther in Schlathoof (v Ule in Kuhar 2003) so pri mladih odraslih značilni reverzibilni prehodi:

- dom staršev zapustijo in se vrnejo čez nekaj mesecev,
- zapustijo šolo in se spet vključijo vanjo čez nekaj časa,
- najdejo si delo, ki ga lahko vsak hip izgubijo,
- živijo v negotovi partnerski zvezi, za katero ne vedo, kako dolgo bo trajala,
- spreminjajo svoje poklicne aspiracije zaradi svojih osebnih preferenc ali zaradi razmer na trgu dela,
- razvijajo »zbrkljane« življenjske stile, kjer lovijo ravnotežje med prilagajanjem in potrebo po (»štrleti ven«).

Življenjske poti postajajo nelinearne, tako da lahko skoraj v vsakem trenutku svojega življenja »začneš znova«. Znova se vrneš v izobraževanje, začneš novo družinsko življenje, novo poklicno karierno, začneš novo razmerje. Razvite ekonomije in trgi dela danes zahtevajo vse bolj izobraženo in prožno delovno silo. Mladi vse večji del svojega življenja posvečajo izobraževanju, za posameznika je doseganje zelene stopnje izobrazbe postala glavna pot za pridobitev stabilne zaposlitve in zadostne plače ter za povečanje možnosti v karieri (Resman 2006, 7). Mladi želijo izpolniti vsa pričakovanja in želje, partnerstvo je le del pričakovanih obveznosti. Mladi prakticirajo različne oblike partnerstev, kar je posledica večje informacijske in javne pismenosti, imajo možnost individualne izbire (Resman 2006, 7; Ule in Kuhar 2003, 14–15).

Prehodi v odraslost niso več strogo začrtani in določeni. Odločitev mladih, da se odločijo za izvenzakonsko skupnost (predvsem tisti po dvajsetem letu, do zgodnjih trideset let) pogosteje kot za zakonsko zvezo, je tudi pravne narave. Vsaka institucionalna sprememba na sistemski ravni, npr. podaljševanje izobraževanja, sprememba trga delovne sile, pravno izenačenje zakonske in izvenzakonske skupnosti itd., lahko neposredno ali posredno vpliva na življenjski potek ljudi (Ule in Kuhar 2003, 15). Pravna regulacija je z izenačitvijo zakonske zveze in izvenzakonske skupnosti v Sloveniji zelo verjetno močno vplivala na individualno in svobodno izbiro mladih za razmerje in partner-ja/-ko, ki si ga/jo sami želijo.

6.2 Pravna regulacija zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih v Sloveniji

Slovenska družinska zakonodaja je rezultat raznolikih zgodovinskih in družbenih okoliščin. Resolucija o temeljih družinske politike v Sloveniji (1993) izpostavlja pluralnost družinskih oblik in priznavanje raznolikih družin kot del družinske politike, hkrati pa se zavzema za enakost obeh spolov in enakosti v delitvi dela. Še vedno pa daje prednosti moderni nuklearni družini (Rener in drugi 2006).

Osnovo slovenske zakonodaje, med drugimi tudi na področju družine, predstavlja Ustava Republike Slovenije iz leta 1991. Pomembnejša ustavna načela, ki so za moje raziskovanje pomembna in se nanašajo na družinske razmere in zakonsko zvezo, so:

- zakonska zveza temelji na enakopravnosti zakoncev in se sklene pred pristojnim državnim organom;
- država varuje družino, materinstvo, očetovstvo, otroke in mladino ter ustvarja za to varstvo potrebne razmere;
- otroci, rojeni zunaj zakonske zveze, imajo enake pravice kakor otroci, rojeni v njej (Rener in drugi 2006).

Pravna regulacija partnerskih in družinskih razmerij orisanim spremembam sledi le do določene mere, kar je razvidno tudi ob aktualnih polemikah v zvezi s spreminjanjem zakonodaje v Sloveniji. Vendar je na področju, ki me zanima, to je zakonsko-pravna obravnava zakonske zveze in zunajzakonske partnerske skupnosti, Slovenija z Zakonom o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ki je bil sprejet leta 1976, v evropskem kontekstu med prvimi državami, ki so izenačile pravice in dolžnosti partnerjev v obeh tipih skupnosti (Rener in drugi 2006). Menim, da je tako pravna izenačitev v Sloveniji vplivala na odločitev mladih, da se najprej odločijo za izvenzakonsko skupnost, ki jo kasneje (če jo), sklenejo tudi z zakonsko zvezo.

Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR Uradni list št. 69, 24. 6. 2004, str. 8463) zakonsko zvezo definira kot:

Dalj časa trajajoča življenjska skupnost moškega in ženske, ki nista sklenila zakonske zveze, ima zanj enake pravne posledice po tem zakonu, kot če bi sklenila zakonsko zvezo, če ni bilo razlogov, zaradi katerih bi bila zakonska zveza med njima neveljavna; na drugih področjih, pa ima taka skupnost pravne

posledice, če zakon tako določa. Prav tako so z zakonom določene pravice in dolžnosti do delitve premoženja, skrbi za otroka, plačevanju preživnine ..., ne glede na sklenjeno zakonsko zvezo ali izvenzakonsko skupnost partnerjev (ZZZDR Uradni list št. 69, 24. 6. 2004, str. 8463).

Slovenija je tudi v vrhu držav z najvišjo stopnjo sekularizacije, saj so prebivalci manj podvrženi rimskokatoliški doktrini o zakonski zvezi (Rener in drugi 2006). Kljub zdaj že več desetletni tradiciji formalno-pravne izenačitve obeh tipov partnerskih skupnosti, domnevam, da so starejši ljudje, bolj kot mlajši, še zmeraj bolj naklonjeni sklenitvi zakonske zveze, ki naj institucionalizira »resno razmerje«.

Moški in ženske imajo danes enako možnost izobrazbe, ki je pomemben dejavnik pri sprejemanju drugih oblik razmerij, včasih, predvsem ženske te možnosti niso imele (Rener in drugi 2006). Z vstopom žensk na trg dela in s pravico do izobrazbe mladi pridobijo več kulturnega kapitala, ki jim omogoča dostop do informacij, kar vpliva na njihovo mnenje, da zakonska zveza ni edina »pravilna« oblika razmerja. Bolj so naklonjeni izvenzakonski skupnosti in drugim oblikam razmerja. Bolj izobraženim ljudem je na voljo ogromno virov in informacij, ki pomagajo k oblikovanju bolj odprtega in svobodnega razmišljanja (Rener in drugi 2006).

Na podlagi povedanega lahko sklepam, da obstajajo trije med seboj povezani sklopi dejavnikov, ki vplivajo na odločitve mladih o vstopu v zakonsko in zunajzakonsko partnerstvo.

- a) Makrosociološki fenomeni sodobnosti: individualizacija in uveljavljanje ideologije čistega razmerja.
- b) Sociodemografske značilnosti: spol, starost, izobrazba.
- c) Sekularizacija in pravna regulacija partnerskih razmerij.

Kako mladi doživljajo razmerja, kakšno razmerje sami prakticirajo, pa bom naprej razvijala v raziskovalnem delu naloge.

7 EMPIRIČNI DEL NALOGE

Pri raziskovalnem delu svoje naloge sem uporabila integracijo kvantitativne in kvalitativne metode. Z integracijo metod lahko raziskovalec bolje razume problem in vprašanja, ki so z njim povezana. Pri integraciji metod gre za uporabo dveh metod na točno določen način, kar hkrati omogoča boljšo interpretacijo kot ena sama metoda (Plano in Creswell 2007, 6–8).

7.1 Potek in cilj raziskovanja

Namen naloge je raziskati in pojasniti dejavnike pri odločitvah mladih za zakonsko zvezo ali izvenzakonsko skupnost. Empirični del naloge je razdeljen na dva dela. Najprej sem se osredotočila na kvantitativni del. Po končani kvantitativni analizi podatkov pa bom z izpeljavo in analizo fokusnih skupin poglobila ugotovitve kvantitativnega dela. Moj cilj bo integracija kvalitativne in kvantitativne metode, s katero lahko predvidimo bolj utemeljene analize in zaključke določenega problema (Plano in Creswell 2007, 6–13).

Pri kvantitativnem delu sem statistično izhajala iz že obstoječe kvantitativne raziskave Slovensko javno mnenje 2003/2¹. Raziskavo sem našla na spletni strani arhiva družboslovnih podatkov. V tem delu sem preverjala različne hipoteze, ki so podrobneje opisane v nadaljevanju.

V kvalitativnem delu me je vodilo naslednje raziskovalno vprašanje: Kako mladi presojujejo oba tipa partnerske skupnosti? (V čem vidijo prednosti in slabosti obeh? Katerim dejavnikom odločanja pripisujejo največji pomen in zakaj)? Odgovore na raziskovalno vprašanje bom poskušala pridobiti s fokusnimi skupinami, saj menim, da mi omogočajo pridobiti bolj poglobljene interakcije in stališča, kot bi jih sicer dobila z intervjuji.

¹ Toš, Niko in skupina. Slovensko javno mnenje 2003/2: Mednarodna raziskava o družini in narodni identiteti in Stališča o lokalni demokraciji. [datoteka kodirne knjige]. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij [izdelava]. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Arhiv družboslovnih podatkov [distribucija], november 2004.

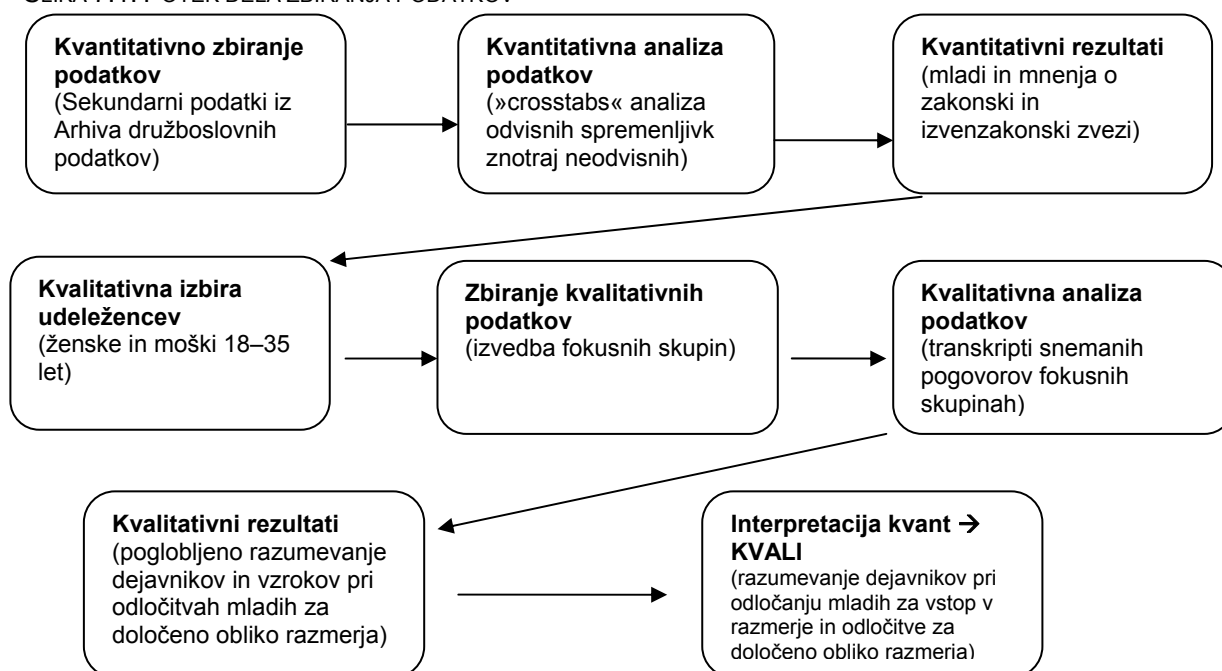
Fokusne skupine namreč omogočajo deljenje mnenj in izkušenj med udeleženci neposredno na srečanju skupine, česar posamični intervju ne omogoča. Primerne so, ker dopuščajo možnost, da opazujemo interakcije med ljudmi in da hkrati raziskujemo doživljanja in različne izkušnje posameznikov. Metoda fokusnih skupin je bolj dinamična in zanimiva, ker gre za »face-to-face« pristop. Ker želim, da bi se udeleženci fokusne skupine počutili čim bolj sproščeno, bom le-te izvedla v domačem, »naravnem« okolju udeležencev.

7.1.1 Metodološki načrt

Pri izpeljavi metodološkega dela naloge je pomembno premisliti kateri metodološki načrt bo pravi za ustrezno raziskovanje postavljenih tez. Odločila sem se za uporabo dvofaznega pojasnjevalnega metodološkega načrta, s poudarkom na kvalitativnem delu (Kvanti -> **KVALI**). Za to obliko metodološkega načrta sem se odločila, ker potrebujem kvantitativne podatke, ki bodo še bolj poglobljeno pojasnjeni s kvalitativnimi ugotovitvami. Pri kvalitativnem delu sem opravila fokusne skupine kot drugi del raziskovalnega dela.

Za uspešno izpeljavo integracije metod potrebujem tudi dober raziskovalni načrt. Zastavila sem si ga sledeče:

SLIKA 7.1: POTEK DELA ZBIRANJA PODATKOV

7.1.2 Koraki raziskovalnega načrta

Vzorčenje: v kvantitativnem in kvalitativnem delu ne bom izhajala iz istih posameznikov. Prav tako bo vzorec v kvalitativnem delu veliko manjši kot v kvantitativnem (Creswell in Plano Clark 2007, 122-123).

Vzorec: V kvantitativnem delu gre za reprezentativni vzorec že obstoječe raziskave. (N=1612, realizirani vzorec pa je n=1093). V kvalitativnem delu predstavljajo vzorec mlade ženske in mladi moški, stari od 18 do 35 let, ki se »prvič« odločajo za vstop v razmerje.

Dovoljenja zbiranja podatkov: podatke bom zbirala s privolitvijo odgovornih oseb, ki so odgovorni za določene baze podatkov (kvantitativni del), ter s privolitvijo udeležencev fokusnih skupin (kvalitativni del).

Vrsta izkustvenega gradiva: primarni podatki – moderatorstvo in pogovori v fokusnih skupinah, sekundarni podatki – obstoječa kvantitativna raziskava in ostala pisna gradiva.

Merjenje, izvedba in shranjevanje podatkov: V kvantitativnem delu bom izhajala iz analize podatkov, ki jih bom pridobila iz že obstoječe družboslovne raziskave in jo poskusila s pomočjo grafov utemeljeno argumentirati. V kvalitativnem delu bom pogovore (v kolikor bodo udeleženci privolili) snemala z diktafonom ali osebnim računalnikom in nato naredila transkripte ter analizo.

7.2 Načrt za kvantitativni del

Pri kvantitativnem delu bom uporabila sekundarno analizo podatkov. Analizirala bom del podatkov raziskave Toš in drugi, Slovensko javno mnenje 2003/2: Mednarodna raziskava o družini in narodni identiteti in Stališča o lokalni demokraciji².

Glavna hipoteza je, da mladi vstopajo v razmerje zaradi razmerja samega. Vstop v razmerje, izbira partnerja in pomen zakonske zveze se je skozi zgodovino

² Toš, Niko in skupina. Slovensko javno mnenje 2003/2: Mednarodna raziskava o družini in narodni identiteti in Stališča o lokalni demokraciji. [datoteka kodirne knjige]. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij [izdelava]. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Arhiv družboslovnih podatkov [distribucija], november 2004.

spreminjal. V preteklosti sta bila za večino ljudi ljubezen in spolnost povezana z zakonsko zvezo, kar je bilo še posebej pomembno za žensko, ki jim je zakonska zveza pomenila socialno varnost, danes je oboje povezano z »razmerjem«. Temeljito so se spremenila tudi pričakovanja, ki jih ljudje imajo do intimnih partnerjev, in pričakovanja o tem, kaj naj bi »uspešno razmerje« pomenilo. Moški in ženske imajo danes enako možnost izobrazbe, ki je pomemben indikator pri sprejemanju drugih oblik razmerij (Rener 2006). Domnevam, da lahko pričakovanja mladih, izobraženih ljudi o tem, kaj naj bi bilo sodobno partnersko razmerje, primerjamo z Giddensovim konceptom čistega razmerja, ko gre za situacijo, ko osebi stopata v odnos zaradi odnosa samega (Giddens 2000).

Da bi glavno hipotezo interpretirala čim bolje, sem si zastavila tudi podhipoteze:

H2: Ženske si bolj želijo zakonske zveze kot moški.

H3: Mlajši mladi so izvenzakonski zvezi bolj naklonjeni kot starejši mladi.

H4: Mnenja o izvenzakonskih partnerstvih in zakonski zvezi se razlikujejo glede na izobrazbo. Izvenzakonska partnerstva bolj zagovarjajo bolj izobraženi.

Zanimal me bo vpliv spola, starosti (18 do 35 let) in izobrazbe na odločitev za zakonsko zvezo oziroma izvenzakonsko skupnost. Moj cilj bo pregledati rezultate prej omenjene raziskave, urediti grafično gradivo in interpretirati povezanost spremenljivk.

7.3 Načrt za kvalitativni del

Pri kvalitativnem delu naloge sem uporabila metodo fokusnih skupin. Udeleženke so bile mlade ženske in mladi moški stari od 18 do 35 let, saj me je zanimal njihov odnos do zakonske zveze in izvenzakonske skupnosti. Z vstopom mladih v »prvo« resnejše razmerje povezujemo obdobje prehodov mladih v odraslost, v katerem se dogajajo tudi vstop na trg delovne sile, (delna) finančna osamosvojitvev od svojih staršev itd.

Domnevam, da o teh pomembnih življenjskih prehodih mladi veliko razmišljajo, zato sem pričakovala, da bodo v dinamičnem skupinskem medsebojnem pogovoru odkrili tudi razsežnosti, ki jih kvantitativna zbiranja podatkov ne morejo.

Raziskovalno vprašanje kvalitativnega dela: **Kako mladi presojujejo oba tipa partnerske skupnosti? (V čem vidijo prednosti in slabosti obeh? Katerim dejavnikom odločanja pripisujejo največji pomen in zakaj)?**

Široko zastavljeno raziskovalno vprašanje mi bo omogočilo širok obseg odgovorov in različnih doživljanj in reakcij, ki jih pričakujem, raziskovalno vprašanje bo pomagalo odkriti mnenja mladih o oblikah razmerja, njihove vidike in poglede, kar bo osnova za fokusne skupine. Zastavila sem si tudi raziskovalna podvprašanja:

- *Kaj mislijo mladi o obeh oblikah partnerskih skupnosti?*
- *Kako mladi danes sprejemajo zakonsko zvezo in kako sprejemajo izvenzakonsko skupnost?*
- *Ali so kohabitacije za mlade sploh kaj nenavadnega?*
- *Kaj je ključnega pomena, da se odločijo za določeno obliko razmerja?*
- *Kako mladi razumejo temeljne značilnosti čistega razmerja?*
- *Ali se značilnosti čistega razmerja enako uresničujejo v obeh oblikah skupnosti?*
- *Kakšni so kriteriji ob izbiri partnerja?*

Da bi primerno izpeljala fokusne skupine, sem izdelala opomnik (glej priloga št. 2) in ga ustrezno nadgradila. V opomniku sem morala povezati vsa raziskovalna vprašanja. Poskušala sem z vprašanji, ki so po mojem mnenju pomembna, s katerimi lahko udeležence motiviram, da se bo razvila diskusija o raziskovanem problemu ter pridobitev odgovorov.

8 KVANTITATIVNI DEL

Pri kvantitativnem delu sem z zgoraj omenjeno raziskavo in slikovnimi grafi poskusila razložiti povezanosti med odvisnimi in neodvisnimi spremenljivkami, ki opredeljujejo področje raziskovanja.

8.1 Opis raziskave, spremenljivk in hipoteze

V vzorec so bile zajete osebe starejše od osemnajst let, s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji (Toš in drugi, 2003). Raziskava je bila izvedena na reprezentativnem vzorcu (N=1612) polnoletnih državljanov Republike Slovenije, realizirani vzorec je obsegal 1093 oseb. Izbor je bil slučajen, tako da je imela na

končni stopnji vsaka oseba iz populacije enako verjetnost vključitve v vzorec. Izbor je bil opravljen dvostopenjsko (Toš in drugi 2003). V realiziranem vzorcu 1093 anketiranih, je bila porazdelitev med spoloma neenakomerna (497 moških in 593 žensk). Ker me je zanimala predvsem mlajša populacija, sem razvrstila anketirance v tri starostne skupine (18–22 let, 23–28 let, 29–35 let), pri čemer so izvzeti anketiranci, ki so starejši od 35 let. Tako za analizo ostane 300 anketirancev. Od tega je 143 moških in 157 žensk.

Zanima me povezanost med odvisnimi in neodvisnimi spremenljivkami.³ Pri testiranju hipotez sem preverjala domneve o povezanosti med spremenljivkami. Za interpretacijo podatkov sem uporabila hi-kvadrat statistiko, ki preverja povezanost dveh nominalnih spremenljivk. S stopnjo značilnosti testa preverimo verjetnost, to je stopnja značilnosti (p), ki nam pove verjetnost zavračanja ničelne hipoteze. Meja za povezavo je $p=0,05$ (5%). Torej, če je stopnja značilnosti manjša od 5%, lahko hipotezo sprejmemo (govorimo o povezanosti spremenljivk) (Ferligoj 1995; Koprivnik in drugi 2006).

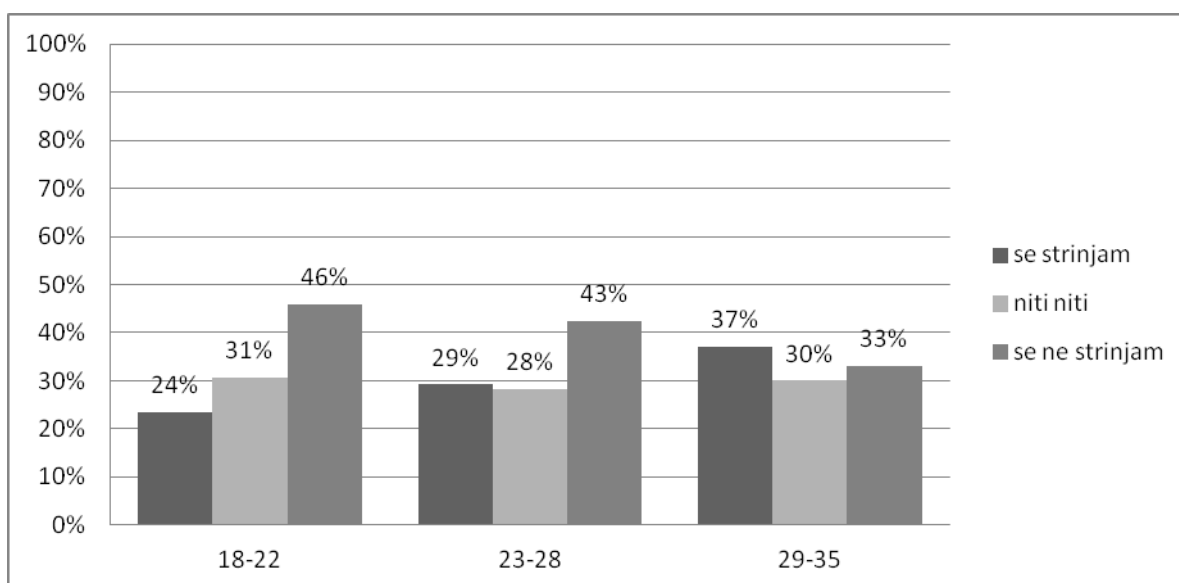
8.1.1 Poročeni so srečnejši kot neporočeni (v104a)

Z vprašanjem ali so poročeni srečnejši kot neporočeni, sem najprej želela ugotoviti, kako na to gledajo mladi glede na tri različne starostne kategorije. Mladi v razmiku od 18 do 35 let imajo podobna mnenja (glej graf 8.1).

³ Neodvisne spremenljivke : Spol. Tri starostne skupina mladih od 18 do 22 let, od 23 do 28 let, od 29 do 35 let. Stopnja izobrazbe; končana osnovna šola, končana srednja šola ter končana fakulteta.

Odvisne spremenljivke: Poročeni so srečnejši kot neporočeni (v104a); Bolje slab zakon, kot da nisi poročen (v104b); V redu je, če neporočen par živi skupaj (v104e).

GRAF 8.1: POROČENI BOLJ SREČNI - GLEDE NA STAROST

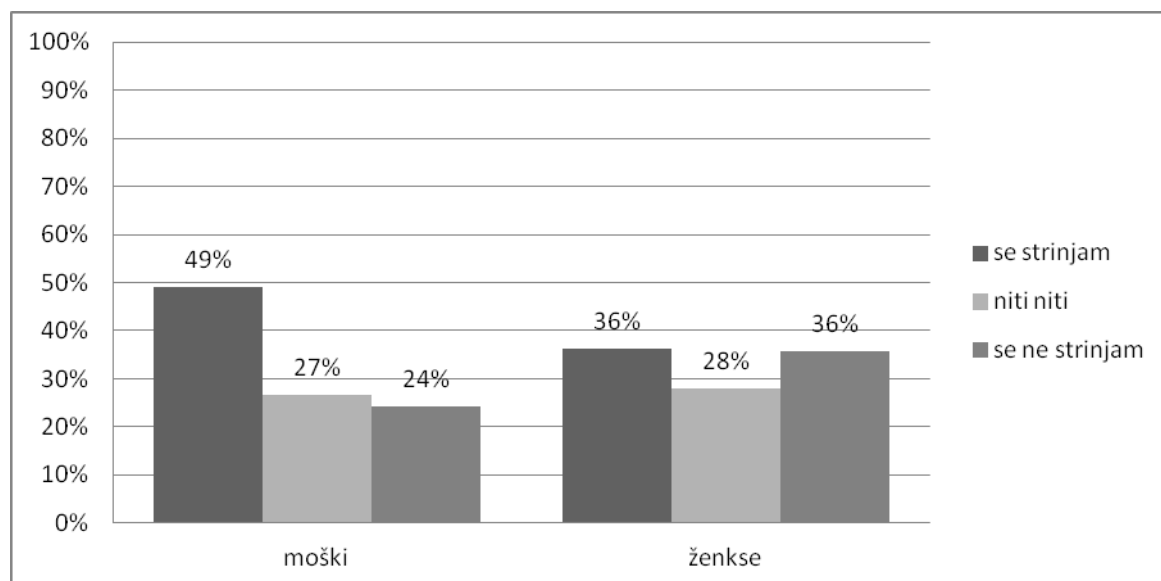
Vir: Toš, Niko in skupina (2004).

Največji je odstotek (46%) mladih v starostnem razmiku od 18 do 22 let, ki se ne strinjajo s tem, da so poročeni bolj srečni kot neporočeni. Hkrati je najnižji odstotek (24%) mladih v isti starostni skupini, ki se strinjajo s tem, da so poročeni bolj srečni kot neporočeni. Podoben odstotek strinjanja (43%) je pri mladih starih od 23 do 28 let. Starostna skupina mladih od 29 do 35 let ima največ posameznikov (37%), ki se strinjajo s tem, da so poročeni bolj srečni kot neporočeni. Stopnja značilnosti ($p=0,286$) je višja od stopnje značilnosti $p=0,05$, kar pomeni, da domnevo zavrnamo, spremenljivki nista značilno povezani. S starostjo sicer narašča odstotek mladih, ki pripisujejo večji pomen sklenjeni zakonski zvezi, vendar ne morem potrditi H3⁴, razlike so, vendar so statistično značilno zanemarljive.

V vseh treh starostnih skupinah mladi večinsko mislijo, da za skupno življenje in srečo danes ni več potrebna poroka, kar ustreza dejstvu, da neporočeni niso več stigmatizirani, kot so bili v preteklosti (Ule in Kuhar 2003; Žagar Žnidaršič 2000). Obstajajo pa razlike med mnenjem žensk in moških glede na to, ali so poročeni bolj srečni kot neporočeni, o čemer govori graf 8.2.

⁴ H3: Mlajši mladi so izvenzakonski zvezi bolj naklonjeni kot starejši mladi.

GRAF 8.1: POROČENI BOLJ SREČNI - GLEDE NA SPOL

Vir: Toš, Niko in skupina (2004).

Več moških kot žensk se strinja, da so poročeni bolj srečni kot neporočeni. Najvišji odstotek (49%) je pri moških, ki se strinjajo, da so poročeni bolj srečni, hkrati pa je 24 odstotkov moških, ki se s tem ne strinjajo. Mnenja žensk so tukaj bolj enakomerno razporejena, saj se jih 36 odstotkov s tem strinja, prav tako pa se jih 36 odstotkov s tem ne strinja. Stopnja značilnosti ($p=0\%$), je nižja od $p=0,05$, to pomeni, da nam predstavljeni podatki v grafu kažejo, da obstajajo razlike glede na spol. Domneva pade v območje sprejemanja, kar pomeni da so razlike statistično značilne. Vendar s podatki v zgornjem grafu ne potrdimo H_2^5 . Trditev »Poročeni so srečnejši kot neporočeni« le posredno kaže na vsebino, ki jo nosi H_2 . Ženske namreč lahko podpirajo zakonsko zvezo kot institucijo, kljub temu pa lahko mislijo, da ne prinaša nujno več sreče, pač pa več varnosti.

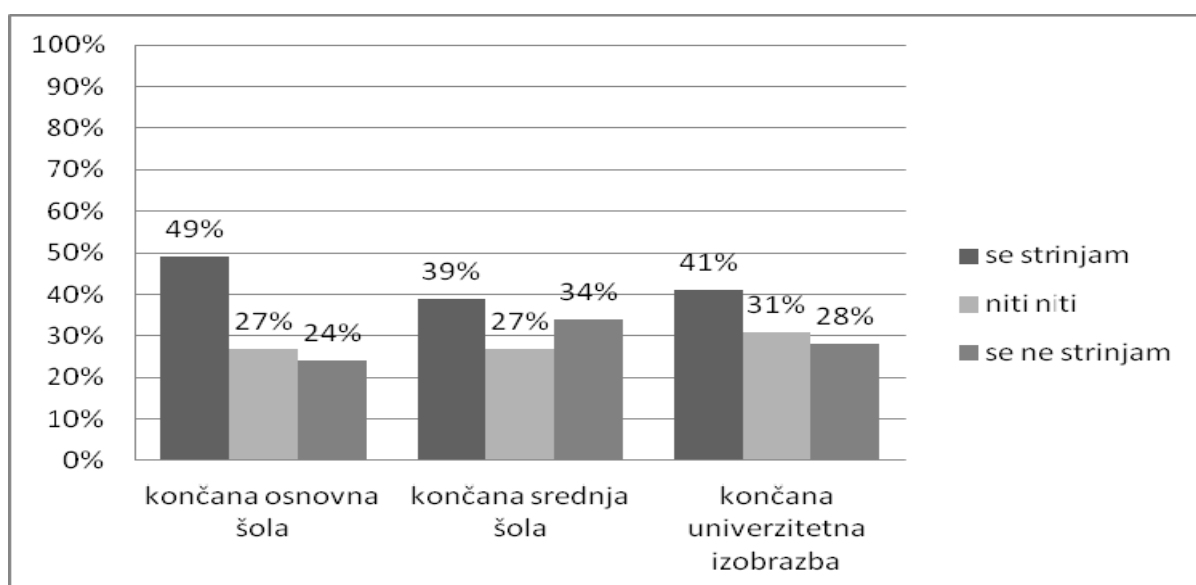
Ženske si danes večinoma socialno varnost zagotavljajo drugače. Predvsem trg delovne sile je močno spremenil življenje v razmerjih in v družinskem življenju. Mnenja se po spolu razlikujejo, ker so ženske v sodobnem času pridobile enakopravnost, ki je v preteklosti niso imele (Cancian 1987; Sieder 1998; Goody 2003). Vedno več žensk v preteklosti namreč ni več pristajalo na omejeno vlogo gospodinje in matere (Sieder 1998, 234). Če je bil motiv za zaposlitev poročenih

⁵ H_2 : Ženske si bolj želijo zakonske zveze kot moški.

žensk v dvajsetih, tridesetih ali celo petdesetih letih še vedno družinsko naravnani (večina žensk je delala za družinski proračun, ker dohodek zakonca ni zadoščal), pa so v sedemdesetih letih opazno stopili v ospredje osebni interesi (Sieder 1998; Goody 2003). Lastni zaslužek je predstavljal posredno neodvisnost od partnerja, ločitev pa je postala nekaj nestigmatiziranega.

Pri tem me je zanimalo tudi, ali stopnja izobrazbe vpliva na različna mnenja o zakonski/zunajzakonski zvezi, kar prikazuje graf 8.3.

GRAF 8.2: POROČENI BOLJ SREČNI - GLEDE NA IZOBRAZBO

Vir: Toš, Niko in skupina (2004).

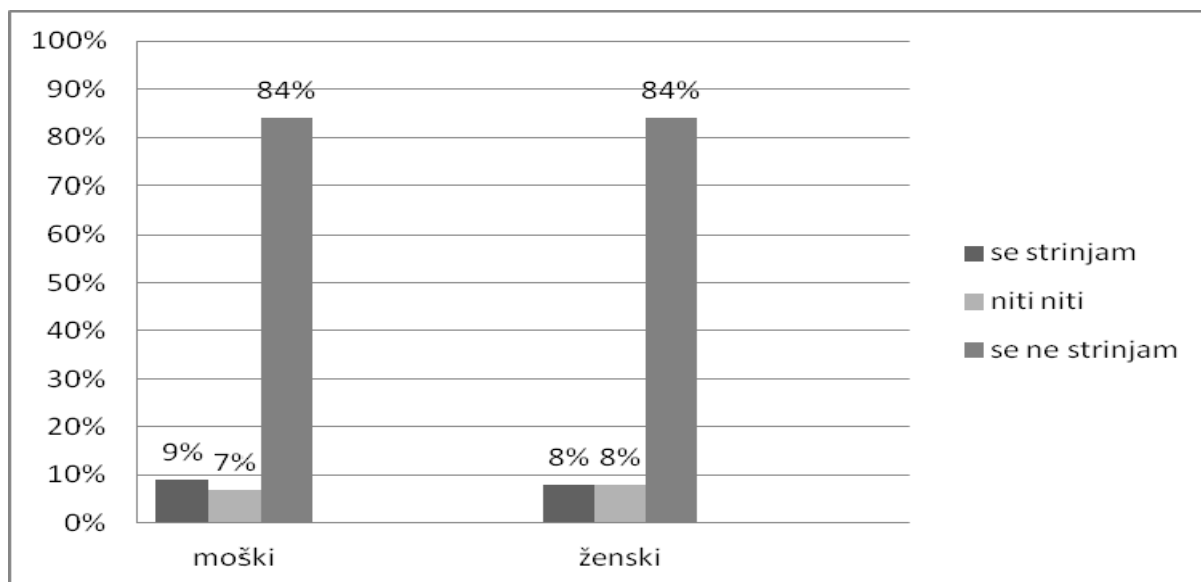
Pri udeležencih s končano osnovno šolo je 49 odstotkov takih, ki bolj podpirajo trditev, da so poročeni bolj srečni kot neporočeni. Najnižji je odstotek tistih, ki imajo končano srednjo šolo (39%), ki se s tem strinjajo. S končano univerzitetno izobrazbo, pa ta odstotek presenetljivo naraste (41%). Po drugi strani je 24 odstotkov udeležencev s končano osnovno šolo, ki se ne strinjajo, da je zakonska zveza bolj pomembna kot uspešen in srečen odnos; s končano srednjo šolo je takih 34 odstotkov; s končano univerzitetno izobrazbo pa jih je 28 odstotkov. Izobrazba vpliva na mnenja o zakonski in izvenzakonski zvezi. S stopnjo značilnosti ($p=0,024$), domneva pade v območje sprejemanja, spremenljivki sta statistično značilno povezani, obstajajo razlike med udeleženci, glede na končano stopnjo izobrazbe.

S tem lahko potrdimo H4⁶. Podobno ugotavljata Ule in Kuhar, ko pravita, da z višjo stopnjo izobrazbe narašča tudi drugačna odločitev mladih za razmerje v izvenzakonski skupnosti (Ule in Kuhar 2003; Ule 2002; 2004). Mladi v tem času razvijajo svoje interese, spoznajo, kaj so njihove prioritete, jasneje izražajo mnenja, saj imajo več pridobljenega znanja in neodvisnosti, kar vpliva tudi na sprejemanje izvenzakonske zveze kot bolj primerne skupnosti v primerjavi z zakonsko zvezo.

8.1.2 Bolje slab zakon, kot da nisi poročen (v104b)

Z drugo odvisno spremenljivko me je najprej zanimala razlika po spolu. Zakonska zveza v današnji družbi ni več pogoj za ugled in priznavanje v družbi, ne za ženske kot tudi ne za moške. Mladi moški in mlade ženske se ne strinjajo glede trditve (pri obeh spolih je odstotek enak, to je 84%), da bi raje imeli slab zakon, kot bili v izvenzakonski skupnosti. Mnenja enih in drugih tako ne nasprotujejo skupnemu življenju v izvenzakonski skupnosti. Statistično značilnih razlik o mnenju glede slabega zakona ni, oba spola negirata izbiri slabega zakona pred izvenzakonsko zvezo, kar prikazuje spodnji graf 8.4.

GRAF 8.4: BOLJE SLAB ZAKON, KOT DA NISI POROČEN - GLEDE NA SPOL

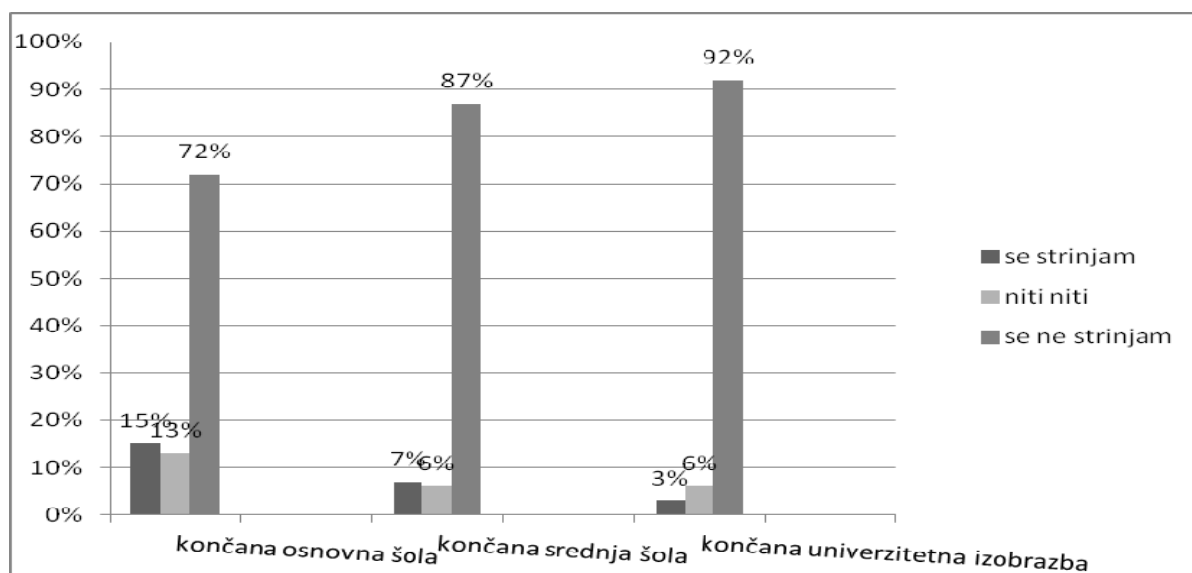
Vir: Toš, Niko in skupina (2004).

⁶ H4: Mnenja o izvenzakonskih partnerstvih in zakonski zvezi se razlikujejo glede na izobrazbo. Izvenzakonska partnerstva bolj zagovarjajo bolj izobraženi.

Spol ni povezan z odvisno spremenljivko, da je bolje imeti slab zakon kot biti neporočen. Stopnja značilnosti $p=0,775$. S temi podatki, prikazanimi v zgornjem grafu, lahko zavrnem hipotezo H2. Ženske danes ne potrebujejo sklenjene zakonske zveze, da bi se družbeno uveljavile. Zgornji graf prikazuje, da je kakovost zakonske zveze zelo pomembna za udeležene ženske in moške. Tako kot kakovostna zakonska zveza je pomembna tudi katera koli druga kakovostna oblika razmerja (lahko tudi izvenzakonsko razmerje), kot da bi bili mladi v slabem zakonu.

Zanima me, ali se mnenja mladih razlikujejo glede na doseženo stopnjo izobrazbe, kar prikazuje spodnji graf 8.5.

GRAF 8.5: BOLJE SLAB ZAKON, KOT DA NISI POROČEN - GLEDE NA IZOBRAZBO

Vir: Toš, Niko in skupina (2004).

Graf zgoraj prikazuje, da mladi, ne glede na končano stopnjo izobrazbe, ne bi vztrajali v slabem zakonu zgolj zaradi sklenjene zakonske zveze. Najvišji je odstotek udeležencev s končano univerzitetno izobrazbo (92%), ki se bolj zavedajo, da mora biti razmerje kakovostno, saj je le tako lahko uspešno. Od visokega odstotka prav tako ne odstopajo odločitve tistih, ki imajo končano srednjo šolo (87%), in tisti s končano osnovno šolo (72%). Z naraščanjem izobrazbe narašča zavedanje o tem, da je ključna kakovostna zveza, ne pa oblika razmerja.

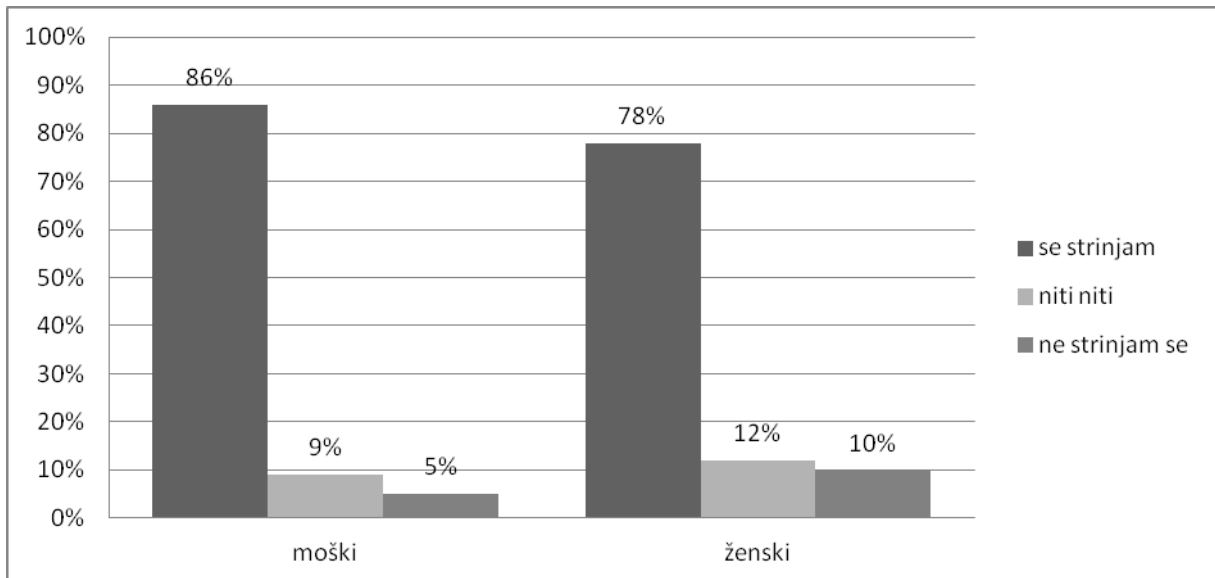
Razlog za to najdemo tudi v večji ozaveščenosti bolj izobraženih mladih. Odločitev za ljubezensko razmerje ni stvar verskih ali družinskih pritiskov, pač pa individualna izbira moškega in ženske (Ule in drugi 1996, 2002; Žagar Žnidaršič 2000). Odločitev za ljubezen je svobodna želja dveh posameznikov, zato se mladi ne poročajo, zato da bi bili v slabem zakonu, ampak se poročijo, ker si tega sami želijo. Prav tako ostanejo v izvenzakonski skupnosti, če so take njihove prioritete. (Vendar tudi v tem primeru spremenljivka H4 ne pomeni neposredne podpore izvenzakonski skupnosti. »Biti neporočen« lahko namreč pomeni tudi biti samski, ne biti v nikakršnem razmerju).

Poleg neodvisnih spremenljivk spola in izobrazbe me je zanimalo tudi, ali obstajajo razlike med tremi starostnimi skupinami. Vendar sem naletela na težavo, ker testne statistike niso bile korektno izračunane (odstotek praznih celic je bil večji kot 25 odstotkov), zato ne morem statistično primerjati povezanost odvisne spremenljivke (2) z neodvisno spremenljivko – starost.

8.1.3 V redu je, če neporočeni par živi skupaj (v104e)

S tretjo neodvisno spremenljivko me je zanimalo mnenje/strinjanje mladih, ali je v redu, če neporočen par živi skupaj. To je spremenljivka, ki najbolj neposredno meri odnos do izvenzakonske partnerske skupnosti, zato je za mojo temo najbolj zanesljiva. Tako moški kot ženske v večini primerov zelo podpirajo življenje v izvenzakonski skupnosti, kar prikazuje graf 8.6.

GRAF 8.6: V REDU JE, ČE NEPOROČENI PAR ŽIVI SKUPAJ - GLEDE NA SPOL

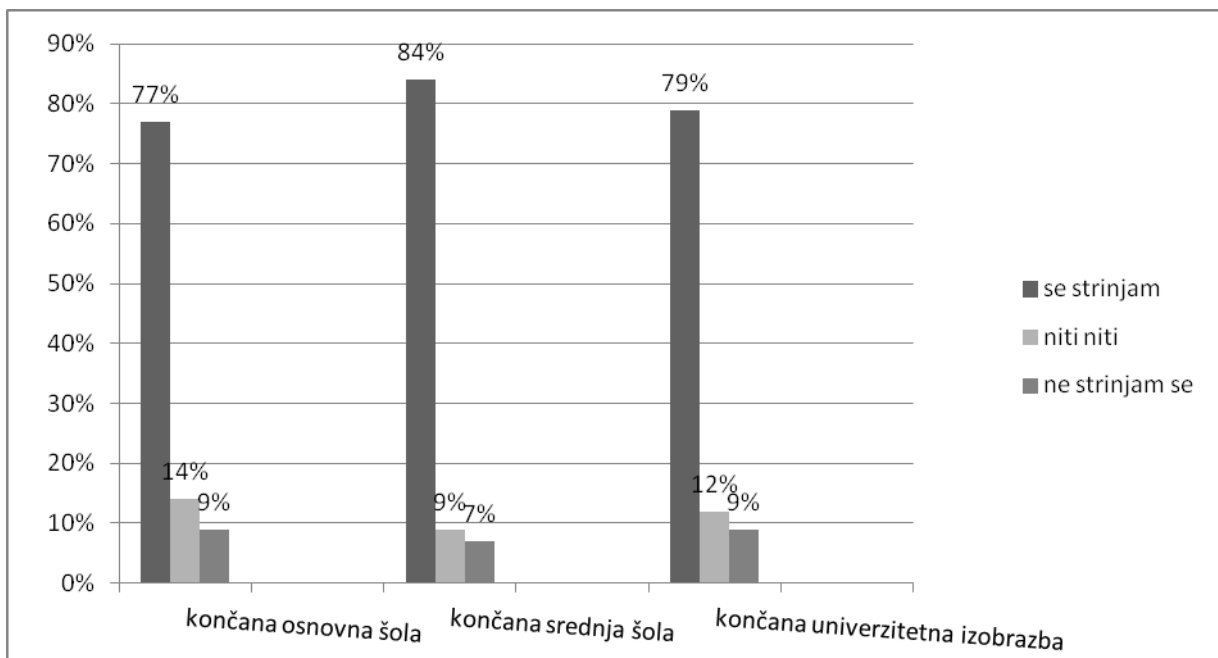

Vir: Toš, Niko in skupina (2004).

Kot je razvidno iz grafa, obstajajo razlike po spolu na populaciji mladih o tem, ali naj par živi skupaj, čeprav ni poročen. 78 odstotkov je žensk, ki podpira skupno življenje neporočenih. Takega mnenja je 86 odstotkov moških. Z nižjo stopnjo značilnosti od 5% ($p=0,02$) domneva pade v območje sprejemanja, torej obstajajo razlike med spoloma glede tega, da se mladi strinjajo, da živijo skupaj s partnerjem tudi, če niso poročeni. Statistično značilne razlike so, vendar so le-te minimalne.

Kakšne podatke pa dobim, če vzamem drugo neodvisno spremenljivko, to je izobrazbo?

GRAF 8.7: V REDU JE, ČE NEPOROČENI PAR ŽIVI SKUPAJ - GLEDE NA IZOBRAZBO

Vir: Toš, Niko in skupina (2004).

Največ je udeležencev, ki imajo končano srednjo šolo in se strinjajo s tem, da je v redu, če neporočeni par živi skupaj (84%). Stopnja značilnosti ($p=0,170$) pomeni, da domnevo zavrnamo, stopnja izobrazbe ne vpliva na stališča mladih. Opazimo pa, da je odstotek strinjanja nekoliko nižji pri mladih s končano osnovno šolo (77%), pri vprašanih s končano univerzitetno izobrazbo pa je 79 odstotkov tistih, ki se strinjajo s trditvijo o skupnem življenju neporočenega para.

Zanimale so me tudi razlike glede na tretjo neodvisno spremenljivko, to je starost, vendar testne statistike ponovno niso bile korektno izračunane (odstotek praznih celic je bil večji kot 25 odstotkov), zato ne morem statistično primerjati povezanosti neodvisne spremenljivke starost glede na odvisno spremenljivko (3).

8.2 Diskusija za kvantitativni del

Glede na podatke, ki sem jih dobila z zgornjo raziskavo, bi rekla, da je bilo za mojo analizo premalo udeležencev starostnih skupin v starostnem razponu od 18 do 35 let. Zato tudi povezave med spremenljivkami v večini primerov niso statistično značilne. Naletela sem na težavo, ker statistične povezanosti neodvisne spremenljivke starost nisem mogla izračunati. Število praznih celic v izračunih so bile višje od 25 odstotkov, zato test ni bil veljaven.

Glavna hipoteza: H₁: Mladi vstopajo v razmerje zaradi razmerja samega. S pomočjo podhipotez lahko sprejemem glavno hipotezo. Raziskava mi omogoča, da odvisne spremenljivke (104a, 104b, 104e) lahko raziščem znotraj neodvisnih spremenljivk. Vsaka razlika ali podobnost sta bili zame pomembni. Z zgoraj zastavljeno hipotezo sem pokušala ugotoviti, kako na skupno življenje s partnerjem gledajo mladi. Hotela sem razširiti glavno hipotezo, zato sem jo okrepila s tremi dodatnimi podhipotezami⁷, ki so mi pomagale, da bi lahko sprejela oziroma zavrgla glavno hipotezo. Za analizo sem vzela tri odvisne spremenljivke: »poročeni bolj srečni kot neporočeni«; »bolje slab zakon kot biti neporočen«; »v redu je, če neporočen par živi skupaj«. Njihova povezanost me je zanimala znotraj neodvisnih spremenljivk: spol, starost in izobrazba.

H₂: Ženske si bolj želijo zakonske zveze kot moški.

Statistično značilne razlike so glede na moške in ženske ciljne populacije (mladi od 18 do 35 let), ki pogojujejo srečo z zakonsko zvezo. Trditev »Poročeni so srečnejši kot neporočeni« le posredno kaže na vsebino, ki jo nosi H₂. Ženske namreč lahko podpirajo zakonsko zvezo kot institucijo, kljub temu pa lahko mislijo, da ne prinaša nujno več sreče, pač pa več varnosti. **S pomočjo zgoraj prikazanih grafov lahko zavrnem hipotezo H₂. Podatki, ki sem jih analizirala, ne potrjujejo, da si ženske bolj želijo/podpirajo zakonsko zvezo.**

⁷ Podhipoteze:

H₂: Ženske si bolj želijo zakonske zveze kot moški.

H₃: Mlajši mladi bolj sprejemajo izvenzakonsko zvezo kot starejši mladi.

H₄: Mnenja o izvenzakonskih partnerstvih in zakonski zvezi se razlikujejo glede na izobrazbo. Izvenzakonska partnerstva bolj zagovarjajo bolj izobraženi.

H3: Mlajši mladi bolj sprejemajo izvenzakonsko zvezo kot starejši mladi.

S starostjo sicer narašča odstotek mladih, ki pripisujejo večji pomen sklenjeni zakonski zvezi, razlike so, vendar so statistično značilno zanemarljive. **Ne morem potrditi hipoteze, da mlajši mladi bolj sprejemajo izvenzakonsko zvezo kot starejši mladi.** Mladi v vseh treh starostnih razmikih se bolj samostojno odločajo, kot so se v preteklosti. Tako najmlajši mladi, kot tudi starejši mladi, lažje sprejmejo izvenzakonsko zvezo kot alternativo zakonski zvezi v današnjem času kot v preteklosti. V razmerje vstopijo zaradi lastne želje in dejstva, da gre za razmerje, v katerega morata marsikaj vložiti oba udeležena v odnosu.

Res pa je, da so mlajše generacije izvenzakonski zvezi bolj naklonjene kot starejše generacije (kot so starši mladih ali stari starši ...). Tudi Švab (2001) je mnenja, da so zakonski zvezi bolj naklonjeni starejši kot mlajši. Mladi prelagajo tako starševstvo kot tudi odločitev za zakonsko zvezo na zgodnja trideseta leta (Švab 2001; Ule in Kuhar 2003).

H4: Mnenja o izvenzakonskih partnerstvih in zakonski zvezi se razlikujejo glede na izobrazbo. Izvenzakonska partnerstva bolj zagovarjajo bolj izobraženi.

Zgornjo hipotezo lahko delno potrdim. Med mladimi obstajajo razlike glede na izobrazbo o trditvi, da so »Poročeni bolj srečni kot neporočeni« – z višjo stopnjo izobrazbe naraščajo tudi različne odločitve mladih za odločitev za razmerje (graf 3 mi prikazuje, da sta spremenljivki statistično značilno povezani, graf 5 prikazuje, da domnevo zavrnamo, saj spremenljivki nista statistično značilno povezni). Z višjo stopnjo izobrazbe narašča zavedanje o tem, da je kakovostno razmerje ključno ne glede na obliko razmerja, mladi pa se v tem mnenju ne razlikujejo. Tukaj se hipoteza ne potrdi. Prav tako ni razlik med mnenji mladih (Graf 7) pri trditvi, da je v redu, če neporočen par živi skupaj.

H1: Mladi vstopajo v razmerje zaradi razmerja samega. Razmerje ni nujno pogojeno s sklenjeno zakonsko zvezo (Giddens 2000). **Najpomembnejši podatek zame je, da mladim največ pomeni kakovost razmerja, v katerem so, oblika razmerja jim ni pomembna.** Mladih se še vedno odločijo tudi za sklenitev zakonske zveze, saj je po podatkih Ministrstva za notranje zadeve, direktorata za upravne

notranje zadeve v letu 2008⁸, 9.805 mladih (18 do 35 let) sklenilo zakonsko skupnost, z letom 2009 je število mladih, ki so sklenili zakonsko zvezo, naraslo na 10.013. Padec je bil leta 2010, ko je 9.985 mladih sklenilo zakonsko zvezo. Sodobna normativna »kultura razmerij« vse bolj temelji na svobodi in izbiri.

Mladi svojo mladost namenijo izbiri in odločitvi za »idealnega partnerja«, saj menijo, da morajo vse poskusiti, zato odločitve odlagajo v pozna dvajseta leta in se počasi ustalijo, zakonska zveza ni več prioriteta mladih, v ospredje postavijo druge prioritete, zato tudi večinsko zagovarjajo izvenzakonsko zvezo. Pri tem velja poudariti, da so mladi informacijsko zelo dobro podkovani, imajo lastno mnenje, ki izvira iz družbenega in družinskega okolja, poleg tega je izobraževanje vse daljše in sega v kasnejša leta mladosti (Ule 2002; Švab 2001; Renner 2006).

Da bi razširila in poglobila svoje ugotovitve, sem raziskovanje razširila še na kvalitativno metodo fokusnih skupin. Ker pri kvantitativnem delu nisem dobila dovolj podatkov o tem, kako in zakaj mladi različnih starosti razmišljajo o partnerstvu, se mi zdi izbira fokusnih skupin primerna, da pridobim želene podatke.

9 KVALITATIVNI DEL

Prispevek predstavlja rezultate kvalitativne faze pri raziskovanju dejavnikov vpliva mladih na odločitve za zakonsko ali izvenzakonsko skupnost, izbrana je bila kvalitativna metoda, pogovor v skupini (fokusna skupina). Izpeljala sem srečanja štirih fokusnih skupin, ki so po Klemenčič in Hlebec (2007, 17) »... dosežek skupinskega dela ...«, pri katerih je potrebno natančno načrtovanje, pridobivanje udeležencev, izpeljava srečanja, analiza podatkov in poročanje o rezultatih. Fokusna skupina ali skupinski intervju je ena od kvalitativnih metod za zbiranje, razčlenjevanje in interpretiranje podatkov, kjer lahko opazimo razlike med ljudmi, raziskujemo kompleksna vprašanja; ker želimo razumeti raznolikost, potrebujemo »prijazno in spoštljivo« raziskovalno metodo (Klemenčič in Hlebec 2007; Neuman 2003).

⁸ Podatki so iz njihovega notranjega podatkovnega skladišča.

9.1 Opis poteka kvalitativnega dela

Pri fokusni skupini gre za izvedbo vodenih skupinskih pogovorov, na vnaprej znano temo in po določenem načrtu, ki zahteva dobro pripravo, poglobljenost, ki jo lahko začnemo s primerno zastavljenim ciljem (Klemenčič in Hlebec 2007, 9). Med spremljanjem interakcij, ki se razvijajo v fokusni skupini, sem spoznavala kontekst podobnosti in razlikovanja med udeleženci (Klemenčič in drugi 2001–2003, 14–19). Ena od pomembnih odločitev je tudi določitev primerne števila fokusnih skupin oziroma skupinskih pogovorov. Ena fokusna skupina je premalo, ker ne vemo, ali so izidi analize posledica specifične sestave te skupine ali obdelave problema (Klemenčič in Hlebec 2007).

Optimalno število v skupini je šest do osem udeležencev, ki med sabo delijo mišljenja, dožemanja in med razpravo vplivajo drug na drugega, kot je to običajno v realnem življenju. Izvedbe fokusnih skupin se nekajkrat ponovijo, da pridobimo trende in vzorce. Fokusnih skupin je dovolj, ko dosežemo tako imenovano teoretično zasičenost, kar pomeni, da nove fokusne skupine ne dajejo dodatnih informacij, po navadi je dovolj tri do pet fokusnih skupin (Klemenčič in drugi 2001–2003; Klemenčič in Hlebec 2007; Gabrijelčič Blenkuš in drugi 2010). Zato moj fokusni okvir predstavlja več mešanih fokusnih skupin. Mešana fokusna skupina pomeni, da so člani vsake fokusne skupine tako moški kot ženske.

Pri fokusni skupini je ključen dobro zastavljeni raziskovalni načrt, z raziskovalnim vprašanjem. Vnaprej je bil oblikovan in kasneje dopolnjen opomnik. Ključni sta bili dodani vprašanji v opomniku: »Kaj mladim pomeni zakonska in kaj izvenzakonska zveza?« ter »Na katerem področju je opaziti največje razlikovanje in preferiranje določene oblike razmerja?«. Raziskovala sem, kje so se mnenja v fokusnih skupinah dopolnjevala in kje popolnoma razlikovala.

Terenska faza od izbire primernih udeležencev, oblikovanje in izpeljava prve do četrte fokusne skupine je potekala od septembra 2011 do julija 2012. Skupinski pogovori so bili pri meni doma v Preddvoru, udeleženci so bili bližnji in daljni znanci, s katerimi sem vsaj enkrat v preteklosti že prišla v stik. Pri metodi fokusnih skupin gre za skupinske diskusije, zato izsledki tega tipa niso merljivi, saj gre za kvalitativne podatke, za oblikovanje vtisa, ne pa za številčno ali merljivo definiranje trga.

»Kvalitativne raziskave nam dajo odgovor, kaj, kako in zakaj, ne pa koliko« (Klemenčič in Hlebec 2007, 7). Ker me zanimajo osebne izkušnje udeležencev, se mi je zdela izbira metode fokusne skupine bolj primerna metoda kot intervju.

Kriterije za izbiro udeležencev sem poiskala med tistimi, ki jih nisem obravnavala v kvantitativnem delu, a domnevno vplivajo na odločitev o izbiri partnerstva. Tako sem fokusne skupine izbrala glede na kraj bivanja. Menim, da obstajajo razlike pri tistih udeležencih, ki živijo na podeželju, v primerjavi s tistimi, ki živijo v manjšem oziroma večjem mestu. Dejavnike za odločitev mladih za določeno obliko razmerja sem preučevala tudi glede na to, kakšno je njihovo socialno in družinsko okolje, ki morebiti vplivata na drugačno sprejemanje zakonske in izvenzakonske skupnosti. Stališča mladih namreč diferencira socialno in družinsko okolje in način vzgoje (Ule 2002, 2004; Ule in Kuhar 2003). Menim, da so poroki in zakonski zvezi bolj naklonjeni tisti, ki niso odrasli v mestu (podeželsko okolje). Ob tem sem bila pozorna na morebitne razlike v stališčih glede na spol in izobrazbo udeležencev.

9.2 Izbira udeležencev in kratek opis fokusnih skupin

Na podlagi predhodnih raziskovalnih ugotovitev v kvantitativnem delu, da so zakonski zvezi bolj naklonjeni moški ter da je odločitev za izvenzakonsko zvezo odvisna od stopnje izobrazbe in naraščanju starosti, sem podobna vprašanja oblikovala v opomniku za fokusno skupino.

Kvalitativna raziskava je bila izvedena v štirih fokusnih skupinah, v katerih je sodelovalo 27 odraslih mladih, 10 moških in 17 žensk. Za rekrutacijo udeležencev sem uporabila svoje socialno omrežje v kombinaciji s tehniko »snežne kepe«, kar je prispevalo k zadostni pestrosti interpretacij mnenj in stališč pri mladih. Udeleženci so prišli iz urbanih področij (Kranj in Tržič) ter ruralnih območij (Britof, Golnik, Bašelj, Spodnja Bela, Kokrica, Trstenik). V naslednjem koraku sem sprejela, da sta pri odločitvi za fokusne skupine pomembna dva pogoja: (1) da z interakcijo med različnimi ljudmi pridobim bolj kakovostne podatke; (2) jasna predstava, kaj želim s fokusnimi skupinami doseči – kot so zapisale tudi sledeče avtorice (Klemenčič in Hlebec 2007, 20; Tivadar in Kamin 2002, 279–308).

Najprej sem izpeljala dve fokusni skupini: v prvi so bili tisti, ki prihajajo s podeželskega okolja, v drugi pa tisti iz mesta. Znotraj fokusne skupine mladi niso bili ločeni po spolu in izobrazbi. Odločila sem se za analizo prepisov fokusne skupine, saj je tako po mojem mnenju zapisanih največ informacij, ki jih lahko uporabim za nadaljnje raziskovanje. Analiza prepisov je sicer najzahtevnejši način analize, za katerega je potrebno veliko časa za urejanje in analizo podatkov, hkrati je tudi najbolj natančen (Klemenčič in Hlebec 2007, 47). Na podlagi prepisov sem se kasneje odločila še za tretjo in četrto fokusno skupino, saj sem želela razširiti obseg mnenj. Tretja in četrta fokusna skupina sta bili tako združitev primestnega (podeželskega) in mestnega tipa udeležencev. Mnenja mladih, ki so prihajali s podeželja, se v ključnih točkah niso veliko razlikovala, bolj so se razlikovala zaradi različnega socialnega vpliva družine in vzgoje. Pri fokusnih skupinah je bil zaznan minimalni vpliv religijske pripadnosti pri odločanju za tip partnerstva. Pri tretji fokusni skupini so se vsebine začele ponavljati, v celoti je prišlo do t. i. saturacije tematik v četrti fokusni skupini.

V naslednjem koraku sem ugotavljala značilnosti skupin. V vsaki skupini posebej sem raziskovalno vprašanje razširila z opomnikom, ob končani izpeljavi fokusnih skupin sem trditve primerjala med seboj. Pri tem bom ugotovila, kako in v čem se dejavniki razlikujejo: ali so med sabo podobni ter zakaj je odnos mladih (bolj) naklonjen določeni obliki skupnosti.

9.2.1 Fokusna skupina 1

Prva skupina je bila skupina mojih znancev, ki živijo v bližini mojega okolja. Stik z njimi sem navezala preko telefonskega sporočila. Fokusna skupina je vključevala tako poročeni par kot tudi tiste, ki niso poročeni oziroma živijo v izvenzakonski skupnosti. Vsi pari, z izjemo enega, še vedno živijo pri svojih starših. Čeprav delajo in si želijo iti na svoje, jim trenutna finančna situacija tega ne dopušča. Par, ki sem ga navedla kot izjemo, je poročen, vendar skupaj s hčerko še vedno živita pri njenih starših.

TABELA 9.1: UDELEŽENCI PRVE FOKUSNE SKUPINE

Zap. št	Ime	Starost	Šola	Prvi stik	Potrditev	Drugi stik	Udeležba
1	Sanja	22	Diplomirana varstvoslovka	✓	✓	✓	✓
2	Žiga	26	Lesarski tehnik	✓	✓	✓	✓
3	Jošt	25	Strojni tehnik	✓	✓	✓	✓
4	Taja	31	Zdravstveni tehnik	✓	✓	✓	✓
5	Matej	30	Univerzitetni diplomirani elektrotehnik	✓	✓	✓	✓
6	Rok	24	Univerzitetni diplomirani strojnik	✓	✓	x	x
7	Gašper	20	Gimnazijski maturant	✓	✓	x	x
8	Vesna	24	Gimnazijska maturantka	✓	✓	x	x

Prvotno sem načrtovala osem udeležencev, ki so mi udeležbo potrdili, potem je en kandidat odpovedal srečanje, ker je moral nujno na delo, en par je imel bolezen v družini in se srečanja nista mogla udeležiti. Menim, da bom lahko s skupino znancev najlažje preverila svoj opomnik oziroma vprašanja, ki so relevantna za mojo temo in debato. Želim ugotoviti, ali določena vprašanja niso primerna in ali bi bilo potrebno kakšno vprašanje dodati. Ugotovila sem, da bi bilo bolje, če bi naslednjo fokusno skupino številčno razširila, ker se lahko v zadnjem trenutku kdo premisli in se srečanja ne udeleži.

9.2.2 Fokusna skupina 2

Druga fokusna skupina je skupina, katere udeleženci (tako moški kot ženske) prihajajo iz mestnega okolja, dve udeleženci živita v centru Kranja, štirje udeleženci so bili iz Tržiča, trije med njimi imajo otroke. Z drugo skupino sem prišla v stik na delovnem mestu, saj so trije moji sodelavci, za sodelovanje smo se dogovorili preko telefonskega sporočila.

TABELA 9.2: UDELEŽENCI DRUGE FOKUSNE SKUPINE

Zap. št	Ime	Starost	Šola	Prvi stik	Potrditev	Drugi stik	Udeležba
1	Tanja	23	Diplomirana varstvoslovka	✓	✓	✓	✓
2	Sabina	24	Ekonomski tehnik, zaključuje višjo šolo za turizem, pisanje diplome	✓	✓	✓	✓

3	Miha	35	Usnjarsko-predelovalni tehnik	✓	✓	✓	✓
4	Mojca	31	Organizator poslovanja v turizmu	✓	✓	✓	✓
5	Uroš	32	Turistični tehnik	✓	✓	×	×
6	Bojana	35	Univerzitetna diplomirana org. dela	✓	✓	×	×
7	Sandra	28	Ekonomski tehnik	✓	✓	✓	✓
8	Mitja	30	Ekonomski tehnik	✓	✓	×	×
9	Andrej	24	Inženir računalništva	✓	✓	×	×
10	Andreja	26	Inženir živilstva, tehnologinja	✓	✓	✓	✓

V drugi fokusni skupini je bilo povabljenih deset udeležencev, prišlo jih je šest. Med njimi sta bila par s sklenjeno zakonsko zvezo in še ena poročena ženska, katere partner se ni želel pridružiti skupini, ker ni želel odgovarjati o določeni temi. V skupini so bile še tri ženske brez partnerjev.

9.2.3 Fokusna skupina 3

V tretji fokusni skupini sem združila udeležence, ki so prihajali s podeželskega, primestnega in mestnega okolja. Zdelo se mi je zanimivo, da so udeleženci iz ruralnega okolja v isti skupini kot tisti iz urbanega. S tem bi lahko pridobila še več informacij kot pri prvi in drugi skupini. Ponovno sem prišla z udeleženci v stik preko telefona, dan pred srečanjem sem jih še enkrat poklicala.

TABELA 9.3: UDELEŽENCI TRETJE FOKUSNE SKUPINE

Zap. št	Ime	Starost	Šola	Prvi stik	Potrditev	Drugi stik	Udeležba
1	Melita	18	Frizerka	✓	✓	✓	✓
2	Gašper	19	Gimnazijski maturant, obiskuje FVV	✓	✓	✓	✓
3	Luka	25	Frizer	✓	✓	✓	✓
4	Katja	25	Diplomirana sociologinja	✓	✓	✓	✓
5	Špela	32	Vzgojiteljica	✓	✓	✓	✓
6	Rok	23	Univerzitetni diplomirani strojnik	✓	✓	✓	✓

7	Lea	25	Turistični tehnik	✓	✓	✓	✓
8	Matevž	18	Pečar-keramik	✓	✓	✓	✓
9	Tjaša	25	Diplomirana sociologinja	✓	✓	✓	✓
10	Petra	30	Univerzitetna diplomirana organizatorica dela	✓	✓	✓	✓

Povabljenih je bilo deset udeležencev. Kljub temu da mi je dan pred srečanjem udeležbo potrdilo sedem oseb, sem bila vseeno prijetno presenečena, saj so na srečanje prišli prav vsi povabljeni. Tretjo fokusno skupino so sestavljali pari v izvenzakonski skupnosti in ostali, ki trenutno niso v nobeni partnerski zvezi.

9.2.4 Fokusna skupina 4

Udeleženci četrte fokusne skupine so tako kot v tretji skupini prihajali iz mestnega, primestnega in podeželskega okolja. Četrta fokusna skupina je bila zaradi boljše optimizacije in segmentacije podatkov načrtovana v letošnjem letu.

TABELA 9.4: UDELEŽENCI ČETRTE FOKUSNE SKUPINE

Zap. št	Ime	Starost	Šola	Prvi stik	Potrditev	Drugi stik	Udeležba
1	Lovro	28	Diplomirani inženir grafične tehnike	✓	✓	✓	✓
2	Katarina	18	Ekonomska gimnazija, dijakinja	✓	✓	✓	✓
3	Gaja	26	Turistični tehnik	✓	✓	✓	✓
4	Lana	26	Turistični tehnik	✓	✓	✓	✓
5	Jan	33	Ekonomski tehnik	✓	✓	✓	✓
6	Larisa	24	Univerzitetna diplomirana psihologinja	✓	✓	✓	✓
8	Rok	26	Ekonomski tehnik	✓	✓	×	×
9	Teja	21	Ekonomski tehnik	✓	✓	×	×
10	Anže	21	Gradbeni tehnik	✓	✓	×	×

Udeleženci v četrth fokusni skupini so v celoti potrdili udeležbo, a jih je prišlo samo šest; en par se je odločil, da o določeni tematiki ne želi debatirati, en kandidat je bil službeno odsoten, partnerka odsotnega je bila udeležena v fokusni skupini. Onadva imata otroka, dva udeleženca sta samska, trije udeleženci so v razmerju.

9.3 Načrt dela in priprava za fokusne skupine

Da sem začela debato, sem jih najprej vprašala, kako se počutijo ob obisku pri meni. Nadaljevala sem z uvodnimi vprašanji, pri čemer sem želela najprej izvedeti, kako oziroma po katerih kriterijih so izbrali partner-ja/-ko. Pri tistih, ki so še samski, pa me je zanimalo, kakšna so njihova pričakovanja glede partner-jev/-k. Sledila so prehodna vprašanja, ker je bilo potrebno vključiti v pogovor vse udeležence. Odgovarjali so na vprašanja o tem, kdaj je idealni čas za razmerje, o njihovih izkušnjah, kako oni doživljajo razmerje itd. Vsak izmed njih je namreč že imel kakšno osebno izkušnjo na tem področju.

Ključna vprašanja so bila tematsko osredotočena na njihova mnenja o tem: kaj za njih pomenita izvenzakonska in zakonska zveza; za katero obliko razmerja so se odločili; kaj jim bolj ustreza, kaj je vplivalo na njihovo odločitev. Prav tako me je zanimalo, ali so kakšne razlike med zakonsko in izvenzakonsko zvezo. Nadaljevala sem z vprašanjem o odločitvah o partnerstvih ter kako na to vplivajo starši. Pri izvajanju skupin se mi je to vprašanje pokazalo kot nepomembno, saj nisem dobila dovolj prepričljivih informacij o tem, da bi starši res lahko vplivali na mlade. Prav tako sem v nadaljevanju popolnoma izločila tri vprašanja, ker sem ugotovila, da mi ne bodo v pomoč. Pri končnem vprašanju so bile povzete glavne teme in diskusije, udeleženci so povedali kar nekaj zanimivih iztočnic tudi za nadaljnje raziskovanje.

Fokusne skupine sem snemala s prenosnim računalnikom. Tonski zapis mi je omogočil kasnejši dobesedni prepis pogovora vseh treh skupin. S prepisi sem na enem mestu zbrala vse informacije udeležencev/k, ki so bile pomembne za kasnejšo analizo.

9.4 Primerjava fokusnih skupin

Pri fokusnih skupinah je bilo ključnih devet vprašanj iz opomnika. Analizo fokusnih skupin sem razdelila na dve podpoglavji, in sicer (1) mladi, ki so v katerikoli obliki razmerja, so samski, nimajo otrok; (2) mladi, v katerikoli obliki razmerja, ki že imajo otroke. Prva fokusna skupina mi je dala ogromno podatkov o odločitvi za določeno obliko razmerja, čeprav je bilo udeležencev samo pet. Prav tako je bila uspešna druga fokusna skupina, kjer jih je bilo šest. Tretja fokusna skupina je imela največ udeleženi, v tej skupini sem dobila nekaj ključnih idej in izkušenj, vendar precej manj kot v prvih dveh skupinah. Pri četrti fokusni skupini pa se je vsebina pogovorov

začela ponavljati. V analizi sem razdelila citate glede na specifično tematiko, ki se mi je zdela pomembna za kvalitativno analizo.

9.4.1 Mladi, ki še nimajo otrok

Mladi udeleženi-ci/-ke, ki živijo v izvenzakonskem ali zakonskem razmerju, nimajo pa še otrok, ne glede na stopnjo urbaniziranosti, so izpostavili naslednje osebne izkušnje in mišljenja.

Zaupanje, osebna stališča in pričakovanja v razmerju

V vseh fokusnih skupinah so odgovarjali na vprašanje, kaj je pri izbiri partner-ja/-ke najbolj pomembno. Mladi, ki so v kakršni koli obliki razmerja, so enotnega mnenja, da je, ne glede na izbrano obliko razmerja, pomembna svobodna odločitev za partnerja, kjer je bistveno zaupanje in prilagajanje. Vendar so se razlikovali v tem, kaj za njih te karakteristike konkretno pomenijo. Pomembno je, da osebi v razmerju dobita tisto, kar želita (Giddens 2001). Mladi so izpostavili, da je najbolj pomembno, da živiš življenje zase, da partner/-ka prav tako živi svoje življenje zase, hkrati pa živita skupno življenje. Na tej stopnji je pomemben del, individualizirani posameznik, ki hkrati razširja svoje interese v socialno omrežje z nekom. V prvi fokusni skupini se je razpravljalo ravno o tem, prav tako tudi v preostalih fokusnih skupinah:

»Ne, nekak se mi zdi, da k prideš čez tisto fazo kemije pa zaljubljenosti, da sva vzpostavlja en zdrav odnos zaupanja« (Fokusna skupina 1; Žiga, 27 let).

Pomembni so interesi obeh udeleženi v razmerju, izbirajo in usklajujejo se različni hobiji:

»Ja, u bistvu, je na zaupanju, da se lahko pogovarjaš, pol pa itak naprej pride, al do poroke al ne...« (Fokusna skupina 4; Gaja, 26 let).

»Ja, men je pomemben tud, tko kt je Larisa rekla, pogovor. Pač zaupanje, pa da mata partnerja prbližn iste predstave« (Fokusna skupina 4; Lana, 26 let).

»/.../ pač ja, se strinjam z vsem, da mata skupej interese, da mu zaupaš, da se ujameš, ampak predvsem se pa men zdi pomembn, da se učita drug od drugga. Al pa da mata tud različne interese, pa to ni ovira, da širta obzorja drug drugga. Določena stvar, k ti prej sploh ni bla znana, ti postane znana, jo sprejmeš, ker je to del njegovga življenja /.../ in seveda

obratno. Se dogradiš, najdeš se tud v temu, širš svoja obzorja. Js mislm, da je to pomembn, da imaš poleg zaupanja tud gradnje na tem učenju» (Fokusna skupina 3; Petra, 30 let).

»Ja, ne vem, pač, če js rada kej počnem, pa da rada kam grem, da on tud. Mela sem zdej zadnjga fanta, je bil skos doma, se mu nikol ni dal nkamr it. Js sm pa rekla, da pač rabm km it. Da se v tem ujameva, da se lahk zgovarjava. Ne da se nimava nč za zgovarjat, pa da mava skupne teme. Pol tko, sam da še mal premislm, tko k je Andreja rekla, tud vizualno, pa da me posluša, sam nekak je bl una kemija pomembna, ni treba, da je najlepši, da nekej izžareva, da mava ene skupne cile, da si zaupava, da ve, kva hoče v življenju, da ma sam zase postavljene cilje« (Fokusna skupina 2; Tanja, 23 let).

»Ja, js mam punco, ja, najbolj pomembno je zaupanje, da se lahk na koga obrneš, da mu lahko poveš pa zaupaš« (Fokusna skupina 3; Rok, 23 let).

»Res je pomembn, k kasnej vidš, da se tko ujameš, zaupaš, k sta skup« (Fokusna skupina 3; Petra, 30 let).

Mladi si v katerekoli obliki razmerja namenjajo veliko pozornosti in vloženega časa. Moški in ženske podobno interpretirajo razmerja, in sicer, kot odločitev za zvezo, v kateri morata oba biti enakovredna, prav tako morajo biti naloge, ki sledijo kasneje v razmerju, enakovredno razporejene. Zaupanje do partnerja je ključni pojem za uspeh razmerja. To se danes razume kot enakovredni trud pri vseh nalogah za oba spola. Ločene naloge, kot so bile včasih, gospodinjstvo, delo na vrtu ..., niso več tako spolno specifične. Precej mladih misli, da vse več moških opravlja kuhinjska opravila, tako kot ženske opravljajo opravila zunaj doma.

» Dons so moški tud ratal gospodinje, k ni več tolk stvari zunej za delat, kva pa boš delou, vsak dan travo kosiu pred blokam, al kva. Mame so tud sinove začele navajat na take zadeve, ne sam hčerke« (Fokusna skupina 4; Lana, 26 let).

» /.../ majo to, niso več tko k včasih, da so se sam poročle, pa da so ble gospodinje. Kasnej, k so začele v industriji delat, in je prnesl, da niso več sam gospodinje« (Fokusna skupina 4; Larisa, 24 let).

Vendar manjšina jih meni, da je segregacija del po spolu še vedno prisotna, vključujejo pa še domače gospodinjstvo, ki so ga vajeni z doma:

»Še zmer je laži met gospodinjstvo z mami, pa pol še partner zravni, al pa mož, kt pa met s taščo skup gospodinjstvo. Ker še zmer so pa ženske več v kuhinji kt pa moški, saj po moje. Pa pol pravjo: moj sin je pa drugač navajn ...« (Fokusna skupina 1; Sanja, 22 let).

V nadaljevanju se s tezo, da je razmerje lahko uspešno le, če oba dobita pričakovano, strinja kar nekaj udeležencev. Partnerja v izvenzakonskem ali zakonskem razmerju se zavedata pomena zveze in jo skupaj tudi ohranjata (Bernik 2010, 9–11). Ker vsak od razmerja nekaj dobi, gre za obojestransko zadovoljstvo (Giddens 2000). Termin »kompromis« je bil pomemben del debate v fokusnih skupinah:

»/.../ določena stvar, k ti prej sploh ni bila znana, ti postane znana, jo sprejmeš, ker je to del njegovga življenja /... / in seveda obratno« (Fokusna skupina 3; Petra, 30 let).

»Morta bit pripravljena sprejemati kompromise, zdej spet ne za vsako ceno, ampak zdi se mi pomembno, da morta, ne glede na vse, oba bit tudi osebnost zase. Ne vem, na primer, čist običajne zadeve, če gre eden vn, men bi se čudno zdel, če grem js vn, da bi punca bila doma, pa bi me zmer čakala. Morš met življenje zase, svoje zadeve, svoje hobije. Sej men je logično, oziroma se mi zdi nujno, da se s partnerjem pogovoriš o vseh zadevah, sam kdaj je pa tko, da kšno zadevo laži poveš prijatelju, sej če je vse okej, se tudi s partnerjem pomeniš, sam kdaj tko pride, odvisno, kašna je pol tudi zveza« (Fokusna skupina 4; Jan, 28 let).

»Ja, če nimaš kšne kariere, saj js ne, potem posvečas vs čas, k ga maš, partnerju. Če maš pa tako službo, k zahteva malo več, pol pa ne ostane družga, k da se kompromis nardi« (Fokusna skupina 1; Žiga, 27 let).

Ob pričakovanjih in deljenju nalog je bila prav tako izpostavljena vizualna podoba posameznikov/-ic, ki je najpomembnejši faktor pri prvem srečanju. Vsi mladi, ki so v trenutnem razmerju, so izpostavili, da zunanost kmalu postane popolnoma nepomembna, ker je značaj partner-ja/-ke pomembnejši. Vizualna podoba je pomembna v prvem stiku, ko se z neko osebo začne interakcija:

»Ja, js mam partnerja zdej že en let. Ja, odvisno, js mislim, da te najprej en potegne vizualno, potem pa vidš, al mata skupne interese, da tudi pol k una prva zaljubljenost mine, da mata še zmerej tolik skupnega, da lahko

funkcionirata. Glede tega, no, kako je pomembn, da ti je nekdo vizualno všeč, se mi zdi tud, je, pa ni, a ne» (Fokusna skupina 3; Petra, 30 let).

»Ja, itak je tko, da je prvi vizualn stik najprej, k enga vidš. Ne greš z veceja, pa slišš en glas, pa rečš: u, ta je pa simpatična; vidt ga morš, jo morš; a ne. Najprej videz, pol je pa naprej, sam pol z leti, k je, dobiš mal več izkušenj na temu področju. Še vseen je videz, k te najprej prtegne, da pol prstopeš k nekomu. Če ti je pač en po videzu antipatičn, ne vem, no, js ne bi zavravn pršu niti prbližn. Pač vseen je nekej, to je pač tista prva žoga. Ampak pol z leti pa z izkušnjam, pa vidš, kako naprej. Itak videz ni vse, to je pet procentov tega, kašn je človk« (Fokusna skupina 4; Jan, 28 let).

Vizualnost je pomemben faktor, ki ga mladi najprej opazijo pri osebi, tako samski kot tisti, ko so v razmerju. Vendar nikoli ni dovolj za odločitev za razmerje, kar je izpostavilo več udeleženi v različnih fokusnih skupinah. Pomemben je prvi vtis, ki ga določena oseba naredi, kasneje pridejo bolj do izraza značajske karakteristike:

»Ja, js sm samski, sam pač, če bi gledal na izbiro za partnerico, bi najprej seveda blo vizualno, ko se spoznavaš, je itak pomembna tud notranjost, da se poklapata, da mata neke skupne hobije, da jima ne rata prehitr dolgčas, ne vem, da gresta lahko tud kj skp delat, neki, da lahk skp tud počneta, ne vsak tko nekej zase« (Fokusna skupina 1; Gašper, 19 let).

Podaljšano izobraževanje

Mnenja in stališča mladih se začnejo razhajati med tistimi, ki imajo, in tistimi, ki nimajo otrok, razlikujejo se v tem, kaj so njihove prioritete. Menim, da je to povezano z odločitvami, ali gredo takoj po končani osnovni, srednji šoli na delo ali podaljšujejo izobraževalno obdobje, z odlaganjem prehoda mladih v odraslost:

»Ja, pač družba, k morš najprej met kariero, pa dnar, da lahk nardiš hišo, da si lohk kupš stanovanje, pol šele lahko partnerju pa otrokom kej nudš. Ja, pa zato je zj vse več ljudi, k majo visoko izobrazbo, dl cajta hodmo v šolo, hočjo boljšo službo, je pa tolk mn, recimo, zidarjev pa tega« (Fokusna skupina 1; Sanja, 22 let).

Mladi, ki so se zaposlili takoj po srednji šoli, mislijo, da podaljšano izobraževanje ni tako bistveno za odločitev pri ustvarjanju družine ali skupnega življenja:

»Ja, samo izobrazba nima več takga pomena, po moje. Ne boš ti kr zaradi ene šole, k si jo naredu, dvesto eurov več plače dobi, še zmer moraš nekeje pokazat« (Fokusna skupina 1; Jošt, 24 let).

Vsaka institucionalna sprememba na sistemski ravni, npr. podaljševanje izobraževanja, sprememba trga delovne sile, pravno izenačenje zakonske in izvenzakonske skupnosti itd. lahko neposredno ali posredno vpliva na življenjski potek ljudi« (Ule in Kuhar 2003, 15). Sanja meni:

»Ja, mediji, pa televizija, ne vem, vsak hoče imet pač vse, kr ma lohk. Da se raj še dve let dalj kajta šolaš, da boš mu, ne vem, enkrat pa dvesto eurov več pr plači« (Fokusna skupina 1; Sanja, 22 let).

Podaljšano izobraževanje je pomembno s stališča tistih posameznikov, ki so se sami za to odločili. Nekateri so takoj po srednji šoli našli službo, ker so se zavestno tako odločili; drugim se taka odločitev ne zdi najboljša, ker je izobrazba pomemben faktor, ki za sabo potegne še celotno kariero, zaposlitev, ustvarjanje družine ...

Prioritete mladih, ki nimajo otrok

Pri vsaki fokusni skupini je bilo pomembno vprašanje, ki sem ga kasneje dodala k opomniku: »Kakšne so prioritete posameznika? Kam uvrščajo sebe, otroke, službo, šolo? Kako pomembne so te prioritete, od najbolj pomembnih do najmanj pomembnih?«. Mladi namreč vse večji del svojega življenja posvečajo izobraževanju, za posameznika je doseganje želene stopnje izobrazbe postala glavna pot za pridobitev stabilne zaposlitve in zadostne plače ter za povečanje možnosti v njegovi karieri (Resman 2006, 7). Mladi želijo izpolniti vsa pričakovanja in želje, partnerstvo je le del pričakovanih obveznosti:

»Ja, če nimaš kšne kariere, saj js ne, potem posvečas vs čas, k ga maš, partnerju. Če maš pa tako službo, k zahteva mal več, pol pa ne ostane družga, k da se kompromis nardi« (Fokusna skupina 1; Žiga, 27 let).

»Ja, js zdj vidm, k dopoldne delam vsak dan, popoldne mam pa faks /.../, da bom faks postavla pred njega, k mam knjige za prebrat, pa kej za nardit, pa vem, da on to razume. Vem, da slej k prej bo šansa za kariero in, ja, bom nardila več za kariero k pa zanjga. Itak pa takrat, k bom mela neko kariero, se bova pogovarjala glede tega, pa kako pa kaj ...« (Fokusna skupina 1; Sanja, 22 let).

Podaljšano izobraževanje in visoka pričakovanja mladih glede zelenih poklicev so zelo pomembna. Razvite ekonomije in trgi dela danes zahtevajo vse bolj izobraženo in prožno delovno silo, zato mladi poskušajo v izobrazbo zelo veliko vložiti (Resman 2006, 7). Mladi so vse bolj odvisni od razmer na trgu delovne sile, ki se povezuje, po mnenju udeležencev, tudi z nakupom ali najemom stanovanja, odselitvi od staršev ter odločitvi za svojo lastno družino. O tem se je največ diskutiralo v drugi fokusni skupini, pri čemer bi izpostavila dve mnenji:

»Se mi pa zdi, da se folk skos bol v podzavesti sprašuje: aha, bom pa še šolo najprej naredu, si folk ne upa tko reskirat, kokr je pa dvejet let nazaj« (Fokusna skupina 2; Miha, 35 let).

»Zato k ni več tko, dons je šola, pa služba /.../ pa kako bo s stanvanjam, včas se je pa vse dal, ljudje niso al pa so službe mel, pa so šli na svoje, dons si pa noben ne upa. Včas je blo ful laži stanovanje kupt k pa dons« (Fokusna skupina 2, Andreja, 26 let).

Pomembna je posameznikova zrelost in pripravljenost na neodvisnost. Zrelost je povezana s starostjo, končano izobrazbo in bolj poglobljenim in resnim prizadevanjem za resnejše razmerje:

»Js mislm, da je predvsem zrelost, no ...« (Fokusna skupina 3; Petra, 30 let).

»Dobr, to je pol pač spet določena starost, pa to, da ma nekdo že lahk službo« (Fokusna skupina 3; Luka, 25 let).

Podaljšano izobraževanje so mladi navedli kot podaljšano odgovornost in kot razlog, da se kasneje odločijo za otroka. Tako menijo udeleženci, ki otrok nimajo, saj želijo končati izobraževanje in si ustvariti kariero ter šele zatem imeti otroke. Mladi, ki otroke imajo, gledajo na podaljšano izobraževanje kot dodatno obremenitev ob delu in otroku, usklajevanje je težje, vendar si prizadevajo, da bi šolanje kmalu zaključili.

Sprejemanje različnih oblik razmerja

Udeleženci so bili vprašani, kaj jim predstavlja zakonska in kaj izvenzakonska skupnost. Mladi, ki nimajo otrok in so ali niso v razmerju, so večinoma menili, da je najbolj pomembna ljubezen in razumevanje.

Prevladuje mnenje, da je ljubezen na prvem mestu, oblika zveze ni tako pomembna, pravi večina udeležencev v različnih skupinah:

»Možno, ne vem, zame je tko: če se mata dva rada, pol ne rabta bit poročena. Pa lahk žvita skupej, pol pa poročena al pa ne. Ne vem, zakaj, naj bi bla ravn poroka tist mejnik, da vsi vidjo, da sta dva zaljublena. Po mojem poroke delajo bolj zarad tistih drugih, vseh, da vidjo, da sta se poročla, ne vem« (Fokusna skupina; Sabina, 24 let).

Poleg ljubezni so mladi govorili o pomenu poroke. Ta je največkrat odvisna od finančnih sredstev, menijo predvsem udeleženci iz druge fokusne skupine, ki niso poročeni, čemur nekateri udeleženci iz prve skupine nasprotujejo. Poroka je bolj obred in ima estetski in družbeni pomen, ni pa pogoj za zvezo, ni več družbeni normativ (Švab 2001, 63–65). Pri poroki je nevesta v središču pozornosti, vsi, ki ženinu in nevesti kaj pomenijo, se zberejo skupaj. Udeleženci, ki gledajo na poroko s stališča druženja:

»Ja, pač ne vem, poroka je zame še zmer en obred. Je lepo, je pa tko v današnjih časih – je poroka tud velk strošek /.../ Js govorim o cerkveni poroki, ker cerkvena poroka se s civilno ne more primerjat, ker je cerkvena tolk bolj pomembna – zame osebno. Js bi oboje ...« (Fokusna skupina 3; Rok 23, let).

»Js mislm, da k se poročiš, da to nekak res poglobiš pač to, k sta mela. Tud duhovno, al pa pač kokrkol. Sj tud, če nis poročen, je isto, u bistvu, kokr da si – se nekak zaročiš, pa je pol to to. Večinoma je to tko – spet odvisn zarad denarja, al pa pač, da res mislš, da je to to, da s to osebo hočš bit do konca življenja, pa se pač poročiš« (Fokusna skupina 3; Luka 25, let).

»Življenje je isto, pač sam maš naziv: si poročen al pa nisi poročen« (Fokusna skupina 2; Tanja, 23 let).

»Js mislm, da je več parov dons, k raj živijo tko, da pač niso poročeni« (Fokusna skupina 2; Andreja, 26 let).

Mlade ženske so izpostavile poroko zgolj z dveh stališč: (1) to je dan, ki je pomemben samo za njih; (2) lepota bele poročne obleke:

»/.../ velik se jih sam zarad obleke hoče poročit /.../, ja, js sm tak primer, js bi se poročila zarad obleke« (Fokusna skupina 4; Katarina, 18 let).

»Ja, ne vem, lepa obleka, frizer ..., kt v filmu ...« (Fokusna skupina 2; Sabina, 23 let).

Druženje ne bi smelo biti povod za sklenitev zakonske zveze, menijo drugi udeleženci. Mnenja o tem se razlikujejo tudi znotraj skupin. Nekaj udeleženihi temu nasprotuje, spet drugi izpostavijo, da je bistvo vsega organizacija poroke in druženje. Varnost, predvsem pa duhovnost sta bolj značilnosti zakonske zveze:

»Js se strinjam s tem – čist fajn so zaobjel vse, sam je pa spet odvisn od posameznika. Js načeloma bi se poročila, ja nekak, k si v zakonu, nekak ti to predstavlja eno varnost, bl se trudš, ne vem. Ja, poglobiš to duhovnost, al pa kokrkol že« (Fokusna skupina 3; Katja, 25 let).

»Js mislm, da je to pogojen z dnarjam, folk nima dnarja za poroko, ker raj bodo prej nardil šolo, službo, stanovanje, vse je prej kt pa poroka« (Fokusna skupina 2; Tanja, 23 let).

Pomembna je ugotovitev in ideja, ki so jo udeleženci/ke še posebej izpostavili, da nihče izvenzakonski zvezi ne nasprotuje, vseeno pa bi se večina udeležencev še vedno poročila. Sprejemajo obe obliki razmerja, odvisno od vsakega posameznika. Udeleženci različnih skupin imajo podobno mnenje glede zakonske zveze in izvenzakonske skupnosti:

»Ja, sej pr seb vidmo, a ne, sej proti nimamo nč, opazmo pa, a ne, sej načeloma vse sprejemamo ... Sam še zmerj, mamo kr nekej tko v seb, da rečemo: aha, tedva pa nista poročena; ne vem, se mi zdí, da mamo to notr v seb« (Fokusna skupina 3; Tjaša, 25 let).

»Zdj tko, men noben ne govori: poroč se, poroč se« (Fokusna skupina 2; Tanja, 23 let).

»Men ne igra nobene vloge, men je vseen, enako glede tega, sam v družbi, to še zmer ni enako sprejet« (Fokusna skupina 3; Gašper, 19 let).

»Večinoma je to dons, zdj pa, kolk se ti oziraš na to, pa kolk se to zdej tebe tiče, pa ve vsak sam. Če sta dva skup, pa nista poročena, pa mata otroke, pač tko je ...« (Fokusna skupina 3; Luka, 25 let).

»Ja, če sta dva u redu, lahk normaln funkcionirata, pa isto otrok« (Fokusna skupina 3; Špela, 32 let).

Mladi zakonske in izvenzakonske zveze ne stigmatizirajo, enotni so si v tem, da vsak zase ve, kaj želi, zato se vsak odloči za zakonsko ali izvenzakonsko zvezo, saj ne preferirajo nobene oblike razmerja.

Razlike po spolu, individualizacija in zaposlenost žensk

Udeleženci so izrazito poudarjali, da ni in ne bi smelo biti razlik po spolu. Tu se v njihovih stališčih vidi močna podpora tistemu, kar smo v uvodnem delu naloge obravnavali kot proces individualizacije, individualnih izbir in odgovornosti ter hkrati egalitarne vzajemnosti, ki jo tematizira ideologija čistega razmerja. Kot so izpostavili spodaj:

»In ženska in moški se pač odločijo, no, ne vem, mogoče ket je, da kje kdo kerga sil, sam vseen je odvisn od obeh; sam ne morm rečt, da so ženske bolj tiste, k bi se hotle poročit. Ker ga pač oboji sestavljajo, oboji so pomembni« (Fokusna skupina 3; Gašper, 19 let).

»Js mislm, da je pol pol, ni razlik v tem, da bi se kdo bolj želu poročit, po moje. Čist tko bom reku, saj js mislm tko« (Fokusna skupina 3; Rok, 23 let).

Ženske in moški so veliko govorili o naraščanju ekonomske moči in statusa žensk. Predvsem so ekonomsko moč izpostavili kot temeljni dejavnik, da so ženske postale tako odločne in neodvisne:

»Po moje, da ekonomska moč, če mene vprašaš, kr se tiče dnarja, pa včasih niso mele tok pravic k moški, dons jih majo – ženske so že tko, če mene prašaš, bol selektivn spol, pa to, že z vzgojo, pa to, da je dobila moč« (Fokusna skupina 4; Lovro, 33 let).

»Zarad ekonomskih stvari, pa to, ekonomska moč, sj tko, ke je Primož reku, sj sta oba kr nekej pametnih stvari povedala« (Fokusna skupina 4; Lana, 26 let)

9.4.2 Mladi, ki že imajo otroke

Mladi imajo različne poglede o zaupanju, razmerju, prioritetah, zato sem ločeno izpostavila stališča tistih mladih, ki že imajo otroke.

Zaupanje, stališča in pričakovanja

Pri izbiri partnerja je pomembno, da posameznik »dobi nekaj v zameno«. Ni dovolj, da se samo odločiš za partnerja in da sam vlagaš v razmerje, ampak je pomembno tudi, kaj se od partnerja pričakuje (Giddens 2000). Glede na želje in pričakovanja pri

izbiri partnerja ni razlik med moškimi in ženskami, opazne pa so razlike pri parih, ki imajo otroke. Giddensovo izhodišče sta v fokusnih skupinah še posebej izpostavila Matej in Taja iz prve fokusne skupine:

»Najprej je kemija pri partnerju/partnerki, da ti je partner zanimiv, to je osnova, egoistično, kaj ti ponuja« (Fokusna skupina 1; Matej, 29 let).

»Ful prilagajanja!« (Fokusna skupina 1; Taja, 30 let).

Sandra iz druge fokusne skupine je najprej izpostavila zaupanje do partnerja, zaradi občutka, da bo dober oče:

»Ja, js sm pr mojmu možu vedla, da je to to, k sm ga vidla skupej z otrokom. Pa je bil to tuj otrok, mislm tuj otrok, bla je moja nečakinja. Pa sm ga opazovala, kolk ma smisla za to, pa kolk je prizadeven, pa to. To je blo zame najbolj pomembn, bi lahk rekla, da je blo to zame pika na i. Ker sem mela že prej tipa, pa je mel glih tok smisla za otroka, k ne vem /.../ in sm si pač predstavljala nekoga, k bi ga mel pa mal več. To je blo tko, da sm si pač rekla: aha, s tem človekom bi pa js mela familijo. Poleg halo efekta, k je bil pač prej« (Fokusna skupina 2; Sandra, 28 let).

Podaljšano izobraževanje

Ko smo se začeli pogovarjati o odločitvah za izbiro partnerja in družine, so udeleženci, ki že imajo otroke, začeli opisovati, kako se življenje zaplete ob prihodu otroka. Potrebno je ogromno usklajevanja in odrekanja. Da vsaka sprememba prinese pozitivne in negativne spremembe, se izraža tudi v mnenjih različnih udeleženi:

»Ja, seveda spremeni se vse« (Fokusna skupina 2; Mojca, 31 let).

»Je stereotipično, ker včasih so se poročale ženske, da so imele neko varnost, ker so ble doma, moški so pa delali, sam danes tega ni več tolk, ker tud ženske hodmo v šolo, ker tud ženske imamo šihite, včasih pa niso ble samostojne tko k zdj. So ble tih in so potrpele vse, kr je mož reku, zdj pa nismo take« (Fokusna skupina 1; Taja, 30 let).

Sandra je prav tako navedla, da je pri spremembah, ko pridejo otroci, potrebno veliko prilagajanja. Mojca, Sandra in Taja so opisovale svoje občutke in odrekanja:

»Žviš življenje zavn. Ne žviš svojga življenja, ampak žviš skoz življenja otrok. Oni so tvoj smisu, ti pa pač žviš zavn« (Fokusna skupina 2; Sandra, 28 let).

»Omejen si, kokr pogledaš, si omejen, kr se službe tiče, kr se dejavnosti otrok tiče. Kr se tvojih dejavnosti tiče, usklajevanja, financ, kšnga možnga varstva, kaj še ...« (Fokusna skupina 2; Mojca, 31 let).

»Ne morš vse prej. Ker k tamala spi, ne morš njo čohat, pa to. Pač pa skombiniraš: k prideš domov si z otrokom, pa pol, k gre spat, pa greš na računalnik« (Fokusna skupina 1; Taja, 30 let).

»Sam je pa drugo, so druge tolk pozitivne stvari, k jih prej nisi mel; morš pridt do te točke, da boš lahk dau svoj življenje na pavzo« (Fokusna skupina 2; Sandra, 28 let).

Matere so imele težavo, da so lahko uskladile svoja življenja z otrokovim. S prilagajanjem in kompromisi jim je uspelo, da so se prebile in se še vedno prebijajo skozi izobraževalne institucije, poskušajo skrbeti za otroke in vzdržujejo razmerje.

Prioritete mladih, ki imajo otroke

Pri pogovorih med mladimi, ki nimajo otrok, in tistimi, ki otroke imajo, so bila izpostavljena različna stališča in mnenja o tem, katere so prioritete, kako se odpoveš svojim potrebam in se posvetiš otrokom. Mladi, ki imajo otroke, so različno razglabljali o svojih izkušnjah, kako se je za njih spremenilo življenje ob prihodu otroka. Različne zgodbe so povedali o tem, kako so uskladili ostale potrebe in dolžnosti, kot je izobrazba, kariera, partnerstvo, starševstvo:

»Ja, težko je zdej rečt: če bi lztok mel prej službo, pa če bi bil starejš od mene, mogoče pa bi se poročila tud par let prej – sam težko je to zdj rečt. Zdj vidm, kako je to pr men, k js pač zdj delam faks, ob delu. Bi blo verjetn vse skupej kej prej, pa bol enostavn, če bi tud js najprej mela faks pa pol službo, sam ne vem, mogoče. Bi rekla, da je še več prilagajanja, pa, ja, ful je enga odrekanja, otrok je pa na prvem mestu /.../, ja, odrekanja, da nisi tolk z otrokom, s partnerjem ..., ker pač maš še šolo za dokončat. Je tud en kup enga odrekanja pr seb, sam je težko zdej, če bi mela že prej šolo, bi pač verjetn blo drugač. Zdej pač kšno ure prešpricaš, ker si raj z otrokom in pač se učiš takrat, k otrok spi, he he he« (Fokusna skupina 1; Taja, 30 let).

»Pa sm mu rekla: čak, ti bi z mano trpu, pa vedu bi, da mam js družga. Pa mi je reku, da zarad otrok, da bi. Ker so njemu otroc tok sveto, js vem, da so pred mano, js sm tm nek na tretmu mestu – on to tud javno prizna, kr je razumljivo – js mam tud raj svoje otroke k pa njega« (Fokusna skupina 2; Sandra, 28 let).

»Ja, js sm na začetku tiste svoje službene začetke pa to postavu pred familijo. Mogoče je to tist k sebe mal preveč v ospredje postavljam. Ampak je praksa pokazala, da ni to lari fari. Mislm, da Taja od mene pričakuje mal več družinskega življenja. Me je dost pozitivno presenetla, da me podpira pr tem. Tko da sm pol vidu, da je družina prvo« (Fokusna skupina 1; Matej, 29 let).

Kljub temu da mlade družine postavljajo družinsko življenje in otroke na prvo mesto, pa je mlada mamica Larisa povedala, da so bili zanjo najprej prioriteta šola in služba. Čez nekaj mesecev se bo poročila, koraki, ki jih je do tega obdobja naredila, so bili zanjo ključni – posamezni korak je zaključila, šele nato je naredila korak naprej:

»Sploh ne vem, kaj je blo tisto prevladujoče, res ne vem, blo je tko: nekej časa sva bla že skup, pet let sva že skup, šest, vse gre pol tko, po nekih regelcih, mislm, ne tok po predalčkih, al pa; pač zaklučš faks, itak si dolg časa hodu v šolo, da si lahko vse spedenou, pol iščeš zaposlitev naprej, in pol se morš že itak, al poročit al pač nekej, da se skup prseleš ... Midva sva se, recmo, že mal prej preselila sm gor ...« (Fokusna skupina 4; Larisa, 24 let).

Sprejemanje različnih oblik razmerja

Izvenzakonska zveza je za udeležence kot stopnja pred poroko. Takšno mnenje imajo vsi, ki so bili poročeni, v različnih skupinah.

Zakonske zveze niso pogojene z otrokom (Švab 2001), vendar se je pri kar nekaj udeleženi v fokusnih skupinah izkazalo, da je povod za poroko delno tudi otrok. Udeleženci, ki imajo sklenjeno zakonsko zvezo, niso mnenja, da mora biti otrok vodilo k odločitvi za zakon, so pa pravne zadeve po poroki precej olajšane, predvsem glede očetovstva in urejanja birokratskih zadev. O tem so razglabljali udeleženci v vseh treh skupinah:

»Ja, zdej sva v izvenzakonski zvezi. Js zakonsko zvezo povezujem s poroko, logičn. Bol mi je do cerkvene poroke kt pa do civilne. Je itak po zakonu, že če dve let skupaj žviš, si pol že avtomatsko skup. Ni mi toliko zlo važn, da podpišm en papir. Sem pač, ja, sm za cerkveno poroko, pa ne zaradi tega, da bi bla ful nekej verna, ampak, ne vem, ne vem« (Fokusna skupina 2; Sandra, 28 let).

»Ja tko, bom odkrit, to, da sm poročen, je bla bol Tajina želja kt pa moja« (Fokusna skupina 1; Matej, 29 let).

Poročena udeleženka v drugi fokusni skupini je podala lastno izkustvo, da poroka ni strošek:

»He he he ... To je mal humorja, pač js sm bla vzgojena, ja, civilna in cerkvena. Ker civilno maš pet minut, pa si fertik. Nč ti ne prpravjo – daš tistih dvesto evrov, pa je to to. Cerkevna je pa tko – daš kokr daš, pa res ti lep obred prpravjo. Je pa tko: poroka ni strošek. K vsi gledajo, da je poroka strošek. Ampak tud če bi midva vse to pokrila, bi bla v plusu« (Fokusna skupina 1; Taja, 30 let).

Sandra se je poročila, zato na zakonsko zvezo gleda s svojega stališča:

»Ja, js sm definitivno za zakonsko zvezo, samo ne zarad tega, pa mam vse zakramente pa to, pa vse, sam ne zarad tega; tud tist kos papirja zame ne igra nobene vloge (Fokusna skupina 3; Sandra, 28 let).

Razlike po spolu, individualizacija in zaposlenost žensk

Zaposlene ženske z otroki v fokusnih skupinah izpostavljajo, da se življenje po rojstvu otrok popolnoma spremeni, ritem njihovega življenja je obrnjen, ves čas posvečajo otrokom (vse imajo še majhne otroke).

»Omejen si, kokr pogledaš, si omejen, kr se službe tiče, kr se dejavnosti otrok tiče. Kr se tvojih dejavnosti tiče, usklajevanja, financ, kšnga možnga varstva, kaj še ...« (Fokusna skupina 2; Mojca, 32 let)

»Žviš življenje zrav. Ne žviš svojga življenja, ampak žviš skoz življenja otrok. Oni so tvoj smisu, ti pa pač živiš zrav. Počakaš, pa maš svoje življenja na pavzi. Pa upaš, da pol, k bojo otroc ene petnajst let stari, da ne boš prestar, da boš lahk spet svoj življenje živu« (Fokusna skupina 2; Sandra, 28 let).

»Sam je pa drugo, so druge tolik pozitivne stvari, k jih prej nisi mel; morš pridt do te točke, da boš lahk dau svoj življenje na pavzo. Pa tud tale mami ob šestih zjutrej, o, bog, a ne – sam pol pogledaš otroka, pa vidš, da je itak najbolj srečen, k te je vidu zdele zjutrej, pa itak ne ve, da je kej narobe naredu. Pa si rečeš: ja, okej, a ne, pa vstaneš, da osrečš otroka, pa je čist drgačna energija. Kokr pa k si sam al pa v zvezi al pa kokrkol. Ti odtehta vse to, da se ne obrneš pa zaspiš, no, saj men osebno« (Fokusna skupina 2; Sandra, 28 let).

Še posebej se zavedajo, da je trenutna situacija na trgu delovne sile precej zapletena, izpostavile so, da imajo izkušnje na delovnih mestih, da mlade ženske, ki otrok še nimajo, bolj dominirajo in jih je strah, da bi jih nadomestile. Po drugi strani pa so vesele, da že imajo otroke, saj ne nameravajo več oditi na porodniški dopust. Za matere je prioriteta vzgoja in skrb za otroke, kljub temu pa je pomemben del njihovega življenja tudi ekonomska moč in neodvisnost (poklic) ter tudi egalitarnost v razmerju.

Birokratski postopki države glede na različne oblike razmerja

Kljub pravni izenačitvi zunajzakonske in zakonske zveze, ki jo zagotavlja Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih iz leta 1976, ljudje v praksi naletijo na težave. Prednost nuklearni družini, sklenjeni z zakonsko zvezo, dajo velik pomen institucije, kot so na primer porodnišnice, občinske upravne enote ipd. Udeleženci so imeli kar nekaj težav ob rojstvu otroka, če niso bili poročeni:

»Ja, pr prvem otroku nisva bla poročena, poln enih komplikacij, pa ta papir pa un papir, pa vse šestkrat prevert, podpisat ..., zato da smo lahko kuj rojstn list dobl. Čeprov so pa druge stvari: pr prvem otroku sva mogla recimo taužnt papirjev izpolnt, štrnjast dni prej sm js šu na občino, pa da vse podpišeš, da si oče, da potrjuješ, še preden je Mojca rodila, sem mogu met že vse zrihtan. Ta družga so nama pa kr dal, k sva bla poročena, kr tko brez problema« (Fokusna skupina 2; Miha, 35 let).

»V tem sem gor rasla: družina z otroci je zame zakon. Da nismo bli tko: Matija ta pa ta, pa Sandra ta pa ta, pa tko. A sm js zdj njuna mama a sm kr ena punca tm zravn? /.../ Tud pr otroku je drgač – k sm rodila Emilijo, so me vprašal, kdo je mama Emilije Novak, k še nisva bla poročena; pr

Leonidi, sva bla, pa nisva mela nobenih težav ...« (Fokusna skupina 2; Sandra, 28 let).

V vseh štirih skupinah so menili, da je delni povod za poroko tudi to, ker družba obravnava otroka poročenega para drugače kot tistega v izvenzakonski zvezi. Pravna regulacija partnerskih in družinskih razmerij orisanim spremembam sledi le do določene mere, kar je razvidno tudi ob aktualnih polemikah v zvezi s spreminjanjem zakonodaje v Sloveniji (Rener in drugi 2006). Vendar zato udeleženci niso nasprotovali izvenzakonski zvezi:

»Ja, drgač sprejemajo poročene pa neporočene. Sama družba še zmerej drugač sprejema« (Fokusna skupina 2; Sandra, 28 let).

»Mogoče je res, da ti zakon daje eno večjo varnost: aha, sva poročena, tako se odločiš takrt, k čutiš s partnerjem gradit, k ti odnos pomen nekej več, po moje, k si poročen, bolj zaupaš partnerju, ne vem, res probaš sebe dat. Sej v teh nezakonskih zvezah tud, sam se mi zdi, da je vseen mal drgač, no« (Fokusna skupina 3; Tjaša, 25 let).

Sabina in Andreja iz druge fokusne skupine menita, da je izvenzakonska skupnost lahko popolna alternativa zakonski skupnosti:

»Možno, ne vem, zame je tko: če se mata dva rada, pol ne rabta bit poročena. Pa lahk žvita skupej, pol pa poročena al pa ne« (Fokusna skupina 2; Sabina, 24 let).

»Js trenutno nimam želje po temu, da bi se poročila. To mi ni pogoj, pa če hočš z enmu bit, se morš pa poročit. Ne vem, no, to pač men ni« (Fokusna skupina 2; Andreja, 26 let).

Zakonska zveza je bolj spoštovana, pravita Tanja in Sandra:

»Ja, kr nekak spoštujejo te bol, če si poročen« (Fokusna skupina 2; Tanja, 23 let).

»Kr tko maš en statusni simbol« (Fokusna skupina 2; Sandra, 28 let).

Poročeni par iz prve fokusne skupine pravi, da so poročeni pari bolj odgovorni. V drugi fokusni skupini sem dobila različna mnenja. Poročeni par prav tako meni, da je večja odgovornost, če si v zakonu. Nekateri udeleženci so prav tako navedli, da mora odgovornost biti tako v zakonski kot izvenzakonski zvezi:

»Js nism proti, bom pa tko rekla, da marsikdo, k je v izvenzakonski zvezi, se čut mjčkn manj odgovornega« (Fokusna skupina 1; Taja, 30 let).

»Ja, to je odvisn od želja obeh. Ne morš se sam odločt. Če prov je ta opcija, ja, poročen, neporočen. Ne vem, js bi se odloču za zakonsko zvezo. Men to bol pretehta. To tko, k je blo že prej rečen: to je ena odgovornost, ne morš to kr čez noč se premislť, le maš še nekej za sabo« (Fokusna skupina 1; Jošt, 25 let).

Tretja fokusna skupina je bila prav tako razdeljena na dva dela: nekaj udeležencev je menilo, da si želijo zakonske zveze, ampak je ne pogojujejo z različno stopnjo odgovornosti; udeleženec, ki mu veliko pomeni vera in tradicija, izvenzakonski zvezi ne nasprotuje, vendar bi on razmerje zaključil s civilno in cerkveno zakonsko zvezo. Udeleženci v tretji skupini so prav tako izpostavili, da je le del odgovornosti večji pri zakonski zvezi, saj se bolj trudiš kot v izvenzakonski zvezi, večina odgovornosti pa je enaka v obeh zvezah. Enako v prvi fokusni skupini meni Žiga:

»Men ni pomembna zakonska zveza. Mi pomen lih tok, al se grem poročit al pa se ne grem poročit. Js pač gledam s tega stališča, da če se pač z eno osebo zastopš, si hočš družino ustvarť, sj tud če nisi poročen, si ne morš kr čez noč premislť, da boš pa kr šu. Če maš otroke, je to vseen težji narest, pol pa, al si poročen al pa nisi« (Fokusna skupina 1; Žiga, 27 let).

Pravne zadeve imajo pomembno vlogo pri odločitvi za zakonsko zvezo. Po mnenju vseh udeležencev v vseh skupinah je pravna država na strani zakonske zveze. Še posebej v tretji fokusni skupini je bila izpostavljena tradicionalnost, ki je v Sloveniji še vedno močno prisotna, zato jih je večina bolj naklonjenih zakonski zvezi. Kljub zdaj že več desetletni tradiciji formalno-pravne izenačitve obeh tipov partnerskih skupnosti, domnevam, do so starejši ljudje, bolj kot mlajši, še vedno bolj naklonjeni sklenitvi zakonske zveze, ki naj institucionalizira »resno razmerje«. To so opazili vsi udeleženci:

»Sam tko, če si poročen, je tok več pravnih zadev za poštimat, če pa nisi poročen, jih pa pač ni tolk. Dobr tud, če nisi poročen, še vseen so otroc tvoji, še vseen je nekej pravnih zadev glede otrok, pa to, sam ni jih pa tolk, kokr če bi bil pa še poročen« (Fokusna skupina 1; Žiga, 27 let).

Sekularizacija, starševski in religijski vpliv na odločitev za obliko razmerja

Mladi imajo več osebne avtonomije kot včasih, saj so udeleženci povedali, da starši ne vplivajo na njihovo odločitev za poroko. Slovenija je tudi v vrhu držav z najvišjo stopnjo sekularizacije, zato so prebivalci manj podvrženi rimskokatoliški doktrini o zakonski zvezi (Rener in drugi 2006). Opazna sta bila dva odgovora, ki sta to negirala: v tretji fokusni skupini sta dva udeleženca (Luka in Špela) izpostavila, da si starši močno želijo njune poroke, zato bi se verjetno odločila za zakonsko zvezo, ostali udeleženci so imeli o tem popolnoma drugačno mnenje:

»Mislm pa tko, da je dons zlo mal opcij, da bi starši ful vplival na to, al nj se otroc poročijo al ne, k itak bo naredu vsak tko, k sam hoče. Ker dons je tko, slišmo, da se poroča par kasnej, takrt, k je šola pa k je služba, in pol, pa vse manj majo upliva, da bi govoril, al nj se poročiš al ne« (Fokusna skupina 1; Matej, 29 let).

»Ja, včasih je blo drgač: takrt so se poročal pr osemnajstih, devetnajstih, dons to ne gre več. Ma dons ma vsak mlad že tolk močn karakter, da se upre staršem, pa da se sam odloč, pač dobr – starši so pač tm, sam se vsak sam na konc odloč« (Fokusna skupina 1; Sanja, 22 let).

»Ja, pr men sta poročena, sam pr men bi bli vseen, al bi onedva hotla, da se js poročim al ne, ne bi name nč uplivala, ker bi nardila tko, k bi se men pač zdel, da morm nardit. Pač to bi bla čist moja odločitev« (Fokusna skupina 2; Sabina, 24 let).

Mišljenja nekaterih o rimskokatoliški cerkvi oziroma o Cerkvi kot instituciji so povzročile malo nestrpnosti:

»Js, če se vidm v zakonski al izvenzakonski zvezi na dolgi rok? Js se drgač vidm v zakonski zvezi, sam nism za cerkveno poroko. Obred sam mi je lep, ampak cerkev kot institucija, to mi gre na ..., a lahko rečem na glas?« (Fokusna skupina 4; Jan, 28 let).

Mladi v različnih fokusnih skupinah so večinoma na strani civilne poroke, imela sem enega kandidata v tretji fokusni skupini, ki se ni strinjal:

»Js govorim o cerkveni poroki, ker cerkvena poroka se s civilno ne more primerjat, ker je cerkvena tolk bolj pomembna, zame osebno. Js bi oboje. Js sm bil letos na eni poroki, civilni, je blo kr nekej tko na hitr: ck, ck, ck ..., cerkvena je pa tista, k je zame osebno res taprava« (Fokusna skupina 3; Rok, 22 let).

»Civilne, civilne, cerkvene se mi pa zdijo sploh u upadu« (Fokusna skupina 4; Lovro, 33 let).

» Js osebno, definitivno, govorim o civilni poroki. Je pa tko, kokr je Rok reku: je pa tista tko bol svečana cerkvena, k gre res za en obred, civilna je bol tko, ni tak velik obred. Js mam vse zakramente in če bi jih on imel, če bi hotu cerkveno poroko, js ne bi mela nč proti« (Fokusna skupina 3; Petra, 30 let).

Nekaj jih je poudarjalo pomen cerkvene poroke, a so hkrati poudarjali pomen duhovnosti in ne religijske prisile.

V nadaljevanju bom predstavila podobnosti in razlike med fokusnimi skupinami o tem, kaj naj bolj vpliva na odločitev o obliki razmerja.

9.5 Diskusija o primerjavi razlik in podobnosti fokusnih skupin

Tematike, ki sem jih navedla zgoraj, so me vodile pri vseh štirih fokusnih skupinah. Na podlagi zgornjih tematizacij sem dobila nove ideje in še več podvprašanj, ki so dodana tudi v opomniku. Izpisala sem si ključne ugotovitve in jih primerjala⁹.

Vsi v fokusnih skupinah se strinjajo, da določena starost ni pogoj za začetek razmerja. Pomembno vlogo pri tem ima vizualna podoba, ker je to nekaj, kar najprej opaziš, nato spoznavaš značaj partner-ja/-ke in oceniš, ali se značajsko ujameta, da lahko dolgotrajno gradita razmerje. Kljub temu so nekateri, predvsem iz mestnega okolja, poudarili, da moraš v razmerju biti egoističen, da najprej zadovoljiš svoje potrebe in želje po tem, kako naj bi partner/ka izgledal/a, deloval/a, katere hobije preferira, ki tudi tebi najbolj ustrezajo.

⁹ Razlike in podobnosti:

1. Glede na odločitev, kako so mladi izbrali partner-ja/-ko: kdaj je idealni čas za partnerstvo? (Sledeča vprašanja sem dodala pri drugi, tretji in četrti fokusni skupini. Kakšno mora biti razmerje? Kakšne so vaše prioritete? Kako na vaše življenje vplivajo otroci, če jih imate)?
2. Glede na mnenja o izvenzakonski zvezi/zakonski zvezi
3. Glede na stališča, kako na odločitev o partnerstvih danes vplivajo starši
4. Glede na mišljenje, ali so ženske bolj naklonjene zakonski zvezi
5. Glede na podobnosti in razlike o tem, ali je potrebno razlikovati med zakonsko zvezo in izvenzakonsko skupnostjo

Mladi se strinjajo s trditvami, da je ključno zaupanje, kompromis, pogovor in prilagajanje. Mladi z otroki so izpostavili naklonjenost do otroka na svoj in do partnerja spet na svoj način. Mladi, ki že imajo družino in otroke, so poudarili, da ob otroku živiš drugače, otrok stopi na prvo mesto. Samski pa menijo, da bodo kljub otroku, ki ga bodo nekoč imeli, svoje življenje doživljali in razvijali enako kot bi ga brez otrok.

Odločitev za zakonsko ali izvenzakonsko skupnost so mladi različno interpretirali. Odgovorili so, da je nekaj časa trajajoča izvenzakonska zveza pogoj, da se kasneje sklene zakonska skupnost. V skupini so prevladovala različna mnenja, kaj komu pomeni poroka. Nekateri so jo opredelili kot strošek in obred za sorodnike, tako imenovana »ohcet«; drugi so menili, da je poroka bolj relevantna oblika skupnosti tako v družbi kot v družini – poroka je nujna, ko imaš otroka, da drugi ljudje ne sprašujejo, kdo je oče otroka, ker je s poroko oče samoumeven. Prav tako so nekateri izpostavili, da poroka pomeni le list papirja in nič več, zato ne vidijo razloga, zakaj bi bil sploh potreben. Skoraj vsi udeleženci imajo podobno mnenje o tem, da izvenzakonska zveza ne pomeni take odgovornosti kot zakonsko zveza. Z zakonsko zvezo so stvari bolj »dokončne«. Zakonski zvezi so v fokusnih skupinah bolj naklonjene nekatere mlade ženske, kar se pri kvantitativni analizi ni pokazalo.

Ob razpravah mladih, ki so v določeni obliki razmerja, sem želela izpostaviti, kakšna so osebne izkušnje tistih, ki niso v razmerju (so samski). Samski udeleženci so bolj naklonjeni izvenzakonski zvezi. Mladi, ki imajo partner-ja/-ko, bolj razmišljajo o sklenitvi zakonske zveze. S sklenjeno zakonsko zvezo so mladi (tako moški kot ženske) opisovali predvsem civilni obred, le manjšina je izpostavila, da si želijo tudi cerkvenega. Samski udeleženci/-ci/-ke so bili prepričani, da bodo, ko bodo enkrat dobili otroke, ravno tako živeli svoja življenja, vendar se je veliko staršev v fokusni skupini temu uprlo. Razložili so jim, da je to skoraj nemogoče, saj se je njim življenje spremenilo in nimajo več toliko časa zase, ker ga posvečajo otrokom.

Zanimivi so bili pogledi mladih, kako na njih vplivajo starši. Starši danes nimajo take avtoritete, kot so jo imeli nekdanje, pravijo tako moški in ženske v skupinah, z izjemo dveh oseb, ki sta pravoslavne vere, in pravita, da so starši zelo pomemben člen v njihovi družini in da se bosta poročila, ker tako želijo starši. Veliko staršev vprašanih si

poroke za svoje otroke želi, predvsem pri mladih, ki prihajajo bolj s podeželskega okolja, saj bi tako nadaljevali tradicijo. Tudi mladi razvezanih staršev niso nasprotovali zakonski zvezi.

Odločitev in situacija pri starših nanje ne vpliva veliko. Starši imajo močno vlogo pri tem, da otrokom omogočijo šolanje in da ga z njihovo pomočjo tudi končajo; podobno je pri iskanju službe, ne pa pri vplivu na izbiro partnerja in partnerske zveze. Starši nagovarjajo otroke in jih spodbujajo, da končajo šolanje. Starši niso več tako avtoritativni, da bi prisilili otroka v zvezo, ki si je ne bi želel. Starši so bolj opornica pri preboju na trg delovne sile in pri reševanju stanovanjskega vprašanja. Skoraj vsi udeleženci v vseh fokusnih skupinah se strinjajo, da starši ne želijo tako kot včasih svojim otrokom vsiliti neželenega partnerja.

Zanimiva so bila različna mnenja po spolu: stereotipno je večinsko mnenje moških udeležencev, da si ženske bolj želijo zakonske zveze kot moški. Veliko žensk je menilo, da je bila v preteklosti večja želja po poroki bolj vezana na doseganje varnosti. Vendar si tudi večina udeleženk želi poroke, bodisi civilne ali cerkvene. Na drugi strani je manjšina žensk izpostavila, da si ne želijo poroke, da so bolj moški tisti, ki bi se poročili. »Če si poročen, lahko v imenu svojega moža, žene opraviš določene zadeve, kot so postopki na banki, pošti ...Tako je manj komplikacij«, so menili udeleženi v skupinah.

Vsi mladi ne glede na spol večinoma podpirajo obe partnerski obliki, saj ju imajo za osebni preferenci in se vsak sam odloči za eno ali drugo. Vendar so hkrati ugotavljali, da imaš višji družbeni status, če si poročen. Mladi podpirajo zunajzakonsko skupnost, hkrati pa opažajo, da drugače dojemajo eno in drugo zvezo, čeprav nobeni ne nasprotujejo. Bolj ženske kot moški menijo, da je uvod v družino bolj pristen, če si poročen. Predvsem ženske imajo različna mnenja o tem, kateri priimek naj imajo same in otroci, če so v izvenzakonski zvezi. Pri mnenju o tem, katera oseba v družini ti mora največ pomeniti, sta se pojavili dve izjemi: en udeleženec in ena udeleženka sta izpostavila, da ti mora partner pomeniti največ, ker le-to zagotavlja uspešno zvezo. Mladi različno dojemajo »tradicionalnost« družbe in zakonske zveze; seveda so prevladovala mnenja, da smo še vedno v »zaostali« družbi, predvsem pri tistih, ki prihajajo iz mestnega okolja.

Z zgoraj pojasnjeno kvalitativno analizo sem povzela ključne ideje, ki so mi jih fokusne skupine omogočile. Ugotovitve pri kvalitativnem delu se v marsičem razlikujejo od kvantitativnega dela. Kvalitativni del je bolj razširjen in poglobljen, kot so bili kvantitativni deli analize.

S fokusnimi skupinami sem ugotovila, da mladi sprejemajo obe obliki partnerstev, vendar jih večina udeležencev ne enači. Mnenja mladih, ki so prihajali s podeželja, se v ključnih točkah niso veliko razlikovala pri odločitvi za zakonsko/izvenzakonsko skupnost. Mnenja so se razlikovala predvsem zaradi različnega socialnega vpliva družine in vzgoje, zato sem se odločila, da se pri analizi fokusnih skupin še posebej osredotočim na interpretacijo stališč mladih brez otrok na eni strani in mladih z otroki na drugi strani. Mladi ne nasprotujejo izvenzakonski skupnosti, opazijo pa razlike. Želijo se poročiti, vendar poroko različno dojemajo. Za nekatere je pomembna samo cerkvena poroka, za druge civilna poroka, spet za tretje je pomembna poroka kot družabni dogodek.

Pravni in birokratski postopki razlikujejo zakonsko in izvenzakonsko skupnost. Poroke si bolj želijo starejši, torej tisti od osemindvajsetega leta naprej. Udeleženci, ki enačijo zakonsko zvezo z izvenzakonsko skupnostjo, so tisti, ki se v svojem življenju ne mislijo poročiti, ker vidijo popolnoma enake možnosti in prioritete v zakonski kot izvenzakonski skupnosti. Za izvenzakonsko skupnost pa so se odločili, ker na prvo mesto postavljajo predvsem razumevanje in pogovor. Zakonska skupnost se po mnenjih večine v fokusnih skupinah ne enači z izvenzakonsko skupnostjo, ker družbe višje vrednoti poročene, kar se odraža v birokratskih postopkih in v mnenju ljudi.

Zaznala nisem nobenega obsojanja ne ene ne druge oblike partnerstev, so pa tisti, ki so bolj verni, bolj naklonjeni cerkveni poroki kot civilni, religijske vrednote so za nekatere pomembne, zato bodo tudi svojo zvezo zaključili s cerkveno poroko. Poročeni udeleženci niso navedli vere kot razloga za poroko, pač pa bolj veselje, druženje, željo po družini in večjem občutku pripadnosti. Nobeden od udeležencev, ki so poročeni civilno in cerkveno, se ni poročil zaradi pritiska vere in tradicije.

Z ločenim raziskovanjem kvantitativnega in kvalitativnega dela sem se odločila za poglobljeno analizo rezultatov, integracijo metod, kar je bil moj cilj, opisan že v uvodnem delu naloge.

10 DISKUSIJA IN UGOTOVITVE

Odločitev za integracijo metod je bila posledica zastavljenega cilja na začetku naloge. Poskušala sem ugotoviti, ali se metodi lahko uspešno dopolnjujeta pri pojasnitvi dejavnikov vpliva na odločitev mladih za zakonsko zvezo ali zunajzakonsko partnersko skupnost.

10.1 Integracija metod

Pri kvantitativni analizi mi ni uspelo pridobiti vseh ustreznih podatkov, pridobila sem jih šele s kvalitativnim delom raziskovanja. Menim, da integracija omogoča bolj kvalitetno raziskovalno delo, kar menijo tudi različni avtorji;

Združevanje raziskovalnih tehnik v enem projektu odpre velike možnosti za vzajemne koristi v vsaki od treh glavnih faz – načrtu, zbiranju podatkov in analizi. Te skupne koristi niso le kvantitativne (čeprav je očitno, da je več informacij možno zbrati s kombinacijo tehnik), temveč tudi kvalitativne – lahko bi celo rekli, da se je rodil nov stil raziskovanja (Sieber 1973 v Lobe 2006, 58).

Integracija metod postaja vse pogostejše uporabljena in relevantna v družboslovju, in kot pravita Plano in Creswell (2009): v prihodnosti bodo vsi uporabljali integracijo metod. Da sem lahko integracijo metod sploh izpeljala, sem najprej potrebovala kvantitativne podatke, da sem lažje izbrala udeležence, ki bi bili primerni za kvalitativni del, v katerem bi pridobila večino manjkajočih informacij. Težišče je v mojem primeru zato bolj na kvalitativnih podatkih (Plano in Creswell 2009).

Prednost integracije metod je v tem, da omogoča hiter dostop do precej obsežnih podatkov, s katerimi lahko pridobim veliko znanja in smernic za nadaljnje raziskovanje. Integracija metod poglobi raziskovanje, raziskovalcu omogoča, da se lahko loti družbenega problema bolj sistematično in ga lahko podrobneje pojasni. Takšen je bil tudi načrt v mojem primeru raziskovanja. Vendar pa imajo raziskovalni načrti tudi pomanjkljivosti, kot na primer to, da potrebujemo veliko več časa za pridobitev koristnih informacij ob združevanju metod. Prav tako smo v dilemi, kako

napovedati, katere teme bodo primarno obravnavane pri kvalitativnem delu raziskovanja, saj kvantitativni del lahko izpostavi popolnoma drugačno problematiko, ki se bo kasneje lahko izkazala za ne/uporabno v kvalitativnem delu. Veliko dilemo za raziskovalce predstavlja tudi primerna izbira udeležencev v kvalitativnem delu. Ni nujno, da bodo vsi udeleženci izrazili osebna stališča, ki bi bila za nadaljnje raziskovanje primerna.

Z zgoraj opisanimi težavami sem se soočila tudi sama, zaradi lažjega razumevanja sem razčlenila ugotovitve.

Pri kvalitativnem delu analize je prevladalo mnenje, da mladi izvenzakonski skupnosti ne nasprotujejo, prav tako ne nasprotujejo zakonski zvezi. Mladi moški in ženske se strinjajo s tem, da je izvenzakonska skupnost primerljiva z zakonsko zvezo. Pri kvantitativnem delu sem prišla do ugotovitve, da je mladim najpomembnejša kakovost razmerja, ne glede na obliko razmerja. Prav tako sem ugotovila, da ženske za svojo uveljavitev in status ne potrebujejo zakonske zveze.

Bolj izobraženi bolj zagovarjajo kakovost razmerja in mu pripisujejo večji pomen. Domnevam, da je tako zaradi več informacij pri tistih z višjo stopnjo izobrazbe, zato imajo možnost, da izbirajo med različnimi alternativami na področju intimnega življenja in partnerstev. Z več informacijami bolj izobraženi pridobijo bolj širok pogled na vsakdanje življenje, prav tako ne stigmatizirajo drugih »netradicionalnih« oblik razmerja, kot so jih stigmatizirali v preteklosti (npr. homoseksualna partnerstva, enostarševske družine itd.). Med mladimi ni razlik pri mnenju, da je razmerje pomembno zaradi razmerja samega, oblika razmerja ni pomembna.

S kvantitativnim delom mi ni uspelo raziskati, ali se mladi v treh starostnih skupinah (18–22 let, 23–28 let in 29–35 let) razlikujejo pri mnenju o izbiri za partnerstvo ter katero zvezo bolj podpirajo. Testne statistike so bile neveljavne, zato sem te podatke poskušala pridobiti s kvalitativnim delom analize.

Ključna ugotovitev kvalitativnega dela je, da so udeleženci v skupinah enotni v odgovoru, da partnerja vstopata v razmerje zaradi njiju samih, prav tako imata oba

določena pričakovanja od razmerja. Pri kvalitativnem nisem zaznala razlik med različno starimi mladimi.

Pri fokusnih skupinah prav tako nisem zaznala, da bi izobrazba in spol ključno vplivala na odločitev za določeno obliko razmerja. Vsi izpostavljajo podaljšano izobraževanje, saj mladi vse svoje odgovornosti prenašajo na pozna dvajseta leta ali celo v zgodnja trideseta. Do tega podatka ni bilo mogoče priti pri kvantitativnem delu analize.

Vsak ima svoj pogled glede pomena razmerja. Iz tega je mogoče sklepati, da se mladi v različnih fokusnih skupinah močno razlikujejo v osebnih stališčih in naklonjenosti različnim prioritetam, ki jih imajo za primarne in najbolj pomembne, prav tako različno interpretirajo pomen samega razmerja; pokazalo se je tudi, da ima močan vpliv na to družinsko okolje, česar nisem mogla analizirati pri kvantitativnem delu. Kakšni pa so bili odzivi parov, ki so v izvenzakonski zvezi na eni, in parov v zakonski zvezi na drugi strani? Mnenja so se razlikovala.

Poročeni pari so imeli drugačna pričakovanja in stališča o tem, kaj pomeni zakonska zveza in kaj za zvezo in kariero pomeni otrok. Vsi poročeni pari so navedli, da so želeli imeti otroka v zakonski zvezi, preprosto zaradi vpliva družbe. Da družba še vedno preferira sklenjeno zakonsko zvezo, se strinjajo tudi mladi v izvenzakonski zvezi. Močno so bila izpostavljena različna mnenja o poroki (investicija ali strošek), kot tudi, da družba drugače gleda na poročene kot neporočene, zato so se v vseh fokusnih skupinah kritično opredelili do različno pravno-birokratske obravnave obeh tipov partnerske skupnosti.

11 SKLEP

Kvantitativni del mi je omogočil, da sem grafično prikazala povezanost odvisne spremenljivke z neodvisnimi spremenljivkami. Dobila sem podatke, kako spol, izobrazba in starost vplivajo na odločitev mladih za zakonsko zvezo. Kvantitativna analiza je pokazala, da obstajajo razlike pri tem, ali mladi menijo, da so poročeni bolj srečni kot neporočeni. Večina mladih žensk in moških se strinja z zakonsko zvezo, vseeno pa moški bolj zagovarjajo stališče, da so poročeni bolj srečni kot neporočeni, česar nisem pričakovala.

Naletela sem na težavo, ko sem hotela prikazati povezanost odvisnih spremenljivk glede na starost. Kakovostno razmerje ne glede na obliko bolj zagovarjajo bolj izobraženi.

Spoznanja kvalitativnega dela sovpadajo in hkrati nasprotujejo tistim iz kvantitativnega dela. Pri kvantitativnem delu so bile izpostavljene določene teme, kot so na primer pomen kakovosti razmerja, pri kvalitativnem delu pa se je tematika močno razširila. Po kvantitativni analizi je postalo jasno, da so podatki okrnjeni, samo ena vrsta podatkov ni bila dovolj, pridobila sem podatke, da je pri mladih zelo pomembna kakovost razmerja, pri kvalitativnem delu pa se je izkazalo, da mladi povečini ne nasprotujejo niti zakonski niti izvenzakonski skupnosti. Zato je bila integracija metode in poglobljeno raziskovanje v kvalitativnem delu nujno, da sem lahko povezala ugotovitve obeh delov.

Kvalitativni del je postal še toliko bolj pomemben, ker nisem dobila verodostojnih podatkov in ustreznih izračunov o tem, kako mladi iz različnih starostnih skupin (18–22, 23–28 in 29–35 let) razmišljajo o različnih oblikah partnerstev. Ker so mladi moja ključna populacija, sem podatke in informacije nujno potrebovala, dobila pa sem jih pri kvalitativnem delu.

Najprej sem za kvalitativni del poskušala oblikovati primerno raziskovalno vprašanje, ki se je izkazalo za malce težavno, glede na razpon tem, ki so me zanimale. Naredila sem opomnik, ki sem ga dopolnjevala in preoblikovala od prve do četrte fokusne skupine.

V prihodnje bi poskusila še bolj sistematično izpopolniti opomnik. Izbrala sem ključne tematike, ki so se mi zdele pomembne, dejstvo pa je bilo, da mi je koristilo le nekaj vprašanj. Nemogoče je bilo uporabiti mnenja vseh udeležencev, nekaterih mnenj nisem vključila, ker niso bila primerna za izbrano temo magistrskega dela.

Fokusne skupine so bile oblikovane načrtno: najprej sem načrtovala izpeljavo dveh fokusnih skupin, kasneje sem ugotovila, da potrebujem še več podatkov in sem se naknadno odločila za tretjo in četrto fokusno skupino. Starost je bila odločilen dejavnik pri sestavi fokusnih skupin, ki sem jih še potrebovala.

Pri kvantitativnem delu sem z analizo zavrnila dve podhipotezi, eno pa sem delno potrdila; glavna hipoteza, ki je vsebovala elemente podhipoteze, se je potrdila. Kvalitativni del je vseboval raziskovalno vprašanje, na katero sem lahko odgovorila, ko sem končala oba metodološka dela analize.

Po končani obdelavi podatkov pri kvantitativnem delu in s končanimi fokusnimi skupinami pri kvalitativnem delu sem ugotovila, katere so prednosti in katere pomanjkljivosti obeh vrst metod.

11.1 Prednosti in pomanjkljivosti kvantitativnega in kvalitativnega dela analize

Pri kvantitativnem delu je vzorec bistveno večji kot pri kvalitativnem delu. S pomočjo izračunov lahko merimo povezanost različnih spremenljivk. Zaradi grafičnih možnosti prikaza podatkov kvantitativni del analize omogoča bolj pregledno in raznoliko interpretacijo podatkov. Pri slabostih kvantitativnega dela moram izpostaviti, da sem za svojo analizo imela premajhen vzorec za preučevanje. Teme pri kvantitativnem delu so bolj strnjene in jih je težje razširiti.

Prednost kvalitativnega dela analize je v tem, da lahko izbereš udeležence, čeprav je to hkrati tudi slabost, če raziskovalec ni primerno premislil, katere udeležence izbrati. Prednost fokusnih skupin je tudi v tem, da je več udeležencev, med njimi se razvija pogovor, hkrati pa se odpirajo vedno nove teme, ki bile lahko primerne za raziskovanje. Pri fokusnih skupinah lahko raziskovalec dobi nove ideje in jih v istem času z isto fokusno skupino lahko testira. Pogovori med udeleženci prinesejo različna poglede in stališča, zato je analiza bolj raznolika in zanimiva. Pri vprašanjih raziskovalcu pomaga izdelan opomnik, ki ga lahko nadgrajuje, vendar mora biti premišljeno oblikovan. Slabosti kvalitativnega dela so lahko »nepravi« udeleženci, ki jih določena tematika ne zanima, udeleženci so lahko zelo redkobesedni, zato si raziskovalec z njimi ne more veliko pomagati. Pri fokusnih skupinah obstaja nevarnost, da določeni udeleženci padejo pod vpliv drugih udeležencev, zato njihova mnenja niso res njihova.

11.2 Predlog za nadaljnje raziskovanje

Glavne dileme in napolila pri nadaljnjem izvajanju raziskave bi morale biti izboljšanje kakovosti kvalitativnega vprašalnika, boljša reprezentativnost vzorca kvantitativnega dela ter dovolj dobro formirana vprašanja, ki bi v prihodnje boljše osvetlila obravnavan problem ter bi služila za boljše razumevanje. Velika dilema se je pojavila, ko sem se odločala, kateri udeleženci bi bili pravi za analizo. Povabljenih je bilo veliko več udeležencev, vendar sem dobila le malo odziva, zato sem bila negativno presenečena, da se toliko mladih ni odzvalo.

Zavedam se, da sem se osredotočila na ožji krog znancev. V prihodnje bi izbrala drugačen pristop do udeležencev, ne samo preko tekstovnega sporočila, uporabila bi internet in stacionarno pošto, poskušala poiskati udeležence tudi na fakulteti, vse to bi lahko bilo bolj podrobno opisano, in mi lahko služi kot iztočnica za naslednjič, ko se bom odločala za kvalitativno metodo raziskovanja.

Po opravljenem delu sem ugotovila, da sem premalo pozornosti namenila tematiki sprememb intimnega življenja in religijskemu vplivu na določeno obliko razmerja. Prav tako sem postavila več ključnih vprašanj v fokusnih skupinah, ki so bila namenjena izključno primerjanju zakonske in izvenzakonske zveze, zato sem se premalo poglobila tudi v tematiko pluralizacije družinskih oblik. V nadaljnjem raziskovanju bi lahko poglobila to vrsto raziskovalnih vprašanj.

12 ZAKLJUČEK

Med dejavnike, ki pomembno vplivajo na odločitev mladih za zakonsko ali zunajzakonsko partnersko skupnost, v zadnjih letih velja poudariti, da je prišlo do sprememb v načinu življenja pri prehodih v odraslost, intimnosti in individualni izbiri oblike partnerstev. Spreminjanje narave intimnih partnerstev je omogočila pluralizacija družinskih oblik, katere značilnost je tudi kohabitacija (Švab 2001). Da se najpomembnejše spremembe v sodobnosti dogajajo na področju zasebnega in intimnega življenja, kjer gre za preobrazbo seksualnosti, ljubezni, starševstva in partnerstev, je pri svojih raziskovanjih izpostavil tudi Giddens (2000). Partnerska razmerja so se deinstituionalizirala in temeljijo na svobodni izbiri (Giddens 2000, Renner 2006).

Družbene spremembe, kot so razvoj industrije, množično zaposlovanje žensk, nove oblike zasebnega življenja, povezujemo z detradicionalizacijo in individualizacijo, ki sta prav tako dosežek modernizacijskih procesov (Goody 2003). Mladi moški in mlade ženske se danes odločijo za različne oblike partnerstev. Na njihovo odločitev vpliva izvorno socialno ozadje, kot je starševska socializacija. Mladi so bolj emancipirani od tradicionalnih zapovedi, zato so bolj odprti, svobodni, vendar tudi negotovi.

Negotovost je prisotna tudi v odločitvah za določeno obliko partnerstva. Danes pri odločitvi za razmerje ni nujno potrebna sklenjena zakonska zveza, prav tako so s spremembam glede zakonske zveze povezane tudi spremembe, kot so upadanje števila porok, naraščanje števila kohabitacij, zviševanje starosti ob prvi poroki, naraščanje števila razvez zakonskih zvez, samsko starševstvo in fenomenu ponovnega poročanja (Švab 2001, 62).

H kasnejši odločitvi za razmerje, izvenzakonsko ali zakonsko vpliva podaljšano izobraževanje, ki postaja vse bolj podoben delovnemu procesu, podaljšani prehodi mladih v odraslost, vse daljše bivanje pri starših, kasnejša odločitev za lastno družino. Mladi predvsem želijo najprej zagotoviti sebi in otroku ekonomsko in stanovanjsko varnost, kar je vse težje dosegljivo.

Mladi se vse pogosteje odločijo za trajno izvenzakonsko skupnost. Ne nasprotujejo zakonski in ne zunajzakonski skupnosti, tisti, ki sklenejo zakonsko skupnost, so predhodno živeli v zunajzakonski skupnosti, za katero ne vedo, kako dolgo bo trajala (Ule in Kuhar 2003; Resman 2006). Poleg tega lahko skoraj v vsakem trenutku svojega življenja na intimnem, partnerskem, izobraževalnem in poklicnem področju, ipd. začneš znova, kar je temeljna značilnost sodobne »tekoče moderne« (Bauman 2003).

S kvantitativno in kvalitativno analizo sem poskušala odkriti, kako praktično uporabiti to spoznanje in ugotoviti, kateri dejavniki so poglobljeni v odločitvi za določeno obliko razmerja pri anketiranih v kvantitativni raziskavi in udeleženi v fokusnih skupinah pri kvalitativnem delu.

Za kvantitativno obdelavo podatkov sem uporabila sekundarno analizo podatkov. V vzorec so bile zajete osebe, starejše od osemnajst let, ki sem jih razdelila na mlajše mlade in starejše mlade, v razmiku od 18 do 35 let. Potrjena je bila glavna hipoteza: mladi vstopajo v razmerje zaradi razmerja samega, ki ni pogojeno s sklenjeno zakonsko zvezo. Pomagala sem si s tremi podhipotezami, grafično sem lahko podatke prikazala s pomočjo SPSS-a. Pri kvalitativni obdelavi podatkov sem razčlenila štiri fokusne skupine po tematikah, ki so se po mojem mnenju zdele ključne za analizo. Udeleženi v fokusnih skupinah so odgovarjali na vnaprej določena vprašanja. Vodilo me je naslednje raziskovalno vprašanje: Kako mladi presojujejo oba tipa partnerske skupnosti? V čem vidijo prednosti in slabosti obeh? Katerim dejavnikom odločanja pripisujejo največji pomen in zakaj?

Kvalitativni del sovpada in hkrati nasprotuje kvantitativnemu delu. Pri kvantitativnem delu so bile izpostavljene določene teme, kot so na primer podpora zakonski zvezi ali kakovost razmerja ..., pri kvalitativnem delu pa se je tema močno razširila. Po kvantitativni analizi je postalo jasno, da so podatki okrnjeni, samo ena vrsta podatkov torej ni bila dovolj. Zato je bila integracija metode in poglobljeno raziskovanje s kvalitativnim delu nujno.

Z integracijo metod sem lahko primerjala podatke iz kvantitativnega dela s tistimi v kvalitativnem delu. Integracija metod mi je omogočila, da sem lahko bolj sistematično in podrobneje pojasnila svojo temo. Pojavile so se podobnosti in razlike, ko sem obe metodi primerjala med seboj. Z integracijo sem dopolnila pomanjkljive podatke kot tudi pomanjkljive tematske sklope ene in druge metode. Največja stopnja ujemanja kvantitativnih in kvalitativnih podatkov je razvidna iz dejstva, da mladim razmerje veliko pomeni, ne glede na obliko razmerja.

Vsak posameznik ima svoj pogled na pomen zakonske in izvenzakonske skupnosti. Pomen zakonske in izvenzakonske zveze posamezniki različno interpretirajo; pokazalo se je namreč, da je poleg vpliva izvornega socialnega ozadja in vzgoje pomembna tudi lastna, precej avtonomna in individualizirana presoja o tem, kako in zakaj želijo mladi živeti svoje zasebno intimno življenje.

13 LITERATURA

1. Atkinson B., Anthony in Eric Marlier. 2010. *Income and living conditions in Europe*. Dostopno prek: [http:// epp.eurostat.ec.europa.eu/ cache/ ITY_OFFPUB/KS-31-10-555/EN/KS-31-10-555-EN.PDF](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-31-10-555/EN/KS-31-10-555-EN.PDF). (13. junij 2012).
2. Bauman, Zygmunt. 2003. *Liquid love*. Cambridge: Polity press
3. Beck, Ulrich in Elisabeth Beck – Gernsheim. 2001. *Individualization: institutionalized individualism and its social and political consequences*. London: Sage Publications Ltd.
4. Beck, Ulrich in Elisabeth Beck – Gernsheim. 2006. *Popolnoma normalni kaos ljubezni*. Ljubljana: FDV.
5. Beck, Ulrich in Mark Ritter. 1992. *Risk society: towards a new modernity*. London: Sage Publications.
6. Bernik Ivan. 2010. Spolnost v času individualizma in racionalnosti. *Družboslovne razprave* 26(65): 7-24. Dostopno prek: [http:// družboslovnerazprave.org/ clanek/pdf/2010/65/1/](http://druzboslovnerazprave.org/clanek/pdf/2010/65/1/). (15. februar 2012).
7. Boele-Woelki, Katharina. 1999. *Private international law aspects of registered partnership and other forms of non-marital cohabitation in Europe*. Dostopno prek: [http://heinonline.org/HOL/LandingPage?collection=journals&handle=hein.journals /louilr60&div=49&id=&page](http://heinonline.org/HOL/LandingPage?collection=journals&handle=hein.journals/louilr60&div=49&id=&page). (25. junij 2011).
8. Creswell, John W. in Vicki L. Plano Clark. 2009. *Designing and conducting mixed methods research*. Sage Publication. University of Nebraska-Lincoln. Thousand Oaks; London; New Delhi.
9. Debevec, Ana. 2008. *Prehod v odraslost in dejavniki, ki vplivajo nanj. Primerjava med državami evropske petnajsterice in Slovenijo*. FDV. Diplomsko delo. Dostopno prek: <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/debevec-ana.pdf>. Diplomsko delo. (25. junij 2011).
10. Eurostat. 2012. *Demographic report 2010*. Dostopno prek: [http:// epp.eurostat.ec.europa.eu/ cache/ ITY_OFFPUB/KE-ET-10-001/ EN/ KE-ET-10-001-EN.PDF](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KE-ET-10-001/EN/KE-ET-10-001-EN.PDF) (10. februar 2012).
11. *Demography report 2010 — Older, more numerous and diverse Europeans. 2010/2011*. Dostopno prek: [http:// www.google.si/ search?q=Demography %20Report %202010 %20Older %2C %20more %20numerous %20and %20diverse %20Europeans&ie=utf-8&oe=utf-8&aq=t&rls=org.mozilla:en-US:official&client=firefox-a&source=hp&channel=np](http://www.google.si/search?q=Demography%20Report%202010%20Older%20%2C%20more%20numerous%20and%20diverse%20Europeans&ie=utf-8&oe=utf-8&aq=t&rls=org.mozilla:en-US:official&client=firefox-a&source=hp&channel=np). (16. Junij 2012).

12. Gabrijelčič Blenkuš, Mojca in drugi. 2010. *Prehrana in telesna dejavnost za zdravje pri starejših – pregled stanja*. Dostopno prek: http://www.zzv-go.si/fileadmin/pdfdoc2012/30_publikacija.pdf. (17. julij 2012).
13. Giddens, Anthony. 2000. *Preobrazba intimnosti*. Ljubljana: Založba Cf.
14. --- Recenzija knjige. Pušnik, Maruša. 2000. Ljubljana: Založba Cf, Rdeča zbirka. Dostopno prek: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dr/dr42pusnik.PDF>. (10.2.2012).
15. Giddens, Anthony. 2002. *Runway world. How globalisation is reshaping our lives*. London: Routledge.
16. Goody, Jack. 2003. *Evropska družina – zgodovinsko antropološki esej*. Založba: Cf.
17. Hlebec, Valentina. 2011. *Uporaba sekundarnih podatkov v pojasnjevalnih raziskovalnih načrtih z integracijo kvantitativnih in kvalitativnih metod – metodološke dileme v modelu izbire udeležencev*. Dostopno na prek: http://www.fdvinfo.net/db/141/12886/DIblog/Uporaba_sekundarnih_podatkov_v_pojasnj_evalnih_raziskovalnih_nacrtih_z_integracijo_kvantitativnih_in_kvalitativnih_metod_8211_metodoloske_dileme_v_modelu_izbire_udelezencev/. (20. junij 2012).
18. Horowitz M., Leonard. 1991. *Attachment styles among young adults. A test of four category model*. Dostopno prek: http://www.radford.edu/~jaspelme/201/Disgust_Gender_Attachment_Articles/Bartholomew_n_Horowitz_1991.pdf. (14. april 2012).
19. Kasearu, Kairi. 2007. *The case of unmarried cohabitation in Western and Eastern Europe*. Dostopno prek: <http://www.eui.eu/Personal/Dronkers/Divorce/Divorceconference2007/Kasearu.pdf> (25. junij 2011).
20. Klemenčič, Sonja in Valentina Hlebec. 2007. *Fokusne skupine. Kot metoda presojanja in razvijanja kakovosti izobraževanja*. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
21. Klemenčič, Sonja in drugi. 2001 - 2003. *Oblikovanje nacionalnega in izvedbenega kurikulumu v poklicnem in strokovnem izobraževanju odraslih – končno poročilo*. Dostopno prek: http://www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/pageuploads/podrocje/razvoj_solstva/evalvacija/2001/mohorcic_spolar.pdf. (17. julij 2012).

22. Klüsener, Sebastian, Briena Perelli-Harris and Nora Sánchez Gassen. 2012. *Spatial aspects of the Rise of Nonmarital fertility across Europe since 1960: The role of states and regions in shaping patterns of change*. Dostopno prek: <http://www.demogr.mpg.de/papers/working/wp-2012-005.pdf> (13. junij 2012).
23. Košmelj, Blaženka, Franc Arh, Slava Dobršek Urban, Anuška Ferligoj in Matjaž Omladič. 2002. *Statistični terminološki slovar. Razširjena izdaja z doLukam slovarjem ustreznikov v angleščini*. Ljubljana: Študentska založba.
24. Lobe, Bojana. 2006. Združenje kvalitativnih in kvantitativnih metod – stara praksa v novi preobleki? *Družboslovne razprave, XXII (2006), 53: 55–73*. Dostopno prek: <http://druzboslovnerazprave.org/clanek/pdf/2006/53/3/>. (21. junij 2012).
25. Manlove, Jenifer, Suzane, Ryan, Elisabeth, Wildsmith and Kerry, Franzeta. 2010. *The relationship context of nonmarital childbearing in USA*. Dostopno prek: <http://www.demographic-research.org/Volumes/Vol23/22/23-22.pdf>. (13. junij 2012).
26. Milič, Andjelka in drugi. 2005. *Transformation and strategies. Everyday life in Serbia at the beginning of the 3rd milleniun*. Belgrade: Institute for social research.
27. Neuman W., Lavrence. 2003. *Sixth edition. Social research methods. Qualitative and quantitative approaches*. Pearson Education.
28. Newman W., Jošt in Liz Grauerholz. 2002. *Sociology of families. Second Edition*. London: Sage Publication.
29. Perelli – Harris, Briena in drugi. 2009. *The increase in fertility in cohabitation across the Europe: Examining the intersection between union status and chilbearing*. Dostopno prek: <http://www.demogr.mpg.de/papers/working/wp-2009-021.pdf>. (17. junij 2012).
30. Prešeren, Manica. 2007. *Kako ljubiti? Ljubezen v svetovalni literaturi*. Ljubljana: FDV. Diplomsko delo. Dostopno prek: [http:// dk.fdv.uni-lj.si/ diplomska/ pdfs/ preseren-manica.pdf](http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/preseren-manica.pdf). (16. april 2012).
31. Rajgelj, Urška. 2008. *Med samouresničitvijo in družbenimi pričakovanji: odnos univerzitetno izobraženih do rodnosti*. Dostopno prek: [http:// dmi.zrc-sazu.si/ eknijaga/ Rajgelj.pdf](http://dmi.zrc-sazu.si/eknijaga/Rajgelj.pdf). (16. junij 2012).

32. Rakar, Taja, Nada Stropnik, Ružica Boškic, Polona Dremelj, Lea Nagode in Nadja Kovač. 2010. Inštitut Republike Sloveije za socialno varstvo.2010. *Raziskava o vplivih veljavnih ukrepov družinske politike na odločanje za otroke. Končno poročilo*. Dostopno prek: [http:// www.mddsz.gov.si/ fileadmin/ mddsz.gov.si/ pageuploads/ dokumenti__pdf/ rodnost-koncno_porocilo.pdf](http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/rodnost-koncno_porocilo.pdf) (16. junij 2012).
33. Rener, Tanja, Lea Sedmak, Alenka Švab in Mojca Urek. 2006. *Družine in družinsko življenje v Sloveniji*. Koper: Založba Univerza na Primorskem.
34. Resman, Adam. 2006. *Odlaganje rojstev v razvitih državah Evrope*. Založba: Ekonomska fakulteta. Diplomsko delo. Dostopno prek: http://www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/resman2498.pdf. (16. april 2012).
35. Rus, Veljko in Niko Toš. 2005. *Dokumenti SJM. Vrednote Slovencev in Evropejcev. (Analiza vrednotnih orientacij Slovencev ob koncu stoletja)*. Ljubljana: Založba FDV.
36. Salecl, Renata. 2010. *Izbira*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
37. Selan, Polona. 2010. *Partnersko življenje skupaj in narazen*. Ljubljana: Založba FDV. Diplomsko delo. Dostopno prek: <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/selan-polona.pdf>. (16. april 2012).
38. Sieder, Reinhard. 1998. *Socialna zgodovina družine*. Frankfurt: Založba Zrc.
39. Spranegers, Arno in Garssen, Joop. 2003. *Non-marital fertility in the European Economic Area*. Dostopno prek: <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/441AC4F4-0ED5-4E32-B12D-A100BC83552E/0/nonmarital.pdf>. (17. junij 2012).
40. Statistični urad Republike Slovenije. 2012. *Demografsko področje. Prebivalstvo. Poroke, Razveze*. Dostopno prek: [http:// pxweb.stat.si/ pxweb/ Database/ Dem_soc/ Dem_soc.asp](http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Dem_soc/Dem_soc.asp). (5. februar 2012).
41. Stropnik, Nada in Milivoja Šircelj. 2008. *Slovenia: generous family policy without evidence of any fertility impact. Demographic research, letnik 19, številka 26, str.: 1019-1058*. Dostopno prek: [http:// www.demographic-research.org/ Volumes/ Vol19/ 26/ 19-26.pdf](http://www.demographic-research.org/Volumes/Vol19/26/19-26.pdf). (5 februar 2012).
42. Šadl, Zdenka. 2000. Zadeve srca na prepihu tranzicije. Reprezentacije ljubezni v ženskih revijah. *Družboslovne razprave* (34–35): 189–205. Dostopno prek: [http:// dk.fdv.uni-lj.si/ druzboslovnerazprave/ pdfs/ dr34-35sagl.pdf](http://dk.fdv.uni-lj.si/druzboslovnerazprave/pdfs/dr34-35sagl.pdf). (15. marec 2012).
43. --- 2002. Emocionalno delo in intimni odnosi v pozni modernosti. *Družboslovne razprave* 18(39): 59-71. Dostopno prek: [http:// dk.fdv.uni-lj.si/ dr/ dr39sagl.PDF](http://dk.fdv.uni-lj.si/dr/dr39sagl.PDF). (15 marec 2012).

44. Švab Alenka. 2001. *Družina: od modernosti k postmodernosti*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
45. --- 2010. Med tradicionalno in permisivno seksualno kulturo: percepcije seksualnosti in prisotnost seksualnih imperativov pri študentkah. *Družboslovne razprave* 26(65): 65-83. Dostopno prek: <http://druzboslovnerazprave.org/clanek/pdf/2010/65/4/>. (15. marec 2012).
46. Taylor, Charles. 2000. *Nelagodna sodobnost*. Ljubljana: Študentska založba.
47. Tivadar, Blanka in Tanja Kamin. 2002. Moram? Smem? Naj? Skrb za hrano. Must I. May I? Should I? Food – related concerns. *Socialna pedagogika*, 2002 vol. 6, št 3, str. 279 – 308. Dostopno prek: <http://www.zzsp.org/revija/2002/02-3-279-308.pdf>. (17. julij 2012).
48. Toš, Niko in skupina. *Slovensko javno mnenje 2003/2: Mednarodna raziskava o družini in narodni identiteti in Stališča o lokalni demokraciji [datoteka kodirne knjige]*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij [izdelava]. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Arhiv družboslovnih podatkov [distribucija], november 2004. Dostopno prek: <http://adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm032/opis-podatkov/>. (17. november 2011).
49. Ule, Mirjana. 1999. *Predsodki in diskriminacije. Izbran socialno-psihološke študije*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
50. --- 2002. Spremembe odraščanja v sodobnih družbah tveganj. *Socialna pedagogika* 6(3): 221–238. Dostopno prek: <http://www.zzsp.org/revija/2002/02-3-221-238.pdf>. (20. marec 2012).
51. --- 2004. Družbene vrednote in družbena neenakost. Nove vrednote za novo tisočletje. Spremembe življenjskih in vrednotnih orientacij mladih v Sloveniji. *Teorija in praksa* 41(1–2): 352-360. Dostopno prek: <http://dk.fdv.uni-lj.si/db/pdfs/tip20041-2ulemirjana.pdf>. (20. marec 2012).
52. Ule, Mirjana, Metka Kuhar. 2003. *Mladi, družina, starševstvo. Spremembe življenjskih potekov v pozni moderni*. Založba: FDV.
53. --- 2008: *Orientations of young adults in Slovenia toward the family formation*, SAGE Publication, 16(2): 153–183.

54. Weeks, Jeffry. 1995. »*Invented moralities*« *sexual values in the age of uncertain*. »*Izumljene morale*« - *Spolne vrednote v dobi negotovosti*. Švab Alenka. Recenzije v DR, Vol. XIII (1997), 24/25. Dostopno prek: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dr/dr24-25Svab1.PDF>. (22. marec 2012).
55. Xie, Yu, Raymo M. James, Goyette Komberly and Thornton Arland. 2003. *Economic potential and entry into marriage and cohabitation*. Dostopno prek: http://www.ntpu.edu.tw/social/upload/P_420090226150228.pdf. (25 . marec 2012).
56. *Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih – ZZZDR (Uradni list SRS, št. 15/76 z dne 4. 6. 1976)*. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200469&stevilka=3093>. (5 februar 2012).

PRILOGE

Priloga A: Časovni okvir dela

februar, marec, april in maj 2011	Priprava načrta dela za magistrsko nalogo, izbirala sem temo in predvideno teorijo za delo. V marcu in aprilu sem našla primerno raziskavo, izbrala odvisne in neodvisne spremenljivke, dekodiranje podatkov
junij in julij 2011	Prebiranje izbrane teorije
avgust in september 2011	Pripravljala gradivo in potek dela za oddajo dispozicije magistrske naloge.
oktober 2011	Rekodirane spremenljivke sem preimenovala in preverjala ali so med seboj statistično povezane, opis spremenljivk, načrtovanje grafov in interpretacija grafov in tabel
november – december 2011	Organiziranje srečanja za prvo in drugo fokusno skupino v prvi polovici meseca novembra. Začetek decembra organizirala srečanje tretje fokusne skupine.
Januar – september 2012	Nadgrajevanje naloge, upoštevanje navodil in opomb, za izboljšanje magistrsko nalogo

Priloga B: Tabele SPSS

Tabela 1 za Graf 1

v104a: Poročeni srečnejši kot neporočeni - glede na starost

Starost			srečnejši			Skupaj
			se strinjam	ni ti niti	se ne strinjam	
	18-22	vrednost	20	26	39	85
		delež vrednosti znotraj starosti	23,50%	30,60%	45,90%	100,00%
	23-28	vrednost	31	30	45	106
		delež vrednosti znotraj starosti	29,20%	28,30%	42,50%	100,00%
	29-35	vrednost	37	30	33	100
		delež vrednosti znotraj starosti	37,00%	30,00%	33,00%	100,00%
Skupaj		vrednost	88	86	117	291
		delež vrednosti znotraj starosti	30,20%	29,60%	40,20%	100,00%

Izračuni

Starost		Vrednost	Stopnja značilnosti
	Pearsonov Hi-kvadrat	0,131	0,286
	Kramarjev koeficient	0,093	0,286
	Kontingenčni koeficient	0,13	0,286
število veljavnih enot		291	

Tabela 2 za Graf 2

v104a: Poročeni srečnejši kot neporočeni - glede na spol

Spol			srečnejši			Skupaj
			se strinjam	niti niti	se ne strinjam	
	moški	Vrednost delež vrednosti znotraj spola	236 49,10%	128 26,60%	117 24,30%	481 100,00%
	ženski	Vrednost delež vrednosti znotraj spola	207 36,20%	160 28,00%	205 35,80%	572 100,00%
Skupaj		Vrednost delež vrednosti znotraj spola	443 42,10%	288 27,40%	322 30,60%	1053 100,00%

Izračuni

Spol		Vrednost	Stopnja značilnosti
	Pearsonov - Hi kvadrat	0,144	0
	Kramarjev koeficient	0,144	0
	Kontingenčni koeficoent	0,142	0
število veljavnih enot		1053	

Tabela 3 za Graf 3

v104a: Poročeni srečnejši kot neporočeni - glede na izobrazbo

Izobrazba			srečnejši			skupaj
			se strinjam	ni ti niti	se ne strinjam	
	končana osnovna šola	vrednost delež vrednosti znotraj izobrazbe	134 49,10%	74 27,10%	65 23,80%	273 100,00%
	končana srednja šola	vrednost delež vrednosti znotraj izobrazbe	266 39,40%	182 27,00%	227 33,60%	675 100,00%
	končana univerzitetna izobrazba	vrednost delež vrednosti znotraj izobrazbe	42 40,80%	32 31,10%	29 28,20%	103 100,00%
skupaj		vrednost delež vrednosti znotraj izobrazbe	442 42,10%	288 27,40%	321 30,50%	1051 100,00%

Izračuni

Izobrazba		vrednost	stopnja značilnosti
	Pearsonov - Hi kvadrat	0,104	0,024
	Kramarjev koeficient	0,073	0,024
	Kontingenčni koeficient	0,103	0,024
število veljavnih enot		1051	

Tabela 4 za Graf 4

v104b: Bolje slab zakon kot biti neporočen - glede na spol

Spol			slab222			skupaj
			se strinjam	niti niti	se ne strinjam	
Spol	moški	vrednost	45	36	409	490
		delež vrednosti znotraj spola	9,20%	7,30%	83,50%	100,00%
	ženski	vrednost	47	46	491	584
		delež vrednosti znotraj spola	8,00%	7,90%	84,10%	100,00%
skupaj		vrednost	92	82	900	1074
		delež vrednosti znotraj spola	8,60%	7,60%	83,80%	100,00%

Izračuni

Spol		vrednost	stopnja značilnosti
	Pearsonov - Hi kvadrat	0,022	0,775
	Kramarjev koeficient	0,022	0,775
	Kontingenčni koeficient	0,022	0,775
število veljavnih enot		1074	

Tabela 5 za Graf 5

v104b: Bolje slab zakon kot biti neporočen - glede na izobrazbo

Izobrazba		vrednost	slab222			skupaj
			se strinjam	ni ti niti	se ne strinjam	
	končana osnovna šola	42 delež vrednosti znotraj izobrazbe 15,30%	35 12,70%	198 72,00%	275 100,00%	
	končana srednja šola	47 delež vrednosti znotraj izobrazbe 6,80%	41 5,90%	603 87,30%	691 100,00%	
	končana univerzitetna izobrazba	3 delež vrednosti znotraj izobrazbe 2,80%	6 5,70%	97 91,50%	106 100,00%	
skupaj		92 delež vrednosti znotraj izobrazbe 8,60%	82 7,60%	898 83,80%	1072 100,00%	

Izračuni

Izobrazba		vrednost	stopnja značilnosti
	Pearsonov - Hi kvadrat	0,193	0
	Kramarjev koeficient	0,136	0
	Kontingenčni koeficient	0,189	0
število veljavnih enot		1072	

Tabela 6 za Graf 6

v104e: V redu je, če neporočeni par živi skupaj - glede na spol

Spol			parnaj			skupaj
			se strinjam	ni niti	ne strinjam se	
	moški	vrednost delež vrednosti znotraj spola	422 85,80%	46 9,30%	24 4,90%	492 100,00%
	ženski	vrednost delež vrednosti znotraj spola	461 78,10%	70 11,90%	59 10,00%	590 100,00%
skupaj		vrednost delež vrednosti znotraj spola	883 81,60%	116 10,70%	83 7,70%	1082 100,00%

Izračuni

Spol		Vrednost	stopnja značilnosti
	Pearsonov - Hi kvadrat	0,108	0,002
	Kramarjev keficient	0,108	0,002
	kontingenčni koeficient	0,108	0,002
število veljavnih enot		1082	

Tabela 7 za Graf 7

v104e: V redu je, če neporočeni par živi skupaj - glede na izobrazbo

Izobrazba		vrednost	parnaj			skupaj
			se strinjam	ni ti niti	ne strinjam se	
	končana osnovna šola	vrednost delež vrednosti znotraj izobrazbe	214 77,30%	39 14,10%	24 8,70%	277 100,00%
	končana srednja šola	vrednost delež vrednosti znotraj izobrazbe	583 83,60%	64 9,20%	50 7,20%	697 100,00%
	končana univerzitetna izobrazba	vrednost delež vrednosti znotraj izobrazbe	84 79,20%	13 12,30%	9 8,50%	106 100,00%
skupaj		vrednost delež vrednosti znotraj izobrazbe	881 81,60%	116 10,70%	83 7,70%	1080 100,00%

Izračuni

Izobrazba		vrednost	stopnja značilnosti
	Pearsonov - Hi kvadrat	0,077	0,17
	Kramarjev koeficient	0,055	0,17
	Kontingenčni koeficient	0,077	0,17
število veljavnih enot		1080	

Priloga C: Opomnik

Preverjanje in interpretacija okvirnih vprašanj, po sklopih, ki sem jih uporabila v mešanih fokusnih skupinah med mladimi.

1. **Sklop: Predstavitev mene – moderatorke in namen:** *Pojasnitev razlogov udeležencem za oblikovanje fokusnih skupin, namen skupine, predstavitev teme in pojasnitev pojmov kot sta zakonska zveza in izven zakonska skupnost... Prav tako pred posamezniki povedati, da so vsa mnenja pomembna, da gre za projekt za magistrsko nalogo, in privolitev, če se lahko pogovor med udeleženci snema. Zahvala za prisotnost.*
DoLuka vprašanja pri drugi in tretji fokusni skupini: Kakšno mora biti razmerje? Kakšne so vaše prioritete? Kako vaše na življenje vplivajo otroci, če jih imate?
2. **Sklop: Začetna vprašanja, spoznavanje:** *Začela bi s splošnimi vprašanji, da se udeleženci sprostijo.*
 1. *Kako se počutite? Predstavitev udeležencev med sabo, predstavila bi jih sama – kot moderatorka. Pojasniti, zakaj so bili ravno on tisti, ki sem jih izbrala.*
3. **Uvodna vprašanja:** *Pogovarjali se bomo kako so se spremenili pogledi mladih glede partnerstev.*
 2. *Kako ste vi izbirali partnerja/ko? Kaj je bilo pri izbiri najbolj pomembno?*
4. **Prehodna vprašanja:** *Pomembno je, da poskusim vpeljati v pogovor vse udeležence, zato je najbolj primerno širše vprašanje, ki se tiče vseh udeleženi;*
 3. *Kako doživljate partnerstvo? Kako si predstavljajo sebe, v vlogi partnerja?*
 4. *Kdaj je za vas idealen čas za resnejše razmerje? Ali mi lahko opišete vaša lastna izkustva? Od česa je to odvisno? Ali so sploh kakšna pravila ki zapovedujejo, kdaj je primeren čas, da človek vstopi v »prvo resno« razmerje? Kdaj je (je bil) za vas osebno pravi čas, kako ste to vedeli?*

5. Ključna vprašanja:

5. Kakšno je vaše mnenje glede izven zakonskih partnerstev/ Zakonske zveze? Zakaj ste se odločili za izven zakonsko skupnost? (za tiste, ki so v sklenjeni zakonski skupnosti) - Zakaj ste se odločili za zakonsko zvezo?

6. Kakšno je vaše mnenje glede primerjave, kaj je po vašem mnenju »boljše« imeti izven zakonsko zvezo ali sklenjeno zakonsko zvezo, ali to igra sploh kakšno vlogo? Kateri razlogi so za eno, in za drugo? Kaj za mlade pomeni zakonska in kaj pomeni izven zakonsko zveza? Na katerem področju je opaziti največje razlikovanje in preferiranje določene oblike razmerja?

7. Kako na odločitev o partnerstvih danes vplivajo starši? Imajo kakšno besedo? Ste jih/ jih boste poslušali/e (če še nimajo partnerja/ke) ko bo za to primeren čas? Ali ste se o tem pogovarjali s starši, kaj so vam rekli, kako gledajo na to?

8. Kakšna so vaša mnenja, glede odločitev za izven zakonsko zvezo in ne za zakonsko skupnost? Ali sploh to povezujete s partnerstvi? Kaj je za vas pomembno?

9. Kaj mislite, ali so ženske bolj dovzetne za zakonsko zvezo, ali to sploh ne drži? Ali mislite da sta izobrazba in starost pomembni pri izbiri partnerja? Kakšne so vaše izkušnje? Kakšne so bile vaše želje in pričakovanja? Ali to kakorkoli sploh vpliva na izbiro o katerokoli obliki razmerja?

10. Kaj je glavni vzrok za vaše odločitve o izbiri in načinu življenja s partnerjem/ko (zakonsko, izven zakonsko)?

11. Na kakšen način vi ohranjate svoje razmerje?

12. Je izven zakonska skupnost bolj »svobodna« kot odločitev za zakonsko skupnost? Ali sploh povezujete svobodo s kakršnokoli obliko partnerstev?

6. Končna vprašanja:

13. Ali je potrebno sploh razlikovati med zakonsko zvezo in izven zakonsko skupnost?

14. Zaključne ugotovitve in izjave, ki jih bodo udeleženci povedali, poskusiti z njimi izluščiti, zaključke oziroma bistvo.

Priloga Č: Transkripti fokusnih skupin

Fokusna skupina 1

Teja: »Lepo pozdravljeni vsi udeleženi. Najprej bi se vam rada zahvalila, ker ste sprejeli moje povabilo in se nanj odzvali. Pa da vas najprej predstavim med sabo, Žiga, Sanja, Jošt, Taja in Matej. Moja tema je kakšna so stališča mladih do izven zakonske in zakonske zveze. Vsako mnenje zame bo pomembno. Ne glede na to v kakšnem razmerju ste, poročeni, neporočeni, samski, rada bi, da bi se med vami razvila debata o tej temi. Sama vam bom postavila vprašanja na to temo, želim, da bomo razvili debato na to temo. Tudi sama prvič izvajam fokusne skupine ampak upam, da bo »ratal« vse skupaj. Najprej da vam povem kaj je kot zakonska zveza, to ni samo sklenjena zveza cerkveno, pač pa tudi civilno. Izven zakonska zveza, imam v mislih zvezo, ni pa predpogoj da par živi skupaj. Upam, da boste »povedal« kaj za vas pomen zakonska zveza, kaj smatrate kot izven zakonsko zvezo... Želim kako si vsak od vas predstavlja zvezo, da predebatiramo kako pa kaj. Začela bom s prvim vprašanjem, verjetn bo na začetku mal težje ampak bomo to premagal in upam, da nam uspe debata. Prvo vprašanje, ki bi vam ga rada zastavlja je kako ste vi izbrali partnerja. Tudi, če še niste v razmerju, kakšni so vaši kriteriji pri izbiri partnerja/ke, če mi lahko kaj od tega poveste.«

Matej: »A lahk jest začnem?«

Teja: »Ja seveda Matej ti kar.«

Matej: Najprej je kemija pri partnerju/ki, da ti je partner zanimiv, to je osnova. Po desetih letih kar sva s Tatjano skupaj, to je osnovam brez tega ni nč, to more bit. S časoma pa potem iščeš stvari tud druge, k jih ma partner/ka, k sta skupaj. Zdej mal egoistično, kaj ti ponja.«

Teja: »Ja ja seveda.«

Matej: » Pol pa še ostale stvari.«

Teja: In ti k sta s Tatjano pršla skupaj, kaj je blo pr njej tazga, da si se odloču zanjo?

Matej: » Men je blat ko družinska mi je zgledala, pol k sm jo mal bol spoznou. Pridna je bla tud doma skos.«

Teja: » Kaj pa Taja prav na vse to?«

Taja: » Ja se strinjam, k u bistvu on je bil pa mirn me je pa to prvlačl. He he... da js lahko več govorim. »

Teja: » Kaj pa ti pravš na to, kemija, pa glede na to da sta že tolk časa skupej?«

Taja: » Ja pač ambiciozen, pa šlo se mu je , da ma službo.

Teja: »Kje sta se pa vidva spoznala, če ni skrivnost.«

Taja: »Ne pač, prek skupne znanke.«

Teja: »Bilo to naključno?«

Taja: »Ja u Litiji«

Matej: »U Litiji, k je bil en koncert Zarjavele trobente.«

Teja: » Kaj pa Žiga pa Sanja, pa Jošt pravte o izbiri partnerja?

Jošt: » Ja nekak morš imet... Se strinjam da more bit ena kemija. Čimveč skupnih interesov«

Teja: »Kot skupne interese šteješ kaj?

Jošt: » Ne vem, od hobijev, od načina razmišljanja do...«

Teja: » Ko način razmišljanja misliš kaj, da ma že kej za prihodnost, da kej naprej premišljuje, al kaj podobnega?«

Jošt: » Ja dost fino je. Če ma eno vizijo kaj hoče bit. Da ni js bi to pa to, pa nč noče bit, pa nč noče za to nardit.«

Teja: »Kva pa vidva pravta, Žiga pa Sanja, kako st vidva zbrala partnerja?«

Sanja: » Ja pr men je bla prva stvar, k sm jo porajtala pr Gregu je bil smisel za humor, to je bla prav stvar. Pol sva pač bla skp, he he pač sva bla skp.«

Teja: » Kolk časa sta že skupaj?

Sanja: » He he he, no kolk?

Teja: »Relativno vprašanje.«

Taja: » He he he ...«

Jošt: » Ja vsak drgač šteje.«

Sanja: » He he he...«

Taja: » He he, ja točno...«

Žiga: »Tri leta pa pol.«

Sanja: » Ja tri leta pa pol.

Teja: » Ok Žiga pr Urši je blo to, da si mel smisel za humor. Kaj je blo pa pr teb, k si jo najprej opazu pr Urši?

Žiga: » Ne nekak se mi zdi, da k prideš čez tisto fazo, kemije, pa zaljubljenosti, da sva vzpostavlja en zdrav odnos zaupanja. Tud en pred drugmu nč ne skrivava, da si pač lahk vse poveva. »

Teja: » Kaj je blo še tist pr Urši, da si se odloču in razmišlou o tem, da je prava zate.

Žiga: » He he he, tapru je bla štor. K sva se spoznala je bla precej narodna to je blo precej zabavn.

Teja: » A lahk mal opišeta če ni skrivnost?«

Sanja: » K sm k teb laufala gor v Kavarno.« K sm padla po štengaf k me je lovil he he he...«

Teja: » Takrt je preskočila iskrca?«

Žiga: » Ne že prej sva bla na maturancu skp, pa taka luštna se mi je zdela.

Teja: » Sedaj pa vprašanje za vsakga posameznika, kako pa vi sami sebe vidite kot partnerja, za kakšne partnerje imate sami sebe? Ali date vse iz sebe kar partner od vas pričakuje? Tko k je Sanja rekla, da je biu humor tisti k jo je pritegnil? Maš še te lastnosti...?«

Žiga: » Ja tist ga mam.« Znamo pa tud kšne resne debate met.«

Sanja: » Sej to je najbolj, večinoma vse kr se dogaja se lahko zajebavava, lahk se pa tud resn pogovarjava. Pol k vidva da je ena stvar še šestkrat prežeta, pol se zajebavava.

Teja: » Kaj pa drugi pravte«

Matej: » Ja js sm na začetku tiste svoje službene začetke pa to postavu pred familijo. Mogoče je to tist k sebe mal preveč v ospredeje postavljam. Ampak je praksa pokazala da ni to lari fari. Mislm da Taja od mene pričakuje mal več družinskega življenja. Me je dost pozitivno presenetla, da me podpira pr tem. Tko da sm pol vidu da je družina prvo.«

Teja: » Kaj pa je blo tist dejavnik, k si izpostavu družina pa kariera? So ble to finance, da je bla najprej služba al kej družga?«

Matej: » Ja tko js doživljam to, sem ambiciozen. Pa da ma to ceno pol tud drugje.«

Teja: » Kaj pa je od ostalih mnenje, glede službe, družine...?«

Taja: » Ful prilagajanja!«

Teja: » Kaj to misliš, na kakšn način, prilagajanja?«

Taja: » En kompromis morš met v bistvu. K pr nama je blo tko, pršu je domov, pa takoj šu spet za službo delat pa za računalnik. Pol tko, če je blo glih mal časa tamala, a ne. Pol mal popizdiš ne, pejt mal s tamalo, pa pejt na računalnik k tamala spi ne. Ne morš vse prej. Ker k tamala spi ne morš njo čohat pa to. Pač pa skombiniraš, k prideš domov si z otrokom, pa pol k gre spat pa greš na računalnik.«

Teja: » Kako pa ti usklajuješ to, zdej k si se vrnila s porodniške?«

Taja: » Itak je v varstvu, sam k pridem domov, itak sm z njo.«

Teja: » Kaj pa recimo kako je za vaju glede službe pa Lea, če je bil ta problem?«

Taja: » Sej ma, kdaj ma itak dalj časa za delat, tist dan je že. Ampak recimo bil je en kompromis, sobota pr ns je brez računalnikov.«

Teja: » Pa se tega držite, uspe? Kaj pa drugi mislite, glede partnerja, službe, usklajevanja?

Žiga: » Ja če nimaš kšne kariere, saj js ne, potem posvečas vs čas k ga maš partnerju. Če maš pa tako službo k zahteva mal več, pol pa ne ostane družga k da se kompromis nardi.«

Sanja: » Ja js zdj vidm, k dopoldne delam vsak dan, popoldne mam pa faks. Pa tud mam faks tiste dneve, k se midva vidva vidva, pa vem da ne glede na vse, da bom faks postavla pred njega, k mam knjige za prebrat, pa kej za nardit, pa vem da on to razume. Vem, da slej k prej bo šansa za kariero in ja bom nardila več za kariero k pa zanjga. Itak pa takrat k bom mela neko kariero se bova pogovarjala glede tega, pa kako pa kaj, velik se bova pogovarjala. Mi bo pustu k bo čas za kariero, tud če se ne bova lih največ vidla mi bo stal ob strani.«

Teja: » Kaj pa ti pravš na to Jošt?«

Jošt: » Ja js glede na to, da nimam partnerja, ne družine ne, take prov svoje, zaenkrat probam čimveč v službi dosežt, ker me v bistvu služba tud nekak vod. Sam postopk v slubi je pač tak, da morš najprej čimveč vlagat k si na nov pa pol kasnej napreduješ.«

Teja: » Kaj pa mislš, kako bo pri tebi, sej zdej še ne morš rečt, če trenutno nimaš parntnerja/ke, pa družine samo tko kašn je tvoj mnenje glede tega?«

Jošt: » Ja če bi mu družino pa službo na izbiro, bi se po moje prej za družino odloču.

Teja: » Kako pa bi se odloču, če bi te v službi postavla pred dejstvo, da več vložiš za službo, pa družina na drugi strani, tko k je pr Tatjani, pač en kompromis more bit, kako bi ti to rešval?«

Jošt: » Odvisn od načina, zj če bi mogu bit res vsak dan na šiht, bi službo raj zamenou.«

Teja: » Če mi lahko poveste vsak zase, kdaj je za vas primeren čas, da vstopš v resno razmerje? Od česa je to odvisn? Al je najprej služba, šola, al naključje k pride pride...?«

Sanja: » Js mislm, da to nima čist nobene veze. Čist od posameznik odvisn, k eni so pr tridesetih, petintridesetih tok nezreli za resno zvezo. Eni so pa že tolk prej zreli, da majo resno zvezo, da prepoznajo partnerja.«

Teja: » Kako pa ti to s svojga osebnega stališča gledaš, kr se tebe tiče?«

Sanja: » Ja js nikol nism tko, sej mava resno zvezo, sam tko da bi blo, zj je pa Žiga moj fant, zj pa morm bit resna. Ja pač sva skupej mava se fajn, gledava naprej, familija pa to, pa da bi šla na svoje... Leta nimajo veze. Pač js hodm še v šolo, prej sm na dodiplomca hodila, zj sm na podiplomcu, Žiga je mal starej, ma službo.«

Teja: » Kaj pa ostali mislte? Kdaj je čas za neko resno razmerje, od česa je to odvisn.«

Matej: » Ne to ni nč, to nima veze. »

Jošt: » To je čist odvisn od človeka, kolk je človk zreu, pa kolk se poklapa s svojmu partnerjam.«

Žiga: » Js mislm, da tud če nis zreu, če taprauga najdeš postaneš zreu.«

Jošt: » Ja no sej na ta način.«

Žiga: » Dejansko..«

Jošt: » Itak prej al slej morš pridt na realna tla.«

Žiga: » Ja sej k najdeš taprauga, pol začneš razmišljat, da si morš nekej ustvart. »

Teja: » Je to važna al pa če igra vlogo al si to pr petnajstih, dvajsteih...«

Matej: »Ne...«

Matej: » Če morm cifro dat, je to po moje pr enih šestnajtih, sedemnajstih letih ke je bol tko pol pa lahko počas razmišlat začneš kako naprej... Ker moja prejšnja partnerca, sva šla narazen lih zarad tega, leta, če bi jo zdej pr teh letih spoznou, bi lahk blo drgač... Ampak je bla izključno moja nezrelost ne njena. Ona je takrat že imela te poglede k sm jih js dobu šele pol.«

Teja: » Kaj pa ti mislš Taja?«

Taja: » Ja mislm, da ni pogojeno z leti. Js poznam kr nekej parov k so skp od petnajstga leta, pa so še kr skp, pa so zdj stari petdeset let. Js mislm, da ni veze, če se pač dva najdeta, pa kokr kol sta že stara.«

Sanja: » Sam po drug stran pa js tud poznam par, k sta skup dvajset let, pa sta stara petintrideset, pa sta šla zdj narazen, k je pač njemu zapasala deset let mlajša, pa kljub temu, da sta že žvela skup, pa mata dva otroka...«

Taja: » Ja tud...«

Žiga: » Ja se prav da ni zre...«

Sanja: » Pa sta tud bla dvejset let skupaj...«

Taja: » Ja sej maš take...«

Matej: » Ja.«

Taja: » Ja sej maš take.«

Matej: » Pol se pa praša kaj je zamudu.«

Sanja: » Ja, sam če se to začneš sprašvat, pol pa ni važn kolk je kdo star, ni dobr.«

Taja: » Ja sj to ni važn lahk si pr tridesetih skup, pa sta pet let skupej, pa se lahk že po petih letih začneš sprašvat kaj si zamudu pa k se začneš sprašvat pol je konc.«

Sanja: » Ja«

Jošt: » Ja pol je sam še slabi, pa sam še iščeš nekej družga. »

Teja: » No sedaj smo prebrodili ta led, pa se je začela razvijat debata. Sedaj me pa zanima vaše mnenje, kakšno je glede na izven zakonsko zvezo in zakonsko zvezo? Kolk je to sploh še pomembn? Če ima vsak opiše svoje stališče?«

Sanja: » Ja zdej sva v izven zakonski zvezi. Js zakonsko zvezo povezujem s poroko, logičn. Bol mi je do cerkvene poroke kt pa do civilne.«

Teja: » Cerkvno, s tem povezuješ vero, družino...?«

Sanja: » Je itak po zakonu že, če dve let skupaj žviš, si pol že avtomatsko skup. Ni mi toliko važn, da podpišem en pa papir. Sem pač ja sm za cerkveno poroko, pa ne zaradi tega, da bi bila ful nekej verna, ampak, ne vem, ne vem...«

Teja: » Iz kje pa izvira tvoja ideja, da bi se blo pa lepo poročiti cerkvno? Sta mami pa ati tvoja poročena?«

Sanja: » Ja moja mami pa ati sta poročena. Ampak ne vem pač, lepo mi je. Zakva pa ne, k maš enkrat pošlihtan pa vse, zakva pa ne, zakva se pa ne bi cerkven poroču.

Teja: » kako pa ti s svojega stališča gledaš izven zakonsko zvezo, jo enačiš al jo ne enačiš z zakonsko zvezo? Kaj prevlada?«

Sanja: » Ja če bo dnar, če bo želja, mislm, če bo pol ja, sam če pa ne bo, pa mislm da tud kej hudga ne bo.

Teja: » Zakaj pa pravš, če bo dnar? Povezuješ poroko z denarjem?«

Sanja: » Ja zato, k pač to stane.«

Teja: » Kaj pa če bi se odločila za skromno varianto cerkvene poroke, vidva pa priče, pa to potem ni tak strošek?«

Sanja: » Ja to sm tud že Gregu rekla, da pač ja lahko je nekje mjhnga, pač cerkvna, k civilna mi pa ni nekej. Zaenkrat ne premišljuem tolik od tega, ker so pač druge prioritete najprej. Zaenkrat mi je vseeno, nimam se namena še nekaj časa spremenit, ker mi je najprej zdej šola, pa služba pa stanovanje, vse drugo mi je bolj važn k pa poroka, ja ok poroka pač enkrat bo mejbi, če ne ni panike, ostalo ma pa prednost.

Mislj, da tisti, k so poročeni, niso nč na boljšem k pa tisti, k so poročeni. Ne glede na to kolk časa so skupej, kašn odnos majo, en podpis pač ne nardi vse drgač.«

Teja: » Potem po tvojem nima veze al boš ostala v izven zakonski zvezi ali zakosnki, kokr bo bo?«

Sanja: » Ja kokr bo bo. »

Teja: » Kaj pa ti pravš Matej na to?«

Matej: » Ja tko, bom odkrit, to da sm poročen je bla bol Tatjanina želja kt pa moja. Sicer to, nisem imel problemov s tem. Sicer problemi niso nč manjši al pa večji ne glede na to a si poročen a nisi. Ker mislm da glede nekih pravnih posledic pa to nekej ni. Ni to, da zdej da bi pa reku, zdej sm pa poročen mi bo pa pol pobrala, al pa to, če bom zbolu bo pa mogla skrbet za mene, je bla bolj njena želja, zakaj ne v končni fazi.

Teja: » Zakaj je bla pa bolj upoštevana njena želja kot pa tvoja?«

Matej: » Js nisem mel argumentov proti, zato sem pač pristou. »

Teja: » Kaj bi pa ti rekla? Zakonska, izven zakonska zveza?«

Taja: » He he he... To je mal humorja, pač js sm bla vzgojena, ja civilna in cerkvena. Ker civilna maš pet minut pa si fertik. Nč ti ne prpravjo, daš tistih dvesto evrov pa je to to. Cerkevna je pa tko, daš kokr pa res ti lep obred prpravjo. Če bi izbirala eno in drugo mi je vseen, če bi bla sam cerkevna. Je pa tko poroka ni strošek.«

Teja: » Mi lahko razložiš kako to misliš, da poroka ni strošek?«

Taja: » K vsi gledajo, da je poroka strošek. Midva sva bla v plusu in bi bla kljub temu v plusu, tud, če bi poroko sama plačala. Pa so plačal njegovi starši. Pa recimo moji so plačal pecivo pa to, ne. Ampak, tud, če bi midva vse to pokrila bi bla v plusu.«

Teja: » Mislš to darila, al kako?«

Taja: » Ja darila, pač al denar kot denar, al pa vse stvari, k si jih dobu. » Je pa tko, to je pa čist hec ne, te ne bo nben vprašou čigav je otrok, pa ni važn kdo je fotr ne, he he he. Če pa nisi poročen nardijo pa take kolobocije, da tist papir prdobiš, al ti ga bojo spustl na obisk al ne, pa v bistvu je oče otroka. »

Teja: » Kaj pa ti mislš Jošt?«

Jošt: » Ja moj mnenje je tko, sm za to, da bi se poroču, če bo pač se partnr s tem strinjou, mislm partnerka, nism kontra zvezan, he he. To je tist trenutek, zame je to nekej življenjskega. En zaključek s poroko, pa pol nekak nov list obrneš, nekak drug način življenja.«

Teja: » Zakaj mislš da drug list obrnš, mislš da se pol vse spremeni?«

Jošt: » Ne da je čist drgač, nekak tist, bol uradno zgleda. Ni to sam podpis papirja, ne vem tko js gledam na to stvar. Vsak dokument k ga podšišješ ma ene pluse ma ene minuse. Obveznosti, k ti jih nalaga.«

Teja: » Če se sam mal vrnem nazaj na Tatjano pa Lea, kakšn je vajin mnenje o izven zakonski zvezi?«

Taja: » Js nism proti, bom pa tko rekla, da marsikdo, k je v izven zakonski zvezi se čut mjčkn manj odgovornega. Gresta lahko mal hitrejš narazn kokr pa v zakonu. Ker bo še zmr mislu, kva je za sabo pustu.«

Jošt: » No na tak način sm tud j smislu.«

Teja: » Kva si mislu rečt prej Matej?«

Matej: » Js nimam nč proti življenju v izven zakonski zvezi, men je tist faktor varnosti važn.«

Teja: » Kako si razlagaš ti faktor varnosti, kaj to misliš?«

Matej: » Mislm, da se ti malenkost poveča, če si poročen. Plus to, bi še mogoče reku, ne vem, da je poroka posredna odločitev za družino. Pr nama sm tko čutu. Tko je blo pač pr nama, ni tko no, pa podpiram tud izven zakonsko zvezo.

Teja: » Bi pol reku na podlagi vsega tega, da je zakonska zveza ne glede na vse, še vedno nekak bolj kot izven zakonska skupnost?«

Matej: » Ja tko nekak...«

Teja: » Kaj bi pa Jošt reku?«

Jošt: » Glede česa?«

Teja: » Ali zakonska zveza še vedno bolj pomembna kot izven zakonska skupnost?«

Jošt: » Ja to je odvisn od želja obeh. Ne morš se sam odločt. Čeprov je ta opcija ja poročen, neporočen. Ne vem, js bi se odloču za zakonsko zvezo. Men to bol pretehta. To tko k je blo že prej rečen, to je ena odgovornost, ne morš to kr čez noč se premislit, le maš še nekej za sabo.«

Teja: » Kaj pa ti Žiga? Kakšn je pa tvoj mnenje glede tega zakonska ali izven zakonska zveza?«

Žiga: » Men ni pomembna zakonska zveza. Mi pomen lih tok al se grem poročit al pa se ne grem poročit. Js pač gledam s tega stališča, da če se pač z eno osebo zastopš, si hočš družino ustvarit, sj tud če nisi poročen, si ne morš kr čez noč premislit, da boš pa kr šu. Če maš otroke je to vseen težji narest, pol pa al si poročen al pa nisi. Zj sam tko, če si poročen je tok več pravnih zadev za poštimat, če pa nisi poročen jih pa pač ni tolk. Dobr tud če nisi poročen, še vseen so otroc tvoji, še vseen

je nekej pravnih zadev glede otrok pa to, sam ni jih pa tolk , kokr, če bi bil pa še poročen.«

Teja: » Kakšn je pa tvoj mnenje glede odgovornosti, kje jo je več, v zakonski zvezi al v izven zakonski zvezi?

Žiga: » Ja js vem zase, si upam trdit, da bom lih tk odgovorn če bom poročen al pa če nam poročen. Nikol mi ni blo vseen ne za sestro ne za starše, tko da tud za svojo družino mi ne bo vseen.«

Teja: » Kaj pa recimo k ma Sanja željo se pa nekoč mogoče poročiti?«

Žiga: » Če bo finančno zmožn mogoče pa. »

Teja: » Zakaj misliš, finančno?«

Žiga: » Ja je kle dnar v igri, čeprov smo dons že slišal, da je to plus. »

Teja: » Ja ampak zakaj konkretno dnar?«

Žiga: » Ja še zmer, če je poroka, je treba ohcet nardit.

Teja: » Zakaj misliš, da je treba?«

Žiga: » Taka je navada? Po navad je zmertko, dase kšne zamere najdejo, k kšn kšnga ni povabu.«

Taja: » Ja ampak tko, pol greš s tega stališča povabš tistga k hočš, k lohk jih vse povabš pa boš mu zamero, k ene tete nis povabu, pa bo vse narobe.« He he...«

Žiga: » Ja ja sej vem...«

Jošt: K rečmo se določena žlahta med sabo vidt ne more. »

Taja: » Ja sj to, in pol povabš tistga k ti stojjob strani.«

Žiga: » Ja ja sej...«

Taja: » Js sm mela svoje žlahte enajst pa dvanajst kolegov, ne šestnajst kolegov. Od Lea je blo pa poln žlahte pa en par sam kolegi. »

Teja: » Kako bi se pa ti odloču, glede tega, koga povabit, po istem kriteriju kot Taja pa Matej al kej drgač?«

Žiga: » U končni fazi nardiš seznam pol pa črtaš kerga bi, pa kerga ne bi. »

Jošt: » Ni tolk velike dvorane, he he he.«

Sanja: » Sej po moje k se enkrat spravš k temu, pač nardiš po svoje tko k ti paše.«

Žiga: » Če bi se že poroču, bi se cerkveno tko na mejhn da bi blo bol.«

Teja: » Kaj pa civilno? Al samo cerkveno?

Žiga: » Samo cerkveno. »

Matej: » Js sm bil priča poroki k ns je blo šest pa je vseen blo normaln nč kej tazga. Vse se da.«

Sanja: » Js bi sam glede na Jošta rekla, k je reku, da obrneš nov list, sej ok vse supr pa to, sam js mislm, če si se štrnajst dni prej kregov zarad ene stvari, pa če bi se poroču bi se čez štrnajst dni spet skregov zarad iste stvari, tko da sploh ni kej tko drgač, nima tolk veze.«

Teja: » Kaj to mislš konkretno?

Sanja: » Ja pač en prstan ne spremeni nič kj tko, če si se skregov prj pa se vmes poroču, se boš spet slej ko prej skregov zarad iste stvari, pač poroka ne pomen, da pa zdj vsega hudga konc, pa da bo sam vse lepo. »

Žiga: » Mislm, da ni tko mislu...«

Jošt: » Nism tko mislu. Pr men je blo bl tko mišln, če nimaš ti enih skupnih interesov, nkol se ne ujamš sto procentn, ampak, če nimaš tolk skupnih interesov, da bi se odloču za poroko pol ne morš, pol ne morš novga lista odpret.

Teja: » Vprašanje za Jošta pa za Žiga, oziroma za vse, Žiga so tvoji starši poročeni?«

Žiga: » Ja moji starši so poročeni ja.«

Jošt: » Ja sta poročena, oboje civilno pa crkveno.«

Sanja: » To je blo včasih bol tko.«

Taja: » Moji so bli poročeni pa so ločeni.«

Matej: » Ja moji isto, starša sta ločena.«

Sanja: » Ja včasih je blo to, pač logičn, da si se poroču. Pr nm vem da sta se poročla, k je bla starejša sestra stara en let pa pol. Zdej pa ne vem, ne vem, zakaj je to tolk vn pršlo, da se eni pač nočjo poročat eni pač ja. »

Taja: » Ja js mislm, da to k si rekla, da pač eni poroko dons jemljejo tko k obvezo.

Teja: » Kot pomanjkanje svobode ali kako?«

Taja: » Ja, tko, da je to kt ena ovira, zdj pa če si pa poročen, si pa pač prklenjen.«

Matej: » Js se strinjam ja, da tko večina misl, k recimo v naši firmi je tko, sm mel šefa k je str petinštirideset let k ni bil poročen, pa ceu kup delavcev, pa okol trideset, petintrideset, pa niso poročeni pa nč.«

Teja: » Zakaj mislš, da je temu tako? Izguba svobode?«

Matej: » Ne vem, ja pač izguba svobode, ne vem druge razlage ni. »

Sanja: » Ja pač enim to ni prioriteta.«

Jošt: » Pa precej ljudi razmišlja tko, zdj se bom pa poroču, me pa ne bo več šustila vn. Lej če te pred poroko ni pustila vn, logičn da te tud po poroki ne bo pustila vn. K to pač enga zaupanja ni. »

Taja: » Sam je pač fer, če ga pustiš prej, itak da ga pustiš tud poj.«

Jošt: » Točn tko.«

Sanja: » Sam js res ne vem kva je fora. Kva pa je poj drgač, zakva pa ga pol kr nebi?

Taja: » Ja sam, eni omejijo, js poznam primer k omejijo.«

Jošt: » Ja tko zdj pa navš več z družno vn hodu na primer.«

Teja: » A mi poveste mal bolj konkretno, ni treba imensko?«

Taja: » En kolega, k je spoznou punco je odrezou vse stike s prejšnjimi kolegi.«

Teja: » To misliš...«

Matej: » Zna bit, da se je tud sam tko odloču, sej ne vemo. Tok je odrezu da ne vemo, ne vemo. »

Taja: » Tok je odrezu, da sploh nimamo stikov.«

Teja: » Kot smo že prej mal omenjali starše, kako pa je bilo s strani staršev, imajo, so imeli, bodo imeli kakšen vpliv glede na obliko razmerja?«

Jošt: » Name osebno ne bodo mel nobenga vpliva, ker smo tud dostkrat govorl okol tega, pa sta rekla, da tko k se bom odloču nj pač se. »

Teja: » Kako pa ostali?

Taja: » Ne pr men jo mel niso, vedla sm, da željo majo. Ne bi jim pa blok ul, da bi pa kr šla. To govorim s stališča, k vem za en par k se je tko poroču, da starši sploh vedl niso. Pa dobr js sm tak človk da sm itak imela željo, da so moji starši bli zravn.«

Teja: » Kaj pa tvoji Matej?«

Matej: » Ja moji starši, je pa tko sm vse živo že doma vidu, so bli poročeni, so bli ločeni, so se pol umes spet drugič poročil. Sploh pa ni temu tko, da bi mene sill v poroko, da se js ne bi hotu poročit zarad tega, k so bli doma ločeni, to sploh ne. Moj razlog, da sm se poroču je bla Taja. Jo majo tud doma radi...«

Teja: » Pol ločitev staršev ni vplivala na to v kateri obliki skupnosti bi ti bil?«

Matej: » Ne prej kontra, lih zarad tega vseg, sm se js tud mogoče pa vndarle enkrat hotu poročit. Sm reku js se bi poroču, sam pr men da bo mal drgač. Res zarad svojih razmer doma nisem zagovarjou izven zakonske zveze, bi res bl reku, da obratn. Bol mi je važn, da se človk upa zavezat. Mam okol sebe ljudi, k ćvijo z dons na juttr, cel kup. Če si poročen si po moje še zmer manj z dons na juttr, če pa nisi poročen si pa še zmer po moje bolj lahk z dons na juttr. »

Teja: » Kaj pa vidva Žiga pa Sanja?«

Sanja: » Ja js da mamic rečm, da se bom poročil, bi mi rekla, da sem mal še premlada. Kokr vidm pr sestri, dobr ona je mal poseben primer, itak jima je dokaj

vseen. Je bla tud debata, da bi si zgorej midva nardila stanvanje, sta tud rekla, da je še zgodaj ane. Da bi blo fajn, da se najprej šola nardi, pol bomo pa vidl kaj bo. »

Teja: » Potem ne boš tolik upoštevala njihovega mnjenja?«

Sanja: » Ja drgač mislm, da bi ga. Ma mami kr močn vpliv name. Ni to, da bi ona rekla da se morm poročit. Ampak bi pa začela premišljevat, kaj pa če bi mogoče res se.

Teja: » Kaj pa ti Žiga?«

Žiga: » Ja js sm pa že dostkrat slišu doma, da bi biu že cajt, da bi se poroču.«

Sanja: » He he...«

Žiga: » Js sm pa reku, da se bom, k se bom, če se bom.«

Teja: » Pa sprejmejo to?«

Žiga: » Ja sej morjo, sej jim družga ne preostane.«

Matej: » Js bi reku tko na splošno, vem da govorimo o nas, sam dobr, js poznam par, k so bli pa starši proti.«

Teja: » Starši so bli proti temu paru, da se poroči?«

Matej: » Ja totalno. Pa sta se poročila, in od takrat se ta par s starši še ni vidu. Se ne vidjo tolik k bi se mogli. Mislm, pa tko da je dons zlo mal opcij, da bi starši ful vplival na to al nj se otroc poročijo al ne, k itak bo naredu vsak tko k sam hoče. Ker dons je tko, slišmo, da se poroča par kasnej, takrt k je šola pa k je služba, in pol pa vse manj majo vpliva da bi govoril al nj se poročiš al ne.«

Sanja: » Ja včasih je blo drgač, takrt so se poročal pr osemnajstih, devetnajstih, dons to ne gre več. Ma dons vsak mlad že tolik močn karakter, da se upre staršem, pa da se sam odloč, pač dobr starši so pač tm, sam se vsak sam na konc odloč.«

Teja: » Matej in Taja vidva sta se poročila kolk časa nazaj?«

Taja: » Dve let.«

Teja: » Pa sta mela oba šolo, pa službo?«

Taja: » Ja js sm mela službo ja.«

Teja: » Je to na vaja kokrkol vplival, sta rekla, da more služba bit, pa šola tud?«

Taja: » Bolj splet okoliščin, v bistvu Matej je tud že delou, res da prek študenta. Mislm, pač mel je službo pa možnost za naprej. Je pa tko, bil je že čas, po osmih letih, kr sva bla skupej, je bil že čs.«

Teja: » Je pol vajina poroka bla kej pogojena s šolo pa službo al ne?«

Taja: » Ja težko je zdej rečt, če bi Matej mel prej službo, pa če bi bil starejš od mene, mogoče pa bi se poročila tud par let prej, sam težko je to zdj rečt. Zdj vidm kako je to

pr men, k js pač zdj delam faks, ob delu. Bi blo verjetn vse skupej kej prej, pa bol enostavn, če bi tud js najprej mela faks pa pol službo, sam ne vem, mogoče. Bi rekla, da je še več prilagajanja, pa ja ful je enga odrekanja, otrok je pa na prvem mestu.«

Teja: » Odrekanja, kaj mislš s tem?«

Taja: » Ja odrekanja da nisi tolk z otrokom, s partnerjem..., ker pač maš še šolo za dokončat, je tud en kup enga odrekanja na seb, sam je težko, zdej, če bi mela že prej šolo bi pač verjetn blo drugač. Zdej pač kšno ure prešpričas, ker si raj z otrokom in pač se učiš takrat k otrok spi, he he he.«

Teja: » Kaj bi pa rekli na to, da so ženske bolj za to, da bi se poročile, so moški bolj za to, je enako, kako gledate na to?«

Sanja: » Kle so zdej trije moški proti dvem ženskam; he he.«

Taja: » Js mislm, da je zlo enak. Ker so tud moški k majo željo. No sicer mam kolegice k majo zlo želje, pa so partnerji proti. Odkar je otrok, ja mogoče pa, pa ne vemo kdaj, pol eni pari ko točno vejo da se bojo, ampak vprašanje časa kdaj dejansko, mam pa tud pare k so striktno proti.«

Teja: » So proti zarad kšnga določnga razloga?«

Taja: » Pravjo, da en papri ne pomen nič.«

Teja: » Kaj pa pravite drugi?«

Matej: » Js razmišljam bolj stereotipično, mislm, da ne glede na vse so ženske še zmer une k si res bolj želijo poročit k pa moški.«

Taja: » Ja mogoče pa pač tist, da si v beli obleki, pa da se maš lušn..«

Jošt: » He he he he....«

Taja: » Ja no, js bi se še enkrat poročila, sam zato, da bi bla v beli obleki, pa sam zato, da bi bla fešta. He he he he. »

Matej: » Js gledam pač tko, da so ženske bolj za to, ker jim več pomen neka oblika varnosti, kot pa moškimi. »

Teja: » Taja, Sanja sta mnenja, da je varnost tisti razlog, da se hočejo bolj ženske poročit kt moški?«

Sanja: » Ne mislm, da maš lih tko občutk varnosti, pol pa poročen al pa neporočen. Je pa mogoče pr kšnih ženskah to, da ne zaupajo, pa pol misljo, da z zakonom bodo pa lahk bol zaupale, sam men je to mem, men se to ne zdi.«

Teja: » Mislš, da sam ženske so tiste, k s poroko misljo, da pa bo bolj, pa majo večjo sigurnost, da ne bo partner kam šu, al je tud obratno?«

Sanja: » ja gutov obstajajo tud pari pr katerih je tud obratn. »

Taja: » Je stereotipično, ker včasih so se poročale ženske, da so imele neko varnost, ker so ble doma, moški so pa delali, sam danes tega ni več tolk, ker tud ženske hodmo v šolo, ker tud ženske imamo šihte, včasih pa niso ble samostojne tko k zdj. So ble tih in so potrpele vse kr je mož reku, zdj pa nismo take. »

Sanja: » Ja js milim isto.«

Teja: » Ampak vseen je bla še zmer Taja tista, k se je hotla poročiti ne Matej. Pol je bolj to fešta pa bela obleka?

Sanja: » Ja sej je tko, ja fešta pa bel aobleka je pač obred...«

Taja: » No sj ni nujn, da je bela obleka...«

Sanja: » No ja, sej po pravilih jo nbena ne bi smela met, he he he. Če smo že lih pr tem he he.«

Taja: » Ja, ne to pa ne, na roke do poroke a ne, he he he, hec.«

Jošt: » To je stvar razmišljanja, vsakga posameznika, ne morm rečt da so ženske bolj tiste k v to tišijo, al pa moški, js sm pač mnenja, da bi se poroču.«

Žiga: » Js mislm pa da je večino od žensk tist, da bi se poročile.«

Teja: » Zakaj tko misliš?

Žiga: » Ja od vzgoje same, pa povsod so jih bl tk navadl, da so princeske, pa da se bojo enkrat poročile... Pa majo po moje vseen bol ženske predstavo, da se bojo poročile, pa da bo ne vem kašn princ pršu...«

Jošt: » Se prav jih velik tava v sanjah..., he he.«

Taja: » Sej si vsaj en dan v sanjah, tud če pol drug dan na realna tla padeš, he he he...«

Žiga: » Mislm ja da je blo včasih več tega, da so bolj sanjale, kt pa dons, je tud kdaj tko k vidš, pa je srečn konc, pa si dajo lupčka...«

Teja: » Danes pa ni več toliko tega zakaj?«

Žiga: » Ja ker so res bolj svobodne ratale, bolj so res začele s svojo glavo razmišljat..«

Teja: » Misliš da je to zaradi šole, službe...?«

Žiga: » Ja.«

Taja: » Ja zato k hodjo v službo in se laži odločjo same, ker so tud bolj neodvisne. Včasih je res sam moški služu pa več zaslužu, dons pa mislm da je kr tm tm.«

Jošt: » Al pa marskje ženska več zasluž kt pa moški. Ženske so po mojem bolj pridne za šolo, k moški, pa sam da neka šola je, pol pa delat.«

Taja: » Ja, ja...«

Jošt: » Sej pol te pa itak življenje tko deleč prpele da, morš še nekej zravn narest.«

Taja: » ženske, k se pa odločjo za kariero, ampak res tist striktno za kariero, mislm, pa da so tud zlo tko, ostre do družine in tko. Vseen al jih imajo al pa ne.«

Sanja: » Ja pač enim je kariera vse, enim je družina vse, po moje, če ti je bolj kariera vse, ti je bolj vseen za to al se boš poroču, al se ne boš poroču. Pa k pridš do ene točke da dosežeš cilj v karieri pol pa začneš razmišlat, ja sej mogoče bi pa mel otroka.«

Taja: » Ja in to je pol pr petintridesetih, da bi se odločle za otroka, pa bi mele fanta...«

Teja: » Zakaj pa ravno petintrideset?«

Taja: » Ker čist vse prej postav, kariero, pa dnar, pa potovanje...«

Teja: » Kaj pa je tisto, od kje je to razmišljanje pa tak poudarek na karieri?«

Sanja: » Ja pač družba, k morš najprej met kariero, pa dnar, da lahk nardiš hišo, da si lohk kupš stanovanje, pol šele lahko partnerju pa otrokom kej nudš. Ja pa zato je zj vse več ljudi, k majo visoko izobrazbo, dal cajta hodmo v šolo, hočjo boljšo službo, je pa tolk mnj recimo zidarjev pa tega.«

Teja: » Družba si rekla, kaj pa mislš z besedo družba?«

Sanja: » Ja mediji, pa televizij, ne vem, vsak hoče imet pač vse kr ma lohk. Da se raj še dve let dalj cajta šolaš, da boš mu ne vem enkrat pa dvesto evrov več pr plači.«

Teja: » Mislš, da so finance tiste, k jih mormo pridobit, in zaradi tega vse več vlagamo v kariero?«

Sanja: » Ja še zmer kariera zarad svojga zadovoljstva, po mojem ne boš delov osemnajst ur na dan, pa mel minimalno plačo, ker to v praksi še zmer ne gre, ker ne morš prežvet.«

Jošt: » Ja samo izobrazba nima več takga pomena po moje. Ne boš ti kr zarad ene šole k si jo naredu dvesto evrov več plače dobu, še zmer morš nekej pokazat. »

Taja: » Ja al pa ti priznajo nižjo stopnjo.«

Sanja: » Sam konc koncov, če delaš v javnmu sektorju ti morjo plačat po izobrazbi.«

Taja: » Ja, če ti dajo tako delovno mesto, pa pogodbo.« Ja javna uprava je tko, tisti k so imel univerzitetno izobrazbo je pršla sistemizacija in se avtomatsko šu na srednjo izobrazbo in to brez napredovanj, tko kt tud una k je stara dvejsset let.«

Matej: » Ja pa ti ne priznajo, pa te še kej zajebavajo. Pr ns je recimo, pa smo računalnika firma, pa mamu od novinarjev, pa do zgodovinarjev, do unih k so kitajščino študiral, k ti rečejo vzel te bomo jim sploh ni važn kašno izobrazbo maš.

Najhujš za našo denarncu je pa to, k nm starši pravjo pa kuko so oni žvel, pa kašne pogoje življenja so takt mel... Če bi blo možnost, da bi starši rekl, zj boš pa živu tko k smo mi, js to takoj vzamem. Pa so ti zgled, sej so delal več na roke pa to. Dons je pa en kup tega, nek delaš, nben nč ne ve, nč se ti ne šteje, pa dnar dobiš. Drugi časi so, pa mislm da je vse to tud dost v glav. »

Teja: » Kaj pa ostali mislte glede življenja včasih, pa danes, pa kako je s partnerstvi danes, s šolo...?«

Sanja: » Ja pr ns je tko, mata oba srednjo šolo narjeno, in zarad tega men po moje mami teži, da nj delam čim več šole. Ja kr se financ zaenkrat tiče mi res ful pomaga, pa stroški, pa bencin pa to, tolk časa mi bosta pomagala finančno k bom v šolo hodila, pa hočta da mam visoko izobrazbo, pa hočta, da dobim dobr šiht,pa posledično tud boljšo plačo. K verjetn zato, k sta oba ful garala, da sta lahk naredla hišo, pa sta bla ful revna, pa smo pršli nekak skoz mesc, pa se spomnem k sm hodila v šolo pa so mel vsi boljše cune kt pa jest, pa vsi ne vem kašne igrače, js pa tega nikol nism mela, pa hočm, da bi pa moji otroci pa to vse enkrat laži mel, kt pa sm mela jest. K vem ko je blo men težko k pač nismo mel.«

Teja: » Kva pa mislta Taja pa Matej pa glede otroka k ga mata zdej, zakaj šele zdej?«

Taja: » Ja js sm mela otroka k sm bla stara devetindvajset, mal pač zato k so ble težave. Gre pa tud trend tko, da je res more bit šol, more bit šiht, pol pa vse ostalo. Ker je zlo mal družin k si lahko prvošjo nakup stanovanja, al pa najemnino.«

Teja: » Kje pa vidva živita?«

Taja: » Midva živiva pr mojih starših in to celo v istmu gospodinjstvu.

Teja: » Je sploh glede na vse mogoče imet otroka pr triindvajsetih, ali pa še prej?«

Jošt: » Možn sigurn ni več tko k je blo.«

Taja: » Js mislm, da bo lahko tko k je blo včasih ampak s tega stališča, da bodo družine med sabo bolj povezane, ker jih vse več živi v skupnem gospodinjstvu. Na svoje mladi ne bodo mogli it, ker ne bo možnosti. Lohk maš denar pa si kupš parcelo, sam kaj boš s parcelo? Kaj pa ostalo vse?«

Sanja: » Js poznam en par k je punca stara tok k jst, fant je mla starej pa ma dva otroka. On dela, ona študira. Živita pr starših na vrh, k bo ona končala faks bo mela tamale že v vrtcu, imela bo izobrazbo, službo pa tud verjetn, ker ne bo več šla na porodniško. »

Taja: » Ja ampak pomagajo pa starši.«

Sanja: » Ja starši pomagajo.«

Taja: » Ja sam kolk je pa staršov, k pa ne morjo pomagat, ker tud sami nimajo. Js poznam družino, k so ble tri generacije skupaj, Dober, zdej se je spremenil, ker sta stara starša umrla, pa so zlo lepo poskrbel za stare starše.«

Teja: » Pa funkcionira gospodinjstvo s trmi generacijami?

Taja: » Je funkcioniral, pa med tednam je kuhala stara mama, med vikendi so kuhali mlajši, je pa funkcioniral.«

Teja: »Kako pa je pr vama, ker živita s kupaj s starši?«

Taja: » Ja funkcionira, sam je pa ogromno prilagajanja. Je pa prednost, tud pomerkajo tamalo, in mami in brat, to pa je prednost, k ni sam Matej tisti, ki more poskrbet zanjo, če bi js kam mogla it..., to je pa prednost. Pač če vsi delamo delamo res vsi, ne more en ležat pa nč pomagat.«

Matej: » Še to, zakva smo vsi na izobrazbo navalil. Starši nas terajo v šolo, zato, k nm hočjo dobr.«

Taja: » Je pa tud tko, marsikater starš je tud sam pa tko vsiljiv, pa vsiljuje pa teži, pa otrok ravn zarad tega ne bo tega naredu. Tko k je blo pr men za maturo za nemščino, pa jo nism nardila, ker nism hotla, ker sem kontrirala mami, res se je pol izkazal čez dalj časa kaj pa kako, pa sem šla pol v šolo, sam enostavno nardiš to, zato da nardiš po svoje.

Jošt: » Al pa zato k on sam ni mu možnosti.«

Sanja: » Ja sj tko je blo pr ns, naše dva nimata šole pol pa sta pač tišala v naja s Petro.

Taja: » če si upornik tega ne boš naredu, jz nism šla na faks pr devetnajstih iz principa, ker sm šla raj delat. Pol sem ugotovila, pa k sm se poročila, pa sm šla na faks, pa s takim trebuhom, pa mam možnost napredovanja, če faks nardim, pa sm dve leti zdj vse hkrati delala, pa sm dve leti nardila, nism pavzirala. Pa mam sam še en let pa je to to.

Teja: » Kaj pa pravita Žiga pa Jošt glede življenja s straši, ja ne, zakaj ja, zakaj ne?«

Žiga: » Mislil če preveč vate ne siljo bi šlo. Dal se bo, sam posebej vhod bo.«

Sanja: » Odvisn s kerimi starši.«

Žiga: » Pač tist ni važn...«

Sanja: » Je važn.«

Taja: » Je važn, js s svojo taščo ne bi mogla bit v istem gospodinjstvu, pa je super pa vse nimam kej rečt pa nič, samo gospodinjstvo si laži delim z mami kt pa, če bi si ga mogla s svojo taščo.«

Žiga: » More bit ločen gospodinjstvo, to je pogoj.«

Taja: » Mi mamo skupno gospodijstvo, in js z mami funkcioniram, ker sva tud prej funkcionirale. »

Teja: » Kaj pa ti pravš Jošt?«

Jošt: » Ja glej js s svojimi se zastopm, kako bo pa enkrat na drug stran pa ne vem.«

Sanja: » Ja js tko pravm, doma pr ns na vrh ja, pr Gregu doma ne. » Smo se probal razumet z njegovimi pa se pač ne. Še zmer je laži met gospodinjstvo z mami, pa pol še partner zavn, al pa mož, kt pa met s taščo skup gospodinjstvo. Ker še zmer so pa ženske več v kuhinji kt pa moški, saj po moje. Pa pol pravjo moj sin je pa drgač navajn...«

Taja: » Ja moški se laži zmenjo. Ker ne komplicirajo tolk.«

Žiga: » Točno.«

Taja: » Ja js priznam.«

Sanja: » Ja js sm pr njih hotla kej skuhat po svoje pa ni blo dobr pa ne to, pa ne to, pa pač ne da se mi več. Pr ns doma pa ja, k se tud Žiga z našimi tok bol zastop. Sam še zmer sm pa za svoj vhod, za svj gospodinjstvo...«

Taja: » K se ženske poročimo mamicam sinčke vzamejo, tko je, to je konkurenca.«

Teja: » Zakaj mislš tako?

Taja: » Ja je tko ja, ker pač tekmujejo, pa smo jim konkurenca.«

Matej: » Je tko po moje, ker kuha se vsak dan opravila pa kosit al pa to je pa manjkrat. To sam zato, da se ognem temi, he he he.«

Jošt: » Ja kje pa piše da more ženska kuhat, če je moški prej doma, pač skuha, sej ni nujn, da more pa ženska.«

Matej: » Ja pa zna bit pol tud, da se moški tud lažji prilagodi kuhnji. Tko da zna bit tista ribarija, neki stereotipi, še kr velajo.«

Teja: » No ko smo pri stereotipih, kaj bi potem rekli je razlika v zakonski zvezi in izven zakonski skupnosti?«

Sanja: » Ja razlika je, itak da je.«

Teja: » V čem?«

Sanja: » Sj tko k je Taja rekla, prvo k otroka rodiš, te ne sprašujejo kdo je oče pa to. Če pač nisi poročen, maš več komplikacij.«

Taja: » Nč več, zdej je mati samohranilka, če je oče neznan.

Jošt: » pa več bo vpogleda v premoženje, kaj pa kako:

Sanja: » Ja sej pol se pa greš kuko boš s plačo pa kuko si boš vse lahk prvošču...«

Teja: » Kaj potem prevlada, igra sploh kakšno vlogo?

Sanja: » Mislm, da ne, če se boš zastopu se boš...!«

Žiga: » če se ne boš pol ti pa tu poroka ne pomaga. He he he!«

Sanja: » Nič ni drgač, pač en dokument, prstan maš en več na rok...

Jošt: » ja več ma nakita... he he he.

Sanja: » Nism taka, da bi blo ful nekej drgač, če sm poročena al pa ne, če gre on vn, zakaj js ne bi šla vn.

Jošt: » Js ne obsojam nobenga, kokr pač hočjo, moja želja pa je, da bi bil poročen.

Matej: »Men se zdi da je nek uvod v družino, tko se men zdi, tko js jemljem osebno. Pravno gledano pa je drugač, če je ločeno pravno ali si poročen al pa nisi, je v praksi drugač, če grem js na pošto, mi noben nč ne reče pa ne teži, itak je čist praktična stvar, pogoj za srečo ni, so pa praktične prednosti.

Taja: » Js pa gledam poroko še z enga stališča kako se bo otrok pisov.«

Žiga: » Ja čist logičn, če je punčka po mamic, če je fantk po atiju.«

Taja: » Sin je lih tok moj kt pa njegov.«

Sanja: » Ja pr nm je tko midve s Petro sva zadnje dve k mava ta priimek, no sej jih je še velik po vas k se isto pišejo sam pač nima veze, tko da js bom svoj priimk obdržala.

Žiga: » Ja js sm tud tazadn.«

Sanja: » Pa on je tud tazadn.«

Teja: » Taja imaš ti dva priimka?«

Taja: » Ja js mam dva priimka.«

Teja: » Kaj pa tamala?«

Taja: » Po njemu.«

Teja: » Zakaj pa po njemu?«

Taja: » Ja v slovenski zakonodaji je tko, da imaš lahko maksimalno dva priimka. Če se bo poročila, kerga bo pol mela, kerga bo obdržala? Mam pa tud js brata, k bo nesu naš priimk naprej. »

Žiga: » Ja njegovga.«

Taja: » Js sm rekla, če se ne bova poročila se bo otrok pisal po men, basta.«

Žiga: » Evo he he, še en razlog, zakva se je poroču.«

Sanja: » He he he.«

Matej: » Pa sm reku, ok tvoja želja je da se poročiva, moja želja je da se po men piše, pa ni blo čist tko.«

Taja: » Ja kaj se po teb pišem, sam sm obdržala še svoj priimek.« Ok, je pogost priimek, pa brat, ni take panike, on bo pelov to naprej.«

Sanja: » He he he, js ga bom tud obdržala.«

Teja: » Jaz se vsem zahvaljujem, ker ste si vzel eno uro časa, dve, tri... Ste mi dal velik stvari za naprej za mislt, pravno stališče zdej nazadnje, pa vse kr ste mi prej povedal, Še enkrat hvala, pa lahko si zaploskate. He he he, dejmo.«

Matej: » Ni kej, sam da ti bo to koristl.«

Teja: » Bo koristl, bom pa vidla kaj pa kako, k bom še druge odgovore primerjala. »

Fokusna skupina 2

Teja: »Lep pozdrav vsem skupaj, ker se se odzvali mojemu povabilu. Kot sem vam že povedala, smo danes tukaj zato, da bomo poskušali razviti debato na temo ali se mladi še vedno bolj odločijo za zakonsko ali izven zakonsko zvezo. Najprej naj vas predstavim med sabo, in sicer Sabina, Tanja, Andreja, Sandra, Miha in Mojca. Pomembno je, da veste, da vsako mnenje šteje, ne glede na to ali je kdo poročen, neporočen, samski, meni je pomembno, da dobim vaša osebna stališča do obeh oblik razmerja. Najprej vam bom zastavila vprašanje, na katera bom poskušala dobiti odgovore od vsakega od vas, moj cilj pa je, da bi vi debatirali med sabo. Najprej imam vprašanje za vsakega, kakšni so vaši kriteriji o izbiri partnerja, kaj je bilo tisto, ki je prevladovalo nad določeno izbiro, katere so prioritete, ki so za vas pomembne? Pa bi začela z Lauro pa z Aljošem, ki sta par, kaj je bilo pri vama tisto, da sta vedela, da sta en za drugega?«

Mojca: » A zakaj sva se midva odločila en za drugega?«

Teja: » Ja karkoli je blo, če mi lahko malo opišeta.«

Mojca, Miha: » He he he, smeh.«

Mojca: » Vztrajnost, he he he.«

Teja: » S tvoje ali njoegove strani? Miha čemu ta smeh?«

Mojca: » Ja z njegove strani...«

Miha: » Ja tko je blo, ja nč, sj blo res, sj sm se res dve let matrou zanjo. Mal je blo ja, mal ne.«

Teja: » Sta se spoznala preko prijateljev, na delovnem mestu...?«

Miha: » V gostilni, he he he. No na videz sva se že prej poznala, sej živimo v tko mejhnmu kraju, da se vsi med sabo poznamo več ali manj.

Teja: » Kaj pa je bilo s tvoje strani tisto, da si se odloču, da boš zanjo vztrajov, pa da je ona tista, za katero se boš potrudu?«

Miha: » Ne kva pa vem, človk kr ve takrt, hm... kva pa vem, kr veš takrt. Sej je blo takrt pa mal ja pa ne, sam po moje sem jz pr seb takt to začutu, k sva se midva zlo na hitr skup preselila. Midva sva bla skup od poletaj, manj k en let, k sva šla že na svoje.«

Teja: » Čist na svoje?«

Miha: » Ja čist na svoje, takrt se mi je najbolj tko zdel, da se bo vidl, če sva za skup, k bova en cajt skpej žvela. Poznam par kolegov, k so tud že dost cajta skupej, pa to, pa vseen takrt se pa točn pokaže a je kdo za skup al ni.«

Teja: » Mojca?«

Mojca: » Ja se strnjam, čist.«

Teja: » Kaj pa vizualno, je mogla preskočt kšna iskrca?«

Mojca: » Ja včasih je, včasih je ni, he he he.«

Teja: » Kaj bi pa Sandra rekla? Kaj so zate tiste lastnosti, značilnosti, k so pri partnerju pomembne?«

Sandra: » Ja js sm pr mojmu možu vedla, da je to to, k sm ga vidla skupej z otrokom. Pa je bil to tuj otrok, mislm tuj otrok, bla je moja nečakinja. Pa sm ga opazovala kolk ma smisla za to, pa kolk je prizadeven pa to. To je blo zame najbolj pomembn, bi lahk rekla, da je blo to zame pika na i. Ker sem mela že prej tipa, pa je mel glih tok smisla za otroka k ne vem... in sm si pač predstavljala nekoga k bi ga mel pa mal več. To je blo tko, da sm si pač rekla aha s tem človekom bi pa js mela familijo. Poleg halo efekta k je bil pač prej.«

Teja: » To k si ga vidla z otrokom, takrat sta bla vidva že v zvezi?«

Sandra: » Ja ene pol leta ja. Je bla dost še sveža zveza, še vedno tisto, ja ne, ja ne. Še tko bl zaljubljen, he he he. Ja no, če je res.«

Miha: » Ja sej tko je.«

Teja: » Kaj bi pa Andreja rekla, da so zate tiste lastnosti partnerja, k tebe prtegnejo?«

Andreja: » Ja men je tko, velik mi je to pomembn da fnt zna poslušat. Mogoče, če kdaj kj rabm, da je mogoče on, k se lahko na njega zanesem. K vemo, da dons večinoma so fantje sam bl kolegi, kolegi. Ne tko, da ga js nekej prosm, pa je trajala to dva tedna, k ga je pa kolega nekej prosu, pa vse pusti, pa da takoj nardi. Pol pa seveda tud vizualni pogledi, da me takoj potegne. Pol pa seveda tud značilnosti. Sam vsi vemo, da mam vsak pozitivne pa negativne značilnosti. Pač najbolj to, da me fnt zna poslušat. Pa da mava vsak svoj življenju kljub temu, da sva skup, ne pa tko zdj morš pa ti bit skos doma, pa ke ne boš smela, pa ke pa ke. Pa da ni lubusumn, predvsem to.«

Teja: » Kaj pa bi ti Tanja rekla?«

Tanja: » Ja pač podobn kokr Andreja, da se karakterno ujameva.«

Teja: » To misliš kaj točno, karakterno ujameta?«

Tanja: » Ja ne vem, pač, če js rada kej počnem, pa da rada kam grem, da on tud. Mela sem zdej zadnjga fanta, je bil skos doma, se mu nikol ni dal nkamr it. Js sm pa rekla, da pač rabm km it. Da se v tem ujameva, da se lahk zgovarjava. Ne da se nimava nč za zgovarjat, pa da mava skupne teme. Pol tko, sam da še mal premislm, tko k je Andreja rekla, tud vizualno, pa da me posluša, sam nekak je b luna kemija pomembna, ni treba, da je najlepši, da nekej izžareva, da ma ene skupne cile, da ve kva hoče v življenju, da ma sam zase postavljene cilje. Da ve, da nekej hoče narest iz sebe, ne pa da je en bluzer.«

Teja: » Kaj pa Sabina, isto vprašanje zate.«

Sabina: » Isto k Andreja pa Tanja, sam še to dodatno, da te zna nasmejat. Pa v dobro voljo spravt, k si ti pač slabe volje. Da ma nekej, da hoče dosežt v življenju, k v bistvu tud js hočem.«

Teja: » Kaj da hoče dosežt v življenju, kaj pa to mislš?«

Sabina: » Ja da ma neke cilje v življenju, ne tko k sm nazadnje mela da je sam pil, pa rd je žurov, pa sam kolegi gor, dol, ni mel pa nobenih ciljev v življenju naprej. Bil je mlad, pa dobr sj sm js tud še. Pač da ga nekej zanima.«

Teja: » Ja da mal naprej gleda?«

Miha: » To se pol z leti mal spremeni.«

Vsi: » He he he...«

Sandra: » Ja sej je res, počas...«

Miha: » Tko js grem še zmerej ful rad vn pa tole. Pa me potegne pa dogaja...«

Andreja: » No men je tko všeč, na tak način k ga mata vidva...«

Sandra: » Ja je razlika al it vn zdj al pa k je blo prej.«

Miha: » Tko k sm šu deset let nazaj vn, res ni blo kej družga tko pomembn, pa sva bla že takrat skp, no pa sej smo velik skup vn hodil....«

Sandra: » So bli v bistvi petki, sobote pa nedele...«

Miha: » Ja pa k s ti enkrat, smo ga žural petek, soboto pa nedelo, pa sva ob petih zjutrij dam pršla...«

Teja: » Skupej?«

Miha: » Ja skupej ja, pa nasledn dan tud s pižame ne greš, kej poješ, pa ni nič kj družga važn, kr maš odgovornosti je bla služba. Ja sj zdj pa veš dejansko, je pa zjutrej ob šestih...«

Sandra: » Mamiiii....«

Teja: » Mojca?

Mojca: » He he, js nism še od dons ne k seb pršla...«

Teja: » Kako pa se še kažejo spremembe, ko so otroci?«

Mojca: » Ja seveda spremeni se vse.«

Teja: » Na kakšen način?«

Mojca: » Omejen si, kokr pogledaš si omejen, kr se službe tiče, kr se dejavnosti otrok tiče. Kr se tvojih dejavnosti tiče, usklajevanja, financ, kšnga možnga varstva, kaj še...«

Sandra: » Žviš življenje zrav. Ne žviš svojga življenja, ampak žviš skoz življenja otrok. Oni so tvoj smisu, ti pa pač živiš zrav. Počakaš, pa maš svoje življenja na pavzi. Pa upaš, da pol, k bojo otroc ene petnajst let stari, da ne boš prestar da boš lahk spet svoj življenje živu. »

Miha: » Sam čeprov, čist na pavzo se ne smeš dat.«

Sandra: » Ja sam je ful drugač. V redu, sej maš svoje interese pa to.«

Miha: » Je pa seveda, drgač pa je.«

Sandra: » Sam je pa drugo, so druge tolk pozitivne stavri, k jih prej nisi mel, morš pridt do te točke, da boš lahk dau svoj življenje na pavzo. Pa tud tale mami ob šestih zjutrej, o bog a ne, sam pol pogledaš otroka, pa vidš da je itak najbolj srečen k te je vidu zdele zjutrej, pa itak ne ve, da je kej narobe naredu. Pa si rečeš, ja ok a ne, pa vstaneš, da osrečš otroka, pa je čist drgačna energija. Kokr pa k si sam al pa v zvezi al pa kokrkol. Ti odtehta vse to, da se ne obrneš pa zaspiš, no saj men osebno. »

Teja: » Kdaj bi pa rekl, da je tist čas, ko naj bi se posameznik odloču za resno razmerje? S čim vse je to pogojeno, če sploh s čim?«

Andreja: » Js mislm da je pa to čist osebno, ne z leti, n z nobenimi pogoji, če sta dva skupej sta pač za skupej. K začutš..«

Miha: » Ja js tud tko pravm k začutš.«

Andreja: » To ni ne z leti ne nč, je tko k za otroka, takrt k ti začutš da je čs je čs. Lahk si str dvejste, enaindvejset..«

Tanja: » Al pa štrdeset.«

Andreja: » Ja al pa štrdeset.

Sandra: » Ja ti si lahk mentalno prpravljen, da bi bil z nekom skupej, pa nobenga ne najdeš ka boš? Lahk si že star štrdeset pa če res ne najdše, ne morš nč. Pol pa kr nekej na silo.«

Andreja: » Ja.«

Miha: » Se mi pa zdi, da se folk skos bol v podzavesti sprašuje, aha bom pa še šolo najprej naredu, si folk ne upa tko reskirat, kokr je pa dvejset let nazaj. »

Teja: » Kje je vzrok, da je prišlo do takih sprememb?«

Andreja: » Zato k ni več tko, dons je šola, pa služba...«

Sandra: » Družba...«

Andreja: » ... pa kako bo s stanvanjam, včas se je pa vse dal, ljudje niso al pa so službe mel, pa so šli na svoje, dons si pa noben ne upa. Včas je blo ful laži stanovanje kupt k pa dons.«

Tanja: » Ja včasih so ga dobl, so jih firme dajale.«

Sandra: » Ja js vem, k sva midva hišo kupla, pa sta mami pa oči rekla, dj pa vama bova pomagala tole, pa tole... Je men mami rekla, da k sta onedva hišo delala, je blo bol ugodn kredit vzet, kt pa s kešam plačat, zato k so ble tko zanemarljive obresti. K sva midva začela s hišo, pa kuhnjo, pa mizo pa stole kupt je bla to že invseticija. A veš, pa da vzameš na obroke itak ful preplačaš.«

Tanja: » Dons še enkrat več vse preplačaš.«

Sandra: » Ja pa drugačni časi so?«

Teja: » Kaj pa Sabina pa Tanja vidve mislta da je čas za resnejše razmerje?«

Sabina: » A pogoj?«

Teja: » Kdaj se vama zdi primern čas?«

Sabina: » Takrt k srečaš enga...«

Tanja: » Pa veš, da je to to. Čeprov js še nism tazga srečala, sam vem da k ga bom bom vedla, da je to to.«

Teja: » A to sam pr seb veš, začutš?«

Tanja: » Ja sam pr seb začutš, veš. Ne vem, veš, prpravljen si na to. K v glavi predelaš to, morš se zavedat, zresnt se morš, spremeniš se.«

Miha: » Pride, pa veš v seb.«

Andreja: » Morš vedt, da k greš enkrat skupej žvet, da je to on, ne pa še pet. K vse se enkrat zve.«

Sabina: » Sej v bistvu sam veš, kdaj je to.«

Andreja: » Odločt se morš da je to to.«

Sabina: » K srečaš unga k ti je pač....«

Sandra: » Ful se morš prepustit po moje. Ful ne smeš preveč razmišlat. Js vem k sm z mojmu možam začal, sva šlo lih z bivšmu narazen, en mesec nazaj, pa sm sama pr seb rekla, ja pa ni šanse met tipa resnga. Ker pač zaključek ni bil lih najlepši. In k sm

js njega spoznala je to kliknl, takoj k sm js njega vidla, sm rekla aha, on tud k je men vidu, to sva se enkrat pogovarjala pol nekej let nazaj, pa mi je reku, da je hoti vedt kera je pa ta in je kliknl, takoj je kliknl. Oba sva bla ful previdna, in pol nasledn dan, k je blo to mem, da sva bla midva taka, k da bi se že dvesjet let poznala. Midva sva se res pogovarjala, k da se poznavo že sto let, in k sva se pogovarjala in tista sproščenost... k nism bla obremenjena s tem, da bi hotla met fanta, bolj sm bla na tem, da pa ne bi mela fanta.«

Tanja: » Ja bolj razmišlaš slabš je, manj razmišlaš bolš je.«

Mojca: » Pa vsi se otepajo poj.«

Teja: » Kaj to mislš?«

Mojca: » Ja js bi pa tko enga mela, pa če kej tazga slišjo ni po moje najbolj. Pa poberejo šila pa kopita.«

Teja: » Kaj pa ti mislš Miha, glede tega?«

Vsi: » He he he...«

Miha: » Ja tko se mi zdi, pa bo mejbi zdj bl tko grdo rečen, se mi zdi, da k si sam, pa graš vn pa to, pa itak al bejbe loviš pa to, pol pa kokr je pa ja. Se mi pa tko zdi, k si pa zaseden, se mi pa tud zdi, da si zadruga ženske mogoče tud bolj zanimiv. »

Sandra: » Ja isto, tud pr ženskah je tko.«

Teja: » zakaj pa mislš, da pride do tega, da naj bi bili bolj zanimivi, če je nekdo zaseden?«

Sandra in Tanja: » Ja ker tist kr ne morš met je vedno bolj zanimiv.«

Sandra: » Po moje nam je to nekak v podzavesti.«

Tanja: » Mhmm...«

Sandra: » Še vedno bolj uno a veš, živalski nagon pa to. Zj je pa ta bolj zanimiv, ta ma pa bejbo ta je pa res hud.«

Mojca: » Takrat ugotoviš, k si bolj v precepu, zdj bi al pa ne bi.. Pol je pa zasedn, pol pa ja mi je...«

Miha: » A ja, tko je blo pr teb?«

Vsi: » He he he...«

Teja: » Kako pa vi vsak pr seb misl glede partnerstev, glede zakonske zveze, pa izven zakonske skupnosti? Kolk je to za vas pomembno? Sabina, bi ti začela?«

Sabina: » A za poroko?«

Teja: » Zanima me ja, kakšn je tvoj mnenje glede poroke al pa ljudi, ki niso poročeni?

Sabina: » če bi imela zdej tipa pa to bi rekla, da se ne poročiva, k je to zame bol samo en list papirja. Ne vem pa kako bom mislla čez par let, k pač enga spoznaš. Pa če bi tud on bil za, ne vem.«

Teja: » Ja kakšno pa je tvoje stališče v tem trenutku?«

Sabina: » Zdej trenutno ne. Tud moje dva se u bistvu nista hotla poročit. Pa sta se sam civilno k jih je pač od mami mama prepričala, da nj se poročita. Pa da bi se tud cerkveno, pa je pol oči reku, da cerkveno s nebi, da bi se samo pred matičarjem. Drgač se tud mojedva ne bi tko da...«

Teja: » Ok glede na to ste se doma pogovarjal o tem, pa bi ti rekla, da zarad tega, ker se mami pa oči nista hotla, da se zarad tega tudi ti ne bi, al nima veze?«

Sabina: » Možno, ne vem, zame je tko, če se mata dva rada, pol ne rabta bit poročena. Pa lahk žvita skupej, pol pa poročena al pa ne. Ne vem zakaj , naj bi bla ravn poroka tist mejnik, da vsi vidjo, da sta dva zaljubljena. Po mojem poroke delajo bolj zarad tistih drugih vseh, da vidjo, da sta se poročla, ne vem. »

Tanja: » Ja pač ne vem, poroka je zame še zmer en obred. Je lepo, je pa tko v današnjih časih je poroka tud velk strošek.

Teja: » Zakaj mislš, da je poroka strošek? Ni to po navadi strošek staršev?«

Tanja: » Ja dons je pač tko, je strošk, da se zapufaš, zato da boš meu poroko, lej raj se ne poročim.«

Miha: » Ja je na starših, če majo, če nimajo, ne more bit to strošek staršev.«

Tanja: » Ja če maš dnar ne rečm, pol kr mej poroko...«

Teja: » Kaj točno pogojuješ z denarjem?«

Tanja: » Mislm, da je poroka cela strošek, no sam js sm za poroko, js bi se poročila.«

Teja: » Pa bi blo to civilno, cerkveno?«

Tanja: » Civilno, ker js sm ateist, pa bl civilno, ok če bi pač partnerj srečala, pa da bi bil res vern, bi se tud cerkveno, sam načeloma pa bolj civilno.«

Teja: » Kaj pa izven zakonska partnerstva?«

Tanja: » Js nimam nč proti, sj je isto. Poročen al pa ne, maš družino skupej, živiš skupej... Isto.«

Teja: » Zakaj pa potem prihaja do takih mnenj poročeni, neporočni, če je enako?«

Tanja: » Življenje je isto, pač sam maš naziv, si poročen al pa nisi poročen.«

Andreja: » Js trenutni zj nimam želje po temu, da bi se poročila. To mi ni zj pogoj, zj pa če hočš z enmu bit se morš pa poročit. Ne vem no, to pač men ni.«

Teja: » Če bi bla v razmerju, bi bila raje v izven zakonski zvezi?«

Andreja: » Ja raj tko ja, vseen mi je al bi bla al pa ne, če bi fnt imu tako željo, mogoče bi se, tko da bi se pa sama za to odločila se pa ne bi. »

Teja: » Andreja, Tanja pa Sabina zagovarjajo bolj izen zakonsko zvezo, je še kateri dejavnik, ki prevlada zakaj ste bolj na strani te oblike zveze?

Andreja: » Js se ne bi.«

Tanja: » Js nimam partnerja, še ne razmišlam od tega ful tko nekej, če bom mela fanta bomo pa vidl.«

Andreja: » Js mislm, da je več parov dons, k raj živijo tko, da pač niso poročeni.«

Tanja: » Js mislm, da je to pogojen z dnarjam, folk nima dnarja za poroko, ker raj bodo prej nardil šolo, službo, stanovanje, vse je prej kt pa poroka.«

Miha in Andreja: » Ja je pogojen z dnarjam.«

Andreja: » Js osebno bi raj vložila par tisoč evrov v stanovanje kt pa v poroko.«

Miha: » Čeprov js mislm, da je bol tko, k se vsi obremenjujemo s tistmu, kva bojo drugi rekl.«

Teja: » Kaj to mislš kaj bodo drugi rekl?«

Sandra: » Pa koga boš povabu, pa koga ne...«

Miha: » Lej midva sva...«

Andreja: » Pol te pa vsi opravljajo.«

Miha: » Lej midva sva, tko, naja je kr dost koštal, sva tud kredit vzela, da sva se lahko poročila. Čeprov so pa druge stvari, pr prvem otroku, sva mogla recimo taužnt paprijev izpolnt, štrnjast dni prej sm js šu na občino, pa da vse podpišeš, da si oče, da potrjuješ, še preden je Mojca rodila sem mogu met že vse zrihtan. Ta družga so nama pa kr dal,k sva bla poročena, kr tko brez problema.«

Sandra: » ja res je tko, k tud v porodnišnci je blo tko.«

Miha: » Zanimiv je pa to...«

Andreja: » Aja še to je...«

Teja: » Mi lahko to mal bolj razložite tisti, k mate otroke, kako točno je blo pr vas glede vseh teh papirjev?«

Miha: » Ja p prvem otroku nisva bla poročena, poln enih komplikacij, pa ta papir pa un papir, pa vse šestkrat prevert, podpisat... Zato da smo lahko kuj rojstn list dobl. K sva bla pa poročena je pa avtomatsk.«

Sandra: » Ja je pa avtomatizem. Pr nama je blo isto, midva p ta prvi nisva bla poročena, js nkol nam pozabla u lajfu, vsa boga pridm po porodu, pridm gor v sobo, tamalo so še odpelal k so jo mogli nekej še pregledat, in pol prpelejo jo gor ob desetih

zvečer in vprašajo, čigava pa je ta punca, kdo pa je mama od Eme. Js sam uno, kdo je mama.«

Miha: » Sam za mamu pa ne vem, mama je pa avtomatsk...«

Sandra: » Prov, kdo je mama od Eme Rozman? Pa sm rekla js, pa je rekla a vi ste gospa Flis, ampak pr ta drugi k sva bla pa že poročen, pa nč, nate vaša je. Če bi se še kera druga Rozman pisala, bi kr rekla, nate vaša je. He he he . Js sm mojmu rekla, ej počutla sm se tkole velko, kdo je mama Eme Rozman...«

Teja: » Samo zarad tega, ker nisi bla poročena?«

Sandra: » Ja samo zarad tega, k sva imele drugačn priimk vsaka.

Miha: » Ja drgač je pa tko glede tega...«

Mojca: » Ja seveda, ker je bil drugačn priimk...«

Andreja: » Pa poroka ne zarad sebe, zarad drugih to delamo...«

Sandra: » Kr se tiče stroškov poroke, js sm sam to hotla rečt... Ne ne kva drugi misljo, to morš razčistt. Medva sva se odločla za poroko zakaj, ker sm js težila, da bi se poročila. Zakaj, sj ne spremeni nč ,sm že prej Jani povedala, mogoče je celo slabš, če si poročen, ker je mogoče tista meja tolerance k jo maš do partnerja mogoče mal nižja ne, oziroma si bolj flegma a ne v zvezi. Ampak kr se pa tega tiče same poroke, men je to en ful lep običaj, js mam starše, k so poročeni že štrdeset let, pa so bli vzponi pa padci, pa ne vem zakaj vztrajaza skupej pa zakaj ne, to jih nism nkol direkt vprašala, ampak se mi zdi, da k si v zakonu mal bol zobe stisnš, kt pa če ne bi bil poročen. Pa požreš kej k mogoče v zvezi pa lih nebi. «

Miha: » Ja to se strinjam.«

Tanja: » Ja to je pa res ja:«

Sandra: » Kr se pa stroška tiče je pa tko, lej midva sva bla par mescov skupej, k sva se skupej selila. Najprej v en stanovanje, pol sva bla pr njemu en let, no pol sva pa, šla v staro hišo.«

Teja: » Neporočena?

Sandra: » Neporočena, letnik 46 je bla stara hiša, k je za obnavlat, po moje še ene dve let pa bova fertik. Pa sm js skos težila, ja zdj se pa morva poročit, pa že skupej žviva...«

Teja: » Iz kje pa je blo, če smem vprašat da si ti »težila« tko k si rekla, da bi se rada poročila?«

Sandra: » Ja tko midva sva mela Emo pa sva bla neporočena, pa me ni nikol motl, če je on men reku, to je pa moja žena, al pa če je reku to je pa moja punca, men je blo

isto. Še prov včasih je reku, to je pa moja žena, pa nisva bla poročena. Ni šlo za naziv al pa kej, ampak enostavno čutla sem, da sva družina, in to je bla pa tista pika na i, k je bil otrok, da se pa sklene še zakon. Pa k mam doma poročene starše, pa moja stara starša sta bla poročena dvainpetdeset let, preden je en umru, se mi je zdel, da je to kr tist, k pa more bit. Se prav fant pa punca pa otrok, aha, zveza, k naj se sklene kt en zaklučk, kt zakon. Js družino istovetm z zakonom. Kr se pa s finančnga vidika gleda, ti pa js dam roko v ogenj, lej to ni tak strošek, da si ga ne bi mogu vsak prvošt. Ker konc koncev js sm v destih mescih organizirala vso poroko...«

Miha: » Ja to je res....«

Sandra: »... ker moj je reku, če se bom poroču se bom tko k bo men pasal, nisva se ozirala, na to, koga povabt, povabla sva vsak petindvajset najožjih pa z nama v red, prvo kot prvo familija, ampak mi mamo tko mal večja družina smo, pa res najožji prijatli, nobene tete po ta petem kolenu, pa unga strica... pa so naja vsi grdo gledal, lej js sm se poročila zarad sebe, zarad naja, ne zarad tet pa stricev, nisem se obremnjevala kva bo kdo jedu, mela sva ful za jest, ampak tist, k je blo nama všeč, stroške sva si določla, tok mava budgeta, do tokle greva in tolk bova dala, nisva niti mal vključevala, da bi pa kej mogl starpi dat, k nj bi blo tko, da nj bi poroko plačal od neveste starši, ful sva se znajdla, ne vem js nism šla v Ljubljano po poročno obleko ampak sem šla v Kranj, nism šla drugih stvari iskat v Ljubljano, ampak sem vzela v Tržiču... Ja res tko je blo kaj pa nej...«

Miha: » Ja sej ko pa mislš, da sva midva... Midva sva zvezk imela pa sam črtala stroške dol...«

Sandra: » ...pa vabila sva delala sama, pa sedežni red sva delala sama, kva sem js preseravala, a je tko težko nprintat tiste stvari. Pa tud šopek je bil tak k je bil men všeč pa ga nism šla iskat v Ljubljano, pa sm ga v Tržiču v cvetličarni, kva nj pa dam velik za tist šopek, k ga pol itak vržeš pa ga nimaš več... Take stvari, mal zreducira, to je najin dan, če maš velik keša se preseravej.. Pač tko k je blo nama všeč, če bi blo zarad mene, bi se šla sama nekam poročit, pač Mitja si je želu poroko, tako mal več pa žurko, pa to, js si tega nisem želela pa sva se pol nek na pol poti srečala. Js bom tko rekla, da ni blo človeka, k ne bi uživou, prvo kot prvo smo se vsi med sabo poznal, ne pa da maš tristo folka tm pa jih pol ne poznaš, pa jih prvič pa zdnjič vidš, sam zato, da jih povabš. Pa je blo ful sproščen, pa domaž vzdušje, midva sva že vse pripomočke doma mela, tko da sva dobila dnar, pa tega nisva napisala na vabil, ke ni pač to napišejo, no midva nisva, pa dejansko bi rekla, da naja poroka ni stala nč.«

Teja: » Kaj pa bi vidva rekla, k sta povedala, da vama je poznano?«

Miha: » Ja zlo podobn k pa onedva, midva sva enkrat polet pod borovcem ležala, pa sva tko za foro rekla, kva če bi se pa drug let tazga cajta poročla. Sj a bo kej spremenil, tamau je biu že, na svoje smo bl. Pol sva pa tud tkole mal organizirala, no js morm rečt men je folklor dost pomagala, pa tud dnar k so nama dal pa plesal, k js tud plešem, pa mal so se kolegi angažiral, pa njene kolegice so pomagale, mal nama je žou da bi še kšnga kolega povabla, pa še kšnga žlahtnika zreducirala, čeprov je pa tko z moje strani ne vem če jih je blo deset, js mam bl mal žlahte. V bistvu je blo tko, če ns je petdeset blo je blo sigurn dve tretjini frendov.«

Teja: » Kaj pa s tvoje strani Mojca jih je blo kej več?«

Mojca: » Ne ni jih blo kej dost več, k sva hotla tko, žurka, da bo žurka, ne da bomo sedl pa se gledal.«

Miha: » Čeprov js zmerej pravm js, če bi se dons še enkrat, pa...«

Mojca: » Po moje tud žlahte ne bi več vabla.«

Miha: » Mah ke, kratke hlače gor, pa...«

Mojca: » Ket na plaž, he he he ...«

Miha: » Mah ke lah tud u gmajno nekam, ke k en kapelc... Res folk gleda na druge, js bi naredu genau tko kratke hlače, pa en ornk piknik pa to k se zarad sebe poročiš. Tko da lahko za mal dnarja pridš tud skos. Čeprov sj ne rečem, k posnetk gledava rečeva, bi še enkrat čist isto. Je kle res folklor tak program nardila da je blo noro.«

Teja: » A vidva sta se poročila cerkevno al civilno?«

Miha: » Je pa res tko k si ti prej rekla.... Ja Js sm se poroču cerkveno zarad Laure. Js sm drgač sam krščen druzga nimam nč.«

Andreja: » A po s to mogu še ostalo, obhajil nardit pa to...?«

Miha: » Ne ne nč.«

Sandra: » Sam na priprave sva trikrat šla, drgač pa tud ne pr nama nč.«

Miha: » Ja Joško je reku, t župnik z Bistrce je reku da morva sam nekam it...«

Sandra: » Na priprave?«

Miha: » Ja to je vse kr sm naredu. In mislm, da v dokumentu za cerkevno poroko ga maš sam ti, ga ma sam Mojca. Js uradno nism poročen cerkven ona pa je.«

Sandra: » Ona se je s tebo poročila cerkven, ti pa z njo ne, a ne?«

Miha: » Ja, ja...«

Sandra: » Medva pa mava to oba...«

Miha: » Ampak sem v bistvu, reku, Mojca je hotla da bi se, men osebno pa, lahko na Kofce na kapelco...«

Mojca: » Ja in kdor hoče nej pride kdor pa ne, pa ne...«

Miha: » Tako sej pravm. Ja pol pa ate pa mame, lej u bistvu je tko, že ogrmn je, če ti mame pa ate pol ohceti plačajo, to je ogromn dnar, sam, kva nj js zdj, našo mat žicam, k je bla na čakanju, pa fotr, k je biu lih pred penzionam, njena mami jepa še sama. Kje boš to pol, sej ne morš od njih zahtevat, če ni.«

Sandra: » Najbolš je, če si za poroko določš budget, k si ga lahk sam prvošš, da veš da boš sam kril, če je pač kšn evro več, da ti ga lahko dajo je to samo plus. In na podlagi tistga delaš, pol se pa ful znajdeš. Ker je poroka velik boljša, velik bolj čustvena. Če ti več svojga truda vložiš notr. Js sm deset mescov res delala k žvau, k nisva mela neomejeno financ, pa se sam znajdeš, pa to pa un, pa ti pol to tolk več pomen. To kr je reku Miha od staršev ne morš prčakvat, midva nisva nkol se pogovarjala o stroških vpričo staršev, nikol.«

Miha: » Midva sva bla enkat na eni poroki, k je k Don Korleon, pa je blo vse tko nekej fanci šmensi...«

Andreja: » Ja pr nam isto, sm bla enkrat na eni viteški poroki...«

Miha: » pa vem, da ta par kao Don Korleon pa ne vem kva še vse, pa ta par ni več skupej.«

Teja: » Kaj si rekla prej Andreja, da si bla na kateri poroki?«

Andreja: » Ja isto je biu bratranc, k se je poroču, pa je bla k nekak viteška poroka.«

Teja: » Bratranc si rekla?«

Andreja: » Ja.«

Teja: » Kaj pa si še prej hotla rečt glede opravljanja pa žlahte?«

Andreja: » Jah v večini je tko, pol pa slišš čez kšn tedn tko, pa kašno obleko je mela, pa kuko je blo zanč za jest. K eni res povabjo petsto ljudi, pa k jih sploh ne poznaš, pa sam pridejo gledat, pa kritizirajo, pa kva je blo pa to, pa to...«

Miha: » Ja lahko bi se učil, kako se poroka dela pr naših južnih bratih. »

Sandra: » Ja tm je cela vas pa je, he he he. Ja js bi pa tud tko nardila k je moja sestra, k je diplomirala tm mal čet trideset je bla stara, pa smo mel žurko za krst najine tavelke hčere pa moje tavelke hčere, in tm sta onedva oznanila, štrnajst dni naprej, da se bosta na ta dan, k sta se spoznala, k je biu tud po naključju lih krst, tud poročila, pa noben nč ni vedu pa nč. Js sam kaj pa ne morta to sam štrnajst dni prej povedat. Pa čista panika, js sm po porodu, pa nimam nč za oblečt, sej kaj ona, js

nimam nič za oblečt, he he he. Pa ka ti bomo zj kupl, in ona je rekla ne, ravn zarad tega, sva se tko odločila, moja sestra sama je hotla povedat tist dan, da bo pa še poroka, sam to sva poj rekla, da to lih ne, da pa ne bo res kj halo pa to, tko da sta povedala štrnajst dni prej. No in sta povedala men k sm bla priča, pa staršem, ostali, k so bli pa povabljeni na krst pa do takrt niso vedl nič. In je blo konc sveta, ja pa kaj se pa greta, pa to tko ne more bit... In je mela prov govor, no mi smo mel pač sam kosil, po krstu in po poroki, in je rekla, da onedva sta se po desetih letih sama odločila, zarad njiju, da se bosta poročila, ne zarad drugih, pa kaj da bodo poj oblekl, pa darila.... Pa vse to, k sta pač onedva to nardila zarad sebe ne zarad drugih. In sta rekla, da mata tako poroko k sta jo sama hotla met, in sm prov tko rekla, če bi bla js sama tolk pogumna bi isto nardila. Pa so mel ful za povedat, pa zakva pa nista to, pa uno, pa tko k je Andreja rekla en kup enga govorjenja pa opravljanja. Zmer se nekdo najde, če ma kej za povedat.«

Miha: » ja tko je, nardiš to zarad sebe, to je to.«

Teja: » Kaj je bilo tisto, da je prevladala želja da ste se raje poročili, kot ostali v izven zakonski skupnosti? Fešta, zgolj zarad sebe?«

Sandra: » Ne fešta sploh ne, men je blo to, asociacija na tapravo družino. V tem sem gor rasla, družina z otroci je zame zakon. Da nismo bli tko Mitja Rozman pa Sandra Flis, pa tko a sm js zdj njuna mama, a sm kr ena punca tm zravn... Ne priimek, da definira kej, k si ga grem lahko na občino spremenit, ampak tist sam filing. In še vedno je drugač tretirano, smo v družbi k smo poročeni, pa k so neporočeni, pa se mi zdi, da poročeni, da pač na nas drugač gledajo?«

Teja: » Kako drugače bi to rekla?«

Sandra: » Ja...«

Miha: » Ja recimo, ne vem na pamet zj govorim, probaš it nekej na občini zrihtat pa manj komplicirajo, recmo, če bi js za Lauro hotu kj iskat, al pa ona zame... Drgač je, če bi ti rekla Teja Poljanšek trrrr...., al pa če Mojca na banko kliče pa v mojmu imenu nekej hoče al pa rab, pa reče Mojca Uzar tukej za moža bi nekej... a zastopš?«

Teja: » Pravne zadeve?«

Miha: » Ja pravne zadeve ja, k drgač dojemajo, pa laži za zrihtat. Drgač pa praš Šiarja (sodelavca) kako je to, kdo pa ste, Meglič Tomaž, kako pa se mama piše Papler Pavla, ko se pa fotr piše, kva je biu že, Bahun Joža, sm jih pa na gobc dobu a ne. On je Meglič Tomaž ma po mamic deklišk priimek, pol se je mami še enkrat

poročila je bla Papler Pavla, njegov taprav fotr je biu pa Joža Bahun. Ja a ne, so pa misll polcaji da se norca dela.«

Teja: » Kaj bi pa Tanja pa Sabina rekle, na to, ali so kakšne prednosti še zakonske zveze, al slabosti, al pa prednosti in slabosti izven zakonske zveze?

Andreja: » Po moje tko k je Miha reku, vsak laži ureja, če sta mož pa žena...«

Miha: » Sploh pa še tkole, če je v mjhnih krajih...«

Andreja: » Ja sej, on je pa moj fnt, zdj pa dj še pooblastilo, pa da je res, sej veš kuko je to.«

Sandra: » Ja drgač sprejemajo poročene pa neporočene. Sama družba še zmerej drugač sprejema...?«

Teja: » Zakaj mislš, da sama družba drugač sprejema?«

Sandra: » Ja ne vem, js že tko vidm, lih učer, k smo bli na eni žurki, k je od moža brat dobu otroke, tko tri ženske smo ble pa dvejst tipov. In smo tko poročeni, samski, neporočeni... In je moj reku, ja to je pa moj brat, in mene ni pa nihče vprašu, vsi so rekl aha ti si pa njegova žena. Tm sta bla pa en par, k nista bla poročena, pa so jo kr nekej vrebalo, veš tko...«

Tanja: » Ja kr nekak spoštujejo te bol, če si poročen.«

Sandra: » Kr tko maš en statusni simbol..«

Miha: He he he, kr osvajajo vse...«

Sandra: » Ja ne res a veš, ne šlivijo otroka, kr tko drugač je. Če si pa ti poročen, je pa tko a veš, onedva sta pa resna.«

Andreja: » Je pa dons tud tko, je pa tud ločitev skos več.«

Sandra: » Ja pa veš zakva je ločitev več, ker smo mi drugačna generacija, js vem, če bi bil moj Mitja tak k je biu moj fotr, ni šans poročena al pa neporočena ne bi pa lih vse tolerirala.«

Tanja: » Ja včasih so v zakonu vse tolk bol potrpel.«

Miha: » Ja tok k je naša mt tud fotra čakala....«

Sandra: » Ja naša mt je rekla, tri dni ga ni blo, pa ne duha, pa ne sluha, pa nč, pol potrh dneh se je pa rk pojavu. Ni blo telefonov, so šli po šihtu pit pa čez tri dni je pršu domov. Js bi mu ključavncu zamenala, pa ne rpide v bajto nkol več, o da bi ga js tri dni čakala, ga fentam.«

Teja: » Kaj si ti hotu rečt Miha?«

Mojca: » Ja to so pa slabosti poročenih. He he he.«

Miha: » Jah js bom reku tko...«

Sandra: » Ja mi nimamo več tolik tolerance kot so jo imeli včasih.«

Tanja: » Sijajno, da jo nimamo več.«

Sandra: » Al pa moja babica, ki sta bila dvainpetdeset let poročena, preden je ata umrla, ona meni, da je malo zobe stisnil, jaz ga pošlem v pričo moje mame kam, ženske smo pač tolik bolj enakopravne, da če morem jaz njegove fore tolerirati, more on tudi moje.«

Miha: » Hec, učite se malo od naših južnih bratov... he he he.«

Teja: » Kaj to?«

Miha: » Ja a smo bili v Srbiji, maister tkole zdi, pa donesi mi pivo, pa tkole hladilnik ki je kle, čist blizu njega, ona je šla pa naokoli pa mu prinesla pivo.«

Teja: » A to mislite je bilo tko včasih tudi pri nas?«

Tanja: » Ja oni so taki kot so bili tudi že naši starši, tko zaostali. Tko kot je bilo včasih, da je možki kao glava družine.«

Teja: » Bi še kaj družga rekla Sabina, Tanja glede tega?«

Tanja: » Ja tko kokraj je Sandra rekla...«

Andreja: » Ja tko, da vsi vse delajo in možki in ženske....«

Sandra: » Ja pri nama je bilo tko, moja žlahta to ful tko čudno gleda, dobro mi se ne vidimo tolik, moja žlahta je sto kilometrov stran, sam ko se pa vidimo, njim je čudno, in ravno zadnjič je bila od mojega fotra teta, ki je sedemdeset let stara sicer ful legenda ženska, še tko vitalna pa to. Ampak še zmer pa tisto staro mentalno prepričanje. Jaz tko Mitju pravim, ki je bil lih s tamalo, da naj spotoma jo previja ko se je lih pokakala, in če je bil ravn v kuhinji, sm mu rekla, dej sam kozarce vn, in ona tko ej Sandra ti maš pa tole orno opedenan pa to. Pa jaz pravim ka pa a ne? Pa tko ja Mitja to, Mitja unu... Pa jaz tko njej prvim ja a je tetraplegik ali kako a ne more?

Vsi: » He, he he...«

Sandra: » Ja ona pa ja to maš pa dobro opedenan, jaz sam tko, kaj mam opedenan sm ji rekla, čist isto lahko nardi tolik kokraj pa jst, aja če bi pa jaz nekeje delala, pa bi jaz z eno roko previjala Leo pa s tadrugo stregla....«

Tanja: » Ja a to bi bilo pa v redu a ne?«

Sandra: » Ja to bi bilo pa v redu ja. Ne ne ne, mi pol prav sij nisem nič rekla, ja kaj ne ste rekla. Ja ne ne sij nisem nič tko, sam maš pa zorganiziran, ne nič nimam zorganiziran, tko dones je. Ja to bi bilo pa ok, da bi jaz po desetih urah pršla s šihom pa še ves stanvanje počistila takoj, un bi pa ležov ceu dan pa nič, to bi bilo pa ok.«

Vsi: » He he he...«

Miha: » Hec ja kuko s to zdej mislla, a ni tko, he he he?«

Sandra: » Ne resno, zakaj bi blo vse breme na ženskah. Js nism tko izrecn od njega zahtevala, sam očitno je tokom vseh teh let pršu sam do tega, da pač oba delava vse. Mogoče so večina moških tud že tko mentalno napredval da je zj mal drgač ne vem, js mam pač to srečo a ne.«

Tanja: » Ja nekateri so taki ja.«

Miha: » Js sm dons kosil skuhov, he he he.«

Mojca: » Sj tko je.«

Sandra: » Ja pač ne vem, da tud, če se otrok joka, da on tud ostane, ne pa da je to kr skos na men.«

Miha: » Ufff... to pa js teško.«

Sandra: » Ja to pa ti teško, ja sej vsi teško.«

Teja: » Povejte mi, ali so na odločitev za poroko oziroma za izven zakonsko zvezo kaj na vas vplivali starši, al pa če bodo kaj vplivali?«

Mojca: » Js bom rekla, da vseen probajo starši vplivat na to al se poročit al pa ne,«

Teja: » Na kakšen način?«

Miha: » Sploh tvoja mami...«

Mojca: » Ja no..., he he he.«

Miha: » ... ja kdaj se bota že poročila, ja dj no, kdaj se bosta..?

Vsi: » He he he...«

Teja: » Mojca bi rekla, da zarad želje tvoje mami je bla tud posledično pr teb želja, da bi se poročila?«

Mojca: » Ne tud tko k je Sandra rekla, če gor raseš s tem, da so tvoji straši poročeni, pa tud, če je kdaj hudo, pa da je blo kdaj kej tazga pa so potrpel. Al pa če ne bi, pa bi šli narazen, pa si ti pač vidu, aha poročena sta, tko je blo, pa sta še skupej. Ja ne vem, js mislm, da sm js tud iz tega hotla da se poročim.«

Teja: » Kaj pa ostali? Bodo ali so na vas vplivali odločitve staršev in so jih prenesli na vas?«

Tanja: » Zdj tko, men noben ne govori poroč se poroč se, zdj tko moja starša sta men taj zakon, k ga js v življenju ne bi nikol imela. K ni več nč tko med njima, samo tisto, k sta že tolk časa skupej. To je primer, česar js ne želim v zakonu, po drug stran pa vem, da je zame vse drugo, kr js hočm, lih zarad tega k tastaredva nimata. Js bi zakon, sam ne tazga k ga majo moji straši. Mojedva sta taka, potrpiš, potrpiš, potrpiš...Ne ne ne potrpiš, js ne bi. Če pač dva nista za skupej pač nista.«

Teja: » Bi hotla pač tko k je Sandra rekla, oba delata vse in to je to?«

Tanja: » Ja na tak način ja.«

Mojca: » Ja pač tko ja.«

Tanja: » Naši starši vplivajo na nas, itak da vplivajo.«

Miha: » Ja js tko gledam, recmo, če js u breg kosim s kosilnco, itak da jo nau Mojca, ok js bom tud posodo pomil če bo treba, sam ne bom jo pa zmerej, se mal ve nekej eden dela, nekej pač en drug.«

Sandra: » Normalno, tko k sm js zanč...«

Miha: » Ampak nam pa reku, da jo nam... a ne.«

Sandra: » Tko k je men tud reku tast, zakva se pa tamali ne grejo vn igrat k je tko lep vreme. Pa sm mu rekla, da pač zato, k Mitja še ni žeblov pobrau. Pa mi je reku, a teb pa ne pače u roke prjet grable al kaj, pa sm mu rekla, men pa ni treba grabst, tko k Mitju ni treba po tleh pomivat. Pol je biu pa sam tih. Ja lej sori.«

Miha: » Ja normalno.«

Teja: » Kaj pa bi ti rekla Sabina?«

Tanja: » Ja pač maš ena ženska opravila pa maš moška opravila, pa se zmenš.«

Sandra: » Ja valda. Js mislm, da je bistvo vseh zvez poročenih, neporočenih, zaljubljenih.... Da si samo ful iskren, pa grdo al pa lepo. Povedat lej mene tole mot, tebe nekej druzga mot, pa se zment.«

Andreja: » Ne pa da vse v seb držiš.«

Sandra: » Ja ne pa da vse v seb držiš. Sj prid da se zdereš, tud pride da bi človeka najraj kloffnu...«

Miha: » Najtežji je, da si skregan, pa da se zvečer okol obrneš pa nč ne rečeš. Pa najbolj boli.«

Sandra: » Ja midva sva lahko še ne vem kako skregana, pa js ne morm zaspat...«

Miha: » Ja dokler cajt se ne pomenš.«

Sandra: » Ja js se obrnem do njega pa da se pogovoriva, pa isto on, k kr mot me, js sm sploh tak človk, da kr...«

Miha: » Ja kamn a ne, kamn...«

Sandra: » Ja kr slab ti je..«

Andreja: » Ja sam kšnim je pa vseen...«

Tanja: » Sam niso pa vsi taki.«

Sandra: » Ja sam če ti je vseen, pol bolš da ne spiš skupej v isti pojstli.«

Miha: » Ne vem mogoče pa kšni dobr furajo, ne vem, js ne morm..«

Mojca: » Sam eni so pa tko so pač skup, da zgleda, da je vse kul...«

Miha: » Ja recimo js sm primerjov, teta moja pa mož, no sj zdj sta ločena, pa so to dolga leta govoril po Tržič, da je pa to eden najbolj fenomenalnih zakonov sploh. Pa na večerjo ke, pa na kavice...«

Andreja: » Ja ja...«

Miha: » ...pol je po počv enkt, pa sm s teto govoru enkt pa mi je rekla, da to je blo sam na zunej lepo.

Sabina: » Ja sj to k je ponavad tko.«

Tanja: » Ja sj je tko, sej ne veš kva se doma dogaja za štirimi stenami.«

Andreja: » Sj pr moji teti isto, na zunej vsi ha ha ha, pa kuko je vse lepo, not pa sam sami vejo kva se dogaja.«

Miha: » Ke pa ne ropota dons? »

Andreja: » Ja sej men je to...«

Sandra: » Ja sj, recmo js mam prijateljco, pa sta s tipam skupej dvanajst let, zdej sta poročena...«

Andreja: » Ja sj pa teta pa vsi ja sn midva se mava pa kako ful dobr...«

Sandra: » No in ta moja prijateljca, men prav, midva se pa nkol ne skregava, moj lubi pa men nardi čist vse kr js rečem, pa js Mitju rečm za foro, a slišš, njen ljubi ji pa nardi čist vse kr ona hoče. Pa men Mitja prav, pa ti res verjamš to? Pol smo šle pa me babe enkrat vn, pa je blo tko pa ene borovničke, pa dve, pa tri, pa štiri... pa pelemo se domov, pa ne vem kaj je blo, pa ona tko prav ja sj mene je pa znč tko zabou nekam po glav...«

Andreja: » O Marija...«

Sandra: » ...pa js tko kako pa kaj, pa vidva k se tko nkol nč ne skregata. Pa so ble dve borovničke preveč pa je povedala mrskej. Pa tko idelano vse pa to, pa da bosta skupej ostala, k za naju z Mitjam sta rekla, da nava skupej ostala. Zakaj, zato k je moj Mitja ful miren, js sm pa ful gobec. Unedva sta pa tko idelana pa tko vse mata skupej... Ona začne stavk pa on ga konča, veš tko uno filmsko... pol pa vidš kva se doma dogaja. Dobr sej vse ni treba da vejo, sam tko morš bit iskren do sebe, do partnerja, do ostalih... Navzven in navznoter pač vsi smo ljudje...«

Miha: » Mojca mene zmer zmerja, dj grem sam na en pir zvečer.«

Andreja: » Ja he he...«

Miha: » Ja sam pol ne greš na enga...«

Sandra: » Pa se zavleče a ne...«

Mojca: » Al pa uno po šihitu, ejo grem sam na en pir po šihitu...«

Miha: » No po šihitu pa ne hodm...«

Mojca: » ...morm sam enga grem popit pa pridm, pa je kmal ura štir zjutrej..., he he he.«

Sandra: » Ja midva sva pa to razčistla, ja on gre na basket v petek, ja pizda zakva greš na basket, js bi tud kam šla. Pa gre pol po basketu še na pir, pa zkva morš it na pir, a sm js šla na pir k sm nehala z aerobiko?«

Miha: » To pa naša gre..«

Mojca: » He he he...«

Sandra: » No počakej, pol sva pa razčistla, pa prav men Mitja ja zakva pa ne greš na pir, sj ti nism nkol reku, da ne smeš it. Pa js tko pol, ja pa sej je res, zakva pa ne grem na pir. In sva razčistla to, in on ma svoje petke js mam kadar men paše... Tko k smo prej rekl, morš še vseen žvet svoj življenje, mal drgač je, sam še vseen. Ampak, če gre on lahk vn, zakaj js ne bi šla.«

Miha: » Ja valda.«

Sandra: » Ja zakaj bi js zj njemu rekla, da ne sme it vn, k on men nikol ni reku, da js ne smem iz vn. Konc koncev tud to more bit.«

Miha: » Bravo..«

Sandra: » Ne sj sm js tud jezna, k mi reče, grem sam na en pir, zakaj sam na en pir, če veš, da greš na več, sam reč mi, pridm ne vem ob treh, štirih zjutrej, ne pa sam na en pir, ja kolk časa pa piješ en pir osem ur al kaj.«

Mojca: » Ja da reče pridm k pridm, pa pol že veš kaj pa kako.«

Miha: » Ja tko se reče..«

Sandra: » Ja ne, tko se reče, ja js tud rečem, na primer, zadnjič smo šli bovljat, pa sm pršla ob pol desetih domov, pa mi moj reče, ja kva si pa že doma. Ja čak, sej grem lahk še mal vn a ne. He he he. Bol je tko da rečeš pridm k pridm, ne sam da grem na en pir, ja pol prit dam a ne. Mislm tko, mej odkrit odnos.«

Teja: » A pa mislte da smo še vedno v taki družbi, kjer si ženske vseen bolj želijo poročit kt pa moški? Sabina bi mi ti povedala kako se teb zdi?«

Sabina: » Ja ženske si verjetn bolj želijo, da bi se poročil, po moje no.«

Teja: » Zakaj tko mislš?«

Sabina: » Ja ne vem za žensko je to bol tko...«

Sandra: » Ja k smo tko lepo takrt pol..«

Sabina: » Ja dan zate, vsi so tm zarad tebe...«

Teja: » S čim ga pogojuješ dan zate?«

Sabina: » ja ne vem, lep obleka, frizer..., k filmov...«

Tanja: » Ja s filmov maš kr nek tak feeling...«

Sandra: » Ja vs mazolast si, pa vs živčn...«

Andreja: » He he he...«

Teja: » Kaj bi ti rekla Tanja?«

Tanja: » Ja ženske so še zmer bol tiste, ki si poroke želijo..«

Sabina: » Redko je bolj po mojem, da bi si bol ženske želele poroke.«

Sandra: » Ja čakej nš sodelavc Matjaž se je hotu poročit, pa mu je una rekla, da se z njim tolk časa ne bo poročila, de ne bo diplomirov. He he he. Mislm, da bi js to mojmu rekla, bi reku ja ful dobr ok... He he he...«

Mojca: » O he he he...«

Teja: » Pa bi Sandra ti tud rekla, da si bol ženske želijo poroke?«

Sandra: » Veš kaj, js ti bom tko rekla, tko k je men moj reku, otroc so merilo, otrok je velik več kt pa ena poroka. Men poroka ne pomen tolk, men je otrok bol, k je tist, pika na i, da midva pa zdj mava družino. Zakaj pa bi js tko rekla, da sam zarad tistga dneva, ne vem js bi najdla, tud kšn drug dan k bi bil še bol pomembn kt pa dan poroke. Odvisn od parov kako pa kaj je to za njih, js tko pravm, da so dnevi, k so pomembnejši kt pa poroka.

Teja: » Kaj pa Miha pa Mojca pravta na to?

Mojca: » Moški sigurn ne.«

Teja: » Zakaj mislš, da ne? »

Mojca: » Ne vem«

Sandra: » zato k niso še dost metroseksualci, da bi do tega pršlo. He he he.«

Mojca: » Ker tud bolj pozno odraščajo.«

Tanja: » Ja tud to.«

Teja: » Kaj pa Miha pravš na to«

Mojca: » Da je pozn odrastu, he he he.«

Vsi: » He he he.«

Miha: » Ja po mojem da ja no, mislm da so bol ženske tiste, k se hočjo poročit. Ja še par primerov parov k poznam, nekak je kr tko, da se kr zmenš a ne. So primeri jih poznam, k mu punca nabija če se bova poročila...«

Sandra: » Ne če se bova, kdaj se bova..«

Miha: » No kdaj se bova, mislm da bi prej punce mal navirale za poročit kt pa fantje.«

Teja: » Iz kje pa misliš da izvira to?«

Miha: » Ja kva pa vem, da se bolj varno počutjo, ne vem.«

Teja: » pa se samo ženske hočjo bolj varno počutt al tud moški?«

Sandra; » veš kva je že na splošno mislm, da so ženske, da smo ženske bolj tiste k stremimo k temu, ns je mal strah u a bo ostal z mano...«

Teja: » Zakaj misliš, da je bol strah ženske?«

Sandra: » To je mal še ostal v glav od prejšnjih generacij. No sej so tud ženske k so bol flegmatiki, pa mogoče tud tipe bolj obračajo kokr pa ne vem kva.«

Miha: » Ja sigurn tud to.«

Sandra: » Jah kaj vem v podzavesti, kaj pa vem sam sej pol k si poročen je pa isto, ni razlike?«

Teja: » Pa je zakon mogoče bolj tista oblika zveze, k ti omejuje svobodo, al sploh ne?«

Andreja: » To je pa čist odvisn od tega, kolk se onedva razumeta.«

Miha: » A veš drgač je recimo, a sta recimo fnt pa punca pa ne žvita sko, stvari so drgačne, če se sam med vikenda vidta, pa s ti vmes dva dni pr svoj mam pa pr njegov mam, pa gresta čez vikend u kulandijo pa kofetke, če gresta tiste dva se poročit, je drgač, pol k pa če začneš že prej na svoje žvet. Ker se spremeni čez noč vse. Za naja recimo, k sva že sedem let prej skup žvela, pa se pol poročila, nama je blo drug dan isto. K tist pa pa verjamem, da so spremembe za kšne take.«

Sandra: » K enkrat začneš skup žvet, te začnejo take malenkosti mott, tiste stvari k se ti zdijo tko banalne, res, mene je motl kako on je, res mene je to motl kako on je. Fak js bom s temu človekam do konc življenja pa on tko je. Js mu morm to povedat.«

Miha: » Ja kolega je pravu, da k je on sam žvu, pol je pa ona pršla in je njega motil, k je bla prej deset let ena cuna na en stran, pol je bla pa kr naenkrat pa na drug stran.

Sandra: » Ja ja, k ma vsak ene svoje, take brezvezne stvari... Js sm že prej sama žvela k sm se u Kranj preselila, pr enaindvajsetih sva se pa z Mitjam spoznala. On je bil pa doma, in njemu je mami speglala, v omaro zložila, ckckck.... Ja in pol sva se midva skup preselila, ja fak a ne, tmle maš, a lhko daš v koš lepo prosm. Ja al pa je jedu pa vse pustu, ja kaj a drobtine so pa sosedove al kaj?«

Teja: » In kako greš čez to?

Sandra: » Ja js sm mu povedala, da nj posprav za sabo, da drobtine niso sosedove, al pa je reku sm kuhno pospravau, ja čaka l štedilnik je tud naš al kaj, kaj pa to?

Miha: » To je pa tist a ne, k vid šal gre al ne gre.«

Sandra: » Ja sej pol pa vidš a boš popustu, al on popusti, al ti popustiš... Men moj mož posprav posodo pa to, vem da steklokeramične pečice ne bo nikol spucov, jo pač js, k se mi ne da razglablat.«

Miha: » Pr nam je lih obratn.«

Vsi: » He he he...«

Sandra: » A veš take pol, nekak začneš tolerirat. K recmo pr men je tk mene mot k moj mož konstantno ropota s prsti na nogi, pa je to pol tak zvok tststs....

Vsi: » He he he...«

Sandra: » Res ful mi gre na živce, pa skos ta zvok...«

Miha: » To js tud delam.«

Vsi: » He he he...«

Miha: » Pok kovtram tko, tststs..... Pol pa če grem z otrokam spat, pol pa obadva poslušava zvok, pol pa rečeva kdo gre zdj gor...«

Vsi: » He he he...«

Sandra: » Veš take stvari me ful motjo, al pa njega kj mot, pa mi reče ja dej nehaj zdj to, pa ne neham. Ja kolkrat si boš še nakalirala nohte.«

Miha: » Mene blazno mot zvok pilce za nohte...«

Sandra: » Veš take stvari, pr men je blo ful stvari, k so me motle, sčasoma pa to sprejmeš...«

Teja: » Pa ti uspe, da sprejmeš?«

Tanja: » Navadš se po moje.«

Sandra: » Ne tolk cajta, težiš, da se mogoče človk kej drugač začne obnašat, he he he...«

Miha: » Ja pač določene stvari sprejmeš«

Sandra: » Navadš se. K men mami dostkrat reče ja kak pa je Mitja. K moj mož zna bit na cajte tak sarkastičn. Pa mami prav kak je, sam js sm se ga navadla, pa določene stvari, k jih reče ne jemljem več tako resno, pa ga drgač razumem, pa vem kaj misl, k pa moja mami. Sprejmeš, k ga maš tolk rad.«

Miha: » Priporočilo vsem mladim, k se bojo poročil, sam stran nj se odseljo od staršev, od vseh.«

Sandra: » Tašča more bit dost deleč stran, da ne more skos k teb.«

Miha: » Ena in druga in v bistvu, par jih poznam k so ženske popustile k so svojo mamico poslušal, pa so šli narazen.«

Teja: » Kaj pa če nimaš te možnosti?«

Miha: » Pol pa svoj vhod nujno. Tolk da mami ne more pridt ne tvoja ne njegova. Fotri se ponavad ne vtikajo tolk.«

Teja: » Zakaj pa misliš, da so bol mame tiste, k se vtikajo?«

Sandra: » Ker je una popkovina še vseen k jo ne prerežejo vse mame. Ja tko je pr nama petnajst kilometrov ta popkovina seže.«

Mojca: » A res?«

Sandra: » Ja pr nama je pršli to že tolk delč, da sm js rekla, zj se pa odloča l tvoja mami al pa js.«

Mojca: » A je skos kicala?«

Sandra: » Ne a veš kako je blo, Mitja kako si pa te cunje obseu, že desetkrat sm ti rekla, da tko ni prov, važn je Sandra, da jih je obesu, ja lej kaj a je deset let star al kolk. Js sm pa taka, mi mamu doma ful odkrit odnos, in js svojo mamu tud kam pošlem, če se kej vmešava, tud na grd način. On pa svoji mami nikol, tko na lep način ji pove, da nj pa zdj ona s tem neha, da to pa ni njena stvar. Sinovi so ploh bol tko mamice pa sinovi pa ta odnos. Mami je ful zaščitniška, do obeh, oče pa čist navdušen nad mano, ker sm Mitja poslušala, pa sm ji bla kr konkurenca, ker se je Mitja na mojo stran postavu in pa oče od njega in je začela s tistimi nizkimi, tolk časa, k se ni on dol usedu z njo, pa ji reku, lej Sandra je moja žena, delala bova tko k nama bo pasal in to je to. Nič ji grdo ne reče. Je postavu mejo, ampak hoče čez to mejo it še kdaj ampak je men laži, k vem, da on za mano stoji. In sm mu postavla ultimat, lej js al pa ona. Ker konc koncev, žviš z mano ne z njo. Treba je vsem postavt mejo, moj možje js žvim z njim on žvi z mano, pa če se midva tepeva doma je to najina stvar. Lahko poslušáš mnenje drugih, sam ni ti ga pa treba sprejet, p s tem ne sme bit nč narobe.«

Teja: » Kaj bi pa ve tri rekle? Je zakon bolj tak, k omejuje svobodo, če si v zakonu pripadaš bolj nekomu?

Sabina: » Js mislm, da je isto.«

Teja: » Kaj to misliš«

Sabina: » Moje dva sta se poročla, p v bistvu tega nista hotla. Mata tak odnos k si ga js želim, pa ne vem, če ga bom lahko mela. Tko da po moje to ni merilo , oba mata svoje zadeve, skupaj funkcionirata ful dobr, in nima veze al si poročen al pa neporočen. »

Tanja: » Če sta za skup sta, nima veze al si poročen al ne, če nista za skup se bosta varala, poročena al pa ne. Po mojem to ni važn.«

Andreja: » K enkrat vidš, da to ni to, pol ni važn, Vsak si bo tko naredu k mu bo pasal, pa nima veze al si poročen, al neporočen. »

Sandra: » Midva sva mela enkrat debato o temu, kako bi blo, če bi se js zalubla v enga družga, k pač zaljubljenost mine, to vemo vsi, pol kolk si navajen enga, to je dejstvo. Pa mi je reku, da bi z mano ostal. Pa sm mu rekla, čak ti bi z mano trpel, pa vedu bi, da mam js družga, pa mi je reku, da zarad otrok, da bi. Ker so njemu otroc tok sveto, js vem, da so pred mano, js sm tm nek na tretmu mestu, on to tud javno prizna, kr je razumljivo, js mam tud raj svoje otroke k pa njega. »

Mojca: » Sj u bistvu ne gre za to, da maš enga raj.«

Miha: » Kle se pa ne strinjam.«

Sandra: » Drugač maš rd, tko hočm rečt.«

Mojca: » Na drug način ja, to pa ja.«

Miha: » Kle se ne strinjam z njo, js ma raj Lauro k pa otroke to pa zato, k sm enkrat z enmu govru kolegam, k mi je reku, da otroc bodo šli, pa bo sam Mojca ostala. Nikol pa ne bi zarad otrok trpu v zvezi, če ne bi funkcionirala. »

Sandra: » Ja js sm tud rekla, js tud ne.«

Miha: » Če ne gre ne gre.«

Tanja: » Js tud ne bi zarad otrok trpela ceu življenje.«

Teja: » Ne glede na to poročeni al neporočeni ne bi zarad otrok ostali v razmerju?«

Sandra: » Ne glede na to.«

Miha: » Ne glede na to. Mi je en gospod reku, pa povedou zgodbo, kdo mi več pomen, pa sm najprej reku otroc, pol mi je pa reku js mam tri sinove pa nbenga ni več doma so vsi šli, zj sva pa js pa Pepca ostala.«

Andreja: » Ja otroc grejo pa lahk da grejo ful delč, tko k moj brat k je šu na Dolenjsko, pa se vidmo enkrat na mesec, pa bom enkrat tud js šla, pa nau nbenga doma, tko da če ne bi blo tko k je, otroc grejo.«

Mojca: » Sam ne morš zdj tko rečt, da maš enga zdj raj.«

Sandra: » Ne sej ne, drgač maš rd.«

Tanja: » Ja drgač maš rd.«

Miha: » Sj nism tko mislu, da maš enga raj, sj tko.«

Sandra: » Ja drgač je, js bi ubijala za otroka, za moža pač ne bi, tud enkrat k smo bli na enem igrišču, pa je ena punčka, pa je porinla mojo Emo, pa sm js čist popizdila, pol je pa še njena mami, tko pršla do punčke, pa jo pobožala, kt da ni nč narobe nardila tamala, sm rekla js js nč čudn, da so otroc nevzgojeni, če so pa tud starši

nevzgojeni. In sm takt vidla, kolk me lahk ena malenkost glede otrok s tira vrže. Mame verjetn drgač tko sprejemamo, k je otrok pršu s tebe vn.«

Mojca: » Tako ja, on je pa pač zravn pršu.«

Teja: » Sedaj me pa samo za zaključek zanima, če mi lahko poveste ali vi sploh razlikujete med zakonsko in izven zakosko zvezo, s kakšenag vidika gledate ob obliki skupnosti? Sabina?«

Sabina: » A če obe podpiram?«

Teja: » Kakšno je tvoje mnenje glede obeh oblik zveze?«

Sabina: » Ne bi nekej rekla da razlikujem, tud, če bova s partnerjam skupaj, mi je vseen, ne igra vloge al se bova poročila, al se ne bova, vseen mi je isto mi bo. Tko da js podpiram izven zakonsko zvezo. Če se mata dva rada, se jima tud ni treba poročit. Ljubezen bo al pa ne v zakonski zvezi al pa izven zakosnki skupnosti.«

Teja: » Tanja?«

Tanja: » Ja js se strinjam s Kajo. Odločitev dveh posameznikov, sama se bosta odločila al se bosta poročila al se navta, trenutn se js ne morm odločt, nimam partnerja, k bo pa do tega pršlo, se bova pa odločla, zdj trenutno pa od tega še na premišljujem. »

Andreja: » Men je tud odločitev vsakga posameznika, al se poročijo al ne, js osebno s ne bi poročila, ne vem kako bo takrat k bom na temu, tko da zdj trenutno se ne bi poročila. »

Teja: » Sandra?«

Sandra: » ja js bom tko rekla, če bi mene vprašal deset let nazaj bi rekla, da se ne bi poročila, ker je to brez veze, nč kj tko, kr bi mi kej pomenil, nism čutla tega, da bi pa js mogla to met, k sm pa spoznala tapravga človeka, k en nuja, kr mogl je to bit v seb notr, sm hotla to, tko da pr dvejsetih bi js rekla, ne podpiram zakonske zveze, zakva js to rabm, sj je dost, da si zalublen, zdj bom pa tko rekla jo podpiram, normalno, da jo podpiram, ker tud sama sm poročena. Tko k sm že prej rekla, zaljubljenost mine, mal večjo mejo potrpljenja maš, mal bol si usmerjen v pravo smer, če si poročen.«

Teja: » Miha?«

Miha: » Ja lej, js mislm tko, mislm mi je vseen kva so al pa al niso poročeni, nč manj jih ne maram če so al pa če niso poročen, vsak ma pač tko k hoče. Vsak pr seb more pošlihtat pa se odločt. Ne vidm pa nč slabga, če si al pa če nisi.«

Tanja: » Po moje je blo včasih bol tko, so na to gledal, a si poročen al pa nisi. »

Sandra: » Ja moja starša sta se mogla poročiti, je ata reku, kr pejt delat nimaš več stanvanja, če ne boš poročena. »

Teja: » Mojca?«

Mojca: » Js isto mislm, če se najdeta dva posameznika, pol pa kokr kermu paše, če si zaljubljen si lahk poročen, al pa neporočen, če čutš, da je poroka to to, da s tem hočš to potrdt ne vidm zakva tega ne bi naredu. Če pa pač ne, je pa vse isto, se pa pač ne poroč. »

Sandra: » Ne spremeni tolk na bolš, da bi pa mogu se poročiti.«

Mojca: » Nč manj strašnga ni če si tm mal pa tm.«

Sabina: » Nč ni slabšga, če si neporočen, sj deluješ itak tko k da si poročen.«

Miha: » Ja isto.«

Sandra: » Isto je.«

Miha: » Isto je, če mata dva pošlihtan mata pošlihtan, pol pa poročen al pa neporočen.«

Teja: » No js se vam vsem še enkrat lepo zahvaljujem, res ste mi velik pomagal, mi je velik pomenil, da ste si vzel čas, pa da ste prestavl kšne svoje obveznosti da ste sm pršli, res najlepša vam hvala.«

Fokusna skupina 3

Teja: » Lepo pozdravljeni vsi skupaj. Danes se nas je kar nekaj zbralo. Ne bom vas predstavljala vsakega posebej, bomo tekom debate ugotovili kako je komu ime. Imam vprašanja, ki bodo za vsakega posameznika in vprašanja, ki bodo za celotno skupino. Moj cilj je, da bi se med vami razvila debata, da bi se pogovarjali na temo mladi in poroka. Vsako mnenje je pomembno, več ko bo različnih mnenj lažje bomo lahko debatirali. Hvala vsem, ki ste prišli, ki ste se zbrali v takem številu. Pa bi kar začela. Prvo vprašanje ki me zanima, kakšne so vaše osebne izkušnje o izbiri partnerja. Na kakšen način, po katerih kriterijih izbirate partnerja/co. Kakšne značilnosti more partner imet, ali gre bolj za vizualne značilnosti, so to kakšne posebne značajske karakteristike...? Katja bi ti povedala prva?«

Katja: » Ja js mam fanta, določene stvari se morjo poklapat. More mi biti vizualno všeč in potem seveda še notranjost. Mislm, ne vem, oboje, ne more bit samo ena stvar.«

Teja: » Kolk časa pa maš partnerja?«

Katja: » Šest let pa pol?«

Teja: » Živita v izven zakonski zvezi? V skupnem stanovanju?«

Katja: » Ja skupaj sva pri mojih starših, za enkrat, pol greva pa na svoje čez pol leta.«

Teja: » Poročena sta, nista?«

Katja: » Ne nisva.«

Teja: » Špela imam enako vprašanje o izbiri partnerja, tvoje osebne izkušnje, želje?«

Špela: » Ja js sm samska, sam vseen vem, da vizualnost mora bit. Neka energija. Je pa tko, zame mora biti karakterno potem pa kakorkoli, da mu lahko zaupaš, da imaš nekoga, ki ve kva hoče v življenju, Predvsem to no, ostalo pa pride pol, Ne vem....«

Teja: » Luka, kakšne so tvoje izkušnje in pričakovanja po osebi, s katero bi šel v razmerje?«

Luka: » Ja js sm samki a ne. Zmer seveda vsak najprej pogleda, kako nekdo zgleda. S časoma pa pol tud vidš kakšn si notr, Vsak ma svoje želje, vsak karakter je drugač, pol pa kako se poklapata...«

Teja: » Na kakšen način misliš poklapata?«

Luka: » Tud značaj, dejavnosti skupne...«

Teja: » Kakšne dejavnosti imaš v mislih?«

Luka: » Na primer, da mata iste hobije recimo...«

Teja: » Ja hobiji...«

Luka: » Ja hobiji ja to na primer...«

Teja: » Gašper kaj pa ti misliš?«

Gašper: » Ja js sm samski, sam pač če bi gledal na izbiro za partnerico, bi najprej seveda blo vizualno, ko se spoznaváš je itak pomembna tud notranjost, da se poklapata, da mata neke skupne hobije, da jima ne rata prehitr dolgčas, ne vem, da gresta lahko tud kj skp delat, neki da lahk skp tud počneta, ne vsak tko nekej zase.«

Teja: » Dobro, kaj bi pa ti rekel Matevž?«

Matevž: » Ja pr men ji isto pomembno, tapru zunanost, pol pa še notranost tud.«

Teja: » Si samski?«

Matevž: » Ja samski ja.«

Teja: » Sabina?«

Melita: » Ja najprej itak izgled, pol pa še notranost, da mata skupna zanimanja, da skupej počneta stvari. Da drug družga spodbujata, ker pač itak ma vsak svoje cilje, Sem pa samska drgač.«

Teja: » Kako bi pa ti rekla Lea da je to pri tebi?«

Lea: » Men zunanost ni pomembna, pa tud nikol mi ne bo, men je bol pomembn to, da mata skupno življenje, ampak, da mata tud vsak svoj življenje še. To je to.«

Teja: » Rok?«

Rok: » Ja js mam punco, ja najbolj pomembno je zaupanje, da se lahk na koga obrneš, da mu lahko poveš pa zaupaš. Drgač pa ne vem tko, no k so tud ostali rekl, da maš tud velik skupnih interesov. Vsak ima določene stvari, ampka morjo bit tud pa stvari, k jih počneta skupej.«

Teja: » Kaj pa zunanost?«

Rok: » Ja mislm, seveda, najprej itak vidš človeka tko na zunej, ga ne morš kuj spoznat, je pomembna. Ne vem, sam men se ne zdi pa zdj to tolk pomembn. So druge stvari velik bol pomembne k pa zunanost, to je bl na začetku.«

Teja: » Tjaša?«

Tjaša: » Ja js mam partnerja zdej že en let, Ja odvisn, js mislm, da te najprej en potegne vizualno, potem pa vidš, al mata skupne interese, da tud pol k una prva zaljubljenost mine, da mata še zmerej tolk skupnega, da lahko funkcionirata. Glede tega no kako je pomembn da ti je nekdo vizualno všeč, se mi zdi tud je pa ni a ne. Res je pomembn k kasnej vidš, da se tk ujameš, zaupaš k sta skup.«

Teja: » Samo da se malo vrnem nazaj, Rok si ti v zakonski zvezi ali ne? Tjaša zate enako vprašanje?«

Rok: » Ne nism poročen, oba sva še pri svojih starših.«

Tjaša: » Nisva poročena, vsak sva še pri svojih starših.«

Tjaša in Rok: » Da ne bo pomote, vsak govoriva o svojih partnerjih, nisva skupej...

Vsi: » He he he he...«

Teja: » Sandra?«

Petra: » Ja js mam fanta, nimava še skupnga gospodinjstva. Kar se tiče vizualnosti bi rekla, da zame sploh ni pomembna. Predvsem je men pomembn..... Mislm, ja načelom ja, sej vsak najprej pogleda, kar na zunaj vid. Tudi moji prejšnji partnerji so bli vsi izbrani bol na podlagi tega, kakšn do mene je, kako se obnaša do mene... Pač ja se strinjam z vsem, da mata skupej interese, da mu zaupaš, da se ujameš, ampak predvsem se pa men zdi pomembn, da se uči ta drug od drugga. Al pa da mata tud različne interese, pa to ni ovira, da širta obzorja drug drugga. Določena stvar, k ti prej sploh ni bla znana, ti postane znana, jo sprejmeš, ker je to del njegovga življenja... in seveda obratno. Se dogradiš, najdeš se tud v temu, širš svoja obzorja. Js mislm, da je to pomembn, da imaš poleg zaupanja tud gradnje na tem učenju. »

Teja: » Nimata skupnega gospodinjstva, sta poročena?«

Petra: » Ne nisva poročena.«

Teja: » Imam vprašanje za vse, kdaj je po vašem mnenju idelan čas za vstop v resno razmerje, s čim pogojujete odločitev, da ste se odločili ali se boste odločili, da boste naredili korak, da greste v zvezo?«

Gašper: » Ja js pač mislm, da enkrat k se odločš za partnersko zvezo, da neko službo da maš, nek dohodek, da k sta že nekaj časa skupej, mislm...«

Teja: » Tudi študentsko delo šteješ poleg?«

Gašper: » Ne, redno službo, da imaš nek reden dohodek..., da se sprot preživljata, in k sta enkrat že nekaj let skupej... da se pa pol odloča da gresta v »partnersko zvezo«, idealno tm nekje od 25-30let.

Teja: » Kaj pa ostali pravite?«

Katja: » Zdej kt partnerska zveza, al je to zveze kot zakon al kako?«

Teja: » Aha, mogoče nisem dovolj jasno vprašala, ne kot zakon ampak, vstop v prvo razmerje. Kdaj je bil čas zate, da si se odločila, da boš imela partnerja?«

Gašper: » Aja, ja js sm narobe reku, js sm to »partnerska zveza« mislu kt zakonska zveza.«

Katja: » Sam ne zastopm zakaj je Gašper...«

Gašper: » Ja js sm mislu kt tko zakonsko zvezo.«

Katja: » Zato mi je blo pa čudn, k si reku, da nimaš punce, pol si pa začel razlagat, he he he...«

Gašper: » Ja narobe sem razumu, he he he...«

Teja: » Kdaj se odločt za razmerje?«

Luka: » Ja to pride pač...«

Katja: » Ja to je čist odvisn od vsakga posameznika...«

Luka: » Lahko maš 15 let pa spoznaš nekoga, pa je to že prvo resno razmerje...«

Katja: » Če sta si všeč, če sta prpravljena bit skupej, pol leta niso važna, je čist vseen.«

Teja: » je pomembno da ima partner/ka končano kakšno šolo, da ima službo...?«

Katja: » Ne to sploh ne, če je pač nekomu nekdo všeč, ne vem, potem ne boš gledov, da ma tako službo, da ma tako šolo, to nima veze. Če ga privlači, če, tko kt sm že prej rekla, mata skupne dejavnosti, če se vid, da bi poglobil to razmerje, potem nima veze kolk si str, tolk kokr je vsak prpravljen, pol pa al je to pri 14, al pa 30ih....«

Teja: » Sabina, Matevž... Kako bi vidva opisala to ali so leta pomembna ali ne, da greš v razmerje?«

Melita: » Ja js se strinjam z ostalimi, če se zgodi se zgodi, pa je lahko to pr 15ih al pa tud bl bol.«

Teja: » Je pri tebi pomembno da ma partner službo, šolo...?«

Melita: » Ne to nima veze.«

Tjaša: » S časoma se že pokaže, z enmu, da greš ti v zevzo, ne vem, da ti je všeč, da te nekej prvlač, al da se ujameš z njemu, ne gledaš takrat na to, kolk je kdo str. Ne gledaš na to, a ma službo, a ma avto, al krkol.«

Katja: » Sam to je odvisn od vsakga posameznika. Zdej če ma nekdo druge prioritete, šiht al kr kol, bo verjetn to tud pol pr drugih iskou.«

Tjaša: » To itak ja.«

Katja: » Kolkr je pač komu kaka prioriteta pomembna.«

Luka: » Dobr, to je pol pač spet določena starost pa to, da ma nekdo že lahk službo.«

Katja: » Ja odvisn je od njegovih prioritet.«

Luka: » Zdj če hodš u šolo še, ne morš met še neke reden službe pa to, to maš lahko kasnej.«

Katja: » Ja se, kokr je kej za kerg pomembn.«

Petra: » Js mislm, da je predvsem zrelost no...«

Teja: » Kaj zate pomeni zrelost?«

Petra: » Pač zrelost, da se znata poslušat, da lahko odnos deluje. Tko da če ni zrelosti, tud odnos ne more funkcionirat. Ne da sam skos nekej na pol, to je pol zaljubljenost, k traja dva tri mesce, ni pa poglobljen odnos. Ne sam, da hočeta nekej, k hoče lahko vsak, ampak, da si sam tolk odrasu, da se prilagajaš, da sprejemaš tud tuja mnenja, da znaš poslušat, da se začne resna zveza. Če ne bi nekej resnga je lahko dost že ena žurka pa je pol konc, pa je to to. Vse kr sm našetla je zame to, da greš v resno resno zvezo, pol pa al v zakonsko naprej al pa izven zakonsko nima veze, so pa te prioritete, k so zame najbolj pomembne, k reče nekdo da gre pa res za resno zvezo.«

Teja: » Rok in Lea, kako pa vidva gledata na to?«

Lea: » js se v vsem strinjam, kako že...«

Teja: » Z Majo?«

Lea: » Ja z Majo, po moje morta najprej met obadva razčiščen, da si res obadva to želita. »

Teja: » Je to kako povezano z leti, kdaj je za to pravi čas?«

Lea: » Ja, to ni pogojeno z leti.«

Teja: » Rok?«

Rok: » Ja ne vem, hm... k pač enkrat začutš, Ne vem, nekej te kliče k temu.«

Teja: » Kaj bi ti zase reku, k pravš, da maš partnerko, kaj e blo vodilno, da sta se odločila, da bosta šla v zvezo?«

Rok: » Ja blo je pač drugač, ni blo nekej kr tko, pač sm reku, da lahko bi blo pa pr njej nekej drugač, pa ne vem, sem reku, da morm probat, drgač ne morš vedt. Ne morš ved tal si prpravljen al pa ne, če ne probaš.«

Teja: » Katja, kaj bi rekla na to s čim ti pogojuješ zrelost?«

Katja: » S čim pogojujem zrelost?«

Teja: » Kaj zate pomeni zrelost, k si rekla, da sta vidva skupaj že šest let?«

Katja: » He, hm.. ja to je spet odvisn od posameznika.«

Teja: » Koliko si ti stara?«

Katja: » 25.«

Teja: » Bi rekla, da is bila ti pri 19 zrela, da si se odločila za razmerje, ali so bli kakšni drugi razlogi, da sta se odločila da bosta skupaj že takrat?«

Katja: » Ne takrat nism bla zrela. Men se je zdel, da sm js takrat predvsem, začela tekem odnosa zoret. Js mislm, če začneš en odnos, po mojem zoriš tekem tega, ne da bi mogu bit pa zrel, pol pa it šele v odnos. Js lahko šele zdj, po določenih letih rečm, da sm zrela za to, nism bla pa takrt. Zato ne pogojujem da v odnos te pa vod zrelost. Doživljaš jo, zoriš tekem tega odnosa. Da se lahko pogovaraš, da zaupaš.«

Teja: » Gašper?«

Gašper: » Ja zdej razumem ja, se strinjam z ostalimi, Zame niso pomembna leta, tko k je Petra rekla, se strinjam, morta bit oba pripravljena, in zrela, da lahko začneta odnos. Se pa strinjam tud tko k je Katja rekla, da skozi razmerje to sam še nadgrajuješ.«

Teja: » Sedaj me pa zanima, kakšne so vaše prakse in pogledi na izven zakonsko zvezo in zakonsko skupnost? Katera oblika zveze je za vas bolj pomembna? Ali sploh razlikujete, če je nekdo poročen od nekoga, ki ni poročen? Rok bi ti najprej povedal? Trenutno sta s partnerko v izven zakonske razmerju, kakšne so tvoje želje za naprej?«

Rok: » Želje po določeni obliki razmerja morajo biti skupne. Js osebno, če ostanem z mojo partnerko, se bova sigurn poročila enkrat. Js osebno sem za to, ker men to drgač dost pomen. Da se poročiš... Hm odvisn je tko, zdej a si veren al nis, js osebno sem. Zame to pomen en nivo višji, k ga zadostim. Zase bi pol lahko reku, evo, to je zame tist popolnost. Tist list men ne pomen nč, mi pa pomen tko duhovno to zelo velik. Nism pa nikakor proti, če se dva pač odločta, da se ne bosta poročila, s tem ni nč narobe. Js osebno pa bi se poroču.«

Teja: » Ne enačiš pomembnosti zakonske zveze in izven zakonske skupnosti?«

Rok: » Ja če dva tko želita, če je dvema do tega več, potem se že sama odločta. Po mojem, se velik ljudi odloč za izven zakonsko zvezo zarad politike.«

Teja: » Kaj točno misliš s tem?«

Rok: » Ja ne vem, s stališča izkoriščanja, če se prijavi mati samohranilka, po drugi strani, pa živita s partnerjam skupej, in podobno...«

Teja: » Petra?«

Petra: » Ja js sm definitivno za zakonsko zvezo, samo ne zarad tega, pa mam vse zakramente pa to, pa vse, sam ne zarad tega, tud tist kos papirja zame ne igra nobene vloge. Razlog, da bi se js poročila je to, da vidš, da sta oba s partnerjem pripravljena za ta odnos res sebe dat drugi osebi čist stoodstotno. It čez slabo in dobro, da si res popolnoma tej osebi predan. Lahko imata to dva tudi v izven

zakonski zvezi, pa se sama za to odloča, al pa če to nardiš pred vsemi pa se poročiš. Js bi pač sama to nardila pred vsemi. Ne da bi se dokazvala, ampak, da imam izpolnjeno eno vrednoto, da js nekomu zaupam ceu svoj življenje in on men. Ne da bi nekoga posestovala al pa karkol, ampak sva si prpravljena tolk zrelo obljubt določene stvari, da greš lahko pol naprej. Tud kr se tiče otrok pol, da se otrok po nekomu piše. Dobr eni to izkoriščajo, tko k si ti reku Rok, eni pač s tem nimajo problemov, ok razn birokratsko. Tko da kar se mene tiče, ja zakonska zveza, ja zarad globjiga pomena, k nima nič veze z vero, nism pa proti, če se dva odloča drgač. Če bi bil moj partner proti zakonski zvezi, pa da bi ostala v izven zakonski skupnosti, bi blo to zame enako, kar se tiče odnosa, sama pa mam željo tko k sm prej povedala.«
Teja: » Si rekla, da v zakonu daš vsega sebe, kaj pa v izven zakonski zvezi, ne daš vsega sebe v odnos in obratno?«

Petra: » Ne ne ne, to sm hotla tud povedat, če nekdo drgač dojema, je to zame vseen, tud js bi te vrednote nesla naprej, tud, če ostanem v izven zakonski, zvezi. Js bi že zarad svojga mišljenja k ga mam, tradicije, ne verske, ampak tko k jo mam pr seb, se odločila, da se poročim.«

Tjaša: » Mogoče res, ti zakon pač daje eno večjo varnost, aha sva poročena, tako se odločiš takrt, k čutiš s partnerjam gradit, k ti odnos pomen nekej več, po moje k si poročen, bolj zaupaš partnerju, ne vem, res probaš sebe dat. Sej v teh nezakonskih zvezah tud, sam se mi zdi, da je vseen mal drgač no. Tko js to dojemam.«

Teja: » Tko kot je Petra rekla, duhovno...? »

Tjaša: » Ja tud ja, po moje, sj ne vem, mogoče bom čez par let drugač razmišlala, sam če dva nista poročena, si še zmerej puščata neka odprta vrata. K si pa ti enkrat poročen, se mi pa zdi, da se mal bol odločiš, da je to res to, tki bi rad gradil pa to. »

Teja: » Bi rekla, da izven zakonska skupnost pušča več svobode?«

Tjaša: » Ja bl tk, dokler cajta nama bo šlo, ok sam nikol pa ne veš, sej tud, v zakonski zvezi, sam po mojem mnenju se mi zdi, da pa je vseen še zmer mejčkn drugač.«

Teja: » Kaj pa mislite drugi?«

Katja: » Js se strinjam s tem, čist fajn so zaobjel vse, sam je pa spet, odvisn od posameznika. Js načeloma bi se poročila, ja nekak k si v zakonu, nekak ti to predstavlja eno varnost, bl se trudš ne vem. Ja poglobiš to duhovnost, al pa kokrkol že. »

Luka: » Na nek način je mal bol drugač k si poročen.«

Katja: » Bol se trudš po moje.«

Luka: » Kva pa vem...«

Katja: » Po moje kokr je ona rekla, sori...?«

Tjaša: » Tjaša...«

Katja: » Ja Tjaša, lažji pustiš nekoga, če nisi poročen, kot bi pa nrkoga, če bi bil poročen. Mogoče se hitrj predaš, «

Teja: » Samo malo, če lahko vprašam za nazaj, kakšno poroke, ste imeli v mislih?«

Katja: » Js govorim na splošno.«

Tjaša: » Js mislm civilno poroko.«

Luka: » Zdj odvisn, če si veren a ne...«

Rok: » Js govorim o cerkevni poroki, ker cerkvena poroka se s civilno ne more primerjat, ker je cerkvena, tolk bolj pomembna zame osebno. Js bi oboje. Js sm bil letos na eni poroki, civilni, je blo kr nekej, tko na hitr ck, ck ck..., cerkvena je pa tista k je zame osebno res taprava.«

Petra: » Js osebno definitivno govorim o civilni poroki. Je pa tko, kokr je Rok reku, je pa tista tko bol svečana cerkvena, k gre res za en obred, civilna je bol tko, ni tak velik obred. Js mam vse zakramente in če bi jih on imel, če bi hotu cerkveno poroko, js ne bi mela nč proti.«

Luka: » Po navad je oboje, civilno in cerkveno.«

Petra: » Ja oboje, sam, če se morm odločt, pol civilno.«

Katja: » Js sm za oboje?«

Teja: » Špela in Luka, kakšno je pa vajino mnenje glede tega, zakonska zveza in izven zakonska skupnost?«

Špela: » Pr ns doma je tko, če najdeš nekoga, bi slej al prej kdo začel mal s to poroko. Ker pr ns doma je to kr ena tradicija, ne bi bli na primer zadovoljni, da si z nekom skupej, pa da se ne bi poročila. »

Teja: » Sta starša pri vas poročena?«

Špela: » Dobr no, no zdj tist muz, ampak prej al slej bi bla debata o temu. »

Luka: » Js mislm, da k se poročiš, da to nekak res poglobiš pač to k sta mela. Tud duhovno, al pa pač kokrkol. Sj tud, če nis poročen je isto, u bistvu kokr, da si, se nekak zaročiš, pa je pol to to. Večinoma je to tko, spet odvisn zarad denarja, al pa pač, da res mislš, da je to to, da s to osebo hočš bit do konca življenja, pa se pač poročiš.«

Teja: » Mislš ti cerkveno al civilno poroko?«

Luka: » Oboje.«

Rok: » Sam js še zmer mislm, da je razlika cerkvena al pa civilna, problem civilne je na primer tud to, če podpišeš papirje, da si ločen, si ločen potem, pr cerkveni pa ni tko. Če se cerkveno poročiš, se nikol ne morš več ločt. Ok razn v izjemnih primerih, razen, če ma partner nezakonskega otroka, al pa če je smrt... Je nekak drgač, ne morš se kr tko ločt...«

Katja: » To je po moje res čist odvisn od posameznika. Zakon je pač zakon, ok, js sm bla vzgojena v verni druživi, sam, se mi zdi...«

Teja: » Sta starša poročena?«

Katja: » Ja sta ja, ja, sam men se zdi, ne vem, da velik pripomore vzgoja. Js poznam eno prjatlco, no prjatlco ne, no ja dobr, ona je vzgojena v družini, kjer starša nista poročena, in ko sm jo vprašala, a bi se poročila, je rekla ne. Ni mi pa znala povedat zakaj ne. Ne vem, men se zdi, da vzgoja velik pripomore k temu, kako bo otrok tud naprej mislu. »

Petra: » Ja se strinjam s tabo, na primer moj brat, je v zvezi izven zakonski 15 let, pa se ne misle poročit, js se pa mislm, pa sva imela isto vzgojo. Ne vem, če je lih sam vgoja, vem pa kva si hotla povedat. »

Katja: » Ja...«

Petra: » Hotla sem pa še povedat, ja osebna prepričanja posameznika, sam ja vem, kva si hotla povedat. Ljudje, k tega nimajo, tega sploh ne znajo definirat. Kaj pa kako je to, kaj to pomeni..«

Katja: » Mogoče v večini primerov, če posplošim mal.«

Petra: » No ja sej, sej sam pač primer, drgač pa ja..., se strinjam..«

Teja: » Gašper kaj si želel povedati?«

Gašper: » Ja sej mislm, pr men je tko , men poroka, če se mata dva res rada, pa če sta dva res skupej, možno, da poroka nekej doda, nekej poglobi ampak, js sebe nikol ne vidm poročenga, mislm, lohk, da se bo spremenil čez leta. Vem pa, da men poroka ni nekej, kr bi si js želu. Pa tud recmo pr ns sta starša poročena, sej je bla vzgoja verska pa to, ampak, ne čutm tiste potrebe, enako kokr od Maje brt, da bi se pa mogu poročit. Men ni poroka tist, da bi potrdila, če se mata dva res rada, pa da bi nekej skupej gradila. Men poroka ni nekej vau js bi se pa poroču.«

Teja: » Matevž?«

Matevž: » Ja men je zdj še vseen a bi se poroču al pa ne.«

Teja: » Sta tvoja dva poročena?«

Matevž: » Ne nista. Men je zdj še vseen al bi se poroču al pa ne.«

Teja: » Melita?«

Melita: » Js js bi se enkrat poročila, pa pol če tko gledaš, če mata dva zvezo, pa mata res pol uno trdno, s poroko vse še bolj utrdiš, čeprav, si že prej najbolj zaupata, pa to, pa s poroko je zame pa res, pol to čist dokončno. Lepo mi je tud, da maš potem otroke v zakonu, sam morš pa pol tud gledat, finance, da so pa vse. »

Teja: » Lea kaj bi pa ti rekla?«

Lea: » Zakon ne sme nikol predstavlat eno obvezo, zato, da se mata dva rada, pa ne vem. Drgač osebno tko ja, bi se poročila, če pa pač to ne bi bla še partnerjeva želja, da bi se poroču, se pač ne bi, ni to nekej tko, da more nujno bit. »

Teja: » Katja je že mal prej začela del teme, k smo vas hotla vprašat pri naslednjem vprašanju, in sicer, kakšen vpliv imajo na vas starši o razmerju? Si želijo, da se poročite, da se ne, jim je vseeno? Kako vplivajo na vas in ali bi upoštevali njihove nasvete želje...? Tko k si ti že mal prej rekla glede vzgoje?«

Katja: » Ja ne vem, men se zdi, da v večini primerov, ne vem če posplošujm.«

Teja: » Si rekla, da sta starša poročena, sta nate prelagala tud željo, da bi se ti enkrat poročila ali ne, jih boš upoštevala?«

Katja: » Ne ne ne, pač tko, gledala sem pač njiju, vzor, tko da ne vem, mata tud lep zakon, tko da ne vidm tud nobenih ovir, al pa krkol, da se js ne bi poročila. Je pa res, če je pa v zakonu, ne vem kakršnkol nasilje, kej spornega, definitivno, ma verjetn pol kšn otrok tud strah pred temu. To je odvisn od družin samih, sej pravm posplošujm.«

Teja: » Špela kakšne so pa tvoje izkušnje, pričakovanja.... Glede tega?«

Špela: « Ja pr ns doma sigurno.«

Teja: » Na kakšen način?«

Špela: » Ja tko sej siljo ne, in brat pa sestra sta se oba poročila, na splošno že k je bla veza, so doma že kt rko pričakval poroko. Vsaj oče, je definitivno pričakvol poroko. Ker ima za njega to tak globok pomen, pač to za njega predstavlja zvezo. Je tud zlo vern, in je za njega to, tko, že skor k obveza. Sicer dobr, če se sam odločš, da nočš, verjetn bi ti spoštvou, sam, vseen vedno bi nekaj ta tema bla prisotna, kokrkol. Js mislm, da vpliva definitivno, vsaj pr ns doma vpliva. »

Teja: » Luka kaj pa ti mislš?«

Luka: » Ja ne vem, js mislm tko, da vsak starš si za svojga otroka želi, da bi se poročil, sam to je pol tko, sj ne da bi te sill, al pa kej, sam pač zgledjueš se po starših, k tko vidš, da se mata oči pa mami dobr...«

Teja: » Sta poročena?«

Luka: » Ja sta poročena. On tko tud misl zame, da se bom enkrat poroču, sam ne more mi pa rečt, da če se js ne bi hotu poročit, da se pa morm. Če se js hočm se bom, drgač če ne, pa pač ne.«

Teja: » Dopuščajo ti svobodo, da se sam odločš?«

Luka: » Ja, ampak js vem zase, da bi se na primer poroču. Men se v tem nč ne zdi slabga.«

Špela: » A lahko js sam še neki...?«

Teja: » Ja seveda...«

Špela: » Na primer pr ns, ne bom rekla, da mata starša tko perfektn zakon, da bi lahko naprej forsirala, da se pa mormo poročit, ampak še vedno si pa to želijo. Pa sama sploh nimata popolnga zakona.«

Luka: » Ja sj ga noben nima.«

Špela: » Ja sej vem, ampak tko, onadva men nista tak vzor, da bi pa js zarad njiju rekla, da pa js hočm pa to poroko.«

Teja: » Gašper kaj si hotu?«

Gašper: » Ja tko k sm že prej reku...?«

Teja: » To da sta tvoja mami pa ati poročena, nate ne vpliva?«

Gašper: » Ne name nč. Tud onedva sama nista kj tko, da bi kej silla al pa kj. Niti nkol ne rečeta, zakaj se pa ne bi poroču pa to, pač sprejmeta tko k je nč ne silta. »

Teja: » Kako pa je pr tvojih starših, k si reku, da nista poročena, kej drugače?«

Matevž: » Ja nista poročena, niti me ne bi silla v poroko...«

Teja: » Nč ne bosta vplivala nate?«

Matevž: » Ne ne bosta, če se bom poroču se bom, če se ne bom, se ne bom.«

Teja: » Pa pr teb Sabina?«

Mleita: » Ja pr men sta poročena, sam pr men bi bli vseen, al bi onedva hotla da se js poročim al ne, ne bi name nč vplivala, ker bi nardila, tko k bi se men pač zdel, da morm nardit. Pač to bi bla čist moja odločitev.«

Teja: » Lea?«

Lea: » Ja sta poročena ja, v bistvu bi jima velik pomenil, da bi se poročila, ampak pač, dopuščajo pa odločitev men, kaj in kako bom nardila.

Teja: » Ok, zanima me, k smo že prej omenjali tradicijo, ali mislite, da so ženske danes bolj tiste, ki se želijo poročiti? Ali so bolj moški?«

Luka: » Js mislm... Kr povej...«

Gašper: » Js mislm, da v tej skupini k smo, pač in moški in ženske k se želijo poročiti. Ne zdi se mi, da bi eni prevladal, da bi se bolj želel poročiti, kt pa drugi. Za zvezo a ne... K pač vedno sta za zvezo pomembna dva...«

Katja: » Ja ja...«

Gašper: » In ženska in moški se pač odločjo, no ne vem, mogoče ket je, da kje kdo kerga sil, sam, vseen je odvisn od obeh, sam ne morm rečt, da so ženske bolj tiste, k bi se hotle poročiti. Ker ga pač oboji sestavljajo, oboji so pomembni. »

Teja: » Kaj si hotel prej povedat Luka?«

Luka: » Ja ne vem... kako je blo že vprašanje, he he ?«

Teja: » Če misliš, da so bolj ženske tiste, ki se željijo poročiti?«

Luka: » Aha, ja aja, po en stran se mi zdi tko, ja da si bolj ženske želijo, da bi se poročile, k pa moški...?«

Teja: » Zakaj tako misliš?«

Luka: » Ja ne vem, ženske že d mjhnih sanajo, da se bojo poročile, pač poroka pa to, mi pa pač ne, k si recmo odrasu, k najdeš partenrko pa pol skupej pač se pogovoriš in poročiš, mislm, tko... Oba se pomenta za poroko. Zdej pa da bi js reku k sm biu pet let str, da se bom poroču, to ne..., recimo Katja pe recmo je rekla tko... Tko sm sam zdj preimer dau.«

Teja: » Kaj pravita Katja, Špela?«

Katja: » Ne vem, po moje je dost tko tko, ni zj nekej da so sam ženske pa tiste, k bi se poročle.«

Špela: » Ne vem, js zdj govorim, sam za tiste k jih js poznam. Men se zdi, da bl ženske.«

Teja: » Ja?«

Špela: » Js mislm, da se moški na splošno, težje odločijo za resnost, kt pa ženske. Sj ne bom rekla zdj za vse, sam za tiste k jih js poznam.

Rok: » He he...«

Špela: » Sj pravm, kr jih js poznam...«

Rok: » Ja ja sj je dobr, sej je dobr.«

Špela: » pač tko, js sm le tok starejša, pa vidm tolk ljudi, k so tolk stari k js, pa prčakuješ od njih, da pr 30ih, da bodo pa kej bol zrelo razmišlal, pa ne. Mislm, ne dobiš niti zrelosti, kaj šele odgovornosti..., kje je šele poroka, kje so te stvari... Js mislm, da če žensko vprašaš pr teh letih bo prej rekla j k pa moški. Moški so pa tko, zdj govorim sam za tiste k jih js poznam...«

Vsi: » He he he...«

Špela: » Da ne bo kdo užaljen...«

Teja: » Ne ne, vse je v redu...«

Špela: » Da so še tko na ravni ene res, fantka, kolk poj še ostalo al pa krkol...«

Petra: » če lahko sam mal uskočm, js mislm, da pač tko je, da iz različnih planetov izhajamo, pač moški so bolj analitični, me ženske pa bolj razmišljamo, pa razmišljamo... Ja bi rekla, da ženske razmišljamo že od mjhnga od poroke, pač mi mammo u glav enga sanjskega ne vem, tega na konju, pa ne vem to bo, pa to bo, pa otroc bodo pa to bo... Mi ful naprej razmišljamo, mi mammo kr že vse za naprej nekej, pa poln enih načrtov za naprej, tipi pa ne, oni pa ne, ne vem, povprečn fnt razmišlja ne vem, za e mesc naprej, al pa še to ne, kaj šele, da bi on razmiščou, kva bo v življenju..., mi mogoče mal preveč realiziramo to, oni pa, z mojega stališča mal premal, in pol se nekje najdemo, tko da ja, ženske več razmišlammo glede tega, ampak ženske na splošno preveč razmišljamo. Od veze, denarja, ne vem cun, ne vem kreme..., tipi pa po moje ustanejo, pa dajo taprve kavbojke gor, mislm js nism taka tipična ženska, ampak ženske na splošno, gledajo al pa traja pol ure al pa še več predn se naprav, ne vem, že popoldne naštima vse, kaj bo dala gor. Mislm, da s tega stališča izhaja, kdo zdj bol al pa mnj.«

Katja: » Sam na konc tko alt ko nek prideta skp...«

Petra: » Ja tako ja, a smo al pa nismo...«

Katja: » Mislm, da si bolj želimo skozi celotn potek življenja...«

Petra: » Teoretično, pol se pa kr navadš.«

Teja: » Luka, nekej si že prej hotu rečt?«

Luka: » Ja...«

Špela: » Sej niso vsi moški taki, tko da...«

Rok: » Ne ne, sj nč ne rečem...«

Špela: » Js sm zdj mal bl tko povedala, sam na žalost je res tko, velik takih ljudi poznam.«

Rok: » Ja sj tko k si rekla, odvisn je kašn krog ljudi poznaš. Sj se tud strinjam, čeprov js mam pa lih kontra, poznam ene tri štiri pare, k se ženske niso htle zresnt, pa so šli ravn zarad tega narazn. One so hotle še mal žurat pa to, tipi pa ne....«

Špela: » Kje pa so te tipi?«

Vsi: » He, he he...«

Rok: » Ja res res je blo tko.«

Špela: » Ja sej js to verjamem, da so.«

Rok: » Ja sj odvisn s kerga konca si, s kašnga kroga družbe izhajaš.«

Špela: » Ja sej ne vem, tud moje prijatlice, pa njihove izkušnje, pa vedno na isto točko pridemo, da so moški tisti, k pač niso zreli.«

Rok: » Ja moški, he he he.«

Tjaša: » Ja evo, nova družba..., he he he.«

Teja: » Rok glede na krog ljudi k jih poznaš bi reku, da so ženske tiste, k se bolj želijo poročiti al ne?«

Rok: » Ja je čist pr vsakmu posamezniki odvisn.«

Teja: » Kako ti to gledaš?«

Rok: » Js mislm da je pol pol, ni razlik v tem, da bi se kdo bolj želu poročiti po moje. Čist tko bom reku, saj js mislm tko.«

Teja: » Kako se pa zdi Meliti, Lei?«

Rok: » Če lahko samo še to, ja mogoče ok, je dokazano, da ženske prej odrastejo, kšn moški pr 25, 26ih še ne ve a bi se poroču a ne, ženske pa pr teh letih že vejo, sam čez nekej let je pa lahk drgač, pa tud že moški lahk tud tko misle.«

Teja: » Kaj si ti hotla povedat?«

Tjaša: » Ja mislm res, čist od vsakga posameznika odvisn, Poznam pač tipe k vem he he he, da bi bli za zvezo, pa ženske niso, mam recimo, zdj moj bratranc, ma punco pa mata mjčknga otroka, pa ne vem, se kr prčakuje, da se bosta poročila, in pol že itak vsi sprašujemo ja no kdaj se bosta pa poročila, še vedno je tko, da še kr družba mal prčakuje, da če sta pa dva skup, pa mata otroka, kdaj se pa bosta poročila. Skos in pol ja zakaj se pa ne... In isto ona bi se recmo že prej on pa še kr, mjčkn odlaša, ampak ne vem, sej pravm, to je sam en primer. Sam ne vem, da bi zdj rekla, kdo se hoče bolj poročiti pa kdo ne. »

Teja: » Ti osebno misliš da je razlika ali ne?«

Tjaša: » Js osebno mislm, da ne, da ni več tko, da je kr pol pol.«

Teja: » Lea kaj bi ti rekla?«

Lea: » Ja ženske si definitivno tega bolj želijo, kon koncev, če si z nekom že tolik časa, zakaj pa ne. Je odvisn tud zdj tud od vere a ne. »

Teja: » Sabina, Matevž?«

Melita: » Ja js bi še zmer rekla, da so ženske bolj tiste, k se želijo poročiti. Maš pa različn, nek se ženske, nek tud moški...«

Teja: » Krisjan?«

Matevž: » Js kle ne vem. Možn, da so ženske, ne vem. »

Teja: » Proti koncu gremo imam še eno vprašanje in sicer, glede na celotno deabto, ki smo jo imeli, glede na različna pričakovanja, ki jih imate me zanima, glede omenjene družbe, me zanima ali je ima sploh kakšen pomen razlikovati zakonsko zvezo od izven zakonske skupnosti? Kje so prednosti ene in druge in kje slabosti?«

Katja: » Ja so te birokratske razlike. Denar..«

Luka: » Mogoče te že sam družba prsil v to, da razlikujemo. Ker tud družba drugač gleda, al si ti poročen a nisi poročen. Pol maš pa ti to pr seb a je teb to isto a ti ni.«

Špela: » Kle se gre že to, recmo js mam kolegico, k ma s partnerjem dva otroka, pa je prjavlena tm sam ona z otroci, njega sploh ni...«

Petra: » Ja sej tko k je prej že...«

Špela: » ... k majo že tko, pač da majo določeno korist, čeprov men je tko lepš, da če ja otrok pa to, da pa sta poročena.«

Petra: » Ja bol praktično je.«

Špela: » Recimo pr men k doma, k mam varstvo otrok, k prideta starša k sta poročena, pa reče ona recimo moj mož, se men to čist drgač sliš, recim he, pr eni mamici k jo mam zdej, sploh nism vedla a sta poročena a ne, kako se otrok sploh piše, in je blo recimo čist drug občutek...«

Tjaša: » Niti ne veš, kk se pol sploh obnašat.«

Špela: »... a je partner a ne, a kva je, če je mož je pač mož. Tud pr otroku je drgač...«

Petra: » Js mislm, da mam to kr nekak zakoreninen, ta mreža ta družba še vedno, če si poročen si tko tretiran, če nis poročen si tko tretiran. Načeloma na splošno mi tud tko razmišlamo.«

Teja: » Ka misliš s tem?«

Petra: » Da se vsi nekak strinjam z zakonsko zvezo, da se vsi strinjamo tud z izven zakonsko zvezo, js mislm, da vsi tukaj dost podobn razmišlamo, tko da po moje ne boš najdla nekih razultatov pa razlik glede tega s čim se bolj strinjamo. Men ne bi blo nč narobe, če bi blo vse isto tretiran tud po zakonu, ker pa ni, zato pa so debate, pa se od tega tolk govorik, ker razlike so. Pol je pa res to, kolk se to izkorišča a ne, drgač pa načeloma ja js sm čist za. Pač če sta dva že 20 let skp, kje pa piše, da st nujn slabša, k pa dva k sta se lih kar poročila. Men več pomen to, da bi js mela otroka, k pa to da bi se poročila.«

Katja: » Ja lih to sm hotla rečt, ja.«

Petra: » Ja to zame pomen zakon, pa družina, ne pa da bi se mogla poročiti.«

Katja: » Ja definitivno, moja prioriteta je imet otroke, ne pa da bi se najprej poročila.

Špela: » Ja sj za ene pa poroka nč ne pomen, se lahk poročita, pa je lahk tud hitr konc vsega skupej. Pa se spet na nov poroči pa gre naprej.«

Petra: » Tko je dons, to je dons kle pa je kt je.«

Špela: » Mogoče je tud pršlo do tega, k je pač tolk ločitev, pa da je pol kr en strah.«

Petra: » Sej zato se pa pogovarjamo kle al zakonska zveza al ne zakonska zveza, če je lahko to isto, k če bi blo to isto ok, samo ni a ne. Ker kr se tiče teh ne vrednot v družbi se ne bi pogovarjal kj tko, pa bi bla sam zakonska zveza, tko pa ni.«

Špela: » Ja sej...«

Teja: » Ja Sandra pa Katja sta rekle, da nima veze, da je bolj pomembn da maš otroka k pa da si poročen, kako pa drugi gledate na to, glede otrok rojenih v zakonski zvezi in izven zakonski skupnosti?«

Luka: » Men se zdi, da ni v bistvu pomemben, sam spet družba mal drgač nate gleda, če si poročen. To je spet tko.«

Katja: » To so mediji sami nardil«

Luka: » Večinoma je to dons, zdj pa kolk se ti oziraš na to, pa kolk se to zdej tebe tiče pa ve vsak sam. Če sta dva skup, pa nista poročena, pa mata otroke, pač tko je...«

Špela: » Ja če sta dva v redu, lahk normaln funkcionirata, pa isto otrok.«

Luka: » Sej kdo se pa poroči sam zarad otroka a ne. »

Katja: » Ja sej tko kokr je Sandra rekla, še vedno živimo v tradicionalni družbi. Določene stravi so nesprejemljive, določene stvari so sprejemljive samo navidezno, pa v resnici niso...«

Luka: » Sam na to se..., bol da se na to ne oziraš, pa pač nrdiš kr teb sede. Kokr hočš.«

Petra: » Če smem, prej smo govorl od otrok, js sem definitivno za otroke v zakonski zvezi, sam zakaj js nimam otrok, zato k so socialne razmere v naši državi take, da jih pač trenutno ne morem imet. Če bi blo mogoče drgač, tko k so naši starši žvel v socializmu, pa lohk pogledamo kdaj so naši starši mel otroke, pa stanovanja pa hiše pa to, kako mam pa mi dons. Js mislm, da je za mene, ne sam to, da nimam otrok, predvsem ne gre, nč ne olajšujejo to stvar, tko da pač socialne razmere, če bi ble drugačne, bi bil tud naš položaj v družbi drugačen. Zato mislm, da se še eni ne odločajo, al se kasnej odločamo, za otroke.

Luka: » Dost je tud od dnarja odvisn. Če nimaš dnarja že tko ne valda se ne boš poroču, al zdej, al pa tud kasnej ne. »

Petra: » Ja sej, zakva, a boš ket v sobi, al pa doma, a veš tista fora. »

Teja: » Katja prej si omenila nekaj glede medijev...?

Katja: » Jah ne vem...«

Petra: » Ja povsod poslušáš glede vsega, ne vem al na televiziji al pa ket,«

Luka: » Mogoče to, da ful ubijajo v glavo, da pač morš bit poročen, da je ful grdo, če maš izven zakonskega otroka. Sploh cerku tko, vera na primer. »

Teja: » Špela ti si rekla prej, da imaš varstvo otrok. Kako se pa tebi zdi imeti otroka v zakonski zvezi ali izven zakonski, so kakšne razlike, ko gledaš pare, ki ti pripeljejo otroke?«

Špela: » Ne lih pogovarjal se nismo tolk.«

Teja: » Je več parov, ki so poročeni in imajo otroka ali ne?«

Špela: » Ja več mam otrok in parov, ki so poročeni, in tud otroci so bli rojeni v zakonski zvezi. Ja lih zdej sem imela enga otroka, pa je bla lih to štorija, k js vzamem podatke pa to, in to, kako se pa zdo otrok piše, in se po očetu, ampak sej to nč ne pove, če sta partnerja v redu, sam tko, js mam pač predstavo, če sta dva poročena, pač sledi otrok... Ne vem, sej ne bom rekla, da se to ket pozna al pa kej, ne vem, če bi bla 50 let stara al pa 60 let, bi bla bolj verjetn občutljiva na to, recimo, to je moj mož ttt..., to je pa moj partner ttt...«

Teja: » Gašper kako ti na to gledaš?«

Gašper: » Ja kokr sem prej reku, js za zakonsko zvezo nism, tko da pač ni mi tolk važn znotraj kerga je rojen otrok, je pa mogoče res tko, k so rekl, ča sta dva poročena, pa če mata otroka, družba na to gleda drgač. Ko nj rečm, da je sploh..., ne ne vem, da ok, če je tko... ma ne vem ko nj rečm...hm buaaa...

Vsi: » Hi hi hi...«

Gašper: » Men ne igra noben vloge, men je vseen , enako glede tega, sam v družbi, to še zmer ni enako sprejet. Pa glede tega tradicionalno pa to a ne.«

Teja: » Rok, kaj si prej umes hotu nekej rečt?«

Rok: » Js mam občutek da tole trdicijo vsi gledamo, al pa gledate, kt bol nekej kr je slabo.«

Teja: » Kakšno je pa tvoje stališče glede te tradicije?«

Rok: » Ja pač, nč kj tko da bi blo kej narobe, sam po moje, na samga otroka meče slabo luč če starša nista poročena. K recimo v šol a ne, in če rečejo, ja moja dva

starša sta pa poročena, ja moje dva sta pa v izven zakonski zvezi al pa kokrkol, pač ok, če se ločš se ločš, nimaš kej, ampak tok, meče bl minus na otroka. Konc koncev sej vsi gledamo na to, da bi blo za otroka najbolj, mogoče je to tud ena takih stvari, da otrok lahko reče v drošni, pa da mu je laži, da reče da sta mami pa ati poročena, kt pa če ne bi bla.«

Katja: » Ja sej, sori...«

Rok: » Ja kr...«

Katja: » Lih v tem je tradicija, ker si dva, a me razumeš, ker dva nočta, na otroka prenest to, da bi drugi tko na to misll...«

Rok: » Ja ja sej, zstopm...«

Katja: » To gre zdej z roda v rod lllll...«

Rok: » Ja sej, sam če je to tko svobodno pa odprto...«

Katja: » Zdej pa če ti to na otroka tko preneseš, s tem ne bi smel bit nč narobe.«

Rok: » Ja sej recmo ne vem tko, ena pravila morjo bit, pač če bosta dva tko govorila...«

Katja: » Js govorim bolj o odprtosti, malo bolj odprti...«

Rok: » Nič ni kej slabga, tud če nista poročena pa otrok...., he he he..«

Katja: » Js govorim, da bi mogla bit mal bol odprta družba, tud znotraj tega, da otroku poveš kaj in kako.«

Tjaša: » Ja vsak pač pove otroku, da ni nč narobe, če nista mami pa ati poročena, tko kt večina.«

Rok: » Ja sj js drgač, nism proti temu, da je drgač, sam tko, sprejemaš vseen to drgač.«

Tjaša: » Ja sej pr seb vidmo a ne, sej proti nimamo nč, opazmo pa, a ne, sej načeloma vse sprejemamo...«

Rok: » Ja sej pač ena pravila so.«

Tjaša: » Sam še zmerj, mamu kr nekej tko v seb, da rečemo, aha tedva pa nista poročena, ne vem se mi zdi da mamu to notr v seb.«

Petra: » Js mislm, kr se tiče te tradicije pa to, kva bodo pol otroka vprašal pa to, mami pa ati pa nista poročena, veš kva morjo otroc vse prežvet...«

Rok: » Je res je...«

Petra: » ... en je debel, enmu lase štrlijo..., so hudobni, in sam zarad teg, če se boš ti z otrokam pogovoru in mu dal vedt, da s tem ni nč narobe, mu razložu, kako pa kaj, nej njega ne bi pol to tko motilo.«

Katja: » Sej pravm, prenašaš to pol naprej na otroke...«

Petra: » Nimajo sam to kako sta mami pa ati poročena pa to...«

Luka: » Otroka morš odpret za vse, da za karkol, ne samo za eno stvar.«

Petra: » Ja na teb je, da mu poveš, ti mu morš razložiti...«

Katja in Rok: » Ja sej to je res...«

Petra: » Ti morš prenest, da to je pa ok, to pa ni nč slabga. Maš lahk ne vem, ena samska mama, k se gon skos naokol, ok, če maš take vrednote, jih boš tud naprej otroku posredvou, kakršne kol že so a ne. Če hočeš zakon, ok... Men tradicija ni minus, prej obratno, kvečjemu plus, k si pač to izpostavu, sam zdej kako in na kašn način jo boš sam prenesu, je pa tvoja stvar.«

Rok: » Ja sej js pač ne mislm to, da je pa to če dva nista poročena, da to na otroka meče slabo luč, sam, je tud možnost, ena od možnosti, da je otrok tud zarad tega izpostavljen. »

Petra: » Ja seveda, je možn, da nekoga pa zajebavajo da mu ušesa štrlijo.«

Luka: » Sam kle je spet una dužba a veš.«

Petra: » Ja sej a ne...«

Rok: » Točn to ja... Na žalost to tko pač je.«

Petra: » Ja pač ok družba pa to a sta dva poročena al ne, js mislm, da je bolj osebna vrednota partnerja, če boš ti razmišlou, o zdej se bom pa poroču, samo zato, da otroka ne bojo zajebaval, se boš lohk tud kmal ločl, pa ga bojo spet lahko zajebaval. Je pa sigurn ja...«

Rok: » Sej js sm sam pač reku, da je lahko opcija. »

Petra: » Ja seveda opcija pa je.«

Katja: » Sam je lahk v večini primerov ravn to, zarad otroka, zarad otroka...«

Petra: » Ja to tud ja...«

Katja: » Se lahk vleče v nedogled...«

Teja: » Luka kaj si hotu rečt?«

Luka: » Dostkrat tud to, če se starša ločta je pol otroka kr strah. Pol se bom pa js tud loču, pa ne upa stopt v zakon. Pa ne upa stopt v zakonski stan pa to a veš.«

Petra: » Ja to je pa tud lahk večji problem ja.«

Luka: » Pa dost maš travme lahko zarad tega pa to, ne vem a ne.«

Tjaša: » Ja js morm rečt, da moja starša sta ločena, če pač nisi za skup nisi za skup, sam js zarad tega, k sta se onedva ločila ne gledam na ro, kva če se bom js tud, pa se še zmer želim poročiti. »

Luka: » Sej to je spet odvis...«

Tjaša: » Ja je odvisn ja, mislm da ne, js ne bi rekla.«

Petra: » V tvojem primeru ne...«

Tjaša: » Ne v mojmu primeru, ne, mogoče sem še lih zarad tega, pozorna na kšne stvari pr partnerju, k drgač mogoče ne bi bla, tko na splošn da mal vidm a ne, k sm pač mogoče mela slb zgled, da pač ne bi teh napak ponovila. »

Luka: » Ja trudš se pol, da si pač bolši.«

Tjaša: » Ja sej to ja, je pa spet tk a ne čist odvisn, pr enih je tko, pr men je blo tko, drugi ja res, se mogoče zarad tega začnejo bat, odvisn...«

Teja: » Ima še kdo kakšn komentar k temu...??? Js se vam vsem res najlepše zahvaljujem, dali ste mi par iztočnic, sej tukej vidte mal popisane paprije, da sem si mal izpisvala, res še enkrat va hvala da ste si vzel to popoldne, da ste pršli, zelo ste mi pomagal res. Tko da sem mela kr nekej časa težave, da sem skupino skupej nabrala, res hvala vam.

Katja, Špela in Luka: » He, he... Ja ni kej, uspešno pisanje.«

Fokusna skupina 4

Teja: » Živijo, moje ime je Teja, najprej se vam zahvaljujem, ker ste si vzeli čas danes. Moja tema bo, kokr sem vm že mjčkn prej omenila, pogovarjali se bomo, glede tega, kakšna so vaša stališča o zakonski in izven zakonski zvezi. Naj vas najprej predstavim med sabo. Eva, Gaja, Lana, Tjaša, Jan in Lovro. Jz bi sam rada izpostavlja, da je zame pomembno vsako vaše mnenje. Ni pravih, ni napačnih odgovorov, mene samo zanimajo vaša mnenja glede določene teme, k jo bomo obravnaval. Jz to rabm, da lahko zaključm svojo magistrsko nalogo, če bo kr kol tazga nejasnga, to nj bi potekala k ena debata, ne bo nč težkega. Zakaj sem se odločil za populacijo mladih, tko k sm že prej rekla, mona tema je, zakaj se mladi odločilo za zakonsko oziroma izven zakonsko zvezo. Mnenja na to temo so različna, zato bi rada slišala, kakšno je vaše osebno menenje oz stališče na to temo. Pa bi kr pršla na prvo vprašanje, zanima me, kako pač vi, kakšna so vaša pričakovanja, koga si želite ob sebi kot partnerja, katere značilnosti prevladujejo? Ni pomembno ali imate trenutno partnerja ali ne, samo zanimajo me, kaj vi pričakujete kaj more partner/ka imeti? Pa bi kr začela z Evo, če lahko? He he..«

Larisa: » Ja lahko ja. Ja pri partnerju se mi najbolj zdi pomemben, če gledam z mojga stališča, da se lahko s partnerjam pogovarjaš. Da se lahko z njemu pogovarjaš tud o kočljivih zadevah, da se pol tud kasnej lahko z nemu nekej ustvarš, skupn življenje, al družin, hiša al kokrkol. Da je pač neka začetna zaljubljenost, gre v neko trajnejšo zvezo. Predstavo o partnerju, ja tko, da se lahko krkol pogovoriš, da nisi zahrbtn, Da je zaupanje, pa da ni tistih skritih računov...«

Teja: » Ti imaš partnerja?«

Larisa: » Ja mam ja... »

Teja: » Kolk časa pa sta v zvezi, če ni skrivnost?«

Larisa: » Šest let je že blo, že teče neprej...«

Teja: » Gaja?

Gaja: » Živijo«

Teja: » Živjo. Kakšn je pa tvoj mnenje Gaja, mislm, kaj ti prčakuješ od partnerja, kakšne more imet značilnosti...?«

Gaja: » Ja u bistvu, je na zaupanju, da se lahko pogovarjaš, pol pa itak, naprej pride, al do poroke, al ne...«

Teja: » Lana? Enako vprašanje zate? Zdej probam prebit let, da se mal na hitr spoznamo...«

Vsi: »He he he...«

Lana: » Ja men je pomembne tud, tko kt je Eva rekla, pogovor. Pač zaupanje, pa da mata partnerja, prbližn iste predstave.«

Teja: » kaj misliš s tem iste predstave, če lahk mal opišeš?«

Lana: » Recimo, al hočta met otrok al ne, hišo, stanovanje, osnovne stvari se je treb zment, včesih pa pride do razhajanj, so pa lahko to tud malenkosti, pa vseen pride kdaj do razhajanj, se morš zment.«

Teja: » Ti si v razmerju?«

Lana: » Sem ja v razmerju. Šest let.«

Teja: Kaj pa ti misliš Katarina?

Katarina: » Ja js mislm, da je pomembn, da te partner spoštuje. Da zna poslušat, se tud prilagajat. Mislm, ne skos prilagajta, pač obadva se morta prilagajat. Ne more bit zadovoljene sam ene potrebe. Da se lahko odkrito z njim pogovarjaš o kšni taki temi.«

Teja: » Ti si v kakšni zvezi?«

Katarina: » Ja sm ja, eno leto.«

Teja: » Lovro?«

Lovro: » Sj so punce že vse povedale več al manj, no js bi zase osebno dodal še to, da sm tak, da rabm velik svobode. Da lahko stvari delam mal po svoje, čeprov je teži včasih to izvest, sam, res svoboda mi je pomemembna. Drgač pa zase sta pomembne dve besedi v zvezi, to je pa spoštovanje pa zaupanje. To je to čist preprosto.«

Teja: » K si reku, velik svobode, kaj točno si mislu s tem?«

Lovro: » Da lahko ti delaš svoje stvari, svoje hobije, prilagajanja, da nimaš zmer vprašanj, kje si, kako si, s kom si, zame je pač to faza zaupanja, to more bit. Js ne prenesem ljubosumja, sam nism ljubosumn, tko da tega res ne prenesem.«

Teja: » Ti si v kšnem razmerju?«

Lovro: » Ja sm ja, šest let.«

Teja: » Aha...?«

Vsi: He he he...«

Jan: » Ja js pa tko milsm, najbolj mi je pomembn, zaupanje, k dva prideta skupej, itak se morta prilagajat en drugmu. Morta bit prpravljena sprejemati kompromise, zdej spet

ne za vsako ceno, ampak, zdi se mi pomembno, da mora ne glede na vse oba bit tudi osebnost zase. Ne vem, na primer, čis običajne zadeve, če gre eden vn, men bi se čudno zdel, če grem js vn, da bi punca bila doma, pa bi me zmer čakala. Morš met življenje zase, svoje zadeve, svoje hobije. Sej men je logično, oziroma se mi zdi nujno, da se s partnerjem pogovoriš o vseh zadevah, sam kdaj je pa tko, da kšno zadevo laži poveš prijatelju, sej če je vse ok se tudi s partnerjem pomeniš, sam kdaj tko pride, odvisno kašna je pol tudi zveza. Je pa tko no, zaupanje, na uni prvi stopnji, pa tko sam morš bit tudi ena izoblikovana osebnost zase, ne tko da skos predlagaš, da se nekam gre, pa je zmer po tvoje, un, pa nkol nič ne reče. Pa da greš, če maš kšn službeno potovanje ali pa kej, ne da te doma skos en čaka, da se vrneš, pa nima ceu lajfa pod milno nebom kej za početak... He he he. Pa nisem v vezi.«

Teja: » Kaj pa zate pomeni, recimo, tko k je Lovro reku svoboda...? »

Jan: » Ja končno koncev je tko, če se svobodno ne bi v vezi počutil, iatek v tako vezi ne bi bil. To je to, tudi veza, če sta dva skupaj, lahko tudi skupaj kej počneta, sam more pa se razlikovati a ne, osebnost, da meta svojo. Recimo tko, js sam osebno si ne predstavlam, da bi hotel imeti otroke, zravno bi me pa punco k ne bi hotela met otrok. Da bi ona sam kariero mela pa to, v tistih letih, k bi js mu otroka... Tko da to j to.«

Teja: » Imam naslednje vprašanje, ki me zanima, kako se vam zdi, oziroma, kdaj je za vas idealen čas, za vstop v resno razmerje, pa lahko pove kdorkoli. Od česa je to odvisno?«

Lana: » Ja čutš...«

Lovro: » To sam veš.«

Larisa: » Osebnostna zrelost.«

Teja: » Kako začutš?«

Lana: » Ne vem, veš...«

Lovro: » Sej ni problem, to ni nobena znanost.«

Vsi: » He he he...«

Jan: » Lej, če tko pogledaš, pa vsak tip se normalno, mislim, v narekovajih normalno, se ozre za kšno dobro punco, pa rečmo tudi če, malo pogledaš, pa pomisliš, pa malo pofantaziraš, ali pa krkol, k maš z nekom un filing, k traja dl, kok runa fantazija. K če fantaziraš za krtki čas, tm ne bo šlo. Če maš pa v glavi občutek, pa dl traja, pa malo premisliš. Tolk časa k bi sam rd fantaziroval, še na taprau čs, k pa je maš občutek, pa to je to. Tko eni k drugi, kej več od tega se pa ne zgodi.«

Teja: » Iz česa, pa izvira ta občutek, če mi kdo to zna opisati?«

Jan: To je po moje, k maš hkrati un občutk varnosti, pa občutk zaupanja. Sprejemenj, da te tud sprejeme tazga kt si... Pol... Kva bi še blo..? Djte še kej drugi povedat.«

Lovro: » Js bom pa reku, da je čist odvisn, kuku vsak človk pr seb vid zadeve.«

Teja: » Kako ti gledaš na te zadeve s tvojga stališča?«

Lovro: » Js k sm biu še samski, sm si naredu mal širšo bazo punc, k so mi ble všeč, in sm jih mal potestirov. Pač in psihološko in telesno. Pač tista k ti najbolj ustreza, od vse izkušenj... Js sm se to mal razumsko lotu, pač analizično, če gledamo zdele strokovno...«

Larisa: » He he he...«

Lovro: » Pač to je to. Iz tega izbereš, čist normalno a ne. Men čustva recimo pridejo kasnej. Pr men najprej razum dela, pol pa čustva, js nikol nam najprej čustva vpletou. Pr men je kontra. K pr velik ljudeh je pa ravn obratn.«

Teja: » kaj si ti hotla rečt Eva? Osebnostna zrelost?«

Larisa: » Ja pač pr šestnajstih po moje nisi lih zrel, za resn razmerje, vsaj v današnjih razmerah, k pr določenih stvareh še ne veš za kaj se gre. Nobenmu ne pade na kraj pameti, da bi bil oče al pa mama, da bi mogoče mel ket stanovanje, kasnej k odrastemo psihično, finančno in socialno, in se ločimo od staršev, pol je po mojem tist, da razmisliš o resnejšem življenju. Začenš tisto pot iskat, da bi bli sami z eno osebo, ko vemo, da smo dost zreli, k to vemo, pač gremo živet z eno osebo.«

Teja: » Zakaj si ti osebno postavila mejo šestnajst let?«

Larisa: »Ja kaj vem pr šestnajstih še niso zreli, ne vem, kaj pa vem, ta zrelost, je tko širok pojem, takrat nima niti noben dokončane srednje šole, nima te, če spet štartamo z varnostjo, če pa gledamo, ne vem, k maš narjen faks, takrtk po moje šele dobr začneš razmišlat, da bi mel svoje stanovanje, družino..., povezan tud s financami, da je zato hodu v šolo, da bo šu tud sam zdj nekej delat..., takrat lahk po moje šele z neko osebo začneš gradit naprej. Ne gradil na odnosu, mislm, na odnosu se spotoma gradi, da gre po poglavjih, se prav, ko si, ko greš preko te krize identitete, podaljšano izobraževanje, k vse dl hodš u šolo, se tud po moje zarad tega kasnej osamosvojiš, ko veš kaj si, to je pač čist ta psihološka scena, potem iščeš, tko kt jre reku Lovro, tapravga izbereš, kokrkol, razumsko, čustveno, ni važn, ampak tist, k ti ustreza, glede na izkušnje, odvisn od vsakega posameznika, pol pa dobi tistga partnerja s katerim gradi naprej. Kt en naravn zakon...«

Jan: » Nekej morš tud skos dat a ne. »

Teja: » Kako to misliš?«

Larisa: » ja morš nekej dat za sabo.«

Jan: »Mal je tistih, k hodjo že od šestnajstga, pa so skp do šestindvejšetga, pol je pa to to... če tko pomislš...«

Larisa: » Ja more bit mal treninga prej, he he he...«

Jan: » Ja e vem, po moje, začne te matrat firbec, kako pa to drugje zleda. Kako bi pa to zgledal z drugmu partnerjam, z drugo žensko, no sj ni važn s kom, tko da je to to a ne...«

Larisa: » Ja tko je...«

Jan: »Ja velik je takih, pol pa po desetih letih veze, po pa prčakuješ, po ene treh letih, al pa paetih letih, se prčakuje, en korak naprej, saj js mam take izkušnje. Pa dobr, če res žvi vsak pr seb doma, pa spiš en pr enmu en pr drugmu vsako noč, pa skp na morje, pa un pa tret, pol se nekak prčakuje v vezi en korak naprej.«

Teja: » Kot kaj pa?«

Jan: » Al ne vem, da se skp prseleš v flat, al, da se poročiš, al da maš otroka, če tega ni pol te neki začne matrat, neki ti fali, po drugi sttani, pa, če je to zveza, k že od šestnajstga leta naprej traja. Pa sj si bil ful zalubln kt mulc, pa po moje, sj si biu ful zalublen kt mulc, pa po moje je to ena najbolj iskrenih ljubezni, nobenih izkušenj še nisi meu, pa nisi biu še nkol razočaran, zalubš se, ena punca ti pač v oči pade in je to to, pol pa ne vem, če se stvari ne odvijajo tko, kokr bi blo treba, pol pa ne vem, sj ne rečm, da to ne obstaja, da bi se taka veza obdržala, do konc življenja, tko k je blo včasih, ampak vseen, dons je mal teži... Po maš pa na drug stran ene, k se jim pr petintridesetih strga, pa ma doma že tri otroke, pa skače okol en s tremi una s šestimi, pa kokrkol, pol je pa vse zjeban.«

Teja: » Lana kva s ti hotla rečt?«

Lana: » Recimo js k sm nehala s prumu fantam...«

Teja: » Pri katerih letih je blo to, če ni skrivnost...?«

Lana: » Ne vem pr osemnajstih, devetnajstih resimo...«

Teja: » Koliko časa je ot trajalo?

Lana: » Ja takrt, tri leta...«

Teja: » Aha, tri leta.«

Lana: » Sem takrt šele vedla kaj nočem...«

Teja: » Kaj pa je to bilo, če mi lahko poveš, kšne specifične značilnosti?

Lana: »... sedenje pred televizijo ceu dan, to, pa neekativnost več al manj.«

Teja: » Gaja, kaj pa ti mislš?«

Gaja in Lana: » He he he...«

Katarina: » Ja zveza more bit pač zanimiva, če ti dolgcajt rata, pol veš, da to ni to.«

Teja: » Kaj zate pomeni, da ti ni dolgcajt?«

Katarina: » Ja pač, tko k je rekla, da ne sedi sam pred televizijo, ampak da tud na spregod kj hodš, pol je pa odvisn v kašnih okoliščinih se maš čist fajn, greš lahk karkol delat, lahk telovadš, pač krkol, da ni skos eno in isto vsak dan. Pač more ti bit kj zanimivga, dobr ne rabš, da je čist vsak dan skos nekej novga, sanm pač ne more bit pa skos vse isto.«

Teja: » Gaja, kdaj bi ti rekla, da je zate idealen čas, da se odločš za resno zvezo?«

Gaja: » Sj u bistvu, tko k so že drugi rekl, začutš a ne. Ja zdj, če pogledam na mojo starost, bi si nekak želela eno resno zvezo, ampak pač lej tko je.«

Teja: » povejte mi, ste tudi drugi mnenja, tko kot je rekla Eva, da je pri mlajših letih zrelosti nemogoče dosešt?«

Lovro: » Ne, to je čist odvisn.«

Katarina: » To je odvisn od človeka.«

Lovro: » To je čist odvisn od človeka, maš ti ljudi, k jih je življenje že od mjhnega nauču, da so pr šestnajstih že tko resni, k ljudje pr tridesetih al pa pr štrdesetih niso. To je čist od človeka odvisn, so lahk starejši, pa ne bodo nikol resni, k pač ni stvari za njih, k bi jih lahko zresnla.«

Teja: » Kaj to točno misliš?

Lovro: » ja tisti, k jim je blo že vse položen v življenju, pa se jim ni blo treba za nič trudt, borit. Ne vem, ekonomsko, socialno, ne vem. Ma velik prjatlov, ma velik dnarja, vse u bistvu mu je položen. Nekak te ljudje, največkrat nikol ne odrastejo. Je pa pol tu osebnostno, pol tud odvisn od karakterja osebe. Js vem, da ljudje, k so mel težk življenje, velik hitrej pol odrastejo. Ma že pr osemnajstih tko izdelano osebnost, k marskdo pr tridesetih ne. Tko, da ni to nujno.«

Larisa: » Ja, sej ja.«

Teja: » Si mislu težko življenje, da izvira iz družinskega ozadja..?«

Lovro: » Ne, recimo kokrkol. Da se je nekdo za eno stvar v življenju mogu borit, da je dal eno izkušnjo skos. Največtat, k si ti postavljen pred neko izkušnjo. Js recimo, zame je blo prelomno to, da so mi starši dohodek, dnar odrezal, mi ga niso več dajal, takt sem se začeu razvijat kt oseba. Prej ne prej mi je blo vseen. Pr men je blo to že pr petnajstih letih. Tko pa tud za ostale, ne vem, recimo, ostanajo brez staršev, in

odratejo in je prisilen odrast v roku enga leta. Takt pač ni časa za zabavo, ni časa za žurko, more poskrbet za svojo existenco. To pač tko je.«

Teja: » Eva kaj si hotla rečt.«

Larisa: » Ja ne se strinjam ja. Ni to črno belo, ampak je odvisn od izkušnj in doživljanj.«

Teja: » kakšne izkušnje ti misliš?«

Larisa: » Tko kokr je Lovro reku, al starši umrejo, življenjske izkušnje...«

Jan: » Največkrat iz familije izhaja po moje.«

Larisa: » Ja js tud mislm, da je familija je...«

Jan: » Ja sam avzgoja, pa to..«

Katarina in Lovro: » Velik je odvisn od tega ja...«

Teja: » Na kakšen način vzgoja točno?«

Jan: » Tko k je blo rečen...«

Gaja: » Ja, vsi nimajo doma pošlihtan vseh zadev pa to.«

Jan: » Da ne dobi vsega takoj, k se zmisle, pa da ve, da se zaveda, da ma za določeno stvar nekej za narest.«

Larisa: » Ja, da ma svojo ceno...«

Lovro: » Ja odvisn, v kakšnem okolju en odrašča. Če raste, v destruktivnem okolju, da ni odnosa med očetam in materjo, ni sposoben dojet, mislm ne dojame, tega vrednostnega sistema. Te otroci so največkrat čustveno oddaljeni no. Težko navezujejo stike...«

Lana: » Al pa majo napačne predstave...«

Lovro: » Tako ja, majo napačen romantičen predstave.«

Lana: »...kako zveza točno zgleda.«

Jan: » Konc koncev se mu itak zdi prov, tist kr je doma vidu. Vsak ma pač drgač...«

Larisa: » Ja na primer, tud, če je nasilje al pa to.

Jan: » Ja no dobr nasilje je ekstrem...«

Larisa: » Ja je ekstrem ja...«

Jan: » Konc koncev, starša mata svojo zvezo, pa ti kasnej začneš dojemati, kva to sploh je, med nekoga rd, bit skupej, met nekoga rd, pa tko naprej, si predstavlš, da je edin tko prov, kokr si doma vidu.«

Lovro: » če si vidu doma, kuko oče pometa z materjo, boš verjetn tud ti...«

Larisa: » Iskou tako osebo, da boš to naprej delou.«

Lovro: » Boš tko tud sam z žensko ravnou, misliš, da je to ok.«

Jan: » Ja in ti ne bo problema...«

Lovro: » Če maš pa odnos doma, k sta starša nekak drug drugmu pomagala, maš pa, če si zrela oseba, ti je pač to nekak naravno.«

Jan: » če pa fotr cajtnge doma bere popoldne, mati pa doma pospravla, pa kosil kuha...«

Lovro: » Si boš pa predstavlov, to.«

Jan: » Ja boš meu pa tko, fotr se more po kosilu usest, prebere cajtnng, mati pomije posodo, pomedo, poseso, pomije okna in to je to.«

Teja: » Pa čršajo, črpamo te vzorce, k ste jih zdej naštel sam iz družine ali še s kje drugje?«

Lovro: » Ja civilizacija...«

Lana: » Ja mediji, pa filmi... Hollywoodska projekcija ljubezni, je čist nekej družga, kokr je pa pol v realnosti.«

Teja: » Na kakšen način?«

Lana: » Ja mislm, ni tolik, srečnih konce brez enga dela. Ja v filmih, dva skupej potegna ne vem kakšna kemija, v resnici je pa to čist nekej družga.«

Jan: » Ja js pa verjamem, da jih lahko skupej potegne...«

Lana: » Ja skupej potegne ja, sam a to traja, to je problem. V filmu jih lih nehajo kazat, takrt k se začnejo lupčkat.«

Vsi: » He he he...«

Teja: » Katarina a si še ti nekej hotla rečt, glede medijev prej?«

Katarina: » Ja ne, da se dost gleda ta ameriška televizija pa to, pa da to dost vpliva na folk. Zlo prikazuje, tko, take happy ending story, tko da..., si napačno razlagamo to, da se nč ni treb trudt pa to. U bistvu pa, vsak se more trudt, ne more se skos sam en trudt.«

Teja: » Pa kot mediji vplivajo samo preko televizije, ta holly woodska scena ali še kaj družga?

Lovro: » Pa telenovele.«

Vsi: » He he he...«

Jan: » Ja pa tud novice pa to, po televiziji, novice so vse več al manj tko negativno, pa tm so se tepl, pa un je mat nabutov. Ja ne vem, js na svoj razmišljanje pogrešam v novicah, tko da bi bla saj ena dobra novica. Ne vem, da bi rekl, Janez Novak je dobil novega sina... pa jih ma že štiri, pa na konc s posvetilom, kokr jih bo Bog dal. Pa sj ni važn, sam tko kšne take dobre novice.«

Larisa: » He he he...«

Jan: » Al pa kva pa vem Micka Kvedrova je zlezla na zeleno vejo..., komad je teh negativnih stvari, pa ful potegne folk v bedo. Itak sam krimnal, sam tepejo se, pa to pa un pa tret... Posledično začens razmišlat, ja a se da sploh še normalnga človeka srečat na tem svetu...«

Teja: » Pa se ga da?«

Vsi: » Ja ja, se ga da.«

Teja: » Zanima me, kako pa videz vpliva na odločitev za nekoga? Ali igra sploh kako vlogo, je pomemben?

Jan: » Včasih bol, zdj pa mnj.«

Teja: » Mi lahko mal opišeš?«

Jan: » Ja itak je tko, da je prvi vizualn stik najprej, k enga vidš. Ne greš z wcja, pa sliš en glas, pa rečš u ta je pa simpatična, vidt ga morš, jo morš a ne. Najprej videz, pol je pa naprej, sam pol z leti, k je, dobiš mal več izkušenj na temu področju. Še vseen je videz, k te najprej prtegne, da pol prstopeš k nekomu. Če ti je pač en po videzu antipatičn, ne vem no, js ne bi zravn pršu niti prbližn. Pač vseen je nekej, to je pač tista prva žoga. Ampak pol z leti, p z izkušnjam, pa vidš kako naprej. Itak videz ni vse, to je pet procentov tega kašn je človk.

Teja: » Ja?«

Katarina: » Se vseen js mislm, da videz nima nekej tko, ma eno mjhno vlogo. Sam na začetku pol pa ne več.«

Teja: » Ja kaj si hotu?«

Lovro ja js bom pa še mal bol po moško reku. Če vidm žensko, pa si ne morm predstavlat, da bi lahko z njo seksou, pol sori, ne bo šlo sploh. Men more bit najprej simpatična vizualno, pol pa šele naprej. Pol šele karakter, pa kašn je človk. More bit simpatična, vsaka mi ni, tko da čist preprost. Če ni tega klika, ne bom šu dl od najinga prijetnga pogovora, tko je to pr men.«

Teja: » Larisa, kaj si hotla rečt prej glede videza pa tega?«

Larisa: » Ja, da si pač nismo vsi simpatični, videz je pomemben za tist prvi stik. Za zaljubljenost je videz najbolj pomemben, pol naprej pa ne igra več nobene vloge, sam za začetek je pa najpomembnejši. Vsi nismo všeč, sj maš primere, k si rečeš u ta je pa hud, al pa u ta j pa huda...«

Katarina: » Pol pa usta odpre, je pa konc.«

Larisa: » Ja, tud ja, pol pa usta odpre, te pa vse mine, disaster, se mi pa zdi da je bol tko, tisti z višjim ekonomskim statusom gledajo bol ženske napikirane pa hude, moški po navad, k majo kšno dobro službeno pozicijo, bodo itak, po navad, pogledal ženske z dobrmu videzam. Manekenke. No večinoma no, niso vsi isti.«

Lovro: » Ja v današnjih cajtih, bi jes prej obrnu sliko, da so dones ženske bol take, k gledajo na videz.«

Teja: » Zakaj tako misliš?

Larisa: » Ja no...«

Lovro: » Ja če gledam par mojih kolegov pa kolegic...«

Teja: » Mi lahko kšno izkušnjo opišeš, sej nič po imenih, sam tko kt izkušnjo?«

Lovro: » Bol so ženske zafiksiane v to kašnmore tip bit, to more bitko tko, to, to... Večina žensk v današnjih ženskah ne bo sploh odstopala od tega. Če ne bo pršu in ne bo del nekih tistih okvirov, potem, se sploh ne bo šla z njemu podrobn spoznavat. Še posebej k ma dost ponudbe, k je stara od dvejset dr trideset let, takrat majo snobcev dost, dobr pol k os starejše je mla drgač, Pol že tud kompromise dela glede vizualnga, da samo prbližn zgleda pa je ok. «

Larisa: » Kasnej ženska gleda, da ma dnar, da lahko prežvi da ma neko varnost.«

Lovro: » Ja tako ja. Pr moških je pa tko, se mi zdi da v današnjih cajtih, kr mam js kolegov smo vsi tko, ok sj sam da prbližn neki, da je simpatična, ni tko k pr ženskah. Ni tko, da more bit to, pa to, to, tega js pr večini kolegov ne opažam. Pr ženskah pa more bit temn, more bit visok, more me mal trebuščka, more bit saj metr osedeset. En kup enih vizualnih predpostavk že v štartu. Pol se šele začnejo pogovarjat, če je nekdo znotrej tistih postavk.«

Katarina: » Sam to so ponavad, bol tiste ta plehke ženske.«

Gaja: » Ja pa tud sj vsaj ma svojo uno kva mu je všeč. Kakšna je pa ni..«

Lovro: » Ja tko da pr ženskah bol do izraza pride.«

Larisa: » Aja, ja, ja.«

Lovro: » Ja ženska ne bo pogledala nobenga, če ni izven okvirov, ni šans. Ni vse vsem všeč enim je trbušč všeč, ostalim pa ni šans..., govorim sam v predstavah, velik bolj ste sfokusirane, kt pa moški.«

Jan: » Sam js bi pa dodau nekej, k smo bli zdj pri izboru pa to, kasneje v zvezi, na podlagi tega, k sm prej reku, da more vsak bit tud osebnost zase, men ne bi blok ul, da bi meu punco, k je takrt na primr leta 2002, zgledala tko pa tko zdj sva pa že tolk

let skupej, in ji je ravno za ceu svet, zdj tko na primr petdeset kil več, to un trt, nč zrihtana, nekej morš dt nase.«

Teja: » Se prav, da videz vseen šteje tud po določenmu času skupej?«

Jan: » Ja valda še vsen. Ne da se zanemarš tud tko osebnostno ,morš bit tko, enim je vseen, da hod naokol neurejen, men osebno, je pomembn, tko da že s stališča ene osnovne higijene, js bi reku, js bi odpreu usta, helou, ne zdj za vsako kilco, alo alo, kva pa je zdj to, po drug stran, pejt športat, gor dol, nekej zase nared...«

Teja: » Kaj pe ženski del populacije misli, al se strinjate s Lovroem, da so ženske bol tiste, k gledajo na videz?«

Katarina: » Ja ženske so bl tiste, k videz opazjo.«

Teja: » Zakaj tko mislš, lahk opišeš kšno izkušnjo, ne rabiš poimenovat?«

Katarina: » Ja tko, biu je en res fletn, k bi res lahko mar katero leo babo dobu, pa je biu tko, sam da prbližn ok zgleda ženska, pa je to to, pa je ok. So bl ženske take.«

Teja: » Kaj pa Gaja al pa Lana mislta, so ženske bol tiste, k gledajo na videz?«

Gaja: » So moški tud tisti, k jim je pomembn sam videz.«

Lana: » Ja so tud moški taki, pa pokomentirajo.«

Gaja: » Ja sto posto.«

Katarina: » Sam ženske se mi vseen zdijo bol tko.«

Lana: » Moški zbirajo, ženske pa izberejo.«

Vsi: » He he he.«

Teja: » Kva s i hotla še ti nekej rečt Tjaša, k si rekla?«

Katarina: » Itak smo vsi zbirčni, po eni strani, sam pač, ne vem, bol so res po mjem zbirčne ženske.«

Teja: » Sedaj ko smo okvirno malo predebatirali glede partnerje/k, me zanima kakšna so vaša mnenja, stališča, kaj za vas pomeni zakonska in kaj za vas pomeni izven zakonska zveza? Katera oblika je tista, ki »prevladuje, od česa je to odvisn, kakšno obliko zveze bi sami imeli, radi?«

Jan: » A lhko jst?«

Teja: » Ja Lovro povej?«

Jan: » Ja tko je, men je čist vseen, zakonska a l izven zakonska, če maš uno, percepcijo v glav, da se nekak pač morš poročit, če tega nimaš v glav je zveza, je lahko zveza tud še zmer desetkrat bol trdna, tud, če nimaš tistga paprija. Ker velika večina, se že čist iz stroškovnga stališča, pa ne bo dajau dnar za to, pa raj nardi za

frende en piknik, pa raj vloži v stanovanje, bajto, krkol, ker je dost teži do tega pridt, kokr je blo pa včasih.«

Teja: » Kako pa je bilo včasih?«

Jan: » Ja včasih, v času inflacije pa to, k je bil kredit pa to možn odplačat će v petih letih, zdj maš pa kredita tko like trideset let. Pa si lahko le želiš, da boš ta cajt živ, da ne boš otrokam pustu pufa za sabo.«

Teja: » Zakaj pa misliš, da je poroka povezana s stroški?«

Jan: » Ja je, valda da je, čist tko pridš v trgovino, mislm, pridš v cvetličarno, pa gledaš dva ista šopka, ampak enmu se bo rekl poročn, ta drug bo pa navadn šopk, pa boš reku, pršu sm ga iskat za punco za velentinov. Pa bo unb poročn šopk trikrat dražji, sam zato, k se mu reče poročn šopk, pa je to to. Sestra dela v cvetličarni, pa je isto, rečmo en prstan, greš recmo en prstan iskat, v zlatarno, pa bo to osmsto eurov plus, boš pa reku, punco bi rd presenetu, pa lahk glonz isto zgleda, ampak bo prstan tm tristo štirsto eurov. »

Gaja: » Sam prstan je prstan, šopki je drugo.«

Lovro: » Tko je drgač...«

Lana: » Ja sj poročni meni isto.«

Jan: » lahko greš v restavracijo, pa greš jest, čez štrnajst dni se boš pa poroču, boš pa reku en poročn meni mi nared, pa bo isto svečka gorela, vse bo isto prt bo isti...«

Lovro: » Ista hrana bo.«

Jan: » Zato k je poročna zadeva kao...«

Lovro: » Pa ne bo par evrov ampak bo dvejsetkrat več.«

Jan: » Mislm, to je sam ena komercialna fora, da lahko eni služjo, nj bo to cvetličarna, zlatarna, za jest...«

Larisa: » Al je en fajmoštr tm..«

Jan: » Ne vem krkol. Pač folk na to foro služ. Po drugi strani je pa tko, ne vem, mrbit una izven zakonska, če mata obadva spucano glavo, pa mata isto mišljenje kr se tega tiče, zadeva zna še bol laufat kokr dva k sta poročena. Če pa nista, je pa mejbi občutk pr kšnmu, kva js vem, kao, ene nevarnosti, nisva poročena, na koruzi žviva, tnnn..., kva pa če mi spozdi. Tm je pa še vseen, k si poročen, zadej, nekej kr te mogoče za malenkost bl nazaj drži. Sj sva poročena, pa tnnnn..., ampak to je res odvisn, kako si določene zadeve predstavljaš pa interpretiraš, kakšne maš percepcije v glavi, če maš v glav pošlihtan, če veš zakva se gre, je to zame pol tist papir čist, lari fari, pa je to to.«

Teja: » Govoriš, k si reku papir, kot cerkveno poroko ali civilno?«

Jan: » Sj sploh ni važn keri, cerkvena, civilna, isto, res ni važn. Vera in cerkvena poroka, je sam tko res, kako si pol ti od doma navajen, če si biu v krščański družini vzgojen, ti bo že babica težila, ja poroči se..., ja nezakonski pa ne morta it, a veš da morta it pred oltar...«

Teja: » Kaj si hotla rečt?«

Katarina: » Ja js tko gledam, ne vem, če mata partnerja, oziroma hočta imet otroke, je pol bol, da sta poročena. Da nimaš tiste zmede, ja mami se tko piše, ati se tko piše, al ma dva priimka...«

Lovro: » Sj to je pol stvar dogovora.«

Katarina: » Ja sam še vseen se mi zdi tko, glede dnarja, pa to, kaj je od koga, se mi zdi tko, da je laži, če sta poročena.«

Larisa: » Ja js bi tud s tega stališča rekla, k gre za otroke, živ primer recimo, ker to so bli otroci, ki so imel drugačen priimek, in očeta ni blo zravn, in so por kl bli otroci od očeta od nje pa ne.«

Katarina: » ja tko k sm rekla, zmeda, priimek, pa to.«

Teja: » Kaj si pa ostali mislite, ki še niste povedali, kaj je za vas pomembno, izven zakonska ali bolj zakonsk zveza, ni razlik...?«

Lovro: » Js res ne vidm razlik, vse se da zment, zame je vse isto. Če si ti s partnerjam, pa ti je dobr, lej zakaj, bi se rabu poročit. Če pa pride do poroke pa pač pride, sj konc koncev nič ne spremeni. V končni fazi, ti je do odnosa z osebo s katero si. Ja sj je blo pa drgač mal drugač, če so starši al pa stari starši mal tradicionalisti, potem, so se poročil, ampak dons pa tega res ni več tolk, tko da je vseen. Ni več cerkvenih vrednot, to niti ne igra nobene vloge. Zdej poročajo se še, eni izhajajo iz bonitet, k se pročijo, čist tko no, eni se ne poročijo ker tega v življenju ne rabjo. Js mislm, da je to čist stvar, eno in isto.«

Larisa: » Glavno je zaupanje, a si poročen, a nisi. Če maš vse to na začetko razčiščen, spoštovanje, a si za skupej, a isi, poslušanje, pogovarjanje, to je pomemben, ne glede na obliko zveze. Ampak poročen, sam tisti dan, tista poroka, tisti večer, en dan samo zate.«

Teja: » Ti govoriš o cerkveni a o civilni poroki?«

Larisa: » Ne ne, js mislm civilna poroka, pač nič z vero povezanga, k nisva oba pač nekej ful krščansko usmerjena.«

Teja: » Mislite, da družba, mediji, zakonsko pravna osnova je bolj na strani zakonske ali izven zakonske zveze, ali sploh ne? Kako se vam zdi?«

Larisa: »Ja zakonsko so razlike. Ampak kako si dve osebi znotraj razmerja predstavljata to vezo, v tem pa ni razlike. Si zupata, ustvarta družino, pač tko naprej. Zakonsko-pravno pa so razlike.«

Teja: » V čem pa?«

Larisa: » Ne vem, državne zadeve, bolj preferirajo zakonsko zvezo, ne vem.«

Lana: »Ja doklade pa tko naprej.«

Lovro: » Včasih se sploh bolj spleča, kot kao, da maš ločeno življenje. Maš taka razmišljanja pri ljudeh.«

Larisa: » Ja dejansko tko je.«

Lovro: » Ja ljudje se pač tko odločjo, ker se jim res bolj spleča, ločena gospodinjstva kot starši samohranilci. Pač finančno bol pridš skos, pa vrtci pa to...«

Larisa: » Ja, če si poročen...«

Lovro: » To je čist odvisn, kako ljudje na to gledajo.«

Teja: » Oba Lovroa, se vidva vidita čez čas kot v zakonski ali izven zakonski zvezi?

Lovro: » Ja kokr bo nanasl. Lej, čist spontano?

Jan: Js če se vidm v zakonski al izven zakonski zvezi na dolgi rok? Js se drgač vidm v zakonski zvez, sam nism za cerkveno poroko.Obred sam mi je lep, ampak cerkev kot institucija, to mi gre na..., a lhko rečem na glas?

Teja: » Lahko.«

Larisa: » He he he.«

Jan: » To mi gre pa na kurac. Res no , k nč družga ni, sam najprej morš dvesto eurov dat, da se mal sprehodš gor pa dol, ampak, drgač pa tko no...«

Jan: » Pa ne zato, da bi šu moj priimk naprej..., he he he.«

Larisa: » He, he, izdal...«

Jan: » Ne ne, hecam se.«

Teja: » Kaj pa ve tri menite, zakonska izven zakonska, katera je boljše, če sploh katera?«

Lana: » Men je vseen, če se bova tko odločila se bova, drgač pa ne. Js, če bi se, bi se poročila iz dveh razlogov, če bi blo to bol praktično zame, demokracija, itd..., finančno, ekonomsko..., pa zarad žurke.«

Gaja: » He he he.«

Larisa: » Ajde, da se ženimo, he he he.«

Jan: »Ima se, može se«

Gaja: » Men je blo včas, tko poroka, kr nekej, ampak zdej,če pogledam, ja valda, zakva pa ne. Si en dan v središču pozornosti, žurka...«

Katarina: » Obleka...«

Gaja: » Ja no, obleka.«

Larisa: » Da se vse okol tebe vrti.«

Gaja: » Ja, da si res v središču pozornosti.«

Teja: » Kako pa naprej, dan po tem?

Jan: » Ja mene tud to zanima, kva pol mislte za lajf naprej?

Lana: » Ja pol pa medeni tedni.«

Vsi: » He he he...«

Gaja: » Ja pol se pa morš itak skos dopolnjevati..., sj pravm, včasih mi ni blo, zdej pa ja.«

Teja: » A pa se mladi danes, bolj odločajo za zakonsko ali izven zakonsko skupnost?

Lana: » Izven zakonsko.«

Teja: » Zakaj tako mislte?«

Katarina: » Ja većin misl tko, zakaj bi se poroču, če se pol lahko ločš, k vsi vemo, danes je precej več ločitev, kot jih je bilo včasih. Pač je tko,če se hočš ločt, rabš tud dnar, zakaj bi se poroču najprej, pa velik dnarja zapravo, potem pa še loču pa spet kr velik dnarja gre...«

Teja: » Da je spet s stroški pogojeno?«

Katarina: » Ja js mislm, da je to razlog, ja.«

Lovro: » Kaj pa js vem, js bi pa prej reku obratn, zdi se mi, da so zadn cajt spet trend poroke.«

Teja: » Civilne ali cerkvene?«

Lovro: » Civilne, civilne, cerkvene se mi pa zdijo sploh v upadu.«

Jan: » Čez pet let bo pa trend spet ločitve.«

Lovro: » Zdej so trend poroke, većina, govori o tem, ja pa bomo mel žurko pa to..., pa to je fajn, pa un je fajn, pa tret. Zdej pač o zdej se pet let po moje spet vsi poročajo, k pet let nazaj je bla moda, so bli vsi na koruzi. Čez pet let bodo po moje spet vsi na koruzi, pol se bojo pa spet poročal...«

Jan: » Dobr se tud ujame to po moje, s to krizo k je, pa te svene, k trenutn, mal je dobrih pozitivnih stvari dons, in itak vsi iščejo razlog, da bi se dobr mel, da bi nekje bla nek ena žurka. Da bi se nekej dogajal, da folk lahk mal pozab na une stvari, pa sj

ni vse v tem, da se ga ljudje na žurkah napijejo, pa da tist moment ne ve, kolk ma pufa doma, ampak tko, enih takih dobrih trnutkov pa tko naprej, al ob rojstvu otroka, al ob poroko, al krkol...«

Lana: » Ja men je ful lepo, tko lepo je, fletn je, kšna solzica tko prteče.«

Teja: » Kaj pa mislite, s stališča otrok, je bolj če sta starša poročena ali ne, s čim je kaj povezano, priimek, otrok v izven zakonski skupnosti...?«

Lana: » Men je isto, pa tko bom tud naprej otrok učila. Kva pa vem, lahk otrok začne sprašvt, oči, zakaj pa vidva nista poročena...«

Katarina: » Sj, če se mu lepo razloži, kaj pa kako je, morš znat razložiti, kaj to pomeni, pa da ni nič narobe.«

Larisa: » Ja js mislm, da je res vse tko pogojen z dnarjem. Če sam za nazaj povem, poroka da je pač tko, da se ženinu pa nevesti pomaga, k so te zadeve, da pač pokrijeta stroške, js k sm nardila deklišno, sm mislla, da gre pač to tolk pa tolk keša, ampak sm vidla, da dobiš povrnjene stroške. In za take in drugačne običaje, k sm sodjo, tud isto fantovščina, pač dobiš povrnjen... Edin, k se ženin pa nevesta odloča, da bosta pa same dva krila poroko, pol je pa to velik strošek ja. Takt pa ja našparata, pa če nbenga nočta, da bi zravn dal, pa pršparata par jurjev, takt, pa ja gre za stroške poroke, drgač pa ne. Mislm so določeni stroški ja, sam niso pa tok visoki. Saj js sm spremenila mnenje, k sm mislla, da bo to ful, pa pol ni tko.«

Jan: » Odvisno kuko se lotš tega, lahk pa tud nardiš, lahk nardiš za tvoje prjatle, da ni poroka sam žurka, po par mesečnih pripravah. V marsikaj jih lahko vključš, pa po eni strani lahko poglobiš tud prijateljstvo. Oni se bodo tud počutl dobr, pa tko, če so tapravi prjatli, pa majo prbližn isti način razmišljanja, se počutjo pol tud večji del tega, tud tko na sami žurki, pa to, pa lahk pr teh scenah prideš stokrat cenejš skos.«

Lana: » ja sej lej srbske pa bosanske poroke.pa je tristo štirsto svatov, pa dobita ženin pa nevesta tolk, vn v darilih, da si lahko stanvane opremta.«

Teja: » Larisa, ti si rekla, sama pr seb, k si mela deklišno, da si dobla nazaj, pol se boš poročila, predvidevam?«

Larisa: » Ja se ja.«

Teja: » Kaj je bilo pri tebi odločilno, da si se odločila, da bosta nardila preod iz izven zakonske v zakonsko zvezo?«

Larisa: » Sploh ne vem, kaj je blo tisto prevladujoče, res ne vem, blo je tko, nekej časa, sva bla že skup, pet let sva že skup, šest, vse gre pol tko, po nekih regelcih, mislm, ne tok o predalčkan, al pa, pač zaklučš faks, itak si dal časa hodu v šolo, da si

lahko vse spedenou, pol iščeš zaposlitev naprej, in pol se morš že itak, al poročit, al pač nekej, da se skup prseleš..., midva sva recmo se že mal prej preselila sm gor...«

Teja: » Kam gor?«

Larisa: »Preselila v skupno stanovanje. Sam midva sva štartala s tega, stališča, glede poroke, to ne bo nekej zdej ful drastična sprememba, a si poročen a nisi poročen, važno je to, da se razumeš, ker lahko se tud ne razumeš tud če si poročen, al pa kontra.«

Jan: » Sam je pa to zate korak naprej v vezi, recmo poroka?«

Larisa: » Ja ok, no zame je biu korak naprej bol to, da sva se skupej preselila, ja poroka, bo tud en korak naprej, pa pol otrok, bo tud en korak naprej..., to so pač te premiki, in pol nehote delaš tud naprej na odnosu, morš se pogovarjat o hrani, ker meni boš meu, k je čist osnovna zadeva, pa je to čist osnovna zadeva, ampak pogovarjaš se o stvareh, k se prej nis pogovarjou. Pa lahk še kej novga zveš, pa dobr, sej ni treba, da se lih ženeš. »

Teja: » Potem, me pa zanima, k smo govoril o obeh oblikah skupnosti, je kera za odtenk bol svobodna kot druga, al ni razlik?«

Katarina: » Ja tko k si partnerja pač postavta meje a ne. »

Teja: » Kaj recimo?«

Gaja: » Ja al zakonska al izven zakonska...«

Jan: » Ja sej pravm, odvisn kašne maš parceprije o skupnosti, če maš v glavi pošlihtan, ja pa sej je čist isto.«

Katarina: » Ja no sam dobr, še zmer je en papir vmes a ne.«

Jan: » Ja točn to, j lej pr zakonu je mal bol tko, če ga boš v zakonu srou, boš meu pol stroške, izven zakonska, če kdo misl it, jih pa ne bo.«

Lovro: » Ja sej...«

Larisa: » Ja mogoče je pa obema to všeč.«

Jan: » Ja če se s tem strinjata ok.«

Katarina: » Ja sej, kokr si oba postavta mejo...«

Teja: » Meje naj bi potem bile iste tako v zakonski kot izven zakonski skupnosti?«

Lovro: » Ja ja.«

Jan: » Ja itak. To je pa v glav.«

Lovro: » Ja v glavi, mamu, oz majo nekateri ali si poročen al nisi poročen. Glavna je graditev na odnosu.«

Jan: » Ja sam glej status, maš razliko, al si poročen al nisi poročen.«

Teja: » V čem?«

Jan: » Ja so stvari k jih maš v zakonski zvezi, pa jih v izven zakonski nimaš.«

Teja: » Kere pa?«

Jan: » Ja to js ne vem, točn, ja te matične zadeve, pa na tem uradu, pa na unem uradu, s tega stališča te pol lahko haklajo.«

Larisa: » Ja sam so dost na moralnih stališčih zgrajen odnos, k si poročen.«

Jan: » ja te moralne zadeve, zdej, če si v izven zakonski skupnosti, lahk rečeš jebe se men, za ta moralna stališča, pa se obrneš sttran pa greš.«

Larisa: » Ja sam...«

Katarina: » Ja sej pol, hmm..., isto.«

Jan: » Ja sj vem, je isti šit.«

Tjaša: » Ja isti kr kol, al je slaba veza v zakonu al pa izven zakona, sam, da v zakonu maš pol stroške, kokr si reku.«

Lana: » Ja sej, če nisi poročen, pa si skupej, maš itak iste obveznosti.«

Katarina: » Ja, to ni zdej, kva je bol svoboden.«

Jan: » Ja, če se podpišeš...«

Larisa: » Ja eno izmed teh, kr mi pade na pamet, pač v dobrem pa slabem, pa skrbiš za nekoga v bolezni, mal bol je mogoče to, k se podpišeš.«

Lovro: » Ja pa da ga boš ubogala, he he he.«

Larisa: » Ja ja he he he.«

Lovro: » No tolk od tega, he he he.«

Larisa: » Ma ja v bolezni zdravju, če nima dnarja, da skrbiš, da si pomagata...«

Teja: » A v uzven zakonski zvezi to ne pride toliko do izraza?«

Larisa: » Ja pa sej lih to hočem rečt, to so ta moralna stališča, kao, to je sam prenesen, ni fore v bistvu, sej more bit enako, sej že prej veš kaj pa kako, pa glede odnosa..., človk lahko isto dojema v obeh skupnostih. Nima veze, ali si poročen ali nisi poročen, to je v glavi.«

Jan: » Ja sam zakonodaja je pa drgačna za ozven zakonsko skupnost. To je, sam js jo ne poznam.«

Larisa: » Ja je isto, če živiš skupej pet let, sej lahk si na ločenih gospodinjstvih, sam če si pa pet let prjavlen v istem gospodinjstvu...«

Lana: » Dve let je...«

Larisa: » A dve let je zdej, ja no pol pa dve let, pa kot da bi bil poročen.«

Lovro: » Ja izhajajo pol iste pravice...«

Larisa: » Ja iste pravice...«

Lovro: » Ja al pa so prjavljeni pod različnimi gospodinjstvi, živijo pa vseen skup, zato, da majo cenejši vrtec, pa doklade, da otroc pač več dobijo, vse živo maš...«

Larisa: » Ja različn maš...«

Teja: » Pol me pa še zanima, a so straši kokrkol, kdajkol vplivali, ali bodo vplkivali na vašo odločitev, za katero obliko razmerja so boste, ste se odločili?«

Katarina: » Ja u bistvu mal majo.«

Teja: » Kako?«

Katarina: » Da se zgleduješ po starših, če si navajen, da sta starša v zakonski zvezi, pol se tud teb zdi prov, da mogoče boš ti tud kdaj v zakonski zvezi, ali pa obratno.«

Lana: » Čeprov, dobr, zdj smo mlajši nm je tko, k mo pa stari petdest let, nm bo pa po moje čudn, če bomo žvel na koruzi, k si starejši je po mojem bol tko, da si namenjen bolj zakonu, ne vem, po moje.«

Teja: » Zakaj tko misliš?

Lana: » Kva pa vem, tko...po mojem lih zarad staršev.«

Larisa: » Ja pa tko je...«

Lana: » Mislm, js si ne predstavljam, da bi moja starša bla neporočena. Ne vem, ne predstavljam si.«

Teja: » Misliš, da razmerje ne bi funkcioniralo, če ne bi bla poročena?«

Lana: » Ne ne ne, to ne, sam preprost, čudn bi mi blo. K sm tko navajena.«

Jan: » Js mam pa občutek, da je tega skos manj, včasih recmo petdeset let nazaj, si tega res nniso predstavljal, dons je pa drugač. Včasih je blo tko, če so zvedl, da dv na vas skp na koruz žvita, po mojem je blo tko, lih, da jih niso z bencinam polil, pa zažgal a ne... ampak, zdej se pa to navadn sprejme. Se dons spremija, pa sj tko, sj naši tastari, so vseen še zmer verjetn poročeni, mam pa tud par prjatlov k so starši ločeni, pa pol ta ma očima, pa ta ma tega..., pa drug pa tret..., dobr, kolegi pa, pa se družmo, pa sj čist normaln, sej mu nč ne manjka. Pa tud on išče ksšno normalno vezo pa to, ampak to se zdej spreminja. So se tastari zmenil, to pa to boš vzal, pa se zmenjo...pa so bol znal potrpet drug z drugmu. Zdej pa tko, k so pa po pet let skp, no ok pet let je že taka doba, da je že kr nekej, sam kr je manj, pa k poč, pol grejo pa kr kuj že narazen, pa sploh ne potrpijo drug z drugmu. K poslušam kolege, ja kle mi neki ni všeč, ah bo že, sj bom drugo najdu. Ja glej, tolk jih je na svetu, da ni, da ni, in noben ni več z nbenmu prpravljen potrpet. Tud pet minut ne, al pa enga kompromisa

sklent al pa kej..., boli mene k..., tako pa tako si bom že najdu..., sj jih je itak še komad.«

Teja: » Iz kje pa misliš, da izhaja, to, da ljudje nočjo več potrpet, da majo bol nizko stopnjo tolerance pa to..?«

Lovro : » Iz potrošništva.«

Teja: » Na kakšen način?«

Lovro: » Ja kokr ti vidš reklamo, na televiziji..., vse ti je dosegljivo. Recimo za sorazmerno mejhen dnar.vse lahko dobiš.«

Teja: » Iz tega sledi, da se ti ni treba velik trudt?«

Lovro: » Ja, ni se ti treba velik trudt, tko se dons tud dela v med osebnih odnosih.lahko to dobim, lahko to zamenam..., isto s potrošništvom. »

Larisa: » Boš žensko reklamirov, he he he.«

Lovro: » Ja čist isto gre. Tko svet funkcionira povsod, pa ne samo v med osebnih odnosih. Ker dnar in potrošništvo, je tko sforsiran...«

Larisa: » Ja ja sej.«

Lovro: » Da ni več nekih odnosov in se ljudje ne trudjo, si ne pomagajo, in se tud posledično, te vrednote k so prej velale, izginejo in jih zamenajo materialistične vrednote. Če sploh so še kšne vrednote.«

Larisa: » Ja, če sploh so še kšne vrednote.«

Lovro: » Ampak, recimo, da še mal obstavjajo...«

Teja: » Kot vrednote misliš kaj'«

Lovro. » Ja sej kot kapitalizem, kolk je pa vrednost, js sploh ne vidm kšnih vrednot, vsi žanjejo sadove kapitalizma, vse vidjo v zem, da majo dnar, da majo moč, majo status, to so dons vrednote kapitalizma. Za ceno pač odnosev, za ceno pač vsega.«

Teja: » Potem me pa še zanima, če mislte, da veljajo te stereotipi, da so ženske že vedno tiste, ki se bolj želijo poročit, al ne več?«

Jan: » Po moje bol moški.«

Lovro: » Js tud mislm, da bol moški.«

Jan: Js mam tak občutk, da se vse obrača.«

Teja: » Recimo kako?«

Jan: » Recimo tako, včasih je biu moški tist, k ga je bol srou okol, k je ženo varou, pa ne vem kva, pa gor, pa dol pa to, zdej pa poslušam izsledke ene raziskave, k je pa u bistvu tko, in se stvari res drastično obračajo, zdej so ženske bol tiste, k se tko bl tnnnn..., včasih je blo tko, pa sej sploh ne včasih, resmo ene deset let nazaj, pa je

blo tko, so govorl, lej tega jebača, tko se bo pa kva js vem zj za punce govorl. Ženske bojo pršle na to, tko k so bli včas moški. »

Larisa: » Ja ženske bodo menda leza 2050...«

Jan: » pa tud doma, recmo pr gospodinjskih opravilih, mam občutek, da se skos več moških loteva teh zadev, pa da skos več znajo, ženske pa tko, zdej če grev u Kranj na ta glavno ulco, jih ti jih nakažem dvejšet, k ne znajo metle u rok držat. In je samo to, ohoho, briga me, okrog se obrača.«

Teja: » Lovro, kva s ti hotu rečt?«

Lovro: » Ne sj to je to, stvar se res dejansko obrača, sej vidš, dons ne boš tko pogost k včasih pršu do punce, pa ji reku, da ti je všeč, dns to punce pridejo.«

Teja: » Kaj pa je vplival na to, da je do tega pršlo?«

Lovro: » Po moje, da ekonomska moč, če mene vprašaš, kr se tiče dnarja, pa včasih niso mele tok pravic k moški, dons jih malo, ženske so že tko, če mene prašaš bol selektiven spol, pa to, že z vzgojo pa to, da je dobila moč.«

Jan: » Pa enakopravnost pa to...«

Lovro: » Sej ne samo enakopravnost, tud enakovredna moč pa to, skos večja moč je žensk.«

Larisa: » Ja...«

Jan: »Po drugi strani, sej ženske niso nkol velale, tko, brez olupšav pa to...«

Teja: » Ja ,kr povej.«

Jan: » Zdej, če bi ženske tko enga nazga desca vidle, niso ble nkol tko, zdej, če unga lulčka vidjo, pa ne bo zdej brezglavo za njemu letala, da bo šla tja kamor bo šu on. Za moške vela to, k bo joške vidu, lej, mu bo sam čeljust dol padla, pa ne pravm za vse, ampak mi smo bol na to varianto, da se desce da ljži, tko, mal okrog prsta ovit pa to. Pa bo pometov, pa šipe pomivov, pa bo ne vem kva delou. Sto procentno da je tko...«

Lovro: » Ja in vice versa, če si prifrigan moški, lahk lih tko manišuliraš z ženskam. Pa lahko manipuliraš z ženskami.«

Jan: » Se da, se da, sej nč ne rečm.«

Lovro: » Se da.«

Jan: » Ja sam smo mi po naravi bol taki, da bomo prpravleni več nardit.«

Lovro: » Moškim je bol pomemben seks, ženskam čustva, in oboji lahko manipulirajo na to.«

Jan: » Ja bol tko smo živalski ja.«

Lovro: » Ja one bodo pa s seksam manipulirale s tabo, tm k maš moč tm boš manipulirov.«

Jan: » Dejte še punce kej povedat.«

Teja: » Točno to sem hotla prašat, kaj si pa punce mislte glede tega. Al so ženske še zmerej tiste, ki bi se raj poročile?«

Katarina: » velik se jih sam zarad obleke hoče poročit.«

Vsi: » He, he he...«

Jan: » Sanela eš ko sam bla lepa.....«

Vsi: » He, he he.«

Katarina: » Ja js sm tak primer, js bi se poročila, zarad obleke.«

Teja: » Lana, Gaja, Larisa?«

Lana: » Ja kva pa vem, vloge so, dost obrnjene, poznam ful fantov, k so za to, da se poročiš, to jim je neki čist normalnga. Zarad ekonomskih stvari pa to, ekonomska moč, sj tko ke je Lovro reku, sj sta oba kr nekej pametnih stvari povedala.«

Larisa: » Ja valda.«

Lana: » Dons so moški tud ratal gospodinjstve, k ni več tolk stvari zunej za delat, kva pa boš delou, vsak dan travo kosiu pred bloka mal kva. Mame so tud sinove začele navajat na take zadeve, ne sam hčerke.«

Jan: » Sam še dojit začnemo...«

Lana: » Sinovi pač znajo tud te stvari delat.«

Teja: » Larisa, kaj bi ti rekla, so ženske bol te, ki se želijo poročit?«

Larisa: » Po moje, da ne več, ne morem rečt, kako pa kaj, al je enakovredno, po moje bol zarad trend, ker na primer, ženske so zlo, tko okrog tridesetga leta, k zaključjo šolo, gredo naprej, gredo gradti kariero. Al pa še prej familija, pol pa naprej kariera. Majo to, niso več tko k včasih, da so se sam poročle, pa da so ble gospodinje. Kasnej, k so začele v industriji delat, in je prnesl da niso več sam gospodinje.«

Teja: » To ni nč več kj čudnga?«

Larisa: » Ja to ni nč več kj čudnga, so samostojne, ne rabjo več moškega, da so varne, se tud same znajo zaposlit, potem si kasnej nekoga dobijo, majo froca al pa ne. Včasih je blo pa tko, mož pomen varnost, bom že prežvela, pa trpela.«

Lana: » Ja sam po drug stran, ja sj smo samostojne, sam še zmer rabmo desce, zarad enga razloga, zarad otrok.«

Gaja: » Ja to ja.«

Larisa: » Ja to ja.«

Lana: » pač ta tradicionalna predstava je še zmerej.«

Katarina: » Ja je, sam so sposobne, da so same temu kos.«

Larisa: » Ja ekonomsko pa to.«

Lana: » Js zase vem, da ne bi hotla otroka, če ne bi mela nekoga ob sebi, da mi pomaga.«

Larisa: » Ne to, ne tud, če je ženska sama, ok to ne, ni vse črno belo, bčasih ni blo kariere, da ne bom odvisna, da ne bom dolžna nobenmu...«

Lana: » čeprov js ne poznam ženske, da bi rekla, sam hočm met otroka.«

Larisa: » Ne ne ne, ne me tko zastopt. No ja so pa tud, gre v banko, sam ne po dnar.«

Lovro: » Ja ne po dnar.«

Teja: »Zdej mam pa sam še zadnje vprašanje, zaključki, kako zakonska zveza, ali je sploh potrebno razlikovati ali ne? Vsak če mi zase pove kako se mudi?«

Larisa: » Zame, ne gre za razlokovanje, pomeben je odnos, je pa fino, če si poročen, da maš tist dan zase, drugač glavna je gradnja odnosa.«

Teja: » Gaja, kaj bi ti rekla?«

Gaja: » Ja isto, pač ni tolik važna l si poročen al nisi.«

Teja: » Lana?«

Lana: » Mah ni razlike, čeprov, je lepo, trnutno nimam potrebe po proki, dopuščam pa možnost, da bi enkrat se poročila.«

Teja: » Katarina?«

Katarina: » Ja js milsm, da ni kej za razlikvat, sam papir, mogoče, kšnmu več pomen, če je poročen, načeloma pa v odnosu ni razlike.«

Teja: » Lovro?«

Lovro: » Čist preprosto, nobene razlike, če klapa odnos je to to, men je isto, js sm z osebo skupaj, s katero se mam fajn, jo mam rad, pa mi tist papir čist nč ne pomen.«

Teja: » Lovro ta drugi?«

Jan: » Ja js pa, tko bom reku, ni razlike, k je važn, da se mata dva fino v odnosu, po drug stran se mi pa zdi, da se folk bo še zmerej poročou, ker je to en korak naprej v zvezi. Mogoče nismo več tolik, mal smo leni ratal, včasih so se bol trudl, dons se nam ne da več, k to laufa, je pa tko, se ne znajo odločt, greš naprej, greš v skupno stanovanje, maš otroka pa je to en korak naprej, pol pa še, da ti ni vse monotono, je pa še poroka.«

Teja: » Js se vam vsem zahvaljujem, k ste mi pomagal.«

Lana: » Ja a je že konc.«

Teja. » Res vsem hvala lepa, res ste mi pomagal, k bom pa to nardila, vas bom pa tud obvestila, pa se vam tud še na en način zahvalila, tko da res vam hvala lepa.